XXXIV. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Humán Tudományi Szekció

ABSZTRAKTKÖNYV

2019. április 24–26.

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Budapest, 2019

A konferencia fővédnöke:

A konferencia fő támogatói:

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTÉRIUMA

További támogatók, együttműködő partnerek:

Szerkesztette:
Seres Dániel – Fésű Anna – Vadas András

Kiadó:
Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar
Tudományos Diákköri Tanács

Felelős kiadó:
Nagy Balázs
a Kari Tudományos Diákköri Tanács elnöke

ISBN 978-963-489-100-0

Nyomdai munkálatok:
CC Printing Kft.

A KONFERENCIA SZERVEZŐBIZOTTSÁGA

Nagy Balázs
a Humán Tudományi Szekció ügyvezető elnöke

Vadas András
a Humán Tudományi Szekció ügyvezető titkára

Domanovszky Dorottya
a Humán Tudományi Szekció Szervezőbizottságának tagja

Somogyi Hedvig
a Humán Tudományi Szekció Szervezőbizottságának tagja

Seres Dániel
a Humán Tudományi Szekció hallgatói képviselője

Fésű Anna Magdolna
a Humán Tudományi Szekció helyettes hallgatói képviselője

TAGOZATFELELŐSÖK

Albert Ágnes
Balogh F. András
Bárth Dániel
Birtalan Ágnes
Brdar-Szabó Rita
Búr Gábor
Dobszay Tamás
Falvay Dávid
G. Etényi Nóra
G. Kiss Zoltán
Gárdos Bálint
Gintli Tibor
Gosztonyi Ferenc
Horn Ildikó
Horváth Ildikó
Illés Éva Margit
Károly Krisztina
Kiss Farkas Gábor
Klement Judit
Körmendy Mariann
Kulcsár-Szabó Zoltán
Lengyel Imre Zsolt
Mátay Mónika
Menczel Gabriella
Nagy Balázs
Pápai Zsolt
Sipos Balázs
Szabó Éva Eszter
Szabó Gábor
Szentgyörgyi Rudolf
Szilágyi Ágnes Judit
Szilágyi Márton
Szívós Erika
Vadas András
Varga Zsuzsanna
Vaskó Ildikó
Veljanovszki Dávid
Zeidler Miklós
Zoltán Dominika

INTÉZMÉNYI RÖVIDÍTÉSEK

AVKF	Apor Vilmos Katolikus Főiskola
BBTE	Babeș-Bolyai Tudományegyetem (Kolozsvár)
BFEL	Bolyai Farkas Elméleti Líceum (Marosvásárhely)
CE	Comenius Egyetem (Pozsony)
DE BTK	Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar
EKE BMK	Eszterházy Károly Egyetem Bölcsészettudományi és Művészeti Kar
ELTE BDPK	Eötvös Loránd Tudományegyetem Berzsenyi Dániel Pedagógusképző Központ
ELTE BTK	Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar
ELTE TÁGYG	ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium
ELTE TTK	Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar
KEE	Közép-európai Egyetem
KFE	Konstantin Filozófus Egyetem (Nyitra)
KPE	Krakkói Pedagógiai Egyetem
KRE BTK	Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kar
LFZE	Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem
ME BTK	Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar
MFE	Milton Friedman Egyetem
MNM RT	Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Tár
MTA-HIM-SZTE-MOL	Magyar Tudományos Akadémia–Hadtörténeti Intézet és Múzeum–Szegedi Tudományegyetem–Magyar Országos Levéltár
MTA	Magyar Tudományos Akadémia
MTA BTK	MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont
MTA BTK ITI	MTA BTK Irodalomtudományi Intézet
MTA BTK MI	MTA BTK Művészettörténeti Intézet
MTA BTK NI	MTA BTK Néprajztudományi Intézet
MTA BTK NYI	MTA BTK Nyelvtudományi Intézet
MTA BTK RI	MTA BTK Régészeti Intézet
MTA BTK TTI	MTA BTK Történettudományi Intézet
MTA TK	MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont
NKE	Nemzeti Közszolgálati Egyetem
NKE HHK	NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar.
NKE NETK	NKE Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar
PE MFTK	Pannon Egyetem Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar
PKE	Partiumi Keresztény Egyetem (Nagyvárad)
PPKE BTK	Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
PTE BTK	Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar
RFKMF	II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (Beregszász)
SEMTE	Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem (Kolozsvár)
SJE	Selye János Egyetem (Révkomárom)
SZE ACSJK	Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar
SZM–MNG GO	Szépművészeti Múzeum–Magyar Nemzeti Galéria, Grafikai Osztály

SZTA TTI	Szlovák Tudományos Akadémia Történettudományi Intézet (Pozsony)
SZTE BTK	Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar
ÚE	Újvidéki Egyetem

TARTALOMJEGYZÉK

18–19. századi magyar irodalom ... 9
1945 utáni egyetemes történelem ... 17
1945 utáni magyar történelem ... 28
A 20. század első felének irodalma ... 42
A 20. század második felének irodalma ... 50
Alkalmazott nyelvészet, fonetika, pszicholingvisztika, pragmatika ... 57
Általános, leíró és kognitív nyelvészet ... 67
Amerikai kultúra és történelem ... 79
Angol nyelvészet és alkalmazott nyelvészet ... 87
Brit és amerikai irodalom a kezdetektől 20. századig ... 98
Dualizmuskori magyar történelem I. ... 112
Dualizmuskori magyar történelem II. ... 119
Fordítástudomány ... 126
Francia nyelvészet és irodalom ... 137
Germán nyelvek nyelvészete ... 144
Két világháború közti magyar történelem I. ... 153
Két világháború közti magyar történelem II. ... 163
Kora újkori magyar történelem ... 169
Kortárs brit irodalom ... 178
Kortárs magyar irodalom ... 186
Középkori és kora újkori egyetemes történelem ... 195
Középkori magyar történelem ... 208
Művészettörténet ... 216
Német nyelvű, holland és skandináv irodalom ... 226
Néprajz I. Társadalomnéprajz ... 235
Néprajz II. Folklorisztika, vallási néprajz ... 241
Névtan, frazeológia, stilisztika, textológia ... 248
Nyelvtörténet ... 256
Ókortudomány I. Klasszika-filológia ... 264
Ókortudomány II. Ókortörténet ... 272
Olasz nyelvészet és irodalom ... 280
Orientalisztika I. ... 291
Orientalisztika II. ... 297
Összehasonlító irodalom- és kultúratudomány I. ... 304
Összehasonlító irodalom- és kultúratudomány II. ... 312
Populáris irodalom és kultúra ... 322
Reformkori magyar történelem ... 330
Régészet I. Őskor, archaeometria, Róma ... 341
Régészet II. Népvándorlás kor és középkor ... 349
Régi magyar irodalom ... 361
Spanyol nyelvészet és irodalom ... 369
Színház és dráma ... 376
Szlavisztika ... 384

Szociolingvisztika, dialektológia 391
Újkori és legújabb kori egyetemes történelem (19. sz. – 1945) 398
Vizuális kultúra 407

18–19. SZÁZADI MAGYAR IRODALOM

ORSÓS JÁNOS RÓBERT
orsosjanos993@gmail.com
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szilágyi Márton
egyetemi tanár, ELTE BTK

Cigányok a nemzet évszázadában – egy irodalmi identitáskonstrukció alakulástörténete a 19. századig

Jelen dolgozat tulajdonképpeni célja a cigányok irodalmi reprezentációjának és önreprezentációjának bemutatása a 17–19. századi, cigányokkal kapcsolatos irodalmi alkotások kritikai vizsgálatán keresztül.
A 17–19. századi magyar irodalom cigány ábrázolásának részleges irodalomtörténeti áttekintésével elsősorban láthatóvá szeretném tenni azt az alakulástörténeti folyamatot, amely eredményeként a magyar irodalomban kulturálisan megképződik a literalizált cigány karaktere. A dolgozat terjedelmi korlátai miatt azonban nem léphettem fel a teljesség igényével, így mindössze néhány szövegelemzésre szorítkozva szeretnék olyan interpretációs példákat felmutatni, amelyek jól szemléltetik a romák/cigányok külső reprezentációjának stratégiáit, s azt a logikát, ahogy a nem-romák által létrehozott irodalomban a literlizált cigány karakter megképződik.
A magyar irodalomtörténet számára kevésbé ismert tény, hogy a 19. századi Európában először Magyarországon jelentek meg olyan cigány származású értelmiségiek, akik szótárkészítői és irodalmi tevékenységet folytattak. A 19. század második felében Ipolysági Balogh János, Boldizsár József és Nagyidai Sztojka Ferenc voltak azon személyek, akik a cigányok történetében először tettek kísérletet arra, hogy megalapozzák a sokáig csak orális kultúrával rendelkező cigány nép írásbeliségét.
Irodalmi praxisuk paradigmaváltásként válik értelmezhetővé, ugyanis színrelépésükkel következik be az a fordulat, amikor a 19. századi magyar irodalomban nemcsak külső ábrázolás révén találkozhatunk a cigánnyal, mint ábrázolt karakterrel, hanem ekkor már a cigányok is létrehoznak irodalmi alkotásokat a nemzeti romantika irodalmi-műfaji mintájára.
Dolgozatom második szakaszában tehát nagy hangsúlyt fektetek a fenti cigány szerzők – főként Nagyidai Sztojka Ferenc – önreprezentációs tevékenységeinek és műveinek bemutatására, és ezzel együtt egy olyan hiánypótló vállalkozásra törekszem, amely kétségtelenül gyarapíthatja, színesítheti a magyar irodalom- és művelődéstörténet eddigi ismeretanyagát.

FÜLÖP DOROTTYA
dorottyafulop97@gmail.com
Magyar–angol
BA, 4. félév
Babeș-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Boldog-Bernád István
PhD-hallgató, ELTE BTK

Csák Máté újra megszólal: fikció és valóság viszonya Kisfaludy Károly utolsó drámájában

Kisfaludy Károly 1829-ben egy Csák Máté című dráma megírásához látott, azonban 1830-ban bekövetkezett halála meggátolta a mű befejezését. Kutatásom tárgyát e töredékben maradt drámaszöveg képezi. Feltárom a művel kapcsolatos filológiai problémákat: megvizsgálom a nyomtatásban megjelent szövegkiadások szerzői kézirattól való eltéréseit, illetve rekonstruálom Kisfaludy munkamódszerét saját javításai alapján. A kiadások szövegváltozatait és a kéziratot összevetve arra a következtetésre jutottam, hogy a Csák Mátének nem létezik a szerzői szándéknak száz százalékban megfelelő kiadása.
Ezek után vizsgálom a szereplők jellemének megformálási módját, a köztük levő viszonyrendszert, illetve a drámára feltételezhetően ható külföldi és magyarországi irodalmi hatásokat. A történelmi tények, a drámában kirajzolódó konfliktusok és Kisfaludy más művei alapján megkísérlem rekonstruálni a töredék hiányzó cselekményszálát.

KŐSZEGHY FERENC
kfccezar@gmail.com
Magyar
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kiss Farkas Gábor
egyetemi docens, ELTE BTK

Cser s Babérkoszorú. Balassi Bálint szerelmi költészetének 19. századi recepciótörténete

Dolgozatomban Balassi Bálint szerelmi költészetének 19. századi recepciótörténetével foglalkozom. Írásom fő célja Balassi 19. századi recepciótörténetének segítségével a költő integrációjának és kanonizációjának vizsgálata. Közhely, hogy Balassi a szerelmes versek által került be az irodalomtörténeti narratívába, és a Balassa-kódex megtalálása (1874) alapvetően alakította át Balassi-képünket. A 19. századi, főleg a kódex megjelenése utáni recepció vizsgálatával kívánom megmutatni e közhely igazságértékét, valamint ennek segítségével azt, hogyan kanonizálta a kor Balassi költészetét és ennek milyen hatásai lehetnek a későbbi szakirodalomra. Mindezeken túl dolgozatomnak van egy másik vetülete is: Balassi szerelmi verseinek 19. századi recepcióján keresztül bepillantást adni a 19. század irodalomtörténeti gondolkozásába.

Olyan korban találtak rá verseire, amikor az irodalom, pontosabban a nemzeti irodalom fogalma épp kialakulóban illetve átalakulóban volt, rengeteg belső ellentmondással. A kor jobb bemutatásához S. Varga Pál munkásságát fogom felhasználni (S. Varga Pál: A nemzeti költészet csarnokai, A nemzeti irodalom fogalmi rendszerei a 19, századi magyar irodalomtörténeti gondolkozásban). S. Varga Pál nyomán alapvetően két felfogás áll egymással szemben: az eredetközösségi narratíva és a hagyományközösségi paradigma. Az így felállított elméleti keret (melyet egész dolgozatomban használni fogok) inkább a 19. század első felének törekvéseit igyekszik leírni, tehát valójában nem az általam elsődleges vizsgált időszakkal foglalkozik. A 19. század második felére kialakult bonyolult, új helyzetet e dolgozatnak nem célja szétszálazni, csupán a Balassival foglalkozó irodalomtörténet-írásban megfigyelhető fogalmi előfeltevéseket szeretném jobban felszínre hozni a kiválasztott szakirodalommal. Balassi kanonizációjának útja segíthet megérteni a 19. század második felének irodalmi törekvéseit és előfeltevéseit, így annak jövőbeni teljesebb leírásához is hozzájárulhat.

SANTAVECZ ANITA
santavecz.anita@gmail.com
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vitekné Balogh Piroska
egyetemi docens, ELTE BTK

Dukai Takács Judit és Kazinczy Klára poetria szerepének megalkotottsága a Kazinczy-levelezés alapján

Dolgozatomban a Kazinczy levelezésben megjelenő poetriai szerep megalkotására és a női írói szerep hivatásosodására tett gesztusokat fogom vizsgálni, illetve a megképzett poetria szerep reprezentációs jellegeit. A női alkotók poetria szerepbe való helyezését az irodalom közéletének férfi szereplői végezték el. Az ő hitelesítő, írást elismerő és érvényesítő gesztusai helyezhetik a női alkotókat az irodalmi nyilvánosság terébe. A férfi pályatársak az irodalom közéletébe való helyezést tehát reprezentatív gesztusokkal végzik el. A reprezentatív gesztusok pedig ugyancsak reprezentatív szerepek megképzéséhez vezetnek. A dolgozatban Dukai Takács Judit és Kazinczy Klára irodalmi tevékenységét vizsgálom. Az értelmezésben egymás mellé helyeződik a két szerző, ennek oka a Kazinczy-levelezésben keresendő. A levelezőtársak számos alkalommal élnek a két szerző esetén az egymás mellé helyezés és az összehasonlítás gesztusával. Dukai Takács Judit és Kazinczy Klára írói szerepének vizsgálatán kívül Kazinczy Horváth Ádám és Döbrentei Gábor munkássága kerül még fókuszba.

VESZELY ANNA
annaveszely@gmail.com
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Laczházi Gyula
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Egy kérdésfelvetés a regénnyel kapcsolatban a 18–19. század fordulóján

Dolgozatomban Szacsvay Sándor, *Az Izé Purgatóriumba való utazása* című művének elemzése során próbálok rávilágítani a regény és románirodalom néhány sajátosságára, miközben arra a feltett kérdésre próbálok válaszolni, vajon regény-e az Izé. A kérdés vizsgálata során kitérek a 18. század végi regénnyel (illetve románnal) kapcsolatos különböző problémákra, regényelméleti kérdésekre, és arra, milyen értelmezési lehetőségek merülnek fel számomra Szacsvay művét illetően, illetve más értelmezők mit írtak eddig róla. A dolgozat újszerűsége a röpirat kapcsán felmerülő új értelmezési lehetőségekben áll.

RÉTFALVI P. ZSÓFIA
zsofi200@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom
MA, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Milbacher Róbert
egyetemi docens, PTE BTK

Emi kontra Lidércke Madách Imre és Fráter Erzsébet válása

Madách Imre és Fráter Erzsébet válása 1854. július 25-én, Ecséden történt. A részletek megvilágításának szempontjából azonban máig adósak a Madách-életrajzok, vagy elfogultan a Madách család nézőpontjából tekintenek az eseményekre. Jelen dolgozat sem a pontos okokra, történtekre keresi a magyarázatot, hanem a különböző primer és szekunder források összevetésével, kritikájával próbál összetettebb képet adni az eseményről. A kutatást Lackó Mihály *Széchényi elájul* című tanulmánykötetének pszichotörténeti módszertanára alapoztam. Emellett a források műfajának kiválasztásában is ezen tanulmányokra hagyatkoztam. A vizsgálat elsősorban a Madách korához tartozó dokumentumokra valamint a halála után megjelent biográfiákra, és főként Palágyi Menyhért 1900-as monográfiájára terjed ki.
Az első részében Madách Imre, Fráter Erzsébet és Madách anyja, Majthényi Anna levelein keresztül vizsgálódom. Elsősorban a válásra és Fráter Erzsébet személyére vonatkozó reflexióikat értelmezem, és vetem össze későbbi életrajzokkal (Bérczy, Becker, Palágyi). A második részben Madách nőképét vizsgálom a Fráter Erzsébethez kötődő megnyilatkozásain keresztül, amelyekhez a versek, valamint az akadémiai székfoglalója referenciális olvasata által jutok el. Erre azért van szükség, mert úgy vélem, hogy az életműnek ez az aspektusa is sok fontos utalást tartalmaz a válás szempontjából, amelyek az élettörténet személyes dokumentumaiban nem jelennek meg.

BUDAY BÁLINT
budaybalint@gmail.com
Magyar–történelem
Osztatlan, 11. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Kardeván-Lapis Gergely
tudományos munkatárs,
PPKE BTK

Epigonizmus és/vagy poétikai innováció. Tolnai Lajos népies balladái

Tanulmányomban Tolnai Lajos (1837–1902) balladaköltészetének vizsgálatával foglalkozom, áttekintve a költészetére gyakorolt legfontosabb hatástényezőket, a balladáról vallott teoretikai nézeteit, valamint a népiességhez való viszonyát. A dolgozatot három, népies regiszterben íródott ballada elemzése zárja.
Dolgozatomban arra a kérdésre keresem a választ, hogy született-e esztétikailag érvényes ballada az 1850-es éveket követően Arany János Őszikéin (esetleg Kiss József néhány alkotásán) kívül. A dolgozat a három Tolnai-ballada elemzésén keresztül a költő innovatív poétikai megoldásainak kimutatásán túl annak megértésére is törekszik, hogy miben ragadható meg a műfaj – elsősorban Arany János balladáinak köszönhető – érvényessége a modern irodalomértés számára.

SCHRANZ ÁRON
aronschranz@gmail.com
Magyar
MA, 10. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezetők:
Vajdai-Horváth Zsuzsa
egyetemi adjunktus,
PPKE BTK

Kardeván-Lapis Gergely
tudományos munkatárs,
PPKE BTK

„Heten, mint a gonoszok". Keletkezéstörténet, narráció és műfajiság. (Herczeg Ferenc: A Gyurkovics-lányok)

Dolgozatomban Herczeg Ferenc *A Gyurkovics-lányok* (1893) című elbeszélésciklusát vizsgálom a keletkezéstörténet, a narráció és a műfajiság szemszögéből. A dolgozat első része filológiai jellegű, a ciklus kialakulását, illetve annak körülményeit követi nyomon, módszeresen feldolgozva a Budapesti Hírlap idevágó anyagát. Ezt követően kerül sor a mű két fiktív szintből álló narratív szerkezetének elemzésére, választ adva arra, miként oldotta meg Herczeg az önállóan is érvényes elbeszélések ciklussá formálását. A dolgozat utolsó része pedig a műfajiság kérdéseit járja körül, kitérve Németh G. Béla és Nyilasy Balázs elméletére, valamint felhívva a figyelmet az elbeszélésciklus játékos önreferencialitására.

1945 UTÁNI EGYETEMES TÖRTÉNELEM

GERÁLY ZOLTÁN
zoligeraly@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Kovács Bálint
egyetemi docens, PPKE BTK

A regionális történetpolitika reprezentációja és változásai Hegyi Karabakh naratívái turisztikai kiadványokban

A következő tanulmány célja összefoglalni és elemezni azt az összetett képet, melyet a történeti emlékezet és helyi történeti narratívák hoztak létre Hegyi Karabakh területén. A vizsgálat azonban a hagyományos történeti módszerektől eltérően, a turizmus érdekében készített nyomtatott forrásokra támaszkodik. A kutatás földrajzi meghatározottságában a Kaukázus vidékére fókuszál, mivel ebben a régióban sűrítve találhatóak meg a Szovjet történetpolitikában gyökerező, majd posztszovjet történeti narratívákban továbbélő, és napjaink történelmi reprezentációját meghatározó kérdések. A dolgozat nem a helyi történeti narratívák valódiságát kívánja meg elemezni, hanem azokat a fordulópontokat és alkalmazott eszközöket szeretné bemutatni és elemezni melyek a narratívák formálásában részt vesznek.

Ennek a formálódásnak az egyik legforróbb pontja egészen napjainkig Hegyi Karabakh, ahol a történetpolitikának és történelmi emlékezetnek, vagy éppen ezen területeken elvégzett szelektálásnak rendkívüli jelentősége van. Ugyanis, ennek a területnek az önmeghatározása és kulturális hovatartozása nagy mértékben függ a történelmi gyökerek meglététől, és azok magas szintű kidolgozottságától. Fontossá válik az, hogy egy alaposan kidolgozott koncepció alapján, a célok elérése érdekében emeljenek be, vagy hagyjanak ki egyet történelmi személyeket, eseményeket. Hasonlóan a tankönyvekhez, ahol az ismeretekkel nem rendelkező tanulók számára biztosítottka az információk, a látogatóknak szóló kiadványok esetében, ezekből a kiadványokból ismerkedik meg a régió kultúrájával, történelmével az ide érkező. Így ez a csatorna tökéletesen megfelel ezen államok számára, melyek a posztszovjet térben kiáltották ki függetlenségüket, hogy történeti és politikai legitimitásukat a külvilággal megismertessék.

A vizsgálat tárgyát olyan kiadványok képzik, melyek az adott területről az úgynevezett „külföld" számára szolgáltatnak információkat. Ennek érdekében az Orosz Nemzeti Könyvtár állományában fellelhető, és Hegyi Karabakh vonatkozásában releváns kiadványokat kutattam fel. Ezek a kiadványok vezetők, útikalauzok, orosz nyelven – путеводитель (putivoditel), melyeket az alábbi kategóriákban határoztam meg.

A kutatás alapjául két időszakból származó kiadványok szolgálnak: 1920–1988 szovjet időszak; 1988–2005 posztszovjet időszak.

BÁRDONICSEK DOMINIKA
b.domee94@gmail.com
Történelem
MA, 11. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bebesi György
egyetemi docens, PTE BTK

A szovjet büntetés-végrehajtás egy sajátos változata – a Gulág női táborai. Mindennapok és a túlélésért folytatott küzdelem a szögesdrót mögött

Kutatásom középpontjában az életkörülmények, az általános emberi kiszolgáltatottság, a sajátos tábori élethelyzetek, a túlélési stratégiák és a szovjet birodalmi modell logikájának ezen a területen történő működése áll.
Munkámban többek között felvázolom, hogy a nők a Gulág lágereiben milyen körülmények között éltek. Górcső alá veszem a „lakhatási" és egészségügyi körülményeket, a táplálkozási és higiéniai szokásokat, illetve lehetőségeket. Megvizsgálom azt is, a nők milyen pszichés, illetve fizikai megpróbáltatásoknak voltak kitéve a lágerbe érkezést követően, majd az ott töltött évek alatt, továbbá miként próbálták őket megfosztani női méltóságuktól, valamint személyiségük feletti autonómiájuktól. Végül rávilágítok arra is, milyen módon próbálták túlélni a tábort, és akárcsak minimálisan is javítani életkörülményeiken.
Dolgozatom, mint „cseppben a tenger", a sztálini totális államszocialista diktatúra egy speciális területét kívánja bemutatni, melyben a rendszer működésének szinte összes eleme mikro szinten fellelhető.

SZABÓ GEORGINA
szabogeorgina06@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Juhász József
egyetemi docens, ELTE BTK

A visegrádi együttműködés más regionális kooperációk tükrében

A Visegrádi Együttműködést 1991-ben, Visegrádon hozta létre – történelmi előzmények nyomán – Csehszlovákia (1993-tól Csehország és Szlovákia), Lengyelország, valamint Magyarország, a nyugati integráció megvalósítása céljából.
Dolgozatom célja, hogy bemutassam ezen fórum kapcsolatait, esetleges hasonlóságait más regionális kooperációkkal. Ennek folytán elsőként három együttműködést, a Belgium, Hollandia és Luxemburg által 1944-ben létrehozott Benelux államokat; a Dánia, Izland, Norvégia és Svédország által 1952-ben életre hívott, majd 1955-ben Finnországgal kibővült Északi Tanácsot; valamint az Észtország, Lettország és Litvánia részvételével 1991 óta működő Balti államokat tanulmányoztam. Ezen szervezeteket hasonló szempontokból kívántam bemutatni, mint a Visegrádi Együttműködést, hogy a köztük fennálló párhuzamokra felhívjam a figyelmet. Megemlítve a visegrádi államok V4+ formátumban történő együttműködését is ezen államcsoportokkal.
Ezt követően az 1992-ben, a visegrádi államok által életre hívott Közép-Európai Szabadkereskedelmi Megállapodás (CEFTA) sajátos működését szemléltetem, amely ma már alapító államai nélkül, azoktól függetlenül működik.
Végül pedig, abból a célból, hogy szemléltessem a Visegrádi Együttműködés tagállamainak eltérő külpolitikai kötelezettségvállalásait, kitérek néhány olyan, részben vagy egészben a visegrádi térséget is lefedő együttműködés rövid ismertetésére, mint a Közép-Európai Kezdeményezés (KEK), a Balti-tengeri Államok Tanácsa, a Quadrilateralia, a weimari háromszög, a Regionális Együttműködési Tanács (RCC), a Délkelet-európai Rendészeti Központ (SELEC), a slavkovi hármak, illetve az Osztrák regionális partnerség terve. Dolgozatomat a szakirodalom hiányából kifolyólag, ezen együttműködések tekintetében a szervezetek által angol nyelven elektronikusan közzétett dokumentációra alapoztam.
Véleményem szerint dolgozatom két szempontból újszerű: egyrészt magáról a Visegrádi Együttműködésről ugyan terjedelmes magyar nyelvű szakirodalom áll rendelkezésünkre, annak más nemzetközi szervezetekkel való együttműködését többnyire csak az EU és a NATO tekintetében vizsgálták; másrészt a többi regionális kooperáció tekintetében csak elvétve találkozunk magyar nyelvű szakirodalommal, így feladatomnak tekintettem ezen, Magyarországon kevésbé ismert fórumok rövid bemutatását is.

DOMJÁN MÁTÉ
domjan.mate@gmail.com
Történelem
MA, 1. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kökény Andrea
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Az amerikai tengerészgyalogság szerepe a guadalcanali és a peleliui hadjáratokban

Az Amerikai Egyesült Államok 1941 decemberében, a Pearl Harbort ért támadás után belépett a második világháborúba. Ezt követően fiatalok tömegei indultak a toborzóirodákba, hogy tengerészgyalogosnak jelentkezzenek, és harcba szálljanak a japánokkal.
Dolgozatom témája az Egyesült Államok Tengerészgyalogsága 1. hadosztályának története a második világháború csendes-óceáni hadszínterén, ezen belül az 1942-43-as guadalcanali és az 1944-es peleliui hadjárat elemzése három, a harcokban résztvevő tengerészgyalogos, Robert Leckie, Eugene Sledge és Sidney Phillips visszaemlékezése tükrében. A téma feldolgozottsága a magyar nyelvű szakirodalomban igen csekély, ezért a felhasznált irodalom nagy része angol nyelvű. A hadjáratokba részletgazdag bepillantást nyújtanak a felhasznált memoárok, amelyeken keresztül a hadieseményekmellett a tengerészgyalogosok mindennapjait is megismerhetjük a kiképzésüktől egészen a háború lezárultáig.
A modern tengerészgyalogság először a guadalcanali hadjáratban került alkalmazásra, mint önálló fegyvernem 1942. augusztus 7. és 1943. február 9. között. A sziget stratégiailag fontos helyen feküdt, az itt épülő repülőtérről a japán gépek akár Ausztráliáig is elérhettek, illetve kiindulási pontként szolgálhatott volna a további terjeszkedésükhöz a Csendes-óceán déli régióiban, ami veszélyeztette volna az Egyesült Államok, Ausztrália és a brit gyarmatok közötti összeköttetést. A hadjárat az amerikaiak győzelmével ért véget, és utat nyitott a további szövetséges hadműveletekhez.
A peleliui hadjárat 1944. szeptember 15. és november 27. között zajlott és szintén az amerikaiak győzelmével zárult. Ekkorra a japán hadvezetés új védelmi doktrínát fogadott el, aminek következtében az 1. tengerészgyalogos-hadosztály több mint 6000 embert vesztett a harcokban. A tengerészgyalogság veszteségeinek tekintetében ez egyike volt a legsúlyosabbaknak, Ivo Dzsima és Okinava mellett.
Összegezve, a két hadjárat sikeresnek számított az amerikaiak szempontjából, hiszen elérték a kitűzött célokat, ugyanakkor a veszteségek tükrében a peleliui hadjárat eredményessége megkérdőjelezhető. A sziget reptere nem jelentett komoly veszélyt az amerikaiaknak, emellett semmilyen stratégiai fontosságú létesítménnyel sem rendelkezett. A hadjárat legfőbb oka az volt, hogy a Fülöp-szigetek elleni támadás előtt elvonja onnan a japán hadvezetés figyelmét, ami meg is történt.

STÓSZ FLÓRA
flora.stosz@gmail.com
Történelem
MA, 11. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vitári Zsolt
egyetemi docens, PTE BTK

Az angol–amerikai UKUSA-egyezmény és jelhírszerző hálózata a „klasszikus" hidegháború első éveiben (1946–1953)

A titkosszolgálatok és a hírszerzés szerepe kiemelt fontosságra tett szert a 21. században, s úgy vélem, az egykori hidegháborús diplomáciai és titkosszolgálati kapcsolatok segíthetnek megérteni napjaink hírszerzésének működési mechanizmusait is. A hangsúlyt egyértelműen a brit jelhírszerzésre helyezem, mivel az 1945 után az egyik legfejlettebb hírszerző hálózat volt a világon, így ennek megértése segíthet minket legjobban a mai rendszerek tanulmányozásában. Arra keresem a választ, milyen pozíciót töltött be Nagy-Britannia a kétpólusú világrendben; hogyan illeszkedett jelhírszerzése az 1945 utáni szövetségi rendszerbe, ill. valóban „különleges" volt-e az angol–amerikai kapcsolat. A szoros angol–amerikai együttműködést a II. világháborús egymásrautaltság hozta. A két ország kommunikációs hírszerzéséről szóló UKUSA-egyezményt 1946-ban írták alá; Kanada, Ausztrália és Új-Zéland is csatlakoztak, a szövetség az „Öt Szem" elnevezéssel vált ismertté. Több európai és ázsiai ország is társult a jelhírszerző rendszerhez, ezek stratégiai értékükkel járultak hozzá a „vörös magterület" körbekerítéséhez. Bilaterális egyezmények révén 1953-ra jött létre a végleges UKUSA-rendszer, amely hatékony munkamegosztást valósított meg a felek között. A kutatás eredményeként az angol–amerikai szövetség különleges minőségében négy alapvető okot nevezhetünk meg: először is, mindkét ország Nyugat-Európa függetlenségének megőrzésére, az ázsiai és közel-keleti status quo fenntartására törekedett. Másodszor, a hasonló érdekekhez hasonló ideológia társult. A harmadik tényezőt az a szoros személyi kapcsolatokból felépülő háló jelentette, amely még a háború idején alakult ki; negyedikként érdemes megemlítenünk az együttműködés révén megspórolt összegeket. Az Egyesült Államok egyes helyeken átvette, máshol támogatta a britek jelenlétét az egykori, már függetlenné vált gyarmatokban és a Nemzetközösségben. Vagyis Nagy-Britannia tényleges birodalmának megszűnése után informális birodalommá vált, méghozzá az USA támogatásával. Gazdasági, katonai és nukleáris felszerelés alapján az 1940–50-es években még mindig a harmadik legfontosabb állam volt a világban – de már nem világhatalomként, mint az Egyesült Államok vagy a Szovjetunió, „csupán" nagyhatalomként tevékenykedett. Igaz volt ez a jelhírszerzés terén is, Nagy- Britannia ugyanakkor továbbra is meghatározó szerepet játszott az 1945 utáni rend kialakításában, majd fenntartásában is.

PATAKI TAMÁS
tomaspataki@gmail.com
Pedagógia–hittan és történelem
MA, 3. félév
Selye János Egyetem

Csehszlovák-szír kapcsolatok a hidegháború első felében és azok megjelenése a sajtóban

A csehszlovák-szír kapcsolatok a vizsgált időszakban, bár különböző intenzitással, de jelentősek voltak. Különböző diplomáciai, gazdasági és titkos fegyveregyezményeken túl a szakemberek képzésének felkarolása is jellemző volt. Csehszlovákia részvételének vizsgálatát elemezve levonható az az általános következtetés, hogy külpolitikai irányvonalát Moszkva hagyta jóvá. Annak ellenére, hogy korlátozva volt diplomáciai mozgástere, számos esetben nyitott a Szovjetunió által nem tiltott országok felé. Csehszlovákia ezen harmadik világbeli országokkal ápolt kapcsolatait jól kihasználta, ami Szíria esetében is igaz, mivel annak harmadik legnagyobb kereskedelmi partnerévé vált az 1960-as évek végére. Érdemes kiemelni, hogy Csehszlovákia számos esetben jelentős szerepet töltött be a dekolonizáció által létrejött új országok életében.
A sajtóval kapcsolatos munkám során sikerült számos érdekességre bukkannom. Az általam legrelevánsabbnak, vagy érdekesnek vélt cikkeket választottam ki. Ezen kiválasztott sajtótermékeket egyfajta kronológiai sorrendbe illesztettem az aktuális fejezetekhez. A cikkek szelektálásánál törekedtem arra is, hogy az előre meghatározott sajtóval kapcsolatos hipotéziseimre is választ kapjak. Több sajtócikknél is igyekeztem külön, tömör sajtóelemzésekben felhívni a figyelmet a kritikus olvasatra, a kommunista ideológia szerinti fogalmazásokra, sarkításokra (például Szíria Kommunista Pártjának és tagjainak többszöri üldöztetéséről alig esik szó). Ezt próbáltam a multiperspektivitás jegyében, az objektivitásra törekedve értelmezni az adott történelmi hidegháborús kontextusra reflektálva. Ezeket az eseményeket végig próbáltak a kommunista „propaganda-prizmán" keresztül közvetíteni. Ezzel kapcsolatban használtam olyan korabeli cikket is, amelyek a Szíriában jelenlévő csehszlovák fegyverekre utalnak, azonban itt sem volt konkrétan kiemelve, azok milyen módonkerültek az országba, csak annyit írtak, hogy a helyi lakosok hálásak értük és – természetesen saját bevallásuk szerint – csak védekezésre akarják a fegyvereket használni.
Úgy gondolom, hogy a kitűzött tudományos célokat sikerült teljesítenem, a két ország kapcsolatát vizsgálva sikerült számos hidegháborús közelkeleti gócpontot megérteni és elhelyezni a nagyhatalmak „sakktábláján". A munka külön erényének tartom, hogy a sajtókutatás és elemzés után számtalan nyitott szál, kutatnivaló maradt hátra.

NAGY ÁGNES NIKOLETT
devincikodolo@gmail.com
Történelem
MA, 4. félév
Eszterházy Károly Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:
Guszmann Gergely
főiskolai docens, EKE BMK

Emberi jogsértések a Pinochet-diktatúrában (1973–1990)

A latin-amerikai katonai diktatúrák érdekes kutatási terepet jelentenek a társadalomtudomány kutatói számára. Ezek a rezsimek napjaink politikájára is rányomják bélyegüket. A diktatúrák emberi jogsértései rávilágítanak a hatalmon lévők által „ellenségként" megbélyegzett személyek, társadalmi csoportok körére. Kutatásomban az egyik leghosszabb ideig kormányzó rezsimet, a chilei Augusto Pinochet tábornok 1973 és 1990 közötti Chilé-jét mutatom be az emberi jogok megsértése felől.
A kutatás során arra a kérdésre kerestem a választ, hogy a társadalom mely csoportjai voltak a chilei katonai diktatúra áldozatai, illetve a kommunistákon kívül kiket érintettek a jogsértések. A dolgozat elkészítéséhez spanyol és angol nyelvű forrásokat használtam fel. A Pinochet-diktatúra történeti előzményeinek bemutatása után rátérek a feldolgozott források ismertetésére. Spanyol nyelven két chilei bizottsági jelentést használtam fel, amelyeket a diktatúra után a hivatalban lévő elnökök hoztak létre jogszabály útján, hogy feltárják az ország eddigi egyetlen katonai diktatúrájának borzalmait. A hidegháború latin-amerikai katonai diktatúrái során sok ember tűnt el. Ők olyan személyek, akiknek sorsa ismeretlen, ám az esetek döntő többségében megölték őket. Az eltűntekről külön szólni kívánok egy harmadik spanyol forrás bemutatásával. Az angol nyelvű források közül az Amnesty International jogvédő szervezet kettő, Chiléről az 1980-as években megjelent tanulmányát használtam fel. A kutatásban kvantitatív (statisztikai adatsorok és grafikonok) és kvalitatív (esettanulmányok) elemzés révén prezentálom az áldozatok körét.

VÁCZ ISTVÁN DÁVID
slajunior@freemail.hu
Földrajz–történelem
Osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Byrappa Ramachandra
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Etiópia modern oktatási rendszerének történeti struktúrái, jellemzői és funkciói

Etiópia a XX. században érzékelte lemaradását az európai nagyhatalmakkal szemben. A gyarmatosítás elkerülésének, és a felzárkózás érdekében a különböző rezsimek deklarált célja volt, hogy ismét felemeljék az országot. Ehhez a legfontosabb eszköznek a modern oktatási rendszert tekintették, ami a század elején jelent meg az országban. A különböző politikai berendezkedések más és más ideológiával töltötték meg a struktúrákat, amik eredményeik mellett számos problémával küzdöttek, és jelentős belső feszültséget generáltak. A rendszer igazán sikeressé csak 1997 után vált, amikor is – álláspontom szerint – ténylegesen beépült Etiópia belső struktúrájába. Ekkor indult meg a társadalmi-gazdasági fejlődés is, aminek egyik motorja és sikere az oktatás.
Igyekeztem rávilágítani a modern oktatási rendszer, az etióp kontextus, illetve a külföld között lévő bonyolult kölcsönhatásokra, problematikákra 1930–2015 között. Bemutattam, hogy a rendszernek milyen hatása volt az ország történelmére, milyen szerepet játszott az államépítésben, és hogyan épült be az ország struktúrájába. Ehhez széles szakirodalom és forrásbázist használtam, különös hangsúlyt fektetve a nemzetközi szervezetek jelentéseire, és az országhoz köthető szerzők munkáira.

BIRÓ DÁVID
birodave@gmail.com
Történelem
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Byrappa Ramachandra
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Meddig lehet Törökország az „európai kapu" őrzője?

Törökország Kelet és Nyugat kapujának őrzője. Ankara már régóta kopogta az európai politika kapujában és jelentős ráhatása van arra, hogy ezt a „kaput" nyitva vagy zárva tartsa. Továbbá kijelenthető, hogy az őrző szerep mellett hidat is képez Európa és Ázsia között, amely egyszerre összeköt és szétválaszt. Jelen dolgozat célja, hogy betekintést nyújtson az ország európai integrációját érintő kérdéseibe és az ezzel szorosan összefüggő török nemzeti identitás fejlődésébe, különös tekintettel Turgut Özal elnökségének idején. A kutatás eredményeképpen elmondható, hogy a vizsgált korszakban jóval árnyaltabb képet tudunk alkotni Törökországról és a sajátos török útról, mint az a korábbi értelmezésekben megmutatkozott és tisztábban látszanak azok a folyamatok, amelyek eredményeképpen az ország az európai integráció útjára lépni. A dolgozatom elsősorban Törökország szempontból vizsgálja az érintett kérdéseket és ezen elemzéssel kívánok válaszokat megfogalmazni Törökország motivációiról, kiemelve az ország ún. „kapu" szerepét. Az elemzés során szeretném felhívni a figyelmet a török belpolitika sajátosságaira és az ország külpolitikájának lehetőségeire, irányaira.

MARKO MILOSEV
milosev_marko@student.ceu.edu
Történelem
MA, 3. félév
Közép-európai Egyetem

Témavezető:
Constantin Iordachi
egyetemi tanár, KEE

Narrating the War: Media and Bombing of Yugoslavia in 1999

This paper reflects on the media aspect of the NATO bombing campaign of Yugoslavia in 1999. By analysing the context of the main news bulletin on Radio Television Serbia, Daily News 2, I was interested how the Yugoslav propaganda regarding the war developed over the first week of bombing. With strong symbolism and simple messages, the regime of Slobodan Milošević was able to construct a strong narrative that did not change much during the whole course of the war. I was able to analyse and show how the media was an important tool for maintaining social stability and cohesion in times of conflict.

PERCZE MÁTÉ
matyi077@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Byrappa Ramachandra
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Szövetségesek és versenytársak, avagy Szaúd-Arábia és Egyiptom küzdelme az Arab világ vezetéséért

Dolgozatom témája a Közel-Kelet két regionális hatalmának, az arab egység létrehozására irányuló 20. századi versengése. Szaúd-Arábia és Egyiptom hatalmi harcának tétje az „Egyesült Arab Államok" megteremtése, ezáltal jelentős világpolitikai tényezővé válása volt. A dolgozatomban áttekintettem a két hatalom politikai, gazdasági és társadalmi különbségeit, mert ezek meghatározóak voltak az kettejük közt zajló hatalmi versenyben. Ezek a különbségek befolyásolták, hogy Szaúd-Arábia és Egyiptom milyen módszereket használt fel céljaik érvényesítéséhez. Fontosnak tartottam ismertetni, hogy USA és a Szovjetunió hogyan próbálta felhasználni saját céljaik megvalósításához a két állam versengését. Ebből eredően az arab egység létrehozása nem csupán két közel-keleti ország, hanem az Egyesült Államok és a Szovjetunió közötti politikai terjeszkedési verseny is volt. A korszak áttekintése után jól látható, hogy Egyiptom a pánarabizmus és a nacionalizmus ideológiáját, valamint az ország katonai erejét használta fel célja eléréséhez. Ezzel szemben Szaúd-Arábia teljesen más módon, de ugyanazon célért küzdött. A szaúdi politika gerincét a pániszlámizmus és az olajtermelésből származó hatalmas profit jelentette.
Dolgozatomban rámutattam arra is, hogy bár a politikai versenyből Szaúd-Arábia került ki győztesen, az arab népek egy országban egyesítést képtelen volt megvalósítani. Ennek okai írásom több pontján is láthatóak. Azonban összességében elmondható, hogy a 20. század regionális hatalmi versenyéből Szaúd-Arábia megerősödve került ki, sőt világpolitika egyik megkerülhetetlen elemévé vált.

1945 UTÁNI MAGYAR TÖRTÉNELEM

FURTNER NIKOLETT
furtner.nikolett@gmail.com
Történelem
Osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kiss Dávid
tudományos munkatárs, Veritas Intézet

1956 Salgótarjánban és Ipolytarnócon. Szakirodalom és visszaemlékezések tükrében

Dolgozatom témájának szülővárosom, Salgótarján, 1956-os történelmének bemutatását választottam. Nagyszüleim ekkor még Ipolytarnócon éltek, így megvizsgálhattam, hogyan jutottak el egy ipari városból az információk egy mezőgazdaságra támaszkodó határfaluba. A munkámat az 1956-os forradalmi hullámhoz vezető előzmények feltérképezésével kezdem, majd a forradalom eseménytörténetét ismertetem, kiemelten foglalkozom a sortűzzel, és kitekintek a megtorlásra, valamint feltárom a rendszerváltás szerepét 1956 megítélésében. A jelentős szakirodalmi háttér mellett levéltári források és interjúk segítettek. Kutatást végeztem a Magyar Nemzeti Levéltár Nógrád Megyei Levéltárában, valamint az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában. Az interjúk során több társadalmi réteget is megszólaltattam: paraszti, munkás és értelmiségi származásúval, foglalkozásúval egyaránt beszélgettem az eseményekről – ezzel is pótolva az űrt, hiszen kevés interjú készült és jelent meg a salgótarjáni események kapcsán, az ipolytarnóci eseményekről pedig még senki sem számolt be.
Most az új eredmények rövid bemutatására szeretnék kitérni, ezekkel a dolgozatomban részletesebben foglalkozom.
Az acélgyári fegyveres nemzetőrség tagjai a megyei rendőrkapitányságtól névre szóló, kétnyelvű, fegyverviselésre jogosító igazolványt kaptak, amelyet a kerületi kapitányság vezetője állított ki. Ez rámutat arra, hogy november elején a Kádár-hű karhatalom még nem uralta a rendőri hatalmat a városban.
Egyik interjúalanyom szerint Ipolytarnócon levertek valahonnan egy vörös csillagot, és azt el is égették, miközben a Himnuszt énekelték. Ezt sem a szakirodalom, sem a peres anyagok nem említik. Ezt az eseményt három kérdéskör mentén elemzem: hol lehetett a csillag, kik és mikor verhették le.
A figyelem mindeddig elsiklott afölött, hogy milyen szempontokat mérlegelve történt a salgótarjáni sortűz áldozatainak ellátása. A hadi sebészet alapelvét egyik interjúalanyom példáján keresztül mutatom be.
Egyik börtönviselt interjúalanyom megőrizte a spejzolási jegyzékét még 1958-ból. Ilyen jegyzékkel a szakirodalomban és a további kutatásom során nem találkoztam, pedig a börtönéletről fontos forrásként szolgálhat.
A börtönből való szabadulás után az egykori „ellenforradalmárok" évekig megfigyelés alatt álltak, tevékenységükről hálózati jelentések születtek. Itt felhívnám a figyelmet arra, ami eddig a szakirodalom látószögén kívül maradt: a Határőrség mint megfigyelő szervezet szerepe Ipolytarnóc életében.

SEMSEI FERENC
sferenc96@gmail.com
Történelem
BA, 5. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Müller Rolf
tudományos kutató, ÁBTL

A „könyves ember" Amerikában. Püski Sándor Kulturális kapcsolatrendszere

Püski Sándor hosszú élete során nagy utat járt be. Életútját maga dokumentálta, az általa létrehozott és részére kézbesített magán- és üzleti levelezéseket, elszámolásokat, számításokat, tervezeteket, felszólalásokat, számára értékes újságcikkeket, írásokat, könyveket, könyvrészleteket, fényképeket megőrizte, dokumentum gyűjteményét haláláig formálta. Halála után hagyatékát fiai kiegészítették, lezárták. A Püski-hagyaték 2014-ben, Püski Istvánnak köszönhetően került a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum birtokába.

Kutatásom célja Püski Sándor kulturális tevékenységének/szerepeinek (kapcsolatépítés, könyvterjesztés és könyvkiadás) vizsgálata volt, az Amerikai Egyesült Államokban és egyéb érintett nyugati országok tekintetében, különös hangsúllyal az egyes szervezetek és Püski között kialakuló kapcsolati, kapcsolódási pontok felderítésére, a szakirodalomból ismert, de gyakorlati példákkal ez idáig nem illusztrált bizományosi értékesítés működésére.

Dolgozatomban e mellett a Püski Sándor körül kiépülő – döntően kulturális jellegű –kapcsolatrendszert szándékoztam bemutatni az egyesült államokbeli tartózkodásának idején, kitérve annak sokszínűségére, a személyét érő támadásokra.

Püski Sándor könyvterjesztői hálózatának vizsgálata során láthatjuk azokat a fontosabb gondolati csomópontokat, amelyek egész életét, munkásságát meghatározták. Érzékelhetjük kompromisszumkészségét, a Magyar Füzetek és az Irodalmi Újság világképének áttekintésekor, a népiség harmadik utas politikájának felfogása jelenik meg a közép-európai érdeklődés jelenlétének megismerése és a lengyel könyvesházzal való kapcsolat feltérképezésekor, amelynek részeként Duray Miklós: Kutyaszorító című művének árusítási lehetősége is szembeötlő. Áldozatos kiadói munkájára Ravasz László: *Válogatott írások 1945–1968* című könyve kapcsán láthatunk szemléletes példát.

ANDOR ANNA KLÁRA
andorannaklara@gmail.com
Kulturális örökség tanulmányok
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Takács Ádám
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A magaskultúra és a tömegkultúra hatásai a népi kultúrára

Dolgozatomban a népi/paraszti kultúrát mint folyamatosan átalakuló, máig létező kulturális rendszert vizsgáltam hazai keretek között, amelynél kiemeltem, hogy ez a kultúra állandó kölcsönhatásban áll más kulturális rendszerekkel is. Példákkal támasztottam alá, hogy – a negatív felhangokkal ellentétben – e két kultúra pozitív hatást is gyakorolt a népi kultúrára, amit amellett, hogy átalakítottak, életben tartottak és megújítottak. Kiemeltem a legfőbb eseményeket, amelyek megújították népművészetünket, és írtam azokról a mozgalmakról is, amelyeket legfontosabbnak tartok a népi kultúra, a tömegkultúra és a magaskultúra kölcsönhatásának érzékeltetése szempontjából, főszerepbe helyezve a népi kultúrát – elemezve az erre gyakorolt hatásokat.
Emellett arra is példákat kerestem, hogy ez a folyamat nem egyirányú volt, hanem kölcsönös, és a „lesüllyedt kultúrjavak" elméletével ellentétben a népi kultúra is befolyásolta az elit kultúráját és művészetét a mindennapi élet szokásaiban és a művészeti ágakban egyaránt. A tömegkultúrában pedig, mint új terepen szintén megteremtette a maga termőföldjét és a médiában új csatornákon, fórumokon jelent meg, valamint a turizmus egyik húzóágazatává vált. Ezeket az új, folyamatosan bővülő színrelépéseit a népi kultúrának mint továbbélését, mint egy lehetséges új értelmezését kínálom a dolgozatom által, amelyet további kutatások által szeretnék még részletesebben kifejteni.

STEFÁN ANTAL KRISZTIÁN
stefanantal007@gmail.com
Földrajz–történelem
Osztatlan, 7. félév
Eszterházy Károly Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:
Fábián Máté
egyetemi tanársegéd, EKE BMK

A szervezett bűnözés hajnala? Bűnszövetkezetek Nógrád megyében az 1950-es években

Dolgozatom célja, hogy bemutassam az általam vizsgált, az 1950-es években Nógrád megyében működő bűnszövetkezetek tevékenységét. Kutatásommal azt szeretném igazolni, hogy a rendszerváltozás utáni szervezett bűnözésnek már az államszocializmus elején, az ötvenes években is megvoltak a gyökerei (szemben a szakirodalomban olvasható álláspontokkal), és ezeket egy folyamatként tudjuk ábrázolni.
Tudományos munkámban részletesen tanulmányoztam a bíróságok jegyzőkönyveit, a rendőrségi nyomozás iratait, a bizonyítékokat, illetve gyanúsítottak és a tanúk vallomásait. Ezek megismerése után egy világos képet kívánok adni arról a hazai viszonylatban működő, szervezett keretek között zajló csoportos bűncselekményekről, melyek Nógrád megye különböző állami vállalatainál zajlottak az általam vizsgált időszakban.
Dolgozatomban ezen felül kiemeltem a hálózatok csomóponti személyeit, meghatároztam a magyar bűnszövetkezetek helyét a híres maffiaszervezetekhez képest, illetve igyekeztem megtalálni a kapcsolódási pontokat a későbbi évtizedek bűnözői csoportjaival.

ANDRÁSFALVY CSENGE
csenge.andrasfalvy@gmail.com
Magyar–történelem
Osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bánkuti Gábor
egyetemi docens, PTE BTK

Az 1956-os forradalom pécsi eseményei női szemmel – Egy dunántúli naplóról

Az 1956-os forradalom az egyre kiterjedtebb történeti feltárások mellett időbeli közelségéből adódóan még a közösségi emlékezetnek is része, s ez a két vonulat esetenként dialógust – vagy éppen vitát folytat – egymással. Részben azért, mert – a kényszerű elhallgatás évtizedei után – még manapság is kerülnek elő rejtőzködő újabb források, melyek új fényben világítják meg a történteket. Mindegyikük más és szubjektív, így jön létre a pluralitás történelme.
Dolgozatom is egy ilyen „kortárs tanúra" támaszkodik. A pécsi eseményeket egy akkor 15 éves diáklány naplójára és a feljegyzések írójával az elmúlt években folytatott beszélgetésekre alapozva idézem fel. Pálmai Jánosné Turi Edit 1941-ben született Pécsett. A forradalom évében kezdte meg tanulmányait a Janus Pannonius Gimnáziumban. A fiatal diáklányt magukkal ragadták az események, a legtöbb pécsi történésen ott volt és tevékenyen részt vett, amiben csak tudott. Elmondása szerint akkora élmény volt számára a forradalom, hogy muszáj volt kiírnia magából, jóllehet sem azt megelőzően, sem élete későbbi szakaszában nem vezetett naplót.
Kivételes szerencse, ha az egykor írásban rögzített élményeket egyazon személy évtizedekkel később is őrzött emlékeivel ütköztetjük, és még jobb, ha ezeket mások azonos műfajú – megéléstörténeti – tanúskodásával vethetjük össze. Esetünkben adottak ezek a szerencsés körülmények. Dolgozatom középpontjában az 1956 októberében írt napló áll, melyet összevetek más 1956-ban írt kamasznaplókkal, kiegészítem a szerző hatvan évvel későbbi visszaemlékezésével és bejegyzéseit a történészek által rekonstruált történelemmel valalmint – néhány ponton – egy pécsi tanárnő naplójával ütköztetem, vizsgálva az eltérő életkorból és élettapasztalatból adódó különbségeket.

SZISZ NÓRA
szisznorah@gmail.com
Angol-történelem
Osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezetők:
Kovács Bálint
egyetemi docens, PPKE BTK

Sárhegyi Tamás Felicián
PhD hallgató, PPKE BTK

Az emigráció és a szülőföld elhagyásának témája magyar és lengyel történelem tankönyvekben, összehasonlító vizsgálat a történetpolitika szemszögéből.

Dolgozatom célja feltárni, hogy milyen módon ábrázolják az emigráció kérdéskörét a jelenleg használatban lévő hazai, illetve lengyel történelemtankönyvek, az emigráció huszadik századi hullámait tárgyaló részeket helyezve kutatásom fókuszába. A migrációs hullámok ábrázolásának összehasonlító elemzéséből következtetéseket kívánok levonni a haza elhagyását érintő tankönyvi képet illetően. A kutatás válasszal kíván élni a következő kérdésre: milyen módon ábrázolják a választott történelemtankönyvek a történet politika szemszögéből a huszadik század során önszántukból határon kívülre került magyarságot és lengyel közösségeket, a kivándorlás körülményeit, további sorsukat?
A kutatás hipotézise: Az országot önszántukból elhagyó határon túli magyarkoról és lengyelekről a 20. századot vizsgálva, nem jelenik meg átfogó kép a történelemkönyvekben, az országot elhagyva „kilépnek az ország történelemből".
Kutatásom tágabb módszertanikeretét a tankönyvkutatás adta. A szűkebb módszertani keret kialakítása során egy már kész modell újra gondolásával, átalakításával törekedtem arra, hogy a vizsgált tankönyveket a történetpolitika szemszögéből és célkitűzéseim alapján minél hatékonyabban tudjam értékelni. Hét szempont és az általuk megfogalmazott kérdések alapján próbáltam egy átfogó értékelést végezni, melyekkel kutatásom egészének kérdésfeltevésére kívántam válasszal élni.
A felhasznált források közé olyan jelenleg használatban lévő történelem tankönyvek kerültek, melyek a legjelentősebb szerepet töltik be hazájuk történelem tankönyvpiacán, ezáltal legpontosabban reprezentálva annak tendenciáit és irányát.
Dolgozatom konklúziójában kifejtem, hogy a lengyel tankönyvek esetében, meglepő módon, nem megegyező hullámok jelennek meg a különböző tankönyv családok esetében, az azonban általánosságban kijelenthető, hogy az egyes tankönyvek által megjelenített hullámok nagyobb terjedelemben és mélységben jeleníti meg a vizsgát csoportot. Minden szempontból többet tudunk meg a csoport összetételéről, indítékairól és további sorsukról a magyar tankönyvi képekhez képest, mely általánosságban reflektál a lengyelországi politikai attitűdre, mely a külhoniakhoz viszonyul. A magyar tankönyvek esetében, azonban egy ettől jellegében eltérő átfogó kép hiányáról beszélhetünk. A rövid terjedelmű, sematizált, egyoldalú ábrázolás majd minden hullám megjelenítése során jellemzőként írható le, ettől a Műszaki Kiadó első hullámot feldolgozó részei említhetőek kivételként.

HALÁSZ TIBOR
halasztibi95@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Czúthné Gyóni Eszter
főiskolai adjunktus, ELTE TÓK

„Az Istent szeretőknek minden a javukra válik" A magyar ciszterciek növendéknevelő tevékenysége az „illegalitás" éveiben

A magyar ciszterciek 1950 utáni növendéknevelési és növendékképzési stratégiáját az eddigi kutatások csak érintőlegesen vizsgálták, így dolgozatunk legfőbb célja az, hogy ezt a tevékenységet részletesen feltárjuk.
A szerzetesrendek működési engedélyének megvonását és Endrédy Vendel zirci apát letartóztatását követően 'Sigmond Lóránt korábbi zirci novíciusmester – mint rendi provizor – vette át az illegalitásba kényszerült közösség vezetését. 'Sigmond volt az, aki társai segítségével megszervezte és egészen 1961-ben bekövetkezett letartóztatásáig irányított a rendi utánpótlás formációját. Amellett, hogy gondoskodtak a már meglévő rendi növendékekről, tizenkilenc fiatalt vett fel a rend soraiba 1950 és 1958 között.
Tevékenysége azonban nem merült ki a rend jövőét jelentő fiatal generáció képzésével, hiszen igyekezett gondoskodni az idős és beteg rendtagokról is, továbbá a lehetőségekhez mérten megpróbálta összefogni a közel kétszázötven fős közösséget is.
A Halász Piusz vezette, kis létszámú borsodpusztai közösség is megpróbálkozott a szerzetesi élet folytatásával, az ő törekvésük azonban a külső nehézségek miatt végül kudarcot vallott, így a rendszerváltozást követően nem is szerveződtek újjá.

MIHÁLY FERENC
mihaly.ferenc91@gmail.com
Magyar–történelem
Osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezetők:
Bank Barbara
megbízott előadó, PPKE BTK
Kovács Bálint
egyetemi docens, PPKE BTK

Emlékezetpolitika és történeti narratívák
A Don-kanyar példája

A II. magyar hadsereg tragédiája a magyarság közösségéhez tartozók emlékezetében a Pierre Nora-i „lieu de memoire" (emlékezeti hely) egyik megnyilvánulásának tekinthető. Dolgozatomban a történeti emlékezetkutatás módszerével azt kívántam megvizsgálni, hogy 1945-től napjainkig milyen konkrét történeti narratívákat felépítve instrumentalizálták a Don-kanyar eseményét a magyar nyilvánosságban. Kutatásom során arra jutottam, hogy a közvélekedéssel szemben a téma már Nemeskürty 1972-es, Requiem egy hadseregért című könyve előtt megjelent a magyar közélet fórumain. Az ún. koalíciós években a népbírósági perek, valamint a hadifogoly kérdés kapcsán, míg az 50-es évek első felében nagy narratívák, nevezetesen a marxista osztályharc, valamint a németellenes függetlenségi hagyomány szolgálójaként használták fel. A Nemeskürtyhez kötött „halálba küldés" narratívája is már jóval előbb, az '50-es évek második felében Münnich Ferenc által nyilvánosan meg lett fogalmazva, feltehetőleg azzal a szándékkal, hogy a rendszer bizonytalan legitimátását a korábbi időszakkal szemben igazolja. A Requiem szerzője ennek ellenére is hozott új elemet a diskurzusba, az ellenzék szándékos likvidálásának vádját, mely alighanem szintén megfelelt a hivatalos történetpolitika akkori kívánalmainak. Művének fő jelentősége viszont nem ez, hanem az általa kiváltott emlékezeti robbanás lett. Ezek megnyilvánulásai (memoárirodalom, Sára Sándor *Krónika* című „oral history" sorozata) ugyan még a korszak diskurzusának keretében maradtak, de a téma felszínre hozásával megágyaztak a későbbi eltérő nézőpontok megjelenésének. A rendszerváltást követően „halálba küldés" legfontosabb kihívójává – a konkrét történetpolitikától mentes elbeszélések mellett – a „hősiesség" narratívája vált, melyet – nagy vitát kiváltva – Antall József fogalmazott meg először nagy nyilvánosság előtt. Célja ezzel a témát érintő alternatív emlékezeti kánon megteremtése lehetett, mely az áldozati szerep helyett a kommunista birodalom ellen küzdő magyar hős képét kívánta hangsúlyozni. A források alapján megállapítható, hogy máig főként ez a két narratíva határozza meg a Don-kanyarról szóló nyilvános beszédmódot, és míg a '90-es, 2000-es években inkább a „halálba küldés" narratívája volt elterjedtebb, a 2010-es évektől kezdve népszerűsége jelentősen visszaesett, és ma a legtöbb emlékezetpolitikai megnyilvánulás inkább a hősiességre koncentrálva beszél a Don-kanyar eseményeiről.

TÖREKI MILÁN
torekimilan@gmail.com
Történelem-földrajz
Osztatlan, 11. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kálnoki-Gyöngyössy Márton
egyetemi docens, ELTE BTK

Hová tűntek a nők a magyar bankjegyekről? Nőábrázolások bankjegyeinken és szerte a nagyvilágban

Az emberiség történetében kevés olyan dolog került az állandó és lázas érdeklődés középpontjába, váltott ki annyi erkölcsi és vallási indíttatású bírálatot, okozott olyan sok viszályt és versengést egyének, intézmények és államok között, mint a pénz. A pénzzel valamilyen módon mindenki kapcsolatba kerül, hiszen az a gazdaság eszköze, a mindennapi élet nélkülözhetetlen kelléke. A pénz azonban nem egyszerűen csak gazdasági eszköz, amelynek révén egy adott társadalom gazdasági viszonyait, fejlettségét, kereskedelmi kapcsolatainak irányultságát tudjuk követni, hanem annál jóval több. A történelem folyamatát semmi mással nem lehet úgy illusztrálni, mint a pénzzel, hiszen a rajta lévő ábrázolások tükrözik készítési korának műveltségét, a stílusirányzatok váltakozását, az adott időszak ideológiáját. Ebből következik, hogy a pénzérmék, illetve a bankjegyek rendkívül sokoldalúan kiaknázható források.
Jelen tanulmányomban a bankjegyek díszítőmotívumai közül a nőábrázolásokat emeltem ki. A nőábrázolások vizsgálata rengeteg új információt adhat, amelyekkel megérthetjük, és kézen foghatóvá tehetjük az adott történelmi kor nőideáljait, női szerepeit és az ideális nőképeit. Bár a világ főbb bankjegyeinek nőábrázolásait vizsgálom, a fő hangsúlyt a magyar bankjegyeken látható grafikákra helyezem. Írásomban 1892-től egészen napjainkig vizsgálom a magyar bankjegyek nőalakjait. Ennek lehetséges okaira és jövőbeli tendenciáira kívánok rámutatni, mind globális, mind helyi szinten. Saját készítésű térképeimmel pedig az Európa szintű folyamatokat kívánom átláthatóbbá tenni. A kutatás más kontinensek nőábrázolásai is kitér, illetve bemutatja II. Erzsébet portréinak az alakulását a világ bankjegyein keresztül.
Jelen kutatási témámból is látható, hogy a numizmatika mint történeti segédtudomány mennyire sokszínű, és sok, eddig ki nem aknázott kutatási témát hordoz magában, amelyeknek felhasználása nemcsak a történelemtudomány, hanem a társadalom érdeke is, hiszen a pénz mindennapi érintkezéseink elengedhetetlen kelléke – de vajon meddig?

SOMOGYI DÁNIEL
dsomogyi332@gmail.com
Történelem–német
Osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Andreas Schmidt-Schweizer
tudományos főmunkatárs,
MTA BTK TTI

Keletnémet lektorátusok a Magyar Népköztársaság felső-oktatási intézményein (1958–1973)

A Magyar Népköztársaság és a Német Demokratikus Köztársaság között – hivatalosan az 1950. június 24-én kötött egyezmények óta – fennálló kulturális kapcsolatok keretében kezdettől fogva cseréltek tapasztalatot az érintett szakemberek köz- illetve felsőoktatással összefüggő kérdésekben. Az ötvenes évek második, illetve a hatvanas évek első felében a korábbiakhoz képest jelentősen megnőtt a németet – mint az orosz után következő második idegen nyelvet – tanulók száma: egy 1965-ből származó jelentés tanúsága szerint a magyar közoktatásban az adott tanévben több mint 100.000 diák vett részt németoktatásban. A jelenség nyomán természetesen a germanisztikát hallgatók száma is gyarapodni kezdett a hazai tudományegyetemeken, ahol az ötvenes évek vége óta lektorok is segítették a képzést. Ezen tendenciák, valamint az 1956-forradalom hatásainak elemzése is részét képezi a dolgozatnak.
Munkám fő kérdése a lektorok működésével kapcsolatos: azt vizsgálom, hogy mi állhatott a szakmai célokat kiegészítő politikai megfontolások hátterében, és az NDK milyen eszközökkel igyekezett ezeket érvényesíteni. Feladatuk ugyanis nem merült ki szakismeretük és autentikus nyelvhasználatuk átadásában: az őket küldő keletnémet állami szervek által támasztott politikai célkitűzések elősegítése szintén nélkülözhetetlen részét képezte működésüknek, és ez alatt nem csak az NDK és a keletnémet állam szellemi életének pozitív ábrázolása, reprezentálása értendő. Ők munkálkodtak a hatvanas évek közepén észlelhető új „veszélyforrás", a Német Szövetségi Köztársaságból érkező sajtótermékek, könyvek, vagy akár ösztöndíjlehetőségek keltette „fenyegetés", „ellenpropaganda" elhárításán. Fenyegetés, hiszen Kelet-Németország óhajtotta magának azt a jogot és pozíciót, hogy a magyar diákokra – az általános iskolásoktól az egyetemistákig – az oktatás fent részletezett csatornáin át befolyást gyakoroljon: az NSZK színpadra lépése természetesen nemkívánatos volt, még ha ez a feldolgozott időszakban nem is volt annyira jelentős, mint a későbbiekben lett.
Az ennek alapjául szolgáló kutatásom forrásbázisát túlnyomórészt a Magyar Nemzeti Levéltárban, a berlini Bundesarchivban és a Német Külügyi Hivatal levéltárában (Politisches Archiv – Auswärtiges Amt) talált iratok, valamint mindkét német állam külpolitikáját bemutató forráskiadványok dokumentumai képezik.

HAJDU EDIT
h.editke96@gmail.com
Történelem és régészet
MA, 2. félév
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
(Beregszász)

Témavezető:
Molnár D. Erzsébet
főiskolai docens, RFKMF

Kolhozosítás Haranglábon a szovjet rendszer kiépítésének idején (1948–1953)

A munka témája a kolhozosítás Haranglábon a szovjet rendszer kiépítésének idején (1948–1953).
Az 1944-es szovjet megszállás, majd az azt követő kommunista építés alapjaiban változtatta meg Kárpátalja politikai, gazdasági, társadalmi berendezkedését, a régió etnikai arculatát. A Vörös Hadsereg megjelenésével megkezdődött a szovjet rendszer módszeres, áldozatokat nem kímélő kiépítése a térségben. Kárpátalja szovjetizálásának számos vonatkozása alatt értjük a tanácsok létrejöttét, a földkérdés rendezését, az erőszakos kolhozosítást, a kötelező terménybeszolgáltatást, az államosítást, a történelmi egyházak elleni küzdelmet, valamint a civil polgári lakosság sztálini lágerekbe történő elhurcolását.
A munka megírása során következtetésként vonható le, hogy Kárpátalja szerte, így Haranglábon is, a szovjet csapatok megjelenésével egy új fejezet kezdődött az emberek mindennapi életében. Erre az új fejezetre senki sem volt felkészülve, viszont annál hamarabb el kellett fogadni. Az új hatalom megléte számos nehézséget és megpróbáltatást hozott magával, mely közül sokakban a legmaradandóbb fájdalmat a málenykij robot okozta. Ez az esemény is nyilvánvaló jele volt a magyarság elleni fellépésnek a szovjet hatóságok részéről. A vizsgált időszakban fölöttébb nagy megpróbáltatásokon mentek keresztül a magyar közösség tagjai, akik bűnös nemzetnek, másodrangú állampolgárnak számítottak saját szülőföldjükön.
A szovjet csapatok megjelenését követően az egyik leglátványosabb intézkedés a kolhozrendszer kialakítása volt, ami magával vonta a magántulajdon felszámolását. Mindezt tette úgy, hogy semmiféle indokot nem adott a falusi lakosság számára. A kiépülő rendszer magáénak mondta mindazt, amit addig a falu lakossága egyen-egyenként megművelt, eltartott és birtokolt. Következtetésként levonható, hogy mindez a kényszer, a megfélemlítés, valamint a faluban élő hithű kommunista vezetők segítségével jöhetett létre.
Összességében elmondható, hogy a munka betekintést enged nyerni a település történetének ezen időszakába. A munka célja egy átfogó kép kialakítása volt arról, hogy miként alakult ki az általunk vizsgált településen a a kolhozrendszer és ez milyen hatást gyarorolt a település lakosainak életére. Mindezt a levéltári források felkutatásával, interjúk készítésével, valamint a szakirodalom által nyújtott információk felhasználásával sikerült elérnem.

FORRÓ-BATHÓ ÁKOS
forroakos@yahoo.com

Középiskolai hallgató
Bolyai Farkas Elméleti Líceum (Marosvásárhely)

Témavezető:
Hajdú Zoltán
középiskolai tanár, BFEL

Lángokba fojtott költői szó

Dolgozatom témája Moyses Márton életútja és tragikus sorsa. A cím szó szerint is értelmezhető, ugyanis a kommunista diktatúra kegyetlenségei kergették lángokba ezt a nagyajtai fiatalt, akinek tehetsége és szellemi képességei jobb és szebb életet vetítettek elő. Kutatásom célja pontosan az, hogy kiderítsem, mi vezetett oda, hogy önként vállalja a mártírságot embertársaiért, az igazságért, a valódi szabadságért.
Nemcsak azért választottam dolgozatom alanyaként Moyses Mártont a sok híres politikai elítélt közül, mert iskolám eminens diákja volt, hanem mert úgy éreztem, óriási szüksége van ma az ifjúságnak arra, hogy ilyen példaértékű hőst ismerjen meg.
Moyses Márton életét az igazság- és szabadságszeretet vezérelte, ráadásul a legembertpróbálóbb időszakban, az 1956-os forradalmat követően, amikor az emberek sorában eluralkodott az állandó rettegés, félelem, senki sem tudta, mikor figyelik meg legeldugottab gondolatait, ki, mikor és hol jelenti fel kitalált vagy valós „bűnökért". Moyses ilyen körülmények között is megmaradt gerinces embernek, aki hite és eszméi helyett inkább az életét adta fel.
Dolgozatomat a levéltári forrásokat kutatva és a Benkő Levente: *Bűn volt a szó* című dokumentumriportjára támaszkodva írtam meg. Ehhez hozzáadódik az iskolámban szerzett kevéske forrásanyag, illetve a saját interjúim azokkal, akik valamilyen viszonyban voltak Moyses Mártonnal: osztálytársak, jóbarátok, sorstársak. A Nagyajtai Unitárius Egyházközségben kapott iratokat is felhasználva körvonalazódott bennem ennek az embernek a nagysága, mártírságának előzményei és következményei, hogy hogyan és miért jutott el egy kisebbségi sorban tengődő fiatal zseni odáig, hogy tudatos öngyilkosságot elkövetve tüntessen egy nacionálkommunista rendszer ellen.
Végül pedig Moyses Márton életútját összevetettem több mártírtársáéval, és rájöttem, ha a kommunizmus tönkre is tette életüket, ők kiálltak elveikért, ezzel égetve el a kommunista országok bábfiguráit.

PAP PÉTER
peteristvanpap@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév
Eszterházy Károly Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:
Rainer M. János
egyetemi tanár, EKE BMK

Mezőhegyes 1945–1989. Egy kiemelt állami agrárvállalat az államszocializmusban

A dolgozat a Mezőhegyesi Állami Gazdaság üzemtörténetét mutatja be az államszocializmus (agrár)gazdasági körülményrendszerében, valamint az állami tulajdonú mezőgazdasági nagyüzem fejlődéstörténetének kontextusában. A termelési eredményeken és a szervezeti változásokon keresztül szolgáltat adalékokat a magyarországi szovjet típusú rendszer mezőgazdaságának történetéhez, néhány részkérdéssel kiegészítve – például az innováció kibontakozásának lehetőségeit, vagy a 'hatvanas évek gazdasági reformját illetően.

FEHÉR PETRA
petra.mieth@gmail.com
Angol-történelem
Osztatlan, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Rab Virág
egyetemi adjunkus, PTE BTK

Pécsi egyetemisták Amerikában a hidegháború idején

Kutatási témám a magyar-amerikai kapcsolatok modernkori történetének egy példája a felsőoktatás kontextusában. A Soros Alapítvány támogatásával 1986–1987-ben a Janus Pannonius Tudományegyetem (JPTE) tíz hallgatója egy kísérőtanár társaságában két szemesztert töltött az Amerikai Egyesült Államokban. A program egy tágabb társadalmi, politikai és kulturális folyamatba illeszkedik, így kortörténeti vonatkozásaiban is szignifikáns lehet, ugyanakkor mikrotörténeti elemzésre is lehetőséget kínál. Az eset ilyen módon való értelmezése hiánypótló a diszciplína számára. A rendelkezésre álló adatok alapján a kivitelezett vizsgálat célja mindenekelőtt a magyar-amerikai kapcsolatok mikro- és mezoszintű, azaz személyes és csoportszintű árnyalása.
A dolgozat gazdag forrásanyaggal dolgozik és egy esettanulmányból kiindulva induktív módon értelmezi és árnyalja az ösztöndíjprogram történelmi kontextusát és egy makroszintű társadalmi és kulturális jelenséget. Továbbá hozzásegít a magyar-amerikai kapcsolatok differenciáltabb értelmezéséhez az újra kibontakozó hidegháborús helyzetben, hiszen a vizsgált ösztöndíjprogram a Moszkvától lassan távolodó, az USA-hoz még lassabban közeledő folyamatba illeszthető bele. Emellett, egy másik nagyobb társadalmi-politikai folyamatra is rávilágít ti. arra, hogy az Egyesült Államok egyik célja volt, hogy belülről lazítsa és gyengítse a szocialista berendezkedésű ország kulturális kereteit többek között a nyugati kultúra beszivárogtatásával. Ebbe a faktorba illik bele Soros György magyarországi tevékenysége és ezen keresztül az általam vizsgált ösztöndíjprogram is. Összefoglalva a kutatás alatt feltárt eset egy paradigmatikus esetét képezi a szocialista berendezkedést megdönteni vagy enyhíteni kívánó nagyhatalmi politikai törekvésnek.
Kulcsszavak: Hidegháború, szocializmus, mikrotörténet, cserekapcsolat, magyar-amerikai kapcsolatok

A 20. SZÁZAD ELSŐ FELÉNEK IRODALMA

TÓTH BABETT
babettoth@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom–erkölcstan és etika tanár
Osztatlan, 7. félév
Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kőrizs Imre
egyetemi adjunktus, ME BTK

A pályakezdő Szabó Magda

Dolgozatom témája Szabó Magda írói, költői korai pályakezdése, különös tekintettel a zsengéire.
Megvizsgálom a lapot, ahol Szabó Magda először publikált: a *Mi Útunk*at. Részletes leírást adok erről a diáklapról. Mikor és hol jelent meg, kik szerkesztették, kik voltak még a híres szerzői. Ebben publikált először Karinthy Gábor és Devecseri Gábor is, róluk is írok.
Foglalkozom ezután más lapokban megjelent írásaival is. Például: Protestáns Tanügyi Szemle, Sorsunk című folyóiratok. Azokkal a verseivel, írásaival is foglalkozom, amelyek 2018-ig, vagy máig nem jelentek meg kötetben.
Áttekintem ezeket a műveit és összehasonlítom egyes mai műveivel.

JÓNÁS DÁNIEL
danieljonas961212@gmail.com
Magyar–történelem
Osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
S. Varga Pál
egyetemi tanár, DE BTK

Az erőszak megjelenése Csáth Géza novellisztikájában

Előadásomban/dolgozatomban – napjaink erőszak-kutatási kísérleteihez kapcsolódva – olvasom újra a klasszikus modernség irodalmának megosztó szövegeit, kifejezetten az erőszak-tematikára fókuszálva. Főleg két korai Csáth-kötet (*A varázsló kertje*, 1908 és *Délutáni álom*, 1911) bevonásával szeretnék arra rámutatni, hogy Csáth Géza nemcsak az irodalmi „bulvár" hőseként, feleség- és „anyagyilkosként" meghatározó alak, hanem, mint poe-i, kafkai magasságokba érő horrorisztikus történeteket elmesélő szerző, akinek életműve – halála után közel száz évvel is – kapcsolódik napjaink irodalom- és kultúratudományi kutatási trendjeihez. Az újraértelmezés egyik alapját Jan Philipp Reemstma német irodalomtörténész erőszak-fenomenológiája adja, mely a vizsgált fogalmat (erőszak és archetípusai) testi vonatkozások szerint kategorizálja. Három csoportot különböztet meg: lokatív (a másik testét tömegként kezelő, pl. Anyagyilkosság), raptív (a test használata, pl. Tor), valamint autotelikus (lelki erőszakhoz való kapcsolódás, pl. Rozi). A Csáth-novellisztikán keresztül ezen kategóriákhoz leginkább a női testen való viszony, valamint a valós-fiktív-imaginárius síkok vizsgálata kapcsolódhat.

FÁBRY PÁL MÁTÉ
potyinho@gmail.com
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bengi László
egyetemi docens, ELTE BTK

Az identitásvesztés artikulációja Kosztolányi Dezső Lidérc című novellájában

Dolgozatomban Kosztolányi Dezső *Lidérc* című novellájában megjelenő identitásvesztést vizsgálom az árnyék, a tükör és az álom fogalmainak középpontba állításával. Az árnyék kapcsán kiemelek egy szöveghelyet, amely eddig elkerülte az elemzők figyelmét, és részletesen megvizsgálom, hogy milyen kapcsolatban áll az elbeszélés egészével; a szövegben megjelenő tükörkép motívumát intertextuális kapcsolatba állítom egy Ady szöveggel, és az összehasonlítás során levont következtetéseim segítségével megpróbálok fényt deríteni a Lidérc tükör-jelenetének történeti és egzisztenciális sajátosságaira. Bemutatom a novella és az álom, illetve az álomszerűség, valamint az álom fenomenológiája és az identitásvesztés közti szoros kapcsolatot, amely a diszkontinuitás tapasztalata révén jön létre. Felállítok egy hipotetikus elbeszélői pozíciót, amely véleményem szerint nagy mértékben elősegítheti az elbeszélés adekvát értelmezését, ennek az elbeszélői pozíciónak sajátossága a köztesség, amely analógiás kapcsolatba hozható az identitászavarral, énvesztéssel. Az új intertextuális kapcsolódási helyek kimutatásával, az eddig kevésbé tárgyalt részletek behatóbb elemzésével, valamint az alvásparalízis jelensége és a novella közti analógia felállításával reményeim szerint sikerül felvázolnom egy új, releváns értelmezési keretet.

SZABÓ BERNADETT
szabo.detti.hu@gmail.com
Magyar
MA, 7. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Baranyai Norbert
egyetemi adjunktus, DE BTK

Egyén és közösség viszonyának reprezentációja Németh László *Gyász és Iszony* című regényében

Dolgozatomban Németh László *Iszony és Gyász* című regényének két főszereplőjét, Kurátor Zsófit és Kárász Nellit vizsgálom, főként személyiség-konstrukciójukat és a társadalmi szabályrendszerekhez való viszonyukat. A főhősök jelleme, közösséghez való viszonya, életkörülményei és sorsa nagyon hasonló – noha két külön regényben szerepelnek –, ezért bátorkodtam őket ugyanazon elemzésben együtt vizsgálni. A megközelítés kiindulópontja annak vizsgálata, hogy a két Németh László-regényben miként válik idegenné az egyén abban a közösségben, ahová született és amelyben él. Az idegenség fogalmát értelmező elméletek sorából elsősorban Bernard Waldenfels meglátásaira támaszkodva különítem el egymástól a társadalmi norma és anomália fogalmát – amely ellentétes fogalompárból az utóbbit Zsófi és Nelli testesítik meg – majd ehhez kapcsolódva e jelenségek elkülönítésének, megkülönböztetésének regénybeli mintáit elemzem. A továbbiakban vizsgálom még az egyének életkörülményeit meghatározó falut mint közösségi teret, amivel kapcsolatban arra keresem a választ, hogy a főhősök sorstragédiáját mennyiben determinálják lakóhelyük, életterük jellemzői. Mindemellett kitérek Kurátor Zsófi és Kárász Nelli jellemének önpusztító mechanizmusaira is, ami azért is fontos, hogy világossá váljon: nem dönthető el élesen, hogy a körülmények vagy önmaguk miatt váltak idegenekké a főhősök saját szűkebb és tágabb szociális közösségeikben. Végezetül a pletykát mint a falu közegét erőteljesen jellemző társadalmi jelenséget tematizálom, ami a regényekben az ítélkezés legfőbb közvetítőjeként artikulálódik. A szövegek vizsgálata mindezeken túl arra mutat rá, hogy az egyénre irányuló stigmatizáció olyan „természetes" szociális jelenség, amely által egy közösségben megképződik a társadalmi norma és anomália, ami pedig magával vonja a csoportidentitás megerősítését, illetve felbontását is. Ezzel együtt azt láthatjuk, hogy az ítélkezés nagymértékben romboló hatást gyakorol a megítélt személyiségekre – mint az Kurátor Zsófi és Kárász Nelli identitásának változásaiban világossá válik az elemzés során.

ÁGOSTON ENIKŐ ANNA
agostoneniko94@gmail.com
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kulcsár-Szabó Zoltán
egyetemi tanár, ELTE BTK

Ihletfelfogás Szabó Lőrinc Tücsökzenéjében

Dolgozatom elsődleges célkitűzése, hogy feltérképezze Szabó Lőrinc ihletfelfogásának jellemzőit, és elemezze a Tücsökzenében megjelenő ihletettséget, a kettő közül az utóbbira helyezve a hangsúlyt.
Szabó Lőrinc ihletfelfogását a sajtóban megjelent publikációi, naplófeljegyzései, beszédei és a vele készített interjúk alapján rajzoltam meg. Ennek jellemzőit három fő szempont köré csoportosítottam: a személyiségbe beépült hatások szavak általi kifejezésének módja, az emlékezés működése a hozzá szükséges létállapotban, végezetül az ihletben szerepet játszó, az értelem számára ismeretlen tudattalan működés. Kiemeltnek tartottam Babits Mihály hatását és a József Attilával kapcsolatos összefüggéseket.
A Tücsökzenében megjelenő ihletettséget három különböző, de összefüggő egységben vizsgáltam: a tücskök hangadásának szerepe, a „bűvös jelen" lírai énjének énvesztése és a „burok" felépülése.
A tücskök mitológiai szerepével már korábban foglalkozott a szakirodalom, de kevés figyelmet szentelt a költői tudatossággal választott tücsökmotívum és a mitológiai kabócák elválaszthatóságának, és ebből a nézőpontból tekintve a tücskökre ruházott szerepnek. A tücsökzenéhez köthető Múzsáknak tulajdonított emlékezés mellett az odüsszeuszi szirénhallgatás is hasonlatossá válik a ciripelés adta élményhez, amely az énvesztéshez vezet. Ebből következik a második elemzési szempontom, amelyben az énvesztett állapotok különböző megjelenéseit vizsgáltam, amelyek mind a költői létállapothoz köthetőek. Az énvesztés ahhoz is hozzájárul, hogy a lírai én életének korábbi látásmódjaiba helyezkedhessen. A látásmód egy folyamatosan épülő „burokként" határozódik meg. Az e köré felépített harmadik vizsgálati pontomban megállapítom, hogy az ihlet alapanyaga a személyiség hatására folyamatosan szelektíven megtapadó, sajátosan értelmezett emlékek alkotta burok, amely kifejezőeszköz az alkotás során, azonban az írás aktusában hátráltató tényezőt jelent a kellő létállapot eléréséhez. A burokból való kitörés képeit az ihletettség jellemzőjének tulajdonítom.
Ellentmondást nem találva Szabó Lőrinc sajtóban tett ihlettel kapcsolatos kijelentései és a Tücsökzene lírai énjének ihletfelfogása között, kimondhatóvá válik, hogy ebből a szempontból tudatos alkotás az életrajzi verseskötet.

NAGY HILDA
nagyhilda8@gmail.com
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bartal Mária
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Medikalizált nézőpontok Csáth Géza novellisztikájában. Nevetés, hatalom és erotika a Johannában

Csáth Géza popkulturális termékké növesztett alakja néhány jelzővel, referenciaponttal látszólag lezárható. A pszichoanalízisen és tragédiáktól nem mentes biográfián túl azonban akadnak olyan jelenségek, amelyek újítólag hathatnak az életmű értelmezésében, az eddigi eredményeket relativizálhatják, illetve az új perspektíva a kortárs irodalomtudományi kutatások mentén aktuálissá teheti a századfordulós tematikát. Dolgozatomban a nevetés, a hatalom és az erotika fogalmait értelmezem a szerző Johanna című novellája keretén belül. Az említett témaköröket medikalizált perspektívából interpretálom, mely nézőpont a medical narratives illetve mental studies interdiszciplináris irányzatokhoz köthető. Ez a megközelítés lehetőséget enged arra, hogy nemcsak Csáth életművére vonatkozóan lehessen újabb megállapításokat tenni, hanem a betegségnarratívával összefüggésben egy transznacionális modernista jelenség kerülhet a felszínre. Észrevételeim mentén rálátás nyílik a korabeli társadalmi, irodalmi és orvosi jelenségekre egyaránt, illetve nagyobb távlatban kirajzolhatóvá válik a diskurzus nemzeti kontextusa. Az általam felkínált medikalizált nézőpont elsődlegesen nem azt jelenti, hogy az orvosi környezetet, orvosalakokat, betegeket helyez érdeklődése centrumába, hanem sokkal inkább az orvostudományban használatos viszonyrendszerekre, az orvos-beteg bináris oppozícióra és az ezekből származtatható működési struktúrákra tevődik a hangsúly. A Johanna szövege azt bizonyítja, hogy a nevetés, hatalom és erotika elméleti megközelítése, amelyet a szöveg is alátámaszt, nem válik el tematikusan a narrációtól, hanem a szerző által használt elbeszéléstechnika alátámasztja a teóriákat. Ugyanakkor felkínálja az esettanulmányként való olvasatot, amely szervesen illeszkedik a korabeli hisztériadiskurzusok közegébe. Csáth szövege a századforduló sémáit aktiválja, de enigmatikus, látens utalásaival kibillenti az olvasat egyértelműségét. Lényegében a jelenségek, karakterek iránti kételyt erősíti fel, amelyben a modernség kulcsfogalma érhető tetten. Kutatásom önálló érdeme főként abban rejlik, hogy míg népszerű témával érintkezik, éppen ennek okát revideálja, helyezi új kontextusba az orvos-író vagy a hisztéria fogalmát, olyan elméleti megközelítéssel, amely a magyar kutatásokban eddig nem volt jellemző. Az általam felkínált értelmezői keret nemcsak a Csáth-kutatásban hasznosítható, hanem a századfordulós szerzőknél is termékenyen aktiválható.

VARGA RÉKA
vargareka2294@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom
MA, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szajbély Mihály
egyetemi tanár, SZTE BTK

Nárcisszus tükre: a századforduló művészeti paradigmaváltása Csáth Géza publicisztikájának olvasatában

Csáth Géza publicisztikai írásai éppúgy szerves részét képezik az életműnek, és annak az egységben működő Csáth-korpusznak, mint a novellisztikája, vagy naplói. Érzékletes képét adja ezekben mindannak, amit az elsők között megsejt korának művészeti változásairól, illetve mindezzel párhuzamosan ezekben az írásokban korai művészetfilozófiáját is definiálja.

Dolgozatomban ezeket az önreflexív jegyeket vizsgáltam, külön hangsúlyt fektetve Csáth harmadik művészetére, a képzőművészetre. Az erre irányuló kritikái fókuszpontjára Sassy Attila Ópium-álmok című rajzgyűjteményéről írott esszéjében találtam rá. Itt összesíti azokat a meghatározó jegyeket, amelyek korai zenekritikáiban, és a kortárs irodalmi életre tett reflexióiban egyaránt dominálnak.

Sassy grafikáival az életmű még egy ponton érintkezik. Néhány évvel később Csáth *Ópium* című novellájának korábbi alcímét ajánlásra módosítja, Sassy Attilának címezi. Ezzel a gesztussal metszéspontot teremt Sassy rajzai, az ezekhez fűzött esszéje és novellája közé. Dolgozatom második felében tehát kísérletet teszek az így létrejövő kép-szöveg kapcsolat feltárására, egymásra olvasására. Célom egyrészt, hogy rátaláljak Csáth legkevésbé kutatott művészi munkásságának, a képzőművészetének, újabb aspektusaira, másrészt megkísérelem kirajzolni azt az ívet, melynek mentén megragadható, hogy a szecessziót, a szimbolizmust egyaránt éltető író életművén miképpen uralkodhat el a későbbiekben az analitikus orvos figurája.

ZSIGA ALEXANDRA
zsi.alexa@gmail.com
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 1. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Mészáros Márton
egyetemi adjunktus, KRE BTK

Nemi szerepminták Németh László Iszony című regényében

Vajon mennyiben nevezhető Kárász Nelli feminista karakternek? Ez a kérdés foglalkoztatott, mielőtt a kutatásomat elkezdtem volna. Az elsődleges hipotézisem szerint Nelli sorsának tragédiája sajátságos nárcizmusából fakad, mely nem tűr meg semmilyen, tőle különböző karaktert maga mellett. Érzi ugyan, hogy nemének helyzete kilátástalan, s talán adódhatna más lehetőség is a házasságon kívül, ám külsőségeiben felismerhetjük, hogy kételyei vannak a férfiak és nők egyenjogúságát illetően.
A kutatásom során Nelli karakterének vizsgálata mellett nagy hangsúlyt fektettem a regényben előforduló házasságok tipologizálására (melyeken jól megfigyelhető a férfi és női szerepek alakulása), az udvarlási "kísérletek" elemzésére, és a női munkára mint sajátos jelenségre, amely szintén meghatározó a regénnyel kapcsolatban.
A hipotézisem kissé szokatlannak tűnthet: feminista szempontból értelmezni egy olyan regényt, melynek főszereplője véleményem szerint nem feminista karakter. Ez az állításom a kutatásom alatt némiképp módosult, de nem érzem úgy, hogy az alapvetésemet cáfolná. Kárász Nelliben Németh egy igazán összetett karaktert alkotott meg, akinek minden gondolata és cselekedete a Bálint Ágnes által felvetett Kárász-féle nárcisztikus személyiségéhez kötött. Ez az, amitől a hősnő képtelen megszabadulni, ahogyan azt a regény végén ki is fejti. A női-férfi kapcsolatokban, a különböző hierarchikus viszonyokban azonban bizonytalan, bár kétségtelen, hogy vannak feminista színezetű gondolatai pl. a gyermekvállalásról vagy a munkáról.
Nelli azonban nem az önállóságáért küzd, hanem egy olyan, vele ellentétes személyiség ellen, akinek a puszta léte is fenyegeti a nő autonómiáját, önmagába zárt nárcizmusát. Úgy gondolom, hogy ez a személyiségfejlődés minden más emberi kapcsolatára is rányomta a bélyegét, gondolhatunk itt az édesanyával vagy a saját gyermekkel való érintkezésre. A feminista jelzőt tehát elkerülném Kárász Nellinél, vagy csak bizonyos kontextusokban alkalmaznám.

A 20. SZÁZAD MÁSODIK FELÉNEK IRODALMA

VERÉB ÁRNIKA
vereb.arnika@gmail.com
Irodalom -és kultúratudomány
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vincze Ferenc
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

A megkomponált novellaciklus. A szonátaforma Mándy Iván *Fél hat felé* című novellaskötetében

A dolgozat témája a zenei szerkesztés interpretációja Mándy Iván *Fél hat felé* című novellaskötetének kompozíciójában. Ezt a fajta vizsgálatot többek között Balassa Péter tanulmánya legitimálja (1), amikor az *Átkelés* című novellaskötetről megállapítja, hogy Mándy írásai motívumvezetésükből épülnek fel, ez pedig zenei gondolkodásra vall.
A zenei szerkesztés legfőbb lényege az ismétlés és a variácó, amiket a Mándy-féle motívumvezetéssel és prózapoétikával hoztam összefüggésbe. A zenemű mindig több részből áll, általában háromból, amiből az első és az utolsó tétel egymás variációi, míg a közbülső tétel az első kontrasztja. A szonáta-tételciklus sajátossága, hogy az első tétel szonáta-allegro vagyis szonátaformájú, amely azt jelenti, hogy két témát ütköztet, majd összevegyíti és végül variación keresztül harmóniába hozza. Egy ilyen kisforma is három részből áll (ABA^1), amely forma a nagyformát, esetünkben a szonáta-tételciklus formáját építi föl.
A Fél hat felé tizenöt novelláját az elbeszélőből kiindulva három részre osztottam. Az első három novella alkotják az A-tételt. A szövegek elbeszélői azonosak (Mándy avagy Zsámboky János), ahogyan az utolsó három novella szövegeinek is. Az A- és A^1-tétel szonátaformájú, ezt bizonyítja a karrieri és a magánéleti magány tematikájának ütköztetése, keverése, majd harmóniába hozása. A novellák párba állítva (pl. B és B^1) is egymás variációi, azonban ABA^1 szerkezetük miatt tételként elképzelhetők, s ebben az esetben a novella mint egység a zenei terminológia szerint periódusnak minősül. (2)
A közbülső kilenc novella egy másik zenei tételformában, a Téma variációkkal formájában szerveződik egységgé. Ehhez négy alapmotívumot (tükör, lány, víz és képek, plakátok motívuma) különböztettem el és kimutattam a szövegekben variációs útjukat. A prózapoétika is jelentős szempont volt a variációs rendszer vizsgálatában, itt hat különböző eljárást vizsgáltam meg annak tükrében, hogy miként építik nagy egységgé a novellákat. (szürrealitás, bútor elbeszélő, állókép-ábrázolásmód, labirintus nyelvi megalkotása, időváltások, síkváltások).
Ezen szempontok alapján a kötetkompozíció szerkesztési elvét megfeleltettem a szonáta-tételciklus formájának.

(1) BALASSA Péter, Mándy és a kísértetek = B. P., Észjárások és formák, Budapest, Tankönyvkiadó, 1985, 139.
(2) A zenei terminológiához Arnold SCHÖNBERG, A zeneszerzés alapjai, Zeneműkiadó, Budapest, 1971. című munkáját használtam.

IVÁNYI BENCE
ivanyi_bence@freemail.hu
Színháztudomány
MA, 3. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Sepsi Enikő
egyetemi docens, KRE BTK

Az észlelés színházi és filmes mintázatai Nemes Nagy Ágnes *Egy pályaudvar átalakítása* című prózaversében

Dolgozatomban Nemes Nagy Ágnes prózaverseit vizsgálom színház- és filmelméleti szempontból. Nemes Nagy költészetéről általánosságban elmondható, hogy kardinális szerepet játszik benne az észlelés, főképp a nézés tevékenysége. Bár a recepció eleddig jobbára a filozófia felől közelítette meg ezt a kérdéskört, én interdiszciplinárisan, kivált a vizuális művészetek irányából teszek kísérletet a prózaversekbe kódolt percepciós mintázatoknak és ezek értelemképző szerepének feltérképezésére.
A tanulmány első részében röviden felvázolom azt a karteziánus szellemben fogant, de határozottan fenomenológiai irányultságú bölcseleti keretet, amelyben az értelmezői hagyomány Nemes Nagyot elhelyezi, illetve ebből kiindulva az életmű általános poétikai attitűdjét leíró ún. tárgyias költészet fogalmát is definiálom. A második részben bemutatom, milyen jellemzők alapján azonosíthatunk egy irodalmi szöveg(részlet)et színháziként avagy filmszerűként, azaz hogyan vonatkoztathatók egymásra vagy állíthatók szembe egymással a különböző művészeti ágak ontológiai sajátosságai (fizikai jelenlét kontra mediatizált jelenlét, eseményszerűség kontra tárgyszerűség, képlékenység kontra rögzítettség stb.), valamint azt is, miként jelennek meg a színház és a film percepciós mintázatai a Nemes Nagy-prózaversek szenzuális megformáltságában. A harmadik részben pedig egy konkrét prózavers, az *Egy pályaudvar átalakítása*nak elemzésén keresztül szemléltetem, milyen rokonságban áll Nemes Nagy tárgyiassága a színházi tárgyhasználattal és jelképződéssel, illetve hogy mennyiben teatrális jellegű a megfigyelt és értelmezett versbéli tér és az azt leíró beszélő viszonya, valamint azt is, a versben felvonultatott képek hogyan keltenek filmszerű hatást a szövegbeli nézőpontváltások, vágások, montázsszerű szekvenciák stb. révén. Mindeközben megpróbálok rávilágítani arra, mekkora esztétikai erőket mozgósít ez a textus azáltal, hogy mediálisan köztes természetű, hogy folyamatosan e két észlelési mintázat között oszcillál, és bemutatom, milyen gazdaggá teszi értelemszerkezetét például az, ahogy ezek a mozgások bölcseleti tartalmait (rétegzettség, köztesség, örök változékonyság stb.) implicite reflektálják.

DIENES VIKTOR
dienesviktor@gmail.com
Filozófia
MA, 3. félév
Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bognár László
egyetemi docens, ME BTK

Bildungsroman-sajátosságok Nyíri János *Madárország* című regényében

Jelen dolgozat Nyíri János *Madárország*, magyarul 1990-ben megjelent regényét vizsgálja: Bildungsromanként értelmezi azt, így nyitva hozzáférést a narratív döntésekhez, közelebbről Dilthey Bildungsroman-leírásaira épít, amelyeket a diltheyi törekvéseket integráló gadameri filozófiára támaszkodva törekszik alkalmazni.

A *Madárország* cselekménye a zsidóság kirekesztésének, jogfosztásának, majd a Soának az idején, a II. világháború kezdetétől Budapest ostromának végéig játszódik Oszún és Pesten. Ez a körülmény a regény elbeszélői lehetőségeire is hatással van. A dolgozat megkülönbözteti az elmondatlan két jelentését: elmondhatatlan és el nem mondott. Az előbbi arra utal, hogy a dolog hozzáférhetetlen a beszélő számára vagy a beszélő nem tud megbirkózni vele. A traumákat olykor az emlékezetben sem lelni fel. A traumákat megszüntető világ építése nyelvi feladat. Az el nem mondott elbeszélői döntés eredménye. A dolgozat Bordwell fabula és szüzsé közt tett megkülönböztetésére épít.

Elbeszélői döntés eredménye az is, hogy hősét, Sondor Jóskát milyen tudással ruházza fel. Fenyő Miksa és Heltai Jenő korabeli naplóit alapul véve, Sondor tudása hiteles. Sondor körültekintő, tájékozott, éles eszű, képes szembenézni a pusztítással, jól látja a zsidóság fenyegetettségét, helyesen méri fel a veszélyes helyzeteket.

Az önnevelődés útján az a ráismerés indítja el Sondort, hogy a felnőttek világa nem kínál, nem ígér kiutat a fenyegetettségből, az üldözöttségből. Sondor szegényként és zsidóként határozza meg saját magát. Önképének megfelelően alakulnak kapcsolatai. Társas viszonyait gazdag erőtér jellemzi.

A Bildung fogalma Gadamer elemzésében megőrizte a misztikus hagyományt, amely szerint az ember Isten képére és hasonlatosságára teremtetett. Megfelel ennek, hogy a Bildungsroman hőse vallási vagy transzcendens vonatkozásokban is elhelyezi magát önnevelése során.

A regény művészi minőségét, hitelességét – azt tehát, hogy a *Madárország* fontos és jó mű – a dolgozatban belőle kiszemelt néhány példa hivatott érzékeltetni.

JUHÁSZ TIBOR
1juhasztibor1@gmail.com
Magyar
MA, 9. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Fodor Péter
egyetemi adjunktus, DE BTK

Helyzetjelentés – Nemzedékiség és térpoétika Bereményi Géza és Cseh Tamás *Frontátvonulás* című monodrámájában

Dolgozatomban Bereményi Géza és Cseh Tamás *Frontátvonulás* című monodrámájának kultúratudományos elemzése révén elsősorban arra a kérdésre kíséreltem meg választ adni, a szerzőpáros hogyan reprezentálta azt a nemzedéki identitást és tapasztalatot, amelyet személyes életük alakulására és alkotói együttműködésükre nézve egyaránt meghatározónak tekintettek. A Frontátvonulás kötetben is publikált változatát vettem alapul, vagyis nem nézőként vagy hallgatóként, hanem szövegelemzőként tekintek rá. Tanulmányom duális szerkezetű. Mivel a Cseh Tamás-jelenség nagy része előadásként, színházi produkcióként értelmeződött, az első rész, kitérve a nemzedék fogalmának (ön) értelmezői alakzatként való kontextualizálására, azokhoz a belátásokhoz vezet el, amelyek révén lehetővé válik a második részben a mű irodalmi szövegként való elemezhetősége. A térpoétikai összefüggésrendszer felfejtése során a szöveg térszerkezetének sajátosságait regisztrálom főként Michel Foucault heterotópia, valamint Marc Augé nem-hely fogalmainak a használatával, különös tekintettel arra az elmozdulásra, aminek következtében az átmenetiséggel is jellemezhető nem-helyekből helyek, vagyis az állandóság színterei lesznek. Rámutatok, hogy a karakterek a Keleti álpályaudvaron, annak résztereiben, főképpen a restiben végzett cselekedeteikkel a „nagy generáció" társadalmi helyzetét reprezentálják, generációjuk egzisztenciális tapasztalategyüttesének szituatív elrendezését végzik el. A nemzedék (pontosabban annak társadalmi helyzete) és a tér vizsgálata közötti összefüggést tehát elsősorban a szöveg térszerkezetében és a benne végzett szereplői gyakorlatokban érem tetten.

MAYER LISA
mayer.lizus@gmail.com
Összehasonlító irodalom- és művelődéstudomány
MA, 4. félév
Pannon Egyetem
Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Szávai Dorottya
egyetemi docens, PE MFTK

„Ne a Teremtést olvasd, te szerencsétlen!" (Az apokaliptikus beszédmód vizsgálata Krasznahorkai László *Sátántangó* című regényében)

Jelen dolgozat témája Krasznahorkai László első regénye, a *Sátántangó*. A művet az 1985-ös megjelenése óta számos kritika méltatta, és méltatja azóta is. Balassa Péter úgy fogalmaz a regény kapcsán, hogy „a síkság, ahol vagyunk, a lassú, feltartóztathatatlan süllyedés állapotában van". Az eső folyamatosan zuhog, a telepet ellepi a sár; a szereplők létük értelmét, illetve az igazságot keresve bolyongnak; várják a megváltást. És valóban: a művet olvasva az értelmező egy sötétségbe borult regényvilágban találja magát, ahol minden és mindenki a romlás, a pusztulás felé tart.
Krasznahorkai általam vizsgált művét átszövik a bibliai motívumok és utalások. A teljesség igénye nélkül, példaként említeném Irimiás és Petrina alakját; vagy a *Sátántangó* fejezetcímeit, a „táncrendet", ahol megtaláljuk a feltámadást és a mennybemenetelt is. A műről született kritikákban, tanulmányokban felfigyelhetünk az apokaliptikus jelző gyakori használatára. Angyalosi Gergely metafizikus prózaírónak, Jacek Dobrowolski az apokaliptikus próza mesterének tartja Krasznahorkait. Kutatásomban arra teszek kísérletet, hogy a narratív párhuzamokon elemzésén túl, az apokaliptikus beszédmód vizsgálata felől párbeszédre hívjam a *Sátántango*t és *a Jelenések könyvé*t, ezzel is tágítva az apokalipszis jelentéskörét. A *Sátántangó* szövegében az elbeszélői hangra jellemző a töredezettség, azaz a narrátor hangját sok esetben megszakítják a szereplők gondolatai. *A Jelenések könyvé*t szintén rengeteg szólam alkotja, így értelmezésekor nem beszélhetünk tiszta, az elbeszélői hangba „beleszólások" nélküli megszólalásokról. A vizsgált művek esetében tehát létrejön a szólamkánon, ami Derrida meghatározása szerint az apokalipszis maga. Dolgozatomban kitérek a *Sátántangó* írásjelenetére is, amely meghatározza a történetet, hiszen az írás aktusának köszönhetően a narratíva önmagába fordul, újrakezdődik.

FÜLÖP BARNABÁS
fulop.barnaby@gmail.com
Magyar
BA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bengi László
egyetemi docens, ELTE BTK

„Néző lettem" – képiség és referencialitás összefüggései Kertész Imre Felszámolásában

Munkám homlokterében Kertész Imre 2003-as *Felszámolás* című regénye áll. Bár ez Kertész első, a Nobel-díj elnyerése után publikált kisregénye, a szakmai közvélemény eddig nem méltatta különösebb figyelemre. Dolgozatomban a hozzáférhetőség mediális szituáltságának általános problémája és Kertész kultúrateremtő koncepciójának ezzel alkotott metszete felől közelítek műfajiság, olvasói szerepkör, majd végül a jelenlévővé tétel problémakomplexumához, bízva abban hogy ez a keretezés talán az eddigieknél részletesebb képet nyújt a regény poétikai teljesítményéről, jobban elhelyezhetővé téve azt az életmű egészének tétrendszerében. Mivel a kulcskérdés számomra az olvasás lehetőségeinek regénybeli reflexiója, így igyekszem a leírtakkal valamelyest saját értelmezői pozícióm az olvasás hatására bekövetkezett identitásváltását is visszaadni, mintegy „mozgás közben" ábrázolva azt.

KOVÁCS EDWARD
kovacs.edward15@gmail.com
Magyar
MA, 8. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Áfra János
óraadó, DE BTK

„szétáramló arcmások szakadatlan szélzúgásban" – Intertextualitás, maszkjáték és szubjektumkonstitúciók Kovács András Ferenc korai költészetében

Dolgozatom célkitűzése a Kovács András Ferenc (költői jelnevén: KAF) *Tengerész Henrik intelmei* címűdebütáló kötetében markánsan megjelenő – és az életmű későbbi szakaszait is jellemző, így a KAF-lírát identifikáló – poétikai sajátosságok felvázolása, valamint a kiválasztott versekben létesülő, az intertextualitást mint a szövegek alapvető létmódját alkalmazó és színre vivő (lírai) báb-, maszk- és szerepjátékok viszonyrendszerének értelmezése. Jelen dolgozat a recepció meghatározó és szinte kikerülhetetlen belátásait szem előtt tartva, annak interpretációs sémáit és szempontjait (intertextualitás, kulturális mnemotechnika irónia, a lírai beszélő kérdése) felhasználva igyekezett kísérletet tenni a KAF költői indulásának tekinthető Tengerész Henrik intelmei című debütáló kötet átfogó értelmezésére, miközben vizsgálódási tárgyává tette a kötet néhány olyan versét, melyek elemzése által lehetőség nyílt azoknak a poétikai működésmódoknak a láttatására, amelyek e költészetnek a pregnáns jegyeit láthatóvá teszik. A dolgozat legnagyobb potenciállal bíró szegmense a líraolvasás mint bábjátszás allegóriájának koncepciója.

ALKALMAZOTT NYELVÉSZET, FONETIKA, PSZICHOLINGVISZTIKA, PRAGMATIKA

SZANYI KM GÁBOR
wertoloud@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom
MA, 2. félév
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
(Beregszász)

Témavezető:
Beregszászi Anikó
főiskolai docens, RFKMF

A kárpátaljai magyar anyanyelvi oktatás hatékonyságának vizsgálata empirikus módszerrel

Az értő olvasástól az értelmezőn és bírálón (kritikain) át az alkotó (kreatív) olvasásig terjedő képességek fejlettségének foka meghatározó tényezővé válik a 21. század embere számára. Amíg például a középkor elején nemhogy az egyszerű emberek, de általában véve még a királyok és a nemesek többsége sem jeleskedett az olvasásban, az írásbeli kultúra őrzői pedig többnyire a papok és a szerzetesek voltak, addig ma már senki nem engedheti meg magának – már csak az életben való boldogulás érdekében sem –, hogy ne legyenek meg a minimális olvasási és szövegértési képességei. A kompetenciák komplex, minőségi jellemzőkkel körülhatárolható tudást jelentenek, mely jellemzők közül legfontosabb azok transzferálhatósága, az eredet tanulási szituációtól eltérő helyzetben való alkalmazhatósága. Az emberi kommunikáció alapvető eszköze a nyelv, tehát az anyanyelvi kompetencia koordinálható. Az anyanyelvi kompetencia legfontosabb része a szövegértés és szövegalkotás. Egy szöveget csak akkor tudunk értelmezni, ha a nyelve számunkra ismert. A nyelv így kulcsfontosságú szerepet kap a megismerésben, hisz a nyelv az, ami az emberi kommunikáció legfontosabb eszköze. A kommunikációközpontúság azt jelenti, hogy az anyanyelvi nevelésnek nemcsak célja, hanem eszköze, módszere is a kommunikáció. Aki a mai változékony, rohamosan fejlődő világunkban érvényesülni akar, annak szüksége van az önálló ismeretszerzésre, a hatékony tanuláshoz nélkülözhetetlen kommunikációs felkészültségre. A megszerzendő ismeretek leginkább nyelvi, szöveges vagy vizuális kifejezésformában öltenek testet. Megfelelő szintű olvasási képességre, szövegértésre szükség van az információk megtalálásához.

FUTÓ BETTINA
futobettina@gmail.com
Magyar
Osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Alberti Gábor
egyetemi tanár, PTE BTK
Farkas Judit
egyetemi docens, PTE BTK

A logikai is-től a pragmatikai is-en át a metakognitív is-ig

Dolgozatomban az is partikula poliszém hálózatának feltárására vállalkozom szintaktikai, szemantikai és pragmatikai jelenségek elemzésén keresztül. A dolgozat újdonságát az adja, hogy a kutatást olyan mondattípusokra is kiterjesztettem, amelyekben az is nem a magyar generatív alapművekből ismert logikai értelemben szerepel, hanem valamilyen más funkciója van.
Megfigyeléseim alapján a magyarban használatos is-es kifejezések két pólus között helyezkednek el: az egyik póluson a klasszikusan tárgyalt logiko-pragmatikai jelentéstöbbletet hordozó kifejezések találhatóak, míg a másik pólust azok a kifejezések képviselik, amelyekben az is-nek nincs semmiféle disztributív jelentéstartalma, csak diskurzusjelölő, sőt, egyenesen metakognitív funkcióval rendelkezik.
A dolgozatban először bemutatom az is partikula logikai profilját, mely a generatív mondattanban leginkább vizsgált megjelenési formája az is-nek (pl. Julcsi is felemelte a zongorát). Az ebbe a típusba tartozó is-es kifejezések egyrészt disztributív jelentéstartalmat hordoznak, illetve azt jelentik, hogy a szóba jöhetők halmazán belül a megnyilatkozásban szereplő elemen kívül még legalább egyre utal magán kívül a mondatbeli állítás (vagy más kiegészítő rész tartalma).
Ezt követően azokat a kanonikusnál sokkal gyakoribb eseteket elemeztem, amikor az is csak hangtanilag kapcsolódik egy főnévi szerkezethez, valójában egy propozíciós tartalom fölött operál (pl. A húgom sikeresen levizsgázott, és én is elkészültem a tdk-dolgozattal).
A mindig is konstrukció (pl. Mindig is szerettem léghajózni) külön figyelmet kapott, mert a magyar nyelvben semelyik másik univerzális kvantorral nem grammatikus ugyanez a szerkezet, kivéve, ha tagadva van (lásd senki, Szabolcsi 2018).
A dolgozat további részeiben az intenzionalitás vonalán haladva egyre közelebb jutottam az intenzionális lehetőségeink csúcsteljesítményéhez: a metakognitív is-hez, amikor tulajdonképp azt fejezzük ki, hogy tudásunk van a saját tudásunkról akár több évtizedes időtávlatban (Pontosan mikor is volt az az emlékezetes esküvő? Ötven éve? És kit is vettél feleségül?).
A dolgozat tehát az is komplex szintaktikai–szemantikai–pragmatikai elemzésére vállalkozik, azaz egy elképesztően komplex poli-pragmaszém hálózat feltárására, amelynek egyes elemei hagyományos logikai eszközökkel is jól leírhatóak, majd a komplexebb intenzionális eseteken keresztül eljuthatunk a metakognitív képességünket kihasználó esetek képezte „csúcsra".

TÓTH JÁNOS
cirkumfixum@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom
BA, 8. félév
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
(Beregszász)

Témavezető:
Csernicskó István
főiskolai docens, RFKMF

A szövegértési kutatások kárpátaljai magyar iskolák 5–9. osztályában egy empirikus vizsgálat adatai alapján

A szövegértéssel kapcsolatos problémák, hiányosságok mindig is lényeges kérdései voltak az anyanyelvoktatásnak, napjainkban azonban egyre égetőbbek. Ukrajna mindeddig nem vett részt azokban a nemzetközi felmérésekben, melyek során ezeket a kérdéseket érintették, így Kárpátalja magyar iskoláira vonatkozóan is csupán részeredményekkel rendelkezünk. Mindenképpen érdemes, ha csupán kisebb mintán is, de elvégezni ezeket a vizsgálatokat, hiszen az eredmények valamilyen módon hozzájárulhatnak az eredményesebb anyanyelvoktatáshoz.

Dolgozatom keretein belül a Barkaszói Középiskola 5–9. osztályos diákjainak szövegértését vizsgálom. A szövegértést egy teszt segítségével mértem, melyet az Oktatási Hivatal honlapjáról töltöttem le. A feladatsor elejére egy kérdőívet illesztettem be, melyben megkérdeztem a diákok nemét, nemzetiségét, anyanyelvét, szüleik nemzetiségét, anyanyelvét, iskolai végzettségét. Ezenkívül rákérdeztem az elmúlt félévben kapott osztályzatra, valamint kedvenc időtöltésre is. Ennek alapján összegeztem a kapott eredményeket.

A kutatásban 60 diák vett részt. A maximálisan elérhető pontszám 50 pont volt, ennek ellenére a legjobb pontok 25–27 pont között, a legrosszabbak 3–5 pont között ingadoztak. Az összes tanuló átlagosan 14 pontra teljesített. Mindezeket látva elmondhatjuk, hogy a diákok szövegértése gyenge, 28%-os, ami nem felel meg sem a magyarországi, sem pedig az ukrajnai normáknak.

BALLAGÓ JÚLIA
julia.ballago@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Tátrai Szilárd
egyetemi docens, ELTE BTK

A társas deixis működésének műfajspecifikus vonatkozásai számítógép közvetítette diskurzusokban

A pragmatikai témájú pályamunka a társas deixis működésének a vizsgálatát állítja középpontba olyan diskurzusokban, amelyek a számítógép médiumán keresztül jönnek létre. A dolgozat célkitűzése rávilágítani a műfaj szerepére a társas deixis műveleteiben. A kutatási kérdés megválaszolásához a dolgozat egy empirikus kutatáson keresztül jut el, amely egy választott számítógép közvetítette diskurzustípus, az internetes receptportál műfajának vonatkozásában mutatja be a társas deixis működésének a műfajspecifikus nyelvi mintázatait.

A körvonalazott kutatási kérdést a pályamunka a funkcionális kognitív pragmatika elméleti keretében megválaszolva a következő megállapításokra jut: 1) a megnyilatkozásegyüttesként értelmezett internetes receptportált mint összetett műfajt a paratextusok szervezik összefüggő diszkurzív egységgé; 2) az aktuális diskurzusban a megnyilatkozó a műfaj tipikus résztvevői pozícióit saját szociokulturális szituáltságának a részeként juttatja érvényre a konstruálásban; 3) az internetes receptportálok megnyilatkozói a műfaj tipikus résztvevői szerepein túl a végrehajtott kommunikatív cselekvésekkel összefüggést mutató további diszkurzív szerepeket hoznak működésbe.

A fenti eredményekre a dolgozat két elemzési szempontnak a párhuzamos, egymással előtér-háttér viszonyban álló működtetésével jut el. A pályamunka egyrészt jellemzését adja az internetes receptportál összetett műfajának, valamint az ebbe beépülő további műfajoknak. Másrészt a vizsgált műfajok tekintetében bemutatja a személyjelölés, illetve az ehhez kapcsolódóan megvalósuló társas attitűdjelölés nyelvi mintázatait.

A kvalitatív jellegű empirikus kutatás internetes receptportálokról származó nyelvi anyagát egy olyan minta képezi, amelynek összeállítását a kutatás elméleti háttérfeltevéseivel diszkurzív viszonyban álló módszertani döntések alapozták meg. A dolgozat tehát elmélet és empíria dinamikus kölcsönviszonyának az érvényesítésére törekszik.

FERENCZI LILLA
ferenczililla90@gmail.com
Magyar
BA, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Pintér Lilla
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

A tő- és sorszámnevek elsajátításának vizsgálata magyar anyanyelvű óvodásoknál

Mikor és hogyan sajátítják el az óvodáskorú gyermekek a tő- és sorszámneveket? Az elmúlt évtizedekben kevés tanulmány jelent meg erről, és Magyarországon eddig még nem végeztek erre irányuló kutatást. Tanulmányom kiindulópontjaként Karen Wynn 1992-ben írt tanulmányát használtam fel, amelyben két- és hároméves korú gyermekeknél vizsgálta a tőszámnevek ismeretét. Az általa használt feladatok eredményei alapján ismereti szinteket állapított meg, melyekbe besorolta a számneveket különböző mértékben ismerő gyerekeket. Wynn (1992) tanulmánya mellet Meyer és munkatársai 2016-ban végzett kísérletét használtam fel, amelyben ők már össze is hasonlították a tőszámnevek és a sorszámnevek vizsgálatánál elért eredményeket. Dolgozatomban közelebbről megvizsgálom azt, hogy a tő- és sorszámnevekről mit tudhatunk a magyar nyelvben: hol helyezkednek el a mondatban, és hogyan befolyásolják annak értelmezését, majd részletesen bemutatom az általam végzett kísérletet, amelyben negyven gyermek számnevekre vonatkozó ismereteit mértem fel egy játékos feladatsor segítségével. Egyrészt azt vizsgáltam, hogy a tőszámnevek ismerete alapján milyen szintre tudom őket besorolni, másrészt pedig azt, hogy ezen besorolás alapján milyen következtetést vonhatok le a sorszámnevek ismeretét illetően. A kísérletben részt vett gyermekek életkora 39 hónaptól 50 hónapig terjedt. A tesztek eredményének feldolgozása közben látható lesz, hogy a negyvenkilencedik hónapnál lehet húzni egy képzeletbeli vonalat, az eredmények az ez előtti és ez utáni értékek között jobban eltérnek. Általánosságban elmondható, hogy a magyar gyerekek válaszai összhangban vannak a vizsgált tanulmányok eredményeivel, így például azzal, hogy a kisebb korcsoportban a gyerekek – néhány kivételtől eltekintve – a kettőt ismerők csoportjába tartoznak, az idősebbeknél viszont nagyobb arányban fordulnak elő azok a gyermekek, akik már az ötös számot is ismerik. Emellett mindkét korcsoportra igaz, hogy először a tőszámneveket sajátítják el, és csak később, a magasabb tőszámnevek elsajátításával egy időben, azzal párhuzamosan kezdik el a sorszámnevek megtanulását. Érdekes eredmény továbbá, hogy a magyar gyerekek a vizsgált életkorban már tudják, hogy a tőszámnevek mennyiséget, a sorszámnevek viszont egy adott elemet jelölnek – annak ellenére, hogy számukra (szemben az angol és holland gyerekekkel) nem jelent segítséget az, hogy a többes számú mennyiségnek külön jelzése van a főnévi alaptagon.

HORVÁTH DONÁT
hor.donat@gmail.com
Beszédtudomány
MA, 10. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

MRÁZIK ISTVÁN
mrazik.istvan@gmail.com
Magyar
BA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

PUZDER ZSÓFIA ANNA
puzderzsofiaanna@gmail.com
Beszédtudomány
MA, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

SZÁRAZ BETTINA
bettiedry@gmail.com
Beszédtudomány
MA, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Deme Andrea
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK
Bartók Márton
PhD hallgató, ELTE BTK

Az udvarlás szupraszegmentális jellemzői

Kutatásunk célja, hogy betekintést nyerhessünk magyar heteroszexuális férfiak udvarlási szokásainak szupraszegmentális jellegzetességeibe. Azzal a felhívással kerestük meg egyedülálló, férfi adatközlőinket, hogy vegyenek részt egy társkereséssel kapcsolatos kutatásban. A kísérlet során általunk videóra felvett nők közül az általuk legvonzóbbnak találtnak üzenhettek és javasolhattak programokat. Hangfelvételeinket kontrollanyaggal összevetve elemeztük, különös tekintettel az alapfrekvencia átlagos értékére és változására, illetve a beszéd- és artikulációs tempó különbségeire. Eredményeink szerint a vizsgált férfiak alacsonyabb alapfrekvencián, gyorsabb tempóval, azonban gyakoribb szünettartással beszéltek az udvarlás során.

DEÁK IRÉNA
deak.irena@gmail.com
Német Nyelv és Irodalom
BA, 5. félév
Újvidéki Egyetem

Témavezető:
Pápista Zsolt
egyetemi tanársegéd, ÚE

Beszédfelismerés zaj jelenlétében vajdasági magyar alanyoknál

A beszédpercepció minősége nem csupán a hallószervek működőképességétől függ, hanem egyéb kognitív tényezőktől is (Mayo et. al 1997). Zajos környezetben könnyebben lehet megérteni az anyanyelven elhangzott mondatokat, mint idegennyelvennyelvűeket, mivel az utóbbinál hiányzik az elegendő nyelvi tapasztalat, valamint nehezebb beazonosítani az olyan beszédjeleket: a fonémák, szavak vagy mondatok. (Nábělek – Donohue, 1984; Takata – Nábělek, 1990; Mayo et al. 1997; Garcia Lecumberri – Cooke, 2006; Cooke et al. 2008; Cutler et al. 2008)

A jelen kutatás arra keresi a választ, milyen szintű a beszédpercepció zaj jelenlétében anyanyelvű (magyar nyelvű), környezetnyelvű (szerb nyelvű), valamint idegennyelvű (német nyelvű) mondatok esetén. A kísérletben 20 magyar tagozatos gimnazista vett részt az újvidéki Svetozar Marković Gimnáziumból, akik az adott nyelvekből legalább 4-es átlaggal rendelkeztek. A kísérlet során az alanyok fülhallgatón keresztül hallgattak 26 szemantikailag értelmetlen mondatot az adott nyelveken randomizált sorrendben, majd minden elhangzott mondat után lejegyezték a hallottakat. Minden mondatnak volt egy zajos és egy zajmentes változata, és minden alany csak egy változatát hallotta az adott mondatnak. A kísérlet után a lejegyzett mondatokat részletes hibaelemzésnek vetettük alá azzal a céllal, hogy megállapítsuk, hogyan hatott ki a zaj a magyar, szerb és német mondatok megértésére.

A kutatás eredményei azt mutatják, hogy a zaj jelenléte leginkább a német (idegennyelvű) mondatok megértését korlátozta, és legkevésbé a magyar (anyanyelvű) mondatokét. A szerb (környezetnyelvű) mondatok megértése korlátozott volt, viszont nem akkora mértékben, mint az idegennyelvű mondatoké, ami alátámasztja a kísérlet hipotézisét, miszerint a környezetnyelv megértésének szintje zaj jelenlétében az anyanyelv és az idegennyelv között helyezkedik el.

SZEGEDI MÓNIKA LILLA
monika.szegedi9@gmail.com
Némettanár–magyar mint idegen nyelv tanára
MA, 12. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
H. Varga Márta
egyetemi docens, KRE BTK

Főnévi/melléknévi nonszensz szavak többes számának vizsgálata a WUG-teszt alkalmazásával (különös tekintettel a MID oktatására)

A dolgozat az ún. WUG-teszt alkalmazásával a -(V)k többes jel morfémavariánsairól gyűjtött információkat magyar anyanyelvű, valamint magyart idegen nyelvként tanuló adatközlőktől.
A magyar anyanyelvű beszélő számára a -(V)k többes szám jele előtt használatos középső (-o-,-ö-) vagy alsó nyelvállású (-a-, -e-) előhangzók megválasztása az anyanyelvi kompetencia része. A magyart idegen nyelvként tanulók esetében azonban a többes számú névszók létrehozásakor szabályra van szükségük ahhoz, hogy az előhangzó minőségét helyesen válasszák meg. Magyar mint idegen nyelv tanárként nem mindig nyújthatok diákjaim számára egzakt szabályokat, ugyanis hangtani felépítésükben hasonló szóalakok hol az illeszkedési törvényeknek megfelelő, hol pedig annak ellentmondó előhangzók társaságát kívánják meg a többes szám jele előtt: gáz-ok ~ ház-ak; gömb-ök ~ föld-ek.
A kutatás fő kérdése az, hogy a válaszadók milyen toldalékolási stratégiát (analógiát vagy szabályt) követve látják el az egyes névszókat többes számban alsó (-ak, -ek) vagy középső (-ok, -ök) nyelvállású előhangzót tartalmazó morfémavariánsokkal.
A vizsgálat eredményeit elsősorban a magyar mint idegen nyelv tanárok hasznosíthatják tanítási gyakorlatukban, illetve ezek az eredmények a MID-tananyagok, tankönyvek készítői számára is tanulságul szolgálhatnak a téma tárgyalásához.

HAVASI ZSUZSANNA
havasizsuzsi4@gmail.com
Magyartanár–magyar mint idegen nyelv tanára
MA, 11. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szabó-Törpényi Annamária Ulla
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

„Nem tudok blogbejegyzés írni" – Autenticitásvizsgálat a magyart idegen nyelvként tanulók egy nyelvvizsgai típusfeladata kapcsán

Egyes nyelvvizsgafeladatok napjaink gyakorlatához közelítve blogbejegyzés vagy hozzászólás megírását kérik a tanulóktól. Ez problémát vet fel, hiszen a hozzászólás spontán írott szöveg, a standardtól eltérő helyesírása is lehet. Az internettel asszociált kommunikációt a nyelvhasználók sokszor helytelennek tekintik, bár a jegyek ennél árnyaltabbak lehetnek. Feltételeztem, hogy a kommunikációs helyzetek ütközése miatt a feladat értékelési, valamint a diákoknál teljesítési nehézséget okoz. A feladattípust szakértői interjúk, fogalmazáselemzések és ezekhez tartozó tanári értékelések, illetve a feladatra és a saját megoldásra vonatkozó, diákoktól származó megjegyzések mentén mutatom be.
A diákok nem tértek el a köznyelvi helyesírási normától a fogalmazásokban, a nyelvvizsgai formális helyzet felülírta az internetes kommunikációs helyzetet, amelynek imitálására csak elvétve törekedtek. A tanárok a (feltételezett) helyesírási eltérést inkább elítélendőnek, a kommunikációs helyzet imitálását inkább követendőnek tartották, de nem volt konszenzus köztük, ugyanis számukra sem magától értetődőek a feladatbeli elvárások. A feladattípus autentikusnak tűnik, ehhez azonban a hozzászólás megnyilatkozás-típusa esetében nem kapcsolódik nyelvhasználati autentikusság, ha az internetes nyelvhez kapcsolódó sztereotip vélekedéseket vesszük alapul.
A feladat a diákok számára akkor jelentett frusztrációt, amikor konkrét kérdés mentén tudatosult bennük a megnyilatkozás-típus, olyannyira alapértelmezettnek vették a nyelvórai helyzet és esszé elvárásait. A tanárok tapasztalatai alapján részletes kapcsolódó feladatleírásra, a diákok – akár feladatleírásban, annak megfogalmazásában – történő tájékoztatására lenne szükség. A kezdeményezés bár újszerűnek és hasznosnak tűnik, tananyagbeli megjelenítése feltétlenül szükséges volna, mert a diákok metanyelvi tapasztalataikat nehezen tudják mozgósítani ezen a téren.

MESZLÉNYI MÓNIKA
meszlenyimonika@gmail.com
Magyar-történelem
Osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hoffmann Ildikó
egyetemi docens, SZTE BTK

Nyelvi zavarok feltérképezése Down-szindrómával élő gyermeknél

Az általam elvégzett kutatás egy Down-szindrómával élő gyermek nyelvi zavarainak vizsgálatát állította a középpontba. Felmérésre került a fonológiai rövidtávúmemória-kapacitás, a beszédmegértés, a lexikon és a grammatika, a szintaxis, valamint a spontán beszéd. Az eredmények kiértékelését követően a tesztek egy mentális életkor alapján illesztett kontroll személlyel is elvégzésre kerültek, majd megtörtént a két vizsgálati személy eredményeinek összevetése.
A kutatásom eredményeit tekintve megállapítható, hogy a vizsgált Down-szindrómával élő gyermek a fonológiai rövidtávú memória tekintetében gyengébb teljesítményt nyújtott a kontroll gyermekkel összehasonlítva. A beszédmegértés során a Down-szindrómával élő gyermek számára az összetett utasítások esetében nehezebbé vált a feladatteljesítés. A lexikon és grammatika területén volt a legkiemelkedőbb a különbség a Down-szindrómával élő és a kontroll gyermek eredményei között. A Down-szindrómával élő gyermek esetében akadályozottabb a lexikai hozzáférés. A szintaxis vizsgálatát összességében tekintve a kontroll gyermek jobb teljesítményt nyújtott, mint a Down-szindrómával élő gyermek. Eltérés mutatkozott továbbá a szókincs és a mondatszerkesztés tekintetében a vizsgálati személyek között.
Az elvégzett tesztek és az ezekből származó eredmények, valamint az ezek alapján történő összehasonlítás tipikus fejlődésű gyermekkel, újdonságot jelent a hazai nyelvészeti szakirodalomban. Továbbá a kutatás eredményei hasznosíthatóak lehetnek a Down-szindrómával élő gyermekek fejlesztése során.

ÁLTALÁNOS, LEÍRÓ ÉS KOGNITÍV NYELVÉSZET

KARÁCSONYI KRISZTINA
krisztinakaracsonyi.92@gmail.com
Magyar–hon-és népismeret tanári
MA, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Farkas Judit
egyetemi docens, PTE BTK

A magyar főnevek szintaktikai szerkezete: deverbális, reprezentációs és relációs főnevek

Eddigi kutatásaimban öt különböző magyar főnévtípussal foglalkoztam részletesebben, generatív szintaktikai szempontból. Elsőként az igéből képzett főnevek három csoportját vizsgáltam (Laczkó 2000), vagyis a komplex esemény, az egyszerű esemény és az eredmény jelentésű deverbális főneveket. Később a kutatást kiegészítettem a relációs és a reprezentációs főnevek szintaktikai szerkezetének feltérképezésével is. Kutatásom a magyar főnévi csoportokkal foglalkozó korábbi szakirodalmakhoz (Szabolcsi-Laczkó 1992, Dékány 2012, Farkas–Alberti 2016) annyival járul hozzá, illetve egészíti ki azokat, hogy olyan szintaktikai szerkezetre tesz javaslatot, mely az összes említett típusba tartozó főnévi kifejezésre alkalmazható, miközben az egyes típusok közötti jellegzetes különbségekről is számot adok. Az ágrajzok a generatív mondattan minimalista irányzatának megfelelően, a grohmanni fáziselméletet (Grohmann 2003) és az Alexiadou-féle (Alexiadou 2004) D-láthatósági elvet alkalmazva épülnek fel.

BAJZÁT TÍMEA BORBÁLA
bajzat.timi9696@gmail.com
Magyar
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kugler Nóra
egyetemi docens, ELTE BTK

„Arra gondolni se mer senki" – Az akar, a tud és a mer segédigés kompozitum-szerkezetek korpuszalapú vizsgálata funkcionális kognitív keretben

A dolgozatomban bemutatott korpuszalapú kutatás célja az, hogy hozzájáruljon a segédigeség megértéséhez azáltal, hogy komplex módszertannal, az időbeliség perspektívájába helyezve elvégzi három modális segédigés konstrukció (akar, tud, mer) szintaktikai, szórendi elemzését, valamint ezen kiválasztott segédigés konstrukcióknak a személyjelölési alakulástörténetét vázolja fel. A vizsgálat mintáját az alábbi korpuszokból vételeztem: Magyar Generatív Történeti Szintaxis (MGTSz), Történeti Magánéleti Korpusz (TMK) és Magyar Nemzeti Szövegtár (MNSz v2.0.5.).
A vizsgálat elméleti kerete a funkcionális kognitív nyelvelmélet (Langacker 2008, Tolcsvai Nagy 2013), mert ezen keret használatalapú megközelítéssel, a nyelvi változásra is érzékeny prototípuselvű nyelvészeti kategorizációval (Tolcsvai Nagy 2010) alkalmas a vizsgált jelenség árnyalt értelmezésére. A szintaktikai elemzések elvégzéséhez Imrényi András viszonyhálózati mondatmodelljét alkalmaztam (Imrényi 2017). A modellben lehetővé válik a szemantikai-műveleti szempontok és szórend szempontjának egységes érvényesítése, így komplexebb leírás adható a korábbi, strukturális elemzésekkel összevetve (vö. Kálmán et al. 1989).
A vizsgálatok eredményei a következők: Mindhárom segédigés kompozitum a nagyobb integrálódás felé mutat, a nyelvváltozási folyamattal csökkent ezen szerkezetek szórendi változatossága. A morfofológiai vizsgálat feltárta, hogy az ómagyar kor és a középmagyar kor vizsgált példányai kettős személybeli jelöltsége összefüggést mutat mind a szövegtípus, mind pedig a szám és személy kategória jelöltségével, az E/3. és a T/3. személyű konstrukciók jelöletlenebbnek bizonyultak, mint a más személyhez lehorgonyzódó kompozitumok.

Hivatkozott irodalom:
Imrényi András 2017. Az elemi mondat viszonyhálózata. In: Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.): *Nyelvtan. A magyar nyelv kézikönyvtára 4.* Osiris, Budapest. 663–761.
Kálmán C. György – Kálmán László – Nádasdy Ádám – Prószéky Gábor 1989. A magyar segédigék rendszere. In: Telegdi Zsigmond – Kiefer Ferenc (szerk.): *Általános Nyelvészeti Tanulmányok XVII.* Akadémiai Kiadó, Budapest. 49–103.
Langacker, Ronald W. 2008. *Cognitive Grammar: A basic introduction.* Oxford University Press, Oxford.
Tolcsvai Nagy Gábor 2010. *Kognitív szemantika.* Europica Varietas, Nyitra.
Tolcsvai Nagy Gábor 2013. *Bevezetés a kognitív nyelvészetbe.* Osiris, Budapest.

TIMÁR FANNI
fannitimar95@gmail.com
Elméleti nyelvészet
MA, 1. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Pintér Lilla
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

A számbeli egyeztetés és a topikalizálás hatása a disztributív vagy kollektív értelmezésre

Dolgozatomban két fő kérdésre keresek választ: az egyik, hogy vajon módosítja-e az alany és az ige számbeli egyeztetése az anyanyelvi beszélők kollektív vagy disztributív olvasat iránti elköteleződését. A topikalizálásról a korábbi szakirodalmak alapján általánosságban elmondható, hogy inkább disztributív irányba tolja el az értelmezést. Munkámban éppen ezért azt is kutatom, hogy milyen hatással van az alany topik pozícióba mozgatása a vizsgált mondattípusok értelmezésére: valóban domináns-e a disztributív preferencia.
A pályamunka felépítése a következőképpen alakul: az első részben a kollektivitás, disztributivitás és kumulativitás fogalmait mutatom be. A kétértelműség és homályosság hipotézisekről is szó esik egy bemutatott szemmozgatás-követéses kísérlet kapcsán. Ezt követően ismertetem a dolgozat célját. A második nagy fejezetben két cikket vezetek be: É. Kiss (2012) tanulmányát az alany–ige egyeztetéséről, illetve Surányi és Madarász (2018) kutatását a kollektív–disztributív kétértelműség és az információs szerkezet összefüggéseiről. Ezután a saját kísérletem részletes tárgyalása következik. Kutatásomhoz kérdőívet készítettem, melyet magyar anyanyelvi beszélők töltöttek ki. Ebben négyféle mondattípust használtam, és mivel kísérletem egyik fő kérdése a topikot tartalmazó mondatszerkezethez kapcsolódott, ez háromféle kondícióként is szerepelt – ám különféle egyeztetést használtam mindegyik típusban. Mellérendelt főnévi csoportokkal dolgoztam, melyeknél az egyeztetés opcionális: az egyes és többes számú egyeztetés is jól formált magyar mondatokat eredményez.
A dolgozat lezárásaként értékelem kísérletem kimenetelét. A kérdőív erősen kollektív eredménnyel zárult: mindegyik mondatkondícióban ez az értelmezés dominált. Ez a végeredmény azonban ellentmond várakozásaimnak, hiszen ahogy fentebb említettem, a topikról általánosságban elmondható, hogy a disztributív olvasatot aktiválja, ellenben kutatásomban e mondatkondíciók esetén is jelentősen nagyobb volt a kollektív olvasatot preferáló résztvevők aránya. Továbbá az eredmények arra utalnak, hogy – szemben a korábbi predikcióimmal – az egyeztetés sem módosítja az értelmezést kollektív vagy disztributív irányba.
Szintén a lezáró fejezetben lehetséges kutatási kérdéseket vázolok fel, melyek megválaszolását a jövőben én is feladatomnak tekintem.

POZSONYI LILLA
lillilou13@gmail.com
Magyar–francia
Osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

SZETELI ANNA
anna.szeteli@gmail.com
Biológia–német
Osztatlan, 1. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Dóla Mónika
egyetemi adjunktus, PTE BTK
Alberti Gábor
egyetemi tanár, PTE BTK

A szerint diskurzusjelölő funkcionális grammatikai keretben

A dolgozat tárgya a „szerint" diskurzusjelölő, illetve a humán szereplőhöz kapcsolt névutó („szerintem", „szerinted", „szerinte"/"XY szerint") viselkedése a szövegben.
A tanulmány célja egyrészt pragma-szemantikai leírását adni a jelenségnek, koherens rendszerbe foglalva az egyes jegyek mentén elkülönülő típusokat (a dolgozat négy típusát különíti el a „szerint"-es kifejezéseknek a véleménynyilvánítás osztályozó funkcióján belül: értékítéletes, valószínűsítő-következtető, idéző és tanács), másrészt alkalmazhatóvá tenni az eredményeket a magyar mint idegen nyelv számára. Jelenleg ugyanis nem rendelkezünk olyan részletes és körültekintő leírással, amely a nem magyar anyanyelvűek számára megragadhatóvá tenné a „szerint" diskurzusjelölő összetett viselkedését.
A tanulmány funkcionalista-reprezentacionalista keretben vizsgálja, hogy a „szerint" különböző jelentései/pragma-szemantikai hozzájárulásai a diskurzushoz (funkciói) hogyan érvényesülnek az evidencialitás (a tudás forrása és biztossága) és a formai variabilitás (a névutó személyragozott alakjai, a mondat modalitása) viszonylatában.
A kutatás legfontosabb elméleti eredménye a „szerint" pragma-szemantikájának részletes feltárása, várható gyakorlati haszna pedig az, hogy az eredmények remélhetőleg nagyban hozzájárulnak a kifejezés megfelelő alkalmazásához a magyar mint idegen nyelvben.

ISZLAI EDE
ede.iszlai@yahoo.com
Magyar-angol
BA, 6. félév
Babeș-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Kádár Edit
egyetemi docens, BBTE

A szókettőzéstől a reduplikációig: reduplikatív szerkezetek a magyarban

Történetünk kezdődhetne attól a nyelvújítás kori gondolattól, amikor is a kettőspontot önkényesen popontnak szerették volna nevezni (a pont szavunk első szótagjának megkettőzése révén). Azonban ettől még nem lesz reduplikált szó a popont. Mi tehát a reduplikáció, mi a funkciója, illetve mi nem reduplikáció, hol vannak a határai? A kérdések megválaszolásához pedig egy olyan részproblémát vizsgálok, mint az igekötő-kettőzés és a reduplikált igekötő szintaktikai/szemantikai, illetve pragmatikai eltérései. Szó lesz továbbá a reduplikatív konstrukciók toldalékolási lehetőségeiről, illetve – a reduplikáció elemzése végett részemről célszerűnek tekintett – evaluatív morfológiai elméleti keretről is.

KOPCSÁK RÓBERT
kopcsakrobert@gmail.com
Magyar szak
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kugler Nóra
egyetemi docens, ELTE BTK

A szubmerzív jelentés kognitív nyelvészeti vizsgálata

A dolgozatban a szubmerzív jelentésű bealszik ige néhány megvalósulását elemzem, majd az elemzés eredményeiből kiindulva a szubmerzív jelentéssémát határozom meg. A szubmerzív jelentést az ige jelentésszerkezetén belül vizsgálom, elsősorban Tolcsvai Nagy 2015 igeszemantikájára támaszkodva. A korábbi kognitív nyelvészeti szakirodalomhoz képest (vö. Csillag 2013, Sólyom 2016) a bealszik jelentését nemcsak egyszerűen AZ ALVÁS FOLYADÉKKAL TÖLTÖTT TARTÁLY fogalmi metaforával hozom kapcsolatban, hanem az erődinamika rendszerével és a mediális igenemmel is. Mindezzel együtt kísérletet teszek az akcióminőség fogalmának kognitív nyelvészeti, jelentéstani kiindulópontú értelmezésére, az aspektus és az akcióminőség kapcsolatának bemutatására. Tolcsvai Nagy 2015 alapján az ige jelentésszerkezetén belül az aspektus helye adott – ehhez mérten helyezem el egy vázlatos áttekintés keretén belül Kiefer 2006 a magyar nyelven belül elhatárolt akcióminőségeit. Az ige jelentésszerkezetén belül elfoglalt helyük alapján az aspektus és az akcióminőség (és ezzel együtt a lexikai és grammatikai aspektus) el nem választhatósága mellett érvelek.

SZILÁK FLÓRA
szilak.flora@gmail.com
Magyar
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kugler Nóra
egyetemi docens, ELTE BTK

A tehát( )hogy összetett kapcsolóelem grammatikalizációja

Dolgozatomban bizonyítani igyekeztem a tehát( )hogy összetett kapcsolóelem létrejöttét, és ezt a grammatikalizációs folyamatot funkcionális-kognitív elméleti keretben értelmeztem. A két tagot elemezve megállapítottam, hogy 1. mindkét komponens képes oksági viszony jelölésére (a tehát tipikusan következtető mellérendelő kötőszóként, a hogy célhatározói mellékmondat kötőszavaként, illetve következményes sajátos jelentéstartalmú mellékmondat kötőszavaként). És 2. a begyakorlottságuknak köszönhetően mindkét kifejezés jelentése erősen sematikus. Ez a hogy esetében azzal járt együtt, hogy az alárendelő kapcsolatot a mondatfajták széles körében jelöli („tartalmatlan"), s pusztán a tartalomkifejtés műveletét jelzi, a mellékmondatot úgy kontextualizálja, hogy az a főmondatban megnyitott fogalmi tartományt részletezi. A tehát esetében pedig azzal, hogy következtető mellérendelésből kiindulva kiterjedt a sémája általában a következtetési folyamatokon keresztüli elérés jelölésére. Mindezek a műveletek összefüggenek az át- és újrakonstruálás jelenségével, s ez vezetett a tehát diskurzusjelölői funkciójának kialakulásához.
A tagok együttállásainak vizsgálatakor amellett érveltem, hogy azok az esetek, amikor külön tagmondatokhoz tartozva válnak szomszédossá, erősítik összekapcsolódásukat a szomszédosság gyakorisága révén. Felvázoltam a tehát-ot tartalmazó tagmondat eltérő fokú kifejtettségét, egészen a kifejtetlenségig. Az ilyen szerkezetekben a két kötőszót (komponenst) nem külön értelmezzük immár, hanem együtt a tartalomkifejtés (értelmezés, részletező kifejtés, összefoglalás, pontosítás stb.) műveletének jelölőjeként, összetett kötőszóként. Mindezt párhuzamba hoztam a tagmondat, ill. mondat korábbi diskurzusszegmenseihez való kapcsolódással is: vagyis nemcsak tagmondatok, de nagyobb szintaktikai egységek, szövegmondatok, sőt társalgás fordulói közötti műveleteket is jelöl a tehát( )hogy. A beszédtervezésben és a diskurzusszervezésben betöltött, az előbb kifejtett szerepe miatt diskurzusjelölőként definiáltam. Míg ez a szerep a tehát esetében már évszázadok óra adatolható, a hogy kötőszóra nem jellemző, hogy megnyiltakozás élén fordulna elő társalgásszervező funkcióban. Ezért feltehető, hogy a tehát diskurzusjelölő funkciója katalizálta a teháthogy lexikalizációját. Megállapította, hogy az összetett teháthogy kötőszó emergens alakulata a diskurzusjelölő funkcióban is elkülönbözésként értékelhető a tehát (alapvetően inferenciajelölő) diskurzusjelölőhöz képest.

GYULAI LÍVIA
gy.livus@gmail.com
Elméleti nyelvészet
MA, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szécsényi Tibor
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Az igekötők argumentumszerket-változtató hatásának korpusz alapú vizsgálata

Dolgozatomban korpuszvizsgálat segítségével egy esettanulmányon keresztül mutatom be két igekötő (ki és át) argumentumszerkezet-változtató hatását egy olyan elméleti keretben, amely az ige mellett megjelenő bővítmények erőfordulási gyakoriságához nem bináris, hanem skaláris értéket rendel. Célom ezeknek az igekötőknek azt a tulajdonságát bemutatni, hogyan változtathatják meg szisztematikus módon az igekötőt nem tartalmazó argumentumszerkezetek bővítménytípusainak arányát. A dolgozatban bemutatott metódus jó alapot nyújt ahhoz, hogy a későbbiekben automatikusan lehessen tanulmányozni az igekötők rendszeres hatását az igei argumentumszerkezetekre.

KÁLI PÉTER
kalline4235@gmail.com
Fordító és tolmács
MA, 2. félév
Pannon Egyetem
Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Tóth József
egyetemi docens, PE MFTK

Ersatzinfinitivkonstruktion und ihre Infinitivisierung: eine empirische Umtersuchung

Gunnar Bech, dänischer Sprachwissenschaftler, hat 1963 den Versuch unternommen, ein äußerst seltenes Phänomen der deutschen Sprache zu beschreiben. In seinem Aufsatz „Grammatische Gesetze im Widerspruch" hat er einen Fall untersucht, in dem bestimmte grammatische Gesetze miteinander in Konflikt geraten. Bech hat zwar geglaubt, die beste und zugleich einzige Lösung gefunden zu haben, doch ist seine Behauptung 2009 widerlegt worden. Ralf Vogel, Professor für Germanistische Linguistik an der Universität Bielefeld, hat nämlich in seiner Studie „Skandal im Verbkomplex" nachgewiesen, dass die Lösung für das Problem überraschenderweise eine Konstruktion ist, die morphologisch gesehen jeder Regel widerspricht, die sich auf sie beziehen. Aufgrund dessen hat die Konstruktion den Namen „Skandalkonstruktion" erhalten. Ein österreichischer Linguist, Hubert Haider hat allerdings auch Vogels Hypothese entkräftet, und hat zudem als Erster eine empirische Studie zur Infinitivisierung viergliedriger Verbkomplexe mit Ersatzinfinitiv durchgeführt.
Es ist also zu sehen, dass das Phänomen auch noch heute stark umstritten ist. Aus diesem Grund habe ich in meiner Arbeit einerseits nach Antwort auf die Frage gesucht, ob es die Skandalkonstruktion oder eine Alternativvariante ist, die die beste Lösung für den Regelkonflikt bedeutet. Andererseits habe ich mir zum Ziel gesetzt, die besagten 4-Verbkomplexe tiefgreifend zu analysieren, denn Haiders Studie lässt einiges zu wünschen übrig. Da aber derartige Konstruktionen ziemlich selten sind, habe ich mich für eine Fragebogen-Aktion als Untersuchungsmethode entschieden, wobei die Probanden die Aufgabe hatten, aus den angegebenen infiniten Umformulierungsvarianten finiter 3- und 4-Verbkomplexe jene auszuwählen, die dem Sprachgefühl im Höchstmaß entspricht.
Die Daten der Erhebung gestalteten sich wie folgt: Bei den 3-Verbkomplexen haben mehr als 90% der Befragten die Skandalkonstruktion gewählt, was Vogels Vermutung bestätigt hat. Doch die Tatsache, dass die Konstruktion mit sein-selegierenden Vollverben nicht funktioniert, zeigt eindeutig, dass es ein Fehler wäre, sie als regulär ableitbares Muster einem Grammatikmodell zuzuordnen. Bei den 4-Verbkomplexen war die Streuung demgegenüber deutlich größer. Hier sehe ich das wichtigste Ergebnis darin, dass gelungen ist, die Annahme sowohl theoretisch als auch empirisch zu bestätigen, dass Haider im Fall einer Alternativvariante ein falsches Grammatikalitätsurteil gefällt hat.

MAYER PÉTER
mayer.peter1995@gmail.com
Magyar–francia
Osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Kugler Nóra
egyetemi docens, ELTE BTK
Simon Gábor
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Mozgásigék és határozóragos vonzataik jelentésabsztrahálódásának alapmintázatai

A dolgozat célja a hagyományos nyelvtanok szemantikailag elemzetlen vonzathatározós konstrukcióinak az újraértelmezése és elemzése a funkcionális kognitív nyelvtan elméleti keretében és módszertanával. Az empirikus vizsgálat 5 mozgásige (megy, jön, fut, sétál, halad) összesen 23 határozóragos bővítményével alkotott szerkezetét veszi alapul, és ezeket egyenként 100–100 elemű, korpuszból nyert mintán vizsgálja. A szerző amellett érvel, hogy az alaptag és a bővítmény szorosabb összetartozása, amely a viszony összetettségével jár (ez okozta a korábbi leírásokban az elemzetlenséget), a konstrukciók jelentésabsztrahálódásával magyarázható, így ehhez szándékozik a választott mozgásigék alapmintázatainak leírásával kritériumokat adni. Amennyiben az elemzőrendszer alkalmazhatónak bizonyul, úgy a kritériumok feltehetőleg más igecsoport-konstrukcióknak az esetében is működőképesek lesznek, az esettanulmány tehát elemzési mintaként szolgálhat. A kialakított osztályozás a vizsgált szerkezetekben minimálisan három fő komponenshez (a régenshez, valamint a trajektor és landmark szerepű nominális elemekhez) egy-egy bináris opciókkal megválaszolható kérdést tesz fel, és ezek alapján rendezi sémákba a konstrukciókat. A konkrét, az átmeneti és az absztrakt jelentésminőségek elhatárolására tett kísérlettel mindemellett az is tárgyát képezi a vizsgálatnak, hogy a mintacsoport kontextusbeli megvalósulásai a gyakorisági adatok alapján milyen mértékben képesek elvontabbá válni, ehhez pedig az absztrakciómérték-számítás módszere is bevezetésre kerül. A kutatás eredményei a tervek szerint egy jövőbeni hálózatos (a Mazsola eszköznél egyfelől szűkebb, másfelől nem csak igei régensekre korlátozódó) online vonzatszótár megvalósításában hasznosulnak majd.

HUSZICS ALIZ
huszicsaliz@gmail.com
Magyar
Osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Kleiber Judit
egyetemi adjunktus, PTE BTK
Farkas Judit
egyetemi docens, PTE BTK

Szintén

A dolgozat célja a generatív nyelvészeti szakirodalomban eddig csak nagyon érintőlegesen tárgyalt szintén kifejezésnek az első alapos vizsgálata. A szintaktikai reprezentációban olyan generatív rendszert használok, amely magába foglalja az antilokalitás és szerteágazó tartományok elméletét (Grohmann 2003) és a Behaghel-szabályt (1932) is.
A nyelvtörténeti keretekből kiindulva a vizsgálat első lépése a szintén összevetése volt a vele rokonítható is-sel, melyből kiderült, hogy egyetlen közös vonásuk a disztributív jellegük. A részletes összehasonlítás eredményeképpen fel tudtam tárni a szintén sajátosságait. Megállapítottam, hogy a szintén nemcsak egy, az őt közvetlenül megelőző elemre képes vonatkozni, hanem rendezett n-esekre is. Érdekes jelenség a mondat végén elhelyezkedő szintén, amely elfogadhatóság tekintetében megosztja az anyanyelvi beszélőket (mely véleménykülönbség egy kvantort követő topikkal magyarázható). Szintén kiderült, hogy a szintén képes bizonyos esetekben önálló mondatrészt, vagy akár önálló mondatot is alkotni.
A disztributív szintén után egy mind pozíciójában, mind jelentésében eltérően viselkedő szintén-t vizsgáltam. Ezt a típust diskurzusőrző szintén-nek neveztem el, amely utal kettős funkciójára: (i) az őt követő elemre vonatkozik, illetve (ii) visszautal a megelőző kontextusra. Ahhoz, hogy ezt a funkciót szintaktikai síkon is érzékeltetni lehessen, szükség volt egy új frázis bevezetésére, amelyet Ground Preservation-nek (GrPrP) neveztem el. A diskurzusőrző szintén-en belül két csoport különíthető el az alapján, amire vonatkozik. A szabadhatározóval és a fakultatív vonzattal alkotott kifejezést az jellemzi, hogy a mondat élén helyezkedik el a GrPrP specifikálójában és követheti topik és fókusz is. Ezzel szemben, amikor a szintén kötelező vonzatra vonatkozik, akkor jelenlétével kötelezően fókuszt vált ki. A dolgozatban olyan szintaktikai reprezentációkat társítottam az egyes kulcsszerkezetekhez, amelyeken keresztül kirajzolódnak a szintén sajátos jellemzői, úgymint a rendezett n-esekre való utalás vagy a diskurzusőrző funkció.
Mindenképpen alaposabb vizsgálatot érdemel a mondatvégi, valamint a diskurzusőrző szintén, főként szintaktikai szinten. További kutatás témája lehet a szintén-hez hasonló elemek (pl. ugyancsak, akárcsak, úgyszintén) feltárása és a szintén-nel való összevetése, illetve szintén-nek és a hozzá hasonló elemeknek az összetett mondatokban való megjelenésével kapcsolatos kérdések tisztázása.

PROHÁSZKA ZSOLT
prozsocc@gmail.com
Magyar–angol
Osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Farkas Judit
egyetemi adjunktus, PTE BTK

Van Marinak csak Pétertől mit ellopni – a modális egzisztenciális kérdőszói konstrukció a magyarban

A pályamunka a címben is megnevezett szerkezetet vizsgálja generatív grammatikai megközelítésben. A modális egzisztenciális kérdőszói konstrukció (röviden: MEK) a Van hova menni/mennem/menjek típusú szósorokat foglalja magába. A magyar MEK kutatása eddig nem terjedt ki annak több aspektusára, illetve ezidáig kevés szó esett olyan jelenségekről, amelyek érdemesek a behatóbb vizsgálatra. A dolgozatban elsősorban az igekötő szerkezeten belüli viselkedésével, majd a szerkezetet érintő különböző bővítési lehetőségekkel foglalkozom. Ezután bemutatom a szerkezet elemzéséhez általam javasolt szintaktikai reprezentációt, mely részeként megcáfolok korábbi álláspontokat a szerkezettel kapcsolatban, nevezetesen azt, hogy a szerkezet kérdőszói eleme a szintaktikai fókuszpozíciót foglalja el. A magyar MEK konstrukció különleges abból a szempontból, hogy az alárendelt ige háromféleképpen is megjelenhet, személyragozott és személyrag nélküli infinitívuszban, illetve kötőmódban. A szintaktikai reprezentáció után a három megjelenési forma használatbeli különbségeit tárgyalom.

AMERIKAI KULTÚRA ÉS TÖRTÉNELEM

KÓSA NOÉMI
kosa.noemi16@gmail.com
Anglisztika
MA, 1. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Thomas Cooper
egyetemi adjunktus, KRE BTK

A Comparison of LGBT+ Christianity in the United States and Hungary

Based on impressions from the mass media, one might have the impression that the United States is much more progressive than Hungary regarding the intersection of LGBT+ (lesbian, gay, bisexual and transgender) Christians. However, they and their supporters face similar challenges, and attempt similar ways of reconciliation in each country.
The opposition between the „two sides", the LGBT+ community and churches has been around for a long time, and these days, it appears to be a debate in which both religious and secular, both studied and lay people engage. However, it has been revealed that this issue is not merely a battle of two sides, as there exists an intersection - people who are Christian and identify as LGBT+. This group of people, by being members of two groups that society regards to be inherently conflicting, face a vast array of unique issues, from a different perspective regarding each topics; which are the subjects of my essay.
In my essay, in the first section I am going to discuss basic terms and the relevant Bible verses as a common ground; in the second section, I am going to talk about the aforementioned issues and their presence both in United States and Hungarian Christianity. I will also give a brief LGBT+ history review in each country; and in the third section of my essay, I am going to introduce two activist movements – one in each country – which works on the reconciliation between non-LGBT+ Christians and the LGBT+ Christian community. My intention is to foreground the importance of this issue in both countries, to explore differences in the problems faced by the communities in each country, and to dispel the notion that the United States can be characterized as "more progressive" on this issue and Hungary as "less progressive" as an oversimplification.

JUHÁSZ FLÓRA
florajuh@gmail.com
Anglisztika
BA, 5. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Venkovits Balázs
egyetemi adjunktus, DE BTK

"American People First?" – Recurring Patterns of Immigration Discourse in the United States of America

The United States is often seen as a nation of immigrants, yet when talking about new groups entering the United States at various points in history hostile voices have also often emerged that called for an end to free immigration. Are the images that the American media and the President project about present-day immigration in the United States of America something new? Or have we seen them before? This essay aims to find the answers for these questions by exploring the historical background of today's discourse on immigration and by comparing the images used today to earlier waves. More specifically, using publications from the period of new immigration (1870-1914), I offer a case study of Hungarian immigrants and their reception. The case study highlights that the key aspects in the attitudes dominating the American discourse (studying presidential speeches, mainstream papers, TV channels, and social media sites alike) now, have been present before as well thus providing a recurring pattern in the discourse on immigration. I explore the differences and similarities in the reception of immigrant groups in the 19th and 21st centuries, focusing on a discourse stressing negative features of immigrants and possible restrictions. The paper also provides a brief historical overview of immigration. This involves the discussion of the emergence of nativism, calls for immigration restriction, and the characteristics of immigrants as depicted in various forms of media. Based on the comparison of certain features of former immigrants and today's immigrant groups we may see a recurring pattern that encourages a hostile depiction of immigrants while the image of a nation of immigrants still survives.
By exploring the mentioned aspects of anti-immigration discourse and contrasting Muslim and Mexican immigrants' representation with that of the Hungarians, I believe I highlight not only the recurring pattern but also important features of human nature that explain the often hostile reception of immigrants in the United States and in other parts of the world as well.

DAVID BAQAIS
baqais_ david@student.ceu.edu
Társadalmi nemek tanulmánya
MA, 3. félév
Közép-európai Egyetem

Témavezető:
Eszter Timár
egyetemi tanár, KEE

„És így jött el...": reparatív szégyen az Egy egyedülálló férfi című filmben

Az Egy egyedülálló férfi Christopher Isherwoodnak, az angol-amerikai meleg irodalomtörténet egyik központi figurájának legkiforrottabb alkotása. Az 1964-es könyv páratlanul őszinte elbeszélés egy középkorú meleg főiskolai professzorról, aki szerelme elvesztését gyászolja a homofób, hidegháborús Los Angelesben, 1962-ben.
2009-ben a divattervezőből filmrendezővé lett Tom Ford meglehetősen megosztó filmadaptációt készített a kisregényből. Ford komoly változásokat eszközölt a cselekményen, mely ezáltal sok kritikusa szerint nem ábrázolja méltón a regényben megfogalmazott társadalomkritikát. Jelen dolgozat elismeri ezen hiányosságokat, ám ennek ellenére felhasználja a filmet egy queerelméleti értekezéshez Eve Kosofsky Sedgwick kultúr- és irodalomkritikus reparatív hermeneutikáját alkalmazva, ezáltal bemutatva, hogy bizonyos kulcsjelenetek a kisregény "reparatív olvasatát„ adják. A szégyen affektusán keresztüli személyközi kapcsolódás értéke mellett érvel, a queerelmélet anti-relációs iskolájával szemben pozicionálva magát. Ezen filmbéli pillanatokra koncentrálva magának a filmnek is egy reparatív újraértékelése teremtődik meg.

BERCZELI-NEMCSÉNYI ALEX
berczelinemcsenyi.alex@gmail.com
Történelem–filozófia
MA, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kökény Andrea
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Emigráció és abolíció – A texasi németek és a rabszolgaság

Az Egyesült Államok 1783-as megalakulását követően a 19. században vált politikailag és gazdaságilag egységessé. A változások következtében több olyan kérdés merült fel, amelyre a központi kormányzat nem tudott választ találni. A század első felében ilyen volt a rabszolgaság intézménye, ami gazdasági szempontból a déli államok számára kulcsfontosságúnak számított, azonban akadályozta az egységes nemzeti piac kialakulását és fenyegette az Egyesült Államok polgárainak a szabadságról alkotott elképzelését. A Kongresszus a vitákban nem tudott tartós megoldást találni, ezért társadalmi mozgalmak szerveződtek a rabszolgák felszabadításáért.
A vizsgált korszakban több millió bevándorló érkezett Európából, s a dolgozatban részletesebben foglalkozom a németekkel, akik az észak-amerikai kontinensen új életet kezdtek és aktív tagjaivá váltak a társadalmi mozgalmaknak. Ernst Kapp kiemelkedő alakja volt annak a német-amerikaiakból álló körnek, akik Texasban tevőlegesen léptek fel az afroamerikaiak helyzetének javításáért. Vezetésével fogalmazták meg az 1854-ben San Antonióban tartott gyűlés kiáltványát, aminek híre eljutott az északi államokban működő abolícionistákhoz is.
A dolgozat újszerűségét adja, hogy az Újvilág és Európa közötti diplomáciai kapcsolatokról már számos munka szól, de a különböző társadalmi mozgalmak, köztük az abolíciós mozgalom története kisebb hangsúlyt kapott a kutatásokban. Pedig ezeknek a csoportoknak és európai kapcsolataiknak vizsgálatával árnyaltabb képet kaphatunk a 19. századi Egyesült Államokról illetve arról, milyen szálad fűzték össze Európával.
"A kutatás az Emberi Erőforrások Minisztériuma UNKP-18-2 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának támogatásával készült"

DUDÁS RÓBERT GYULA
dudas.robert@hangadok.hu
Katekéta-lelkipásztori munkatárs
BA, 3. félév
Apor Vilmos Katolikus Főiskola

Témavezető:
Udvarvölgyi Zsolt András
főiskolai tanár, AVKF

Magyar katolikus papi sorsok Észak-Amerikában. Adalékok az amerikai magyar katolikus pasztorációhoz.

Jelen kutatás alapvető célja az volt, hogy megvizsgálja az Amerikai Egyesült Államokban és Kanadában (továbbiakban: Amerika) az 1880-as években kezdődött és a mai napig tartó magyar nyelvű római és görög katolikus magyar pasztorációt, s azon belül is azokat a papokat vizsgálja, akik ebben a folyamatban részt vettek és vesznek.
A tanulmány első része bemutatja az amerikai papi emigráció szakaszait, a második része a mellékletben található, a kutatás során felderített 943 magyar lelkipásztor adatai alapján arra keresi a választ, kik voltak ezek az atyák. Fontos része a tanulmánynak, hogy jövőképet kíván mutatni.
A téma különösen érdekes és aktuális amiatt, hogy még ma is több százezer személy mondja magát Amerikában magyarnak, s közülük nagyjából 20–30 százalékuk igényt tartana arra, hogy magyar katolikus közösségbe járhasson. Ezzel szemben jelenleg 16 aktív magyar katolikus pap szolgál az USA és Kanada területén.
A tanulmányban választ keresünk arra, hogy hogyan jutottunk el eddig a pontig, melyek voltak a magyar pasztoráció főbb eseményei, szakaszai, valamint kik voltak az ebben különösen fontos szerepet betöltő személyek.
A kutatás jelentős eredménye a mellékletben található Névtár, amely egyedülálló, hiszen még nem történt olyan kutatás, ahol az eddig Amerikában szolgált lelkipásztorok adatai összegyűjtésre kerültek volna. A kutatás során több mint 10.000 forrás került feldolgozásra, s ez által számos ma már elfeledett atya életrajza került felderítésre.
Ez a kutatás segítséget nyújthat ahhoz, hogy az amerikai magyar diaspóra története – amelyben kimondva, kimondatlanul fontos szerepet töltött be a katolikus egyház – újabb fejezettel egészülhessen ki, s egyben – remélhetően – méltó megemlékezés azon lelkipásztorok előtt, akik életüket az amerikai magyarok érdekében, őket szolgálva élték le.

PAPP FRUZSINA
papp.fruzsi.97@gmail.com
Anglisztika
BA, 5. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bülgözdi Imola
egyetemi adjunktus, DE BTK

"I am as God": Gender-Based Oppression and Silencing in Koolhoven's Brimstone, A Contemporary Revisionist Western

Brimstone (2016, dir. Martin Koolhoven) and True Grit (2010, dir. the Coen brothers) are both contemporary revisionist Westerns that address the role of religion and the resulting misogyny on the frontier in different ways. Yet, the similarities between the two films, such as the retrospective narrative and the teenage female protagonists, who provide material for comparison; however, they represent two extreme examples about religion and the frontier myth. As revisionist Westerns, they question the legitimacy of the heavily masculine traditions of classic Westerns and address the issue of women's position and agency in the 1870's United States. Joanna, the protagonist of Brimstone is struggling to survive and save her children from her abusive father, the Reverend, while Mattie, the protagonist of True Grit, hired a US Marshal to chase the outlaw who murdered her father. Both of them are wandering through the Wild West, and both films incorporate silencing and the struggle with speech into the plot to depict the girls' stories.
My paper explores the paradigm shift of Western from classical to post-classical, and how these contemporary films deconstruct the myth. I also focused on the representation and nature of abuse and silencing, comparing and contrasting the two different approaches the films take. My study is intended to serve as a comprehensive research on Brimstone and True Grit which contextualizes the films with the help of works by historians and researchers like Nancy Woloch, Anneke Smelik, Byran Rommel-Ruiz, or Susan Kollin, to explore the connections between religion, gender, silencing, and the Wild West.

SZENDREI BIANKA
szendreibiaa97@gmail.com
Amerikanisztika
MA, 1. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Mózes Dorottya
egyetemi tanársegéd, DE BTK

"I'm not America's Nightmare / I'm the American Dream": The Spiritual and Emotional Journey from Anger to Love in Janelle Monáe's Dirty Computer

This research focuses on Janelle Monáe's essential role in popular culture as a Black, queer, working-class woman. Combining Black studies and feminism, the paper argues that Dirty Computer (2018) completes a spiritual and emotional healing journey from anger to love. To Monáe, love is not just a simple emotion but a form of resistance against oppression. Moreover, I demonstrate how she holds a mirror up to the privileged and encourages them to critically interrogate the imperialist whitesupremacist heteropatriarchal system. Considering the ongoing racial, sexual and gender injustices in American society, I examine Monáe's unapologetically honest lyrics to create a contrast between the dominant culture's expectations and the resistance of the oppressed.
"Americans" discusses hitherto unexplored and ignored vital questions, including gun control, prison privatization and violent misogynoir that serve as a root of pain of African Americans. Using "Stevie's Dream," I introduce the reader to the role of marginalized groups in white culture and discusss the process of turning anger into love. Through an analysis of "Don't Judge Me," the research demonstrates the difficulty of overcoming fears, accepting queerness, and gaining sexual and spiritual independence. "Django Jane" expands Monáe's intersectional feminism, "Black girl magic" and African Americans' visibility in society.
Throughout my analysis, I came to the conclusion that anger is not necessarily negative emotion since anger can be a tool of social resistance and self-expression. Additionally, Monáe suggests listening is not enough. The paper further argues that listening requires an open mind and heart, and maximum attention, since listening makes love and empathy possible.

BALOGH IVÁN
menelmir@gmail.com
Angol-történelem
Osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szathmári Judit
egyetemi adjunktus, DE BTK

The Representation of American Indians in Country Music

Throughout the history of the USA, American Indians have suffered from oppression. Despite atrocious events the "Red Power" movement, partly inspired by the Civil Rights Movement, took hold in the 1960s and grew in the 1970s. The American Indian cause received support from one of the most unlikely allies imaginable: the American country music scene. In my essay, I analyze two songs written by the two most salient members of the Outlaw Country Movement: "The Ballad of Ira Hayes" by Johnny Cash and "Johnny Lobo" by Kris Kristofferson. These recordings commemorate prominent members of the American Indian community. While Cash's song reflects on the hardships of American Indians in the first half of the twentieth century, Kristofferson's depicts the adversities of Native Americans in the post-World War II era.

Cash's landmark album Bitter Tears (1964) is groundbreaking as it was the first recording that purposefully addressed the mainstream public in hope of awakening their consciousness so that they reconstitute their stance on American Indians by putting an end to the injustice they had to face.

"The Ballad of Ira Hayes" tells the story of Ira Hayes. Cash navigates us through the milestones of Hayes's life, and through that, US federal Indian policy and its tragic impact on Indigenous communities: beginning with his early years with the Marine Corps, through becoming the national hero of Iwo Jima, to his final days that he spent in obscurity.

From the 1950s American Indian communities became more vocal in addressing their grievances against the US government. This period is introduced through the song "Johnny Lobo," penned by singer-songwriter, Kristofferson. "Johnny Lobo" tells the story of the Sioux spokesperson of the AIM, John Trudell, and through him, opens a window to some of the climacteric events that shaped American Indian life.

Through the analysis of the two songs I prove that the Outlaw Country Movement greatly contributed to the immortalization of American Indian heroes, who, had it not been for Cash and Kristofferson would have slipped into oblivion due to federal Indian policy.

Currently, I am a fourth-year MA student in the English-History Teacher Training Program. After finishing my MA degree I plan to enter the PhD program of the University of Debrecen. This year I successfully applied to be a member of the Hatvani István College for Advanced Studies. I also attended the fall Conference of the Hatvani College with the same presentation.

ANGOL NYELVÉSZET ÉS ALKALMAZOTT NYELVÉSZET

STEMMER GERGELY
r3vert@gmail.com
Anglisztika
MA, 2. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

SZILÁGYI ERIKA
altera.szilagyi@gmail.com
Anglisztika
MA, 2. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

SZROGH BENCE
drasil123@gmail.com
Anglisztika
MA, 2. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Csizér Kata
egyetemi docens, ELTE BTK

Kéttannyelvű és hagyományos osztályok összehasonlítása tanulói autonómia, önszabályozási stratégiák, és motiváció alapján

Manapság számos szakértő állítja, hogy a hagyományos iskolai rendszer elavult, és hangsúlyozzák, hogy a tanulók autonómiája és önszabályozási stratégiái egyre fontosabbá válnak. Ez alól nem képeznek kivételt a nyelvtanulók sem. Azonban a tanulók önállóságának mértéke nagyon változó, és függ az oktatási környezettől is. A felkészítő év is, amely a kéttannyelvű oktatás része, ezekhez a befolyásoló környezetekhez tartozik. Kutatásunkban kvantitatív és kvalitatív módszerekkel összehasonlítjuk a kéttannyelvű és hagyományos oktatásban résztvevő tanulók autonómiáját, önszabályozó stratégiáit és motivációját. Eredményeink alapján a kéttannyelvű tanításban részesülő diákok több szempontból is magasabb eredményeket mutatnak mind autonóm tanulásban, önszabályozásban és motiváltságban.

SEBEN LAURA
slauraanna@gmail.com
Anglisztika alapszak
BA, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Lázár Ilikdó
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

American Teachers in Hungarian Secondary Education: An Investigation Based on Hofstede's Cultural Dimensions Model

The past decades have seen a rapid increase in intercultural studies showing the significant differences between certain cultures. The aim of this study is to investigate the fundamental differences between Hungarian and American school cultures. The education systems and the participating teachers' experiences of the school cultures in Hungary and the United States are analyzed based on Geert Hofstede's model of cultural organizations (Hofstede, 2010). The research data was collected in guided interviews with five natural-born American teachers who had been teaching in Hungary for at least two years. A second data collection took place with the help of a questionnaire to complement the interview data. The study aims to answer research questions focusing on American teachers' reasons to teach in Hungary, their experiences of similarities and differences in school life and the support they receive in our country. An additional aim is to explore how the participating American teachers correspond to Hofstede's model of cultural dimensions. The results indicate that Americans typically choose to teach in Hungary due to either the country's geographically advantageous position or personal connections. They mainly received support from Hungarian colleagues and other Americans living in Hungary; moreover, the programs they came with provided them with a mentor figure to whom they could turn to. Lastly, they experience cultural differences in the school which seem correspondent to Hofstede's model of cultural dimensions.

HATVANI PÉTER
hatvani9823@gmail.com
Anglisztika
BA, 5. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Surányi Balázs
egyetemi tanár, PPKE BTK

Broad Focus Interpretation in It-Clefts: An Empirical Study

In languages that use syntactic fronting for focus representation, a certain interpretation is available in which the focus is not the syntactically marked constituent, but a larger part of the sentence. This larger part can be the whole sentence and this case is called broad focus. The main question I investigated in this paper is whether this mismatch is only available when the syntactically marked constituent is moved to its surface position by syntactic movement, with a movement relation connecting it to the larger part that is interpreted as broad focus. The specific aim of my research was to find out if English it-cleft sentences are capable of such interpretation, because in it-clefts the syntactically marked focus, the pivot, is not moved to its place in the surface structure.
The research was conducted with native English speakers, and it used ratings given on a Likert scale. According to the results the broad focus interpretation is available with it-clefts in English. It can be concluded that for this kind of mismatch between syntactic focus marking and focus interpretation the syntactically marked constituent does not need to be to be linked to to the constituent that is interpreted as the semantic focus by syntactic movement.

SZIROCZÁK LAURA
sziroczaklaura@gmail.com
Anglisztika
MA, 4. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Brózik-Piniel Katalin
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Emotions Outside of the Classroom: A Study of Hungarian EFL Learners' Emotional Experiences

Emotions accompany our everyday life and the activities we involve ourselves in during the course of our lives. Thus, it is no wonder that there is a growing interest in researching emotions within the framework of second language learning as well (Dewaele et al., 2014). However, the focus of these studies is often limited to a few concepts only, and oversimplifies this rather diverse issue (MacIntyre, 2002). The present study aims at investigating emotional experiences English as a foreign language (EFL) students encounter when using the language outside of the classroom. The adopted exploratory, qualitative approach involves the use of multiple data sources (open-ended questionnaires, dairy entries and interviews) and concentrates on identifying the main types of emotions learners encounter without restricting its scope to a limited set of concepts. In order to do so, a new cognitive-motivational approach is applied. The analysis of the datasets reveals that students experience various different emotions outside the school setting (for example, pride, hope, anger, etc.). Moreover, it was found that different language skills evoke different sets of emotions. It also becomes evident that enjoyment and anxiety prove to be the most frequently encountered experience. Thus, the study aims at giving a thorough description on the possible causes and effects of enjoyment and anxiety.

GLAVANICS GERDA
glavanics.gerda@gmail.com
Anglisztika
BA, 4. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Pődör Dóra
egyetemi docens, KRE BTK

Examination of the Usefulness for Research of the Online Oxford English Dictionary Based on Dutch Loanwords in American English

In this research the usefulness for research of the online Oxford English Dictionary concerning Dutch loanwords in American English was examined. The online dictionary is a fundamental database for research for linguists, thus its reliability is essential to discuss. Accordingly, the research of the online dictionary has become a separate academic discipline. In the research Nicoline van der Sijs' book called Cookies, Coleslaw, and Stoops: The Influence of Dutch on the North American Languages was used based on which vocabulary items belonging to two lexical fields, nutrition and nature, were compared to the data in the online dictionary. The main pillars of the analysis were frequency and origin, and the last updates of the OED Online entries were also taken into consideration with respect to reliability. In the study, OED Online data on only those loans was recognized reliable that belonged to entries updated in the 21st century. The research revealed that terms described in the book as regionally used loans are not contained in the online dictionary to a significant extent. Furthermore, the research showed that only the entries of almost 30% of the found loans were revised in the 21st century in the online dictionary. It became obvious form the research comparing the data in OED Online to the information in the book that the frequency number of a term in OED Online does not always reflect that of sub-head words and different meanings which appear under the given headword. In the hope of an in-depth research on frequency, two further online corpora, the Corpus of Contemporary American English (COCA) and the Corpus of Historical American English (COHA), were used to contrast the data gained from the book and OED Online. The results revealed that there is a correspondence between the reference works to a great extent. There were some divergences identified, which either agree with the information in the book or the data in OED Online. The comparison of the place of adoption and the origin of the loans in the various sources are also treated in the paper, and the overlaps and discrepancies are discussed. In the Conclusion, the 4 hypotheses outlined in the introductory section are briefly discussed in the light of the research findings.

FODOR SZIMONETTA
fodorszimonetta6@gmail.com
Angol–matematika
Osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Rákosi György
egyetemi docens, DE BTK

First Language Acquisition – On The Acquisition of Pronouns

The main topic of my article is first language acquisition, more precisely, it is about the acquisition of pronouns. A widely known phenomenon, called the Pronoun Interpretation Problem (PIP) is the main focus. In Hunarian, it is already shown. I replicated the experiments with a few changes made in the design. The expected outcome was to detect PIP in the comprehension of pronouns. Also, photos taken is a natural environment and background stories, or contexts helped children to fully understand the situation which they faced with. A truth-value judgement test was used with pictures.
Children performed close to the expected way. Slightly surprising is that the photos and the background stories did not lower the flaws in pronoun comprehension the way it was supposed to be.

GARAI LUCA
garailuc@gmail.com
Anglisztika
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szigetvári Péter
egyetemi docens, ELTE BTK

Flapped nasals, nasalised flaps in American English

The process of flapping in English has been a heavily discussed topic in linguistics for almost a century. According to de Jong (2011:2711), the first records of what we call flapping today were made in the 1930s, when scholars described the appearance of differently articulated word-medial /t/s. Kenyon (1994:126) noted the presence of "voiced t" between other voiced segments in American English and observed that it must differ from /d/ due to the lack of confusion by American speakers between pairs such as putting–pudding.
Since then, numerous studies have been conducted regarding different aspects of flapping. Its neutralizing effect, its various possible environments and context, its behavior in other dialects of English, and the phonemes it affects are all among the most frequent topics of debate when it comes to flapping (Vaux 2000). The current study mainly focuses on the target phonemes of flapping, specifically /n/ and nasal-plosive clusters /nt, nd/. Literature on the flapping of these segments is lacking, as most analyses are directed at the flapping of alveolar plosives. However, due to the evolution of the phenomenon since its appearance in the early 20th century, the need for empirical research has become substantiated regarding nasal flapping in order to broaden the current understanding of the flapping process.
The paper presents the results of an empirical study conducted to validate three claims: that flapping targets the nasal alveolar as well as the plosives; that the flapped allophone of nasals differs from non-nasal flaps phonetically; and that the flaps resulting from nasal-plosive clusters are the outcome of a flapped /n/ and a deleted plosive. Samples were collected of words containing /t, d, n, nt, nd/ intervovalically, then run through Praat to gather the lengths of the consonant, the vowel preceding it, and the word said. Then, statistics were drawn and hypothesis tests were conducted regarding the three claims mentioned. The first hypothesis was corroborated, while regarding the second, /n/ flaps were deemed similar to /t/ flaps in terms of preceding vowel length and similar to /d/ flaps in both regards. As for the third claim, the tests resulted in /nt/ flaps differing from /n/ flaps for relative preceding vowel length and from /t/ flaps for flap length. The flapping status of /nd/ remains questionable. Conclusions were drawn in the end, as well as some further incentives for future research.

BARABÁS GERGŐ
barabas.gergo@gmail.com
Angol–kémia
Osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Nádasdy Ádám
professor emeritus, ELTE BTK

Possible Difficulties in Pronouncing Chemical Terms from a Teacher's Point of View

This research aims to investigate to what extent students tend to follow the rules of pronunciation of some chemical terms in English compared to the extent of the quite similar Hungarian form. Also, some other factors have been analysed, for example, if a language exam or the amount of years of studying English have any influence on students' pronunciation.
Altogether 33 words were categorised into two groups: general chemical terms and professional words. The pronunciation of these was recorded, transcribed, and compared to their standard pronunciation. The study was conducted in a class of a bilingual vocational school, the results from 30 students, who study chemistry in English, have been analysed. The results suggest that students tend to pronounce these words according to their Hungarian pronunciation, though this is not so frequent. Moreover, there seems to be no correlation between language exams and better pronunciation due to the small sample of the research. However, there is some weak negative correlation between the amount of years spending on studying English and the accuracy of pronunciation.
Finally, this research has shed some light on the importance of teaching pronunciation in English lessons and has shared some implications for teachers, too.

TAMÁS TAMARA
tomitami92@gmail.com
Anglisztika
BA, 6. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Thomas Williams
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Reading Aloud and Foreign Language Learner Communication

Foreign language anxiety (FLA) has been studied extensively during the past decades because it has become more and more visible that FLA has a major affect on the written and on the oral performance of foreign language learners of English (EFL). However, studies on this field have mainly focused on those FL learners who were at the beginning stages of their learning or have achieved a lower level of competence. Studies which aim were to discover how advanced FL learners of English are liable to FLA are rather limited, especially in such countries as Hungary. Although these studies show that high level of FLA is present also among English majors, 'The English Major Myth' still holds its position among academics and EFL learners alike.

In my paper, I examined the liability of advanced EFL learners to FLA, what situations they considered as anxiety-provoking situations, and how reading aloud (RA) before the tasks affected their fluency and level of FLA.

My results showed that advanced EFL learners are also liable to FLA and they consider those situations the most anxiety-provoking ones as their less proficient counterparts.

SZÁVÓ ANDREA
andi.szavo96@gmail.com
Anglisztika
BA, 5. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kardos Éva
egyetemi adjunktus, DE BTK

A második nyelvbeli elsajátítása a telikusság jelölésének az angol nyelvben magyar anyanyelvi beszélők által: egy keresztmetszeti tanulmány az első nyelv átviteléről

The goal of this paper is to examine the second language acquisition of telicity marking in English by native speakers of Hungarian. The framework of the investigation is that of principles-and-parameters, complemented with the latest syntactic analysis of telicity in Hungarian (Kardos and Farkas 2018).

There is substantial literature on the second language acquisition of different aspectual properties, but Hungarian has not been studied from this perspective. This research is important as it presents novel findings regarding the second language acquisition of telicity in English by Hungarian learners.

I follow Kardos and Farkas (2018) in assuming that Hungarian is best described with telicity represented in the syntax as opposed to the tradition of treating it as a matter of semantics (Kiefer 1994, Csirmaz 2008, É. Kiss 2008). I contrast this structural decomposition with the syntax of VP-level aspect in English, and it is from this perspective that the differences between the two languages gain experimental significance.

Two views on language transfer that are counterpointed are the full-transfer/full access hypothesis (Schwartz and Sprouse 1994, 1996, 1998) and the no-transfer/full-access hypothesis (Epstein et al. 1996, 1998). The former suggests that language transfer is a part of second language acquisition because language learners reset the parameter values of their first language to those of the L2 with the help of L1 input. The latter claims that language transfer does not play a role in second language acquisition since learners have access to all possible values of a parameter and they do not need to reset their parameters; they simply set new ones.

In a cross-sectional study with two learner groups of different proficiency levels, L1 speakers of Hungarian are tested on their intuitions about telicity marking in English with an aspectual interpretation task. In line with previous research, it is the full-transfer/full-access hypothesis that receives empirical support.

WARE ANNA JULIA
a.j.ware22@gmail.com
Angol–német
Osztatlan, 5. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kardos Éva
egyetemi adjunktus, DE BTK

Zero in Hungarian

This paper is concerned with nulla ‘zero’ and zéró ‘zero’, the Hungarian counterparts of English zero. Based on previous literature pertaining to the grammatical category of English zero and to quantification in Hungarian, the main aim of this work is to answer the question of whether the grammatical category of nulla ‘zero’ and zéró ‘zero’ is that of numerals or of quantifiers. Based on multiple pieces of evidence, including corpus data and a grammaticality judgement test, it is shown that Hungarian nulla ‘zero’ shows properties of both quantifiers and numerals. It is also shown that there is a second possible equivalent of English zero, namely zéró ‘zero’, and that it is a quantifier rather than a numeral.

BRIT ÉS AMERIKAI IRODALOM A KEZDETEKTŐL A 20. SZÁZADIG

BOZSÓDI-NAGY ORSOLYA-BOGLÁRKA
nagyorsivarad@gmail.com
Angol
BA, 3. félév
Partiumi Keresztény Egyetem

Témavezető:
Bökös Borbála
egyetemi adjunktus, PKE

Civilizálni a „civilizálatlanokat". Gyarmatosítói megközelítések John Paget Magyarországon és Erdélyen készült útinaplójában

John Paget angol szerző a Brit Birodalom gyors ütemű terjeszkedésének idején, a 19. század közepén Magyarországon és Erdélyben íródott útinaplója a gyarmatosító angol úriember hozzáállását tükrözi. Az akkoriban elterjedt nézet, amely szerint a britek kulturális és morális szempontbó fölötte állnak a többi nemzetnek, ami feljogosítja őket arra, hogy valódi kíváncsisággal, ugyanakkor egyfajta leereszkedéssel és távolságtartással mintegy megfigyeljék a többi kultúrát, egyértelműen érződik John Paget Magyarország és Erdély című terjedelmes útleírásában. A kétkötetes, magyarul teljes terjedelmében nem publikált könyv tehát a posztkoloniális irodalom egyik elokvens példája, holott olyan területeken íródott és olyan osrzágoksról szól, amelyek soha nem voltak a gyarmati brit birodalom részei.

KERTÉSZ ZSANETT
kerzsan22@gmail.com
Anglisztika
BA, 6. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Palla Mária
nyelvtanár, PPKE BTK

Conforming Rebels or Rebellious Conformists: Female Characters in Huxley's Brave New World and Ape and Essence

Insofar during my career, I have been awarded a Bachelor's Degree graded Excellent in the field of Communication and Media Studies at the University of Debrecen and also have received an advanced vocational qualification certificate in Graphic Design in Medgyessy Ferenc High School and School of Art in 2013. As of now, while working at a multinational company in Debrecen it is a great success for me that I can call myself a final-year student at Pázmány Péter Catholic University who will soon submit and defend her thesis in a foreign language. I feel also honored to be one of those who can present their research on a national level. The aim of my essay is to investigate of the different aspects in which women are portrayed by Aldous Huxley in his two dystopian novels Ape and Essence(1948), and Brave New World (1932) and to analyse their responsibility, more specifically, their impact. Are all the women presented as the perfect products of their respective dystopian societies or is such a perception undermined by their behaviour because their emotions are more complex than they appear at first? Although they are supporting characters that often have no other choice but to live according to the destructive morals and imperfection of their cultures, the ideas which these worlds are based on can be observed in their behaviour and actions.

MIKE LAURA
doblaura@yahoo.com
Anglisztika
MA, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kiss Attila
egyetemi docens, SZTE BTK

Hamlet and the Rites of Memory

This paper sets out to explore the interrelatedness of Shakespeare's tragedy, Hamlet, Prince of Denmark and the early modern transformation of religious concepts of death, funeral rites and piety as a result of the English Reformation. The ambiguities and complex allusions in the play are very difficult to comprehend outside of the contemporary theological context. Unlike today, the emotional, religious, and cultural implications of death and mourning were not suppressed in the sixteenth century, and the connections between the human and the supernatural world were taken for granted. The investigation of the play against the backdrop of the English Reformation and a culture of the ars moriendi tradition yields important new results. Shakespeare created an unprecedented enigmatic character with his Ghost, whose function and identity in the play take a central position. The perception of the significance of the Ghost in the play has been constantly varying throughout the centuries, and the present study is partly aimed at restoring the Ghost's original importance. The final scrutiny of a representative selection of adaptations discusses how the particular approaches to the question of the identity of the Ghost are presented in the different productions.

ANNA PATRICIA WYNN
wanda962790@gmail.com
Fordító és tolmács
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Friedrich Judit
egyetemi docens, ELTE BTK

Motherhood, Sexuality and the Male Gaze in Angela Carter's The Bloody Chamber

In my paper, I analyse Angela Carter's rewriting of the Bluebeard story and how it draws attention to several issues that are central to the feminist discourse and are still relevant today. First of all, the introduction of the mother character not only determines the ending of the story but is also crucial when it comes to the self-discovery journey of the heroine as well as the mother. By depicting the close relationship between mother and daughter and how they evolve over the course of the story, Carter points out how crucial good female role models are and how significant their lack of representation in traditional fairy tales is. Secondly, sexuality and sexual liberation were heavily debated topics at the time Carter wrote the short story collection. Besides openly discussing female desire and sexuality, she also points out how damaging traditional depictions and therefore expectations of sexuality can be, both when it comes to men and women. Finally, while the traditional direction and power-relation of the male gaze is, without a doubt, present in the story, my argument is that, with the help of mirrors and other sensory organs, Carter allows the appearance of a kind of female gaze, too; a position of power for the woman that lessens the power imbalance between men and women.

ANDÓK REGINA
regina1713@gmail.com
Anglisztika
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Gárdos Bálint
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

„My own Vampire": The fate of those let loose from the grave

Mary Shelley's Frankenstein, or The Modern Prometheus seems to portray the act of doubling as an inherently destructive act that always results in the death of the original self, illustrated by the death of the character who functions as a double, regardless of the method of doubling. This lack of distinction between methods is notable because there are several different kind of doubles in Frankenstein. Characters who function as doubles can be sorted into three primary categories: self-doublers, doubles of the masculine aspect, and feminine doubles. Within the narrative of Frankenstein self-doublers occupy a privileged positions as they are the only ones who have agency in either creating their doubles or becoming a double, therefore they are the only ones who have any control over their fates. Every other character is subject to the structure of the novel, which is told through the first person narratives of three characters, Robert Walton, Victor Frankenstein and the Creature. This method of storytelling means that every character other than the narrators are portrayed solely as they are subjectively perceived by one of them, meaning that when one notices that a character is a double, one notices that that character is intuitively perceived as a double by one of the narrators.

TÓTH ADÉL IMOLA
t.adel@gmail.hu
Anglisztika
MA, 3. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Séllei Nóra
egyetemi tanár, DE BTK

Paths of Education in the Novels of Anne Brontë

Anne Brontë utilized her oeuvre in service of educating her contemporary readership and facilitating its reformation. Portraying the moral conditions of early Victorian society she approaches the theme of education from multiple perspectives, which is elaborated upon in detail. The individual aspect of education is presented first, tracing her narrators' progress as they achieve maturity, learning their lessons either by someone else's experiences or their own. Brontë's protagonists share the knowledge they gained, opening up the possibility of a gradual amelioration of society's attitudes and morality. The principles influencing the formation of general mentality and relationships in the English upper and middle classes are examined subsequently. The process of education itself is corrupted at the core, due to various issues of authority that are rooted in the gender and class dynamics that characterize 19th century England. While the education that men and women receive in childhood grooms them for their intended roles in family life, it leaves them incapable to establish affectionate bonds of friendship or marriage and unable to achieve domestic happiness altogether. The separation of feminine and masculine spheres deprives the majority of characters from understanding or helping each other. Brontë asserts that female solidarity can improve the restricted social predicament of women, while men need the ability to be empathetic towards the female point of view in order to become self-reflective and capable of change.

JUNGBAUER LORETTA ANNA
sanyka@hotmail.de
Anglisztika
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Gellért Marcell
egyetemi docens, ELTE BTK

Representation of Death in Christopher Marlowe's Tamburlaine The Great, Parts One and Two

Christopher Marlowe was one of the most prominent playwrights in Elizabethan England, whose aftermath had an immense effect on the development of the English stage. In 1587, he introduced a new approach to theatre in his Tamburlaine the Great. The play broke with the established language conventions of the period and reformed the reigning theatrical practices by staging familiar topics, such as power relations and violence, in an innovative manner. The main motif Marlowe chose for the two parts of Tamburlaine is one which was omnipresent in Renaissance England. The popularity of the Death-topos can be traced back to ancient Greek and Roman texts, but Marlowe's portrayal of death differs from the traditional depictions on many levels. My main aim in this essay is to point out the Marlovian innovations concerning the theatrical representation of death by relying on contemporary popular culture. I also intend to emphasise the complementary relationship of rhetoric and imagery in order to prove the shared importance of verbality and imagery in both Tamburlaine plays.

OZSVÁTH ESZTER
eszter.j.ozsvath@gmail.com
Anglisztika
BA, 5. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Györke Ágnes
óraadó, DE BTK

Run and Catch: Movement and Identity in "The Loneliness Of The Long-Distance Runner" and the Catcher in the Rye

The aim of my paper is to illustrate the effects of trauma, loneliness, sportsmanship and the crisis of masculine identity on the verge of adulthood through the comparison of two well-known literary works published in the 1950s, which are also stories of liberation and self-awareness. These narratives are strikingly similar in respect of their protagonists, themes and opinions of the newly emerging era of consumerism: one is The Catcher in the Rye by the reclusive American writer, Jerome David Salinger, and the other is "The Loneliness of the Long-Distance Runner," a short story by the working-class British author, Alan Sillitoe. The greatest difference between the two teenage figures (besides their social background) is evoked by the titles: the prep school dropout Holden Caulfield aims to catch something, which implies a quick and sudden movement, starting from a relatively motionless position, while the borstal boy, Colin Smith, is running, which is a mechanical motion that usually takes a longer time and has a goal. In my essay, I wish to analyse these dissimilarities by foregrounding questions that are linked to all the issues a sensitive adolescent could be interested in and explore them through the two tropes, catching and running. For instance, the authority figures, Mr Spencer in the novel and the borstal's governor in the short story, compare life to either team sports or sports that one plays with a partner or alone, in order to help the boys make sense of life either as a group activity or as an action one has to perform alone. I am going to explain how their relations to society are determined by the fact that Smith is a sportsman, constantly under control, while Holden does not really care about sports anymore. My paper is also going to investigate the construction of masculine identities in the social and cultural context in which these narratives appeared, aiming to offer a comparative analysis of the significance of individuality, (team) sports, and the oppressive systems of control in British and American societies in the 1950s.

TÖRÖK MÁRK WERNER
torokmarkwerner@gmail.com
Angol–magyar
Osztatlan, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Sexuality and Denotation in The Country Wife

As literary critics and researchers came to the conclusion, literature is strongly influenced by cultural conventions and formulas (Wiegman–Glasberg, 1999); therefore is an ultimate source of social and sexual standards. William Wycherley's play The Country Wife provides two distinct perspective: the "inner" communication established by the characters affects the audience and enables an insight into the functioning of a historical society, whereas the audience retains its embeddedness in the 21st century and initiate an "outer" communication with the text by comparing historical and contemporary context. That is why this analysis of The Country Wife is based on modern notions such as sex and gender following Eve Kosofsky Sedgewick's results and methods (1985).
Unlike traditional analyses of The Country Wife, this paper introduces an appropriate and complete categorisation of characters, which is also expandable to women, according to their feminine and masculine characteristics. Cuckoldry in love triangles as the main driving force of the plot is also appropriately interpretable within this frame.
Denotations underscore this argumentation with elucidating Alithea's and Horner's success with regards to governance and power, as well as Margery's failure in exiting the state of being objectified.

References
Kosofsky Sedgwick, E. (1985) Between Men: *English Literature and Male Homosocial Desire.* New York, NY: Columbia University Press.
Wiegman, R., & Glasberg, E. (1999) *Literature and gender: Thinking Critically Through Fiction, Poetry, and Drama.* New York, NY: Longman.
Wycherley, W. (2007) *The Country Wife.* Los Angeles, CA: Players Press.

KVÉDER BENCE GÁBOR
kveder.bence@gmail.com
Anglisztika
MA, 4. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Maczelka Csaba
egyetemi adjunktus, PTE BTK

Shakeseare's Other Island

My research focuses on the possible colonial connotations within and recent postcolonial interpretations about William Shakespeare's The Tempest. After the overview of the presumable source material the play may have been based on, the presentation will concentrate on the influence the colonial enterprise of England at the time could have on the universe built up in the Bard's last independent play. Avoiding the omission of potential counter-arguments aimed at the theoretical background, the problematic nature of and possible discrepancies in the analysis of The Tempest from a colonial point of view will also be taken into consideration. Particular aspects of the postcolonial perspective will be highlighted mainly through the characters of Prospero and Caliban—presented as the potential personifications of colonizer and colonized, respectively. The island as setting, the role of language, the issue of freedom, Caliban's importance as a potential representative of the noble savage or even as a cultural hybrid, the power relations of the dramatis personae, as well as the significance of identity, ownership, and psychological oppression will be analyzed with the help of studies examining the relevance of this approach.
The novelty my research might add to Shakespeare studies is the analysis of Margaret Cavendish's Assaulted and Pursued Chastity not only as a piece of literature strongly connected to the Bard's work but also as a potential subject of the academic reading that has been applied to The Tempest. By arguing for the relevance of the colonizer-colonized dichotomy in this section as well, I wish to contribute to the canonization of this, so far lesser known, romance in English-language literature.
At the end of the presentation, attention will be paid to further, more recent reinterpretations and "sequels" of the drama—most of which were produced intentionally from the point of view of postcoloniality. This section will serve as a general summary of what The Tempest appears to mean to some of the twentieth-century and contemporary literary leaders of countries once belonging to one of the empires built up by colonizing European powers like Britain and France. With Caliban's and his more updated versions' cultural significance in the best-known representatives of these works also being highlighted here, my final argument would be that the aftermath of this particular tempest, especially in a postcolonial aspect, can indeed be considered a lasting one.

SZALAI ROLAND
szalairoland995@gmail.com
Anglisztika
BA, 6. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Zámbóné Kocic Larisa
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Édes Pusztaság: A Neoklasszicista Pásztori Irodalom Újraolvasása

Ez a dolgozat a pásztori és az anti-pásztori költői hangnem közötti retorikai ellentétet vizsgálja, ahogy az megjelenik a klasszicista hagyomány pásztori költészetében. Nyitásként, végre fogok hajtani egy zsáner-történetielemzést a pásztori költészet születéséről és a kritikai recepciójáról, hogy megvilágítsam a műfaj lírai programját és szemantikai eszköztárát. Vizsgálat alá fogom venni az első görög és latin példáit a pásztori költészetnek, hogy megleljem az eredőjét a pásztori és az anti-pásztori hangnem közötti különbségnek. Majd rátérek a két klasszicista pásztori versre, Oliver Goldsmith „The Deserted Village"-ére és George Crabbe „The Village"-ére, összeolvasva őket egyetlen intertextuális pásztori dialógussá. Így egy műként kezelve őket, remélem, hogy elkaphatom a két költemény komplex kapcsolatának esszenciáját a pásztori műfajjal. A dolgozat célja, hogy fölülvizsgálja a pásztori műfaj klasszicista meghatározását, megkérdőjelezve a műfaj megszokott interpretációját, ami mesterségesen elkülöníti a műfajt két alműfajra, a pásztori és az anti-pásztori költészetre. Ebben a dolgozatban, megkísérlem egybefonni a pásztori és az anti-pásztori hangnemeket, ahogy mindketten együtt megjelenek a pásztori költészetben, egyetlen lírai műfajba és így kihangsúlyozni a hatalmas kifejező erőt és szemantikai teret, ami ennek a fenségesen önellentmondásos műfajnak a rendelkezésére áll.

LAJOS MÁTYÁS GYÖRGY
lajos.matyas93@gmail.com
Anglisztika
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Csikós Dóra
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

The concept of Intellectual War in the poetry of William Blake

After the Apocalypse at the end of William Blake's epic The Four Zoas, the state of the redeemed world is surprisingly described as 'intellectual war'. In my essay I examine the role this concept plays in the structure of the epic. I argue that in general 'intellectual war' is the struggle of an individual with his or her 'spectre', and specifically the post-apocalyptic 'intellectual war' alluded to in the last lines of the epic is the creative struggle to form works of art that the reading of the poem will engender in an 'ideal reader'. In order to establish these points I examine in detail the concept of the 'spectre' and the form of the relationship between reader and text that I believe Blake seeks to establish. To do this I examine the contrary attitudes of two major characters – Urizen and Los – to their spectres and the consequences these different attitudes lead to in the epic. I argue that Los' struggle and final alliance with his spectre is set up as a model for emulation by the reader. If he or she is successful in this emulation, then the reader's mind will become the locus of the 'intellectual war' alluded to in the epic's closing lines and he or she will become able to engage in redemptive artistic labour similar to that which Los performs in the epic.
To the best of my knowledge this interpretation of the post-apocalyptic 'intellectual war' as that which will take place in the ideal reader's mind is a new result.

SUEYOSHI, KIYOTAKA
sueyoshikiyotaka@gmail.com
American Studies
MA, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kovács Ágnes Zsófia
egyetemi docens, SZTE BTK

Walt Whitman's Common Sense

Ebben az esszében azt kívánom bemutatni, hogy Walt Whitman szaglással kapcsolatos metaforái hogyan tükrözik az amerikai demokrácia eszméjéről alkotott képét. Whitmannél a szagmetaforák használata, illetve ezek kapcsolata a költő demokráciáról alkotott elképzelésével az öt fizikai érzék alsóbbrendűsége ellenére, vagy talán pontosan azért mindeddig elhanyagolt kutatási terület.

Whitman költészetében az Amerika által számára képviselt demokratikus eszmék az emberi testtel kapcsolatos képekhez kötődnek. Különösen a szagláshoz köthető metaforákhoz rendelt szerepek a verseiben azt mutatják, hogy leépítette a test és lélek, valamint az Óvilág és az Újvilág dualizmusán alapuló hagyományos, hierarchikus értékrendet.

A demokráciáról és Amerikáról alkotott elképzelései kifejezéséhez Whitman fizikai érzeteket leíró metaforákat, különösen szagmetaforákat hív segítségégül. Metaforáival azt a meggyőződését szemlélteti, miszerint a fizikai létezés megelőzi a lélek létét, és arra ösztönzi az amerikaiakat, hogy ne függjenek többé Európától, hanem afelé fordítsák a figyelmüket, ami egyedivé teszi Amerikát. Whitman számára ezek a gondolatok kulcsszerepet játszanak az amerikai demokratikus kísérlethez szükséges önrendelkezés és önképzés fogalmának hangsúlyozásában, illetve az európai befolyástól való elhatárolódásban.

Whitman megkísérelte magasabb szintre emelni a demokratikus egyenlőség egyéni és kollektív tudatosságát, mivel hitt abban, hogy az irodalom képes az embereket egyesíteni közös érzelmi nevezők találásával, amihez szagmetaforákat is felhasznált.

Whitman új formából és tartalomból építkező költői kísérlete Amerika, a demokrácia és a költészet közötti kapcsolatról alkotott sajátos elképzelését tükrözi. A testműködéshez, különösen a szagláshoz köthető metaforák használata az amerikai kísérletet mozdítja előre az által, hogy a fizikai lét fontosságát a lélek, illetve az Újvilágot az Óvilág elé helyezi.

RÁCZ LILIAN
raczlilian1998@gmail.com
Anglisztika
BA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Remport Eglantina
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Writing as Remembering: Proust's Influence on Dorothy Richardson's Pilgrimage

This paper aims to examine the possible influence of Marcel Proust's work À la recherche du temps perdu on Dorothy Richardson's novel sequence, Pilgrimage in order to emphasize that Proust's influence on English literature was so extensive that it would be a mistake to restrict its possibility only to the Bloomsbury group. Moreover, my paper will argue that the two protagonists, Marcel from À la recherche and Miriam Henderson from Pilgrimage, share the path of becoming authors themselves. This process is revealed in Proust's and Richardson's novels in relation to the process of remembering. In the two works, remembering requires a unique handling of time and memory, notions that are based, in the case of these novels, on the theories of Henri Bergson and Paul Sollier. I believe a clear distinction has to be made between time and memory in order to fully comprehend the process of remembering as described by Proust and Richardson. Therefore, Henri Bergson's thought is crucial in understanding the handling of time, and Paul Sollier's ideas are fundamental in analysing the use of various types of memory in the two works.

My study shows that it is possible to detect Henri Bergson's theory of time in the novel sequences since the notions of objective and subjective time clearly appear and they shape the narrative in both. Furthermore, Marcel as well as Miriam realise by the end that the subject of their novels is what has passed; in other words, time and remembering. Therefore, Bergson left his mark on Proust, and then it was Marcel Proust's novels that influenced Dorothy Richardson's concept of time. Secondly, the same sort of process can be detected in À la recherche and Pilgrimage (The Tunnel) when it comes to memory. Proust and Richardson both differentiate voluntary and involuntary memory, and just as Paul Sollier's works influenced À la recherche, Proust further influenced Dorothy Richardson with these theories appearing in In Search of Lost Time. Finally, in order for Marcel and Miriam to become writers, they have to realise the power of their own ability to recall and to capture the past, and write their own stories through remembering. This line of thought first appears in À la recherche du temps perdu, and the same happens in Richardson's Pilgrimage, which can be interpreted as yet another way Proust left his mark on Dorothy Richardson's writing.

DUALIZMUS KORI MAGYAR TÖRTÉNELEM I.

KIRÁLY EVELIN
kiralevelyn@gmail.com
Történelem
BA, 8. félév
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
(Beregszász)

Témavezető:
Váradi Natália
főiskolai docens, RFKMF

A munkácsi-szentmiklósi uradalom részvétele a hegyvidéki akcióban 1897 és 1901 között

Az 1897. február 4-én elkezdődött hegyvidéki akció célja az Északkeleti-Kárpátokban élő rutén lakosság életkörülményeinek jobbá tétele volt. Egán Ede minisztériumi megbízott vezetése alatt hitelintézetek létrehozásával, földbérletek, jó minőségű vetőmag és tenyészállatok szétosztásával próbáltak maradandó változást elérni a lakosság körében. Az akció tevékenysége először a munkácsi-szentmiklósi uradalom szolyvai járásában kezdődött el, ami ekkoriban a Schönborn család birtokában állt. A munkánkban megvizsgáljuk, 1897 és 1901 között milyen intézkedések mentek végbe az akciósorozat keretén belül és ebből hogyan és milyen mértékben vette ki a részét az uradalom.

ZELEI TAMÁS
tomi.zelei@gmail.com
Történelem
BA, 3. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Kovács Bálint
egyetemi docens, PPKE BTK

A vallás mint a diplomácia mozgatórugója. Az Osztrák-Magyar Monarchia diplomáciája, az Oszmán Birodalomban élő uniált katolikus felekezetek kontextusában.

Dolgozatom témája az Osztrák–Magyar Monarchia kapcsolata, az Oszmán Birodalomban élő görög- és örmény katolikus felekezetekkel, a diplomácia tükrében. A vizsgálat célja olyan felekezeti érdekek és törekvések bemutatása, amelyek új narratívákat vetítenek elő a Monarchia diplomáciájának és az Oszmán Birodalom belpolitikájának kontextusában. Az alapvető kérdésfelvetésem: az Osztrák–Magyar Monarchia hogyan tekintett az Oszmán Birodalomban élő uniált (egyesült) katolikus felekezetekre a 19. és a 20. században? Milyen különbségek és hasonlóságok mutathatóak ki a diplomáciatörténet szintjén az Oszmán Birodalomban élő görögkatolikus, illetve örmény katolikus felekezetek között? Hogyan változtak e felekezetek, illetve a Monarchia érdekei a vizsgált időszakban?
A vizsgált korszakok előrevetítik a módszertani megközelítést: három időszak összehasonlító vizsgálata adja a dolgozat keretét. (1.) Az érett tanzimat reformok valamint az Osztrák–Magyar Monarchia megalakulásának időszaka (1850–1870-es évek); (2.) a Berlini Kongresszus időszaka (1870–1880-as évek); és (3.) az első világháború időszaka (1914-től).
E kutatás legfontosabb forrásai az eddig kevéssé kutatott diplomáciai levelezések, az Oszmán Birodalmon belüli osztrák–magyar külképviseletek és a bécsi közös külügyminisztérium között. E dokumentumok viszonylagos feldolgozatlansága adja a dolgozat újszerűségét és relevanciáját.
Mivel mindeddig sem a magyar, sem a nemzetközi történész közösség nem foglalkozott átfogóan e témával, a kutatás legfontosabb eredménye, az újszerűsége. Olyan összefüggéseket tár fel, amelyek kiegészítik az alábbi témákat: a Habsburg országok viszonya a külföldi keresztényekhez; a Berlini Kongresszus eredményeinek megítélése; a Monarchia visszhangja az örmény genocídium ügyében; a Monarchia eredményeinek megítélése, az Oszmán Birodalom 19. és 20. századi politikájának megítélése

KISS ORSOLYA
orsikiss2@gmail.com
Angol–történelem
BA, 2. félév
Selye János Egyetem

Témavezető:
Szarka László
egyetemi docens, SJE

„Csatájok a védelmezett népjog csatája volt" – A nagysallói ütközet emlékezete 1867–2017

A magyar történelem egyik legfontosabb eseménye máig is az 1848-49-es szabadságharc. Ez, Magyarország egész területét érintő történés volt, mely nem csak a magyarok, de a kisebbségben élő nemzetek számára is rendkívüli fontossággal bírt.
Munkámban a szabadságharc tavaszi hadjáratával, azon belül is a nagysallói csatával és annak emlékezetével foglalkozom. A csatának igen jelentős szerepe volt a későbbi történéseket tekintve, hiszen ezzel a győzelemmel felszabadult a Komárom felé vezető út, így a katonák fel tudták szabadítani azt, ezzel utat nyitva Buda és Bécs felé.
A csata emlékezete mindig is fontos volt és lesz is az itt elő magyarok számára. Már a kiegyezést követően elkezdődtek a szervezett megemlékezések, melyeken rengetegen vettek részt, köztük országgyűlési képviselők és neves személyek is. Az első világháborút, s a trianoni-békeszerződést követően tiltott volt bármilyen emlékezés, de I. bécsi döntést követően az itt élők újra felelevenítették a 19. századi eseményeket. A második világháborút követően a kommunizmus újra tiltott bármiféle emlékműsort, de még a szolid megemlékezéseket is. A rendszer vége felé azonban a Csemadok tagjai úgy gondolták a csatában elhunyt katonák megérdemlik, hogy az emberek emlékezzenek rájuk, s így évről-évre kijártak az emlékműhöz, s virágokat helyeztek el a lévai temetőben. A rendszerváltás követően rendszeressé és általánossá váltak az évenkénti megemlékezések, melyekre mindig sokan elmennek. A helyi szervezetek, illetve magánszemélyek összefogva felújíttatták a csata emlékművét.
Munkámban az egyes korszakok jellemzése mellett a csatában harcoló katonák, hadvezérek emlékezéseit is elemeztem. A dolgozat megírásához levéltári, könyvtári és internetes forrásokat is felhasználtam, de az interjúkat és magánszemélyekkel való beszélgetéseket is alkalmaztam.
A csata és annak emlékezete nagyon fontos, hisz a magyarok összetartását is erősíti regionális, illetve országos szinten is.

BÁNFALVI ESZTER
eszti.b24@gmail.com
Nemzetközi biztonság- és védelempolitika
BSc, 3. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar

Témavezető:
Csikány Tamás
egyetemi tanár, NKE HHK

Görgey Artúr – Egy politikai bűnbak története

Görgey Artúr honvédtábornok a magyar történelem egyik legmegosztóbb személyisége, az őt övező árulókultusz az 1849 utáni években teljesedett ki. A világosi fegyverletétel után minden korábbi gyanú beigazolódni látszott a tábornok ellenfelei szemében, az addigi leplezett vagy csak csendesen elhangzó vádak heves és nyilvános formát öltöttek. A sajtóban Görgey támadói és hívei gyakori konfliktusba kerültek, ahogy visszaemlékezéseik kritikus pontjain a vélemények egymás ellen feszültek. Az egymásnak ellentmondó memoárok már ekkor, a túlélők között is vitákhoz vezettek, és később jó alapot szolgáltattak a történészeknek ahhoz, hogy kérdésként, ne tényként tekintsenek a vádakra. A forradalom és szabadságharc idejéből, és az azt követő korszakból, beleértve a hazai és emigrációs memoár irodalmat, jelentős mennyiségű, a témára vonatkozó adat gyűjthető és hasonlítható össze. Ezek segítségével próbáltam reális és hiteles képet kapni a tábornok életpályájáról, jelleméről, katonai és politikai jellegű döntéseiről, illetve viszonyáról más tisztekkel és politikusokkal.
Miért alakult ki Görgeyről a negatív kép, mi motiválta az őt megvádoló személyeket, ezekre a kérdésekre kerestem a választ dolgozatomban, kiindulva számos visszaemlékezésből és erről írt tanulmányból. A kor politikusai és katonatisztjeinek emlékezései és levelezései mellett (Szemere Bertalan, Kossuth Lajos, Görgey Artúr, Leiningen- Westerburg Károly, stb.) a témával foglalkozó történészek (Kosáry Domokos, Hermann Róbert) munkáit is alapul vettem.
A dolgozatommal célom a fellelhető információk felhasználásával (természetesen a teljesség igénye nélkül) némi igazságot szolgáltatni a tábornoknak és felhívni a figyelmet arra, hogy bizonyos esetekben óvatosnak kell lennünk, mielőtt hitelt adunk egy-egy emlékiratban olvasható értékelésnek, a korszakról íródott többi forrással való összehasonlítás nélkül. Ha nem is feltételezünk szándékosságot, félreértések és tévedések is képesek rossz irányba terelni egy adott személyről alkotott véleményünket.

SZABÓ ZSOLT
szabo_zsolti2003@yahoo.com
Történelem
BA, 6. félév
Babeș-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Pál Judit
professzor, BBTE

Máramaros megyei virilisták a dualizmus korában

A virilizmus kutatása lehetőségek tárházát nyújtja egy olyan vármegye számára, mint Máramaros, amelynek dualizmus kori története jórészt feltáratlan. Máramaros sajátos etnikai-felekezeti viszonyainak köszönhetően még inkább indokolt ennek a témakörnek a kutatása. A virilis listák vizsgálata nyomán esély mutatkozik a vármegye gazdasági elitjének a feltérképezéséhez. A kutatás során meg lehet állapítani, melyek voltak a leggyakoribb foglalkozások a virilisek körében, és mennyire változtak ezek az idő folyamán. A foglalkozások eloszlásának és változásának vizsgálata során az etnikai-felekezeti szempontokat is figyelembe veszem. Végezetül pedig a legbefolyásosabb virilisek életpályájának tanulmányozása teszi majd teljessé a kutatást.

BUZÁS ERIKA
buzas_erika@yahoo.com
Kulturális turizmus
BA, 6. félév
Babeș-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Ferenczi Szilárd
egyetemi tanársegéd, BBTE

Virtuális séták a patinás hangulatok városaiban. Kolozsvár, Nagyvárad és Temesvár a 19. század végén

1893 áprilisában a *Pesti Napló* nevű napilap egy új vállalkozásba kezd, ahol azt a célt tűzi ki, hogy idővel az összes vidéki magyar város monográfiáját közzétegye, beszámolva azoknak társadalmi életéről, kulturális intézményeiről, hatóságairól, a városok életét meghatározó személyekről és egyáltalán mindarról, amit a városról tudni érdemes. Mivel a fővároson túl az irodalom nem igazán foglalkozott a vidéki városokkal, a Pesti Napló elérkezettnek látta az időt, hogy újonnan indult sorozatával nagy szolgálatot tegyen a nemzeti kultúra ügyének azzal, hogy az abban az időben fontosnak vélt városokat bemutassa. A városok közül első körben Kolozsvár kerül bemutatásra, ezután következik Veszprém, Temesvár, Nagyvárad stb.
Dolgozatomban a ma már Romániához tartozó három nagyvárosról (Kolozsvár, Nagyvárad, Temesvár) írt beszámolókat vizsgálom és hasonlítom össze, különböző szempontok szerint, választ keresve arra a kérdésre, hogy még az útikönyvek megjelenése előtt, ezek az összefoglalók mennyire nyújthattak egy átfogó képet mindazok számára, akiknek nem volt lehetőségük az adott város meglátogatására.

NAGY ÁDÁM
nagy.adam.1993@freemail.hu
Történelem
MA, 4. félév
Eszterházy Károly Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:
Pap József
főiskolai tanár, EKE BMK

Visontai Kovách László tevékenysége és emlékezete

A tanulmány célja visontai Kovách László életpályájának és emlékezetének minél részletesebben történő bemutatása. A téma így igen nagy időszakot ölel fel, mivel visontai Kovách László a dualizmus korszakának egyik kiemelkedő politikusa volt, emlékezete azonban csak az 1990-es évek elején kezdett megjelenni Vámosgyörk községben.
A témát azért választottam, mert Kovách László életrajzában és főként családtörténetében vannak olyan elemek, amelyek bár érdekesek, eddig még nem kerültek feldolgozásra. Itt külön meg kell említeni például az újságokban szereplő adatokat, melyek az életrajz kapcsán szinte teljesen feltáratlanok, illetve Kovách László unokájának emlékiratát, amely szintén jól használható, de kevésbé ismert forrás. A Kovách László emlékezetével kapcsolatos források pedig szinte teljes mértékben feltáratlanok. A sajtóanyagokon kívül a primer forrásokat bővítik az emlékezetkutatáshoz tartozó kérdőívek, interjúk is.
Kutatásom fő kérdése az, hogy Kovách László személyisége elég erős-e ahhoz, hogy emlékezet, vagy kultusz épüljön ki személye köré. Ehhez két részkérdés kapcsolható. Az egyik, hogy amikor a vámosgyörki általános iskola felvette a Kovách László nevet, vajon mit és milyen forrásból szerezhettek információt róla az emberek, mivel véleményem szerint akkoriban erősen megnőtt az érdeklődés a településen Kovách László személye iránt. A másik kérdés, hogy a névfelvétel után az intézményben tanult diákoknak a kollektív emlékezete mennyiben tér el azokétól, akik még a névfelvétel előtt járták ki az iskolát. Ezeknek a kérdéseknek a megválaszolásához azonban feltétlenül ismerni és ismertetni kell az életrajzot is, mivel csak ez által szűrhető le, melyek azok az életrajzi elemek, melyet az emlékezet megtartott és melyek azok, amik elfelejtődtek.
A kutatási cél előzetes hipotézise az volt a fő kérdések megválaszolásánál, hogy Kovách László életpályája nem elég erős ahhoz, hogy kultusza alakuljon ki, de ezt a kijelentést úgy gondoltam, lehet és szükséges is némiképp árnyalni. A két részkérdés tekintetében előzetes felvetésem az volt, hogy 2002 után jelentősen megnőtt az érdeklődés visontai Kovách László személye iránt. Mivel azonban az Iskola tevékenysége, oktatói szerepe a kérdésben még nem lehetett igazán jelentős, ezért elsősorban úgy gondolom, hogy az ismeretszerzés fő forrása a település újsága, a *Mi Újság?* és a szintén 2002-ben megjelent Horváth László által írt *Vámosgyörk évszázadai* című könyv lehetett. Munkámban e kérdésekre adok választ.

DUALIZMUS KORI MAGYAR TÖRTÉNELEM II.

TÓTH BOGLÁRKA
tothbogi18@gmail.com
Történelem
MA, 2. félév
Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Török Béla
egyetemi docens, ME MAK

A diósgyőri és az ózdi acélgyártás technikatörténeti jellegű összehasonlítása a gyáralapítástól a tömegacél-termelés beindulásáig

Bár valójában Magyarország fejlett európai mércével sohasem volt a „vas és acél országa", a hazai vasipar könyvtárat megtölteni képes technikatörténeti érdekességei legalább olyan izgalmas területre kalauzolja az érdeklődőt, mintha a világ bármely tájának vonatkozásában múltban és jelenben vitathatatlanul tradicionálisabb, nagyobb volumenű és fejlettebb technológiai szinten álló vasművelő kultúrát tanulmányozna. Bizton nevezhetjük az acélt alapvetően „történelemformáló" anyagnak onnantól kezdve, hogy az ember megismerte és elkezdte tömegesen előállítani.
Magyarország modern kori vaskohászatában, és ezen belül az acélgyártásban is, igen korán fontos szerepet kapott a borsodi régió, ugyanis az ózdi és a diósgyőri vaskohászat fejlődése a 19. század második felében egyértelműen meghatározta régiónk arculatát, mind ipari, mind társadalmi vonatkozásban. A vasgyár, mindkét fent megnevezett településen, munkahelyet és anyagi biztonságot nyújtott az ott élő embereknek, ezen kívül generációkon átívelő kulturális és gazdasági erőforrással gazdagította a környéket. Mindkét gyár történetével és a bennük alkalmazott technika, technológia feldolgozásával kapcsolatosan születtek már részletes és hasznos tanulmányok. Jelen dolgozatomban a két gyár alapításától (1843–1846, illetve 1867) a nagyüzemi acélgyártásig, azaz a Siemens-Martin eljárás bevezetésének kezdetéig (1879, illetve 1893) terjedő néhány évtizedet dolgozom fel főként technikatörténeti szempontból és a két gyár fejlődésének különböző aspektusait összevetve.
Ez a több szempontból izgalmas korszak inspirált arra, hogy feltárjam , hogyan alakulhatott egyszerre ennyire különbözően és mégis hasonlóan egyazon térség egyazon iparág egymáshoz aránylag közel fekvő markáns képviselőjének sorsa. A két gyár technikatörténetének legfontosabb szakmai különbsége, mely egyben a dolgozatom gerince is, hogy Diósgyőrben mindkét korszerű (Bessemer- és Martin-) eljárást is bevezették, Ózdon pedig a kavaró eljárást közvetlenül a Siemens-Martin technológia váltotta fel. Dolgozatomban alapvető célom az, hogy a helyi ipar- és technikatörténeti ismeretanyagot egy újszerű nézetből gazdagítsam. Főként az „Itt miért így, ott miért úgy történt a gyárban?" jellegűkérdésekre keresném a válaszokat.

ASZTALOS ANNAMÁRIA
asztalos_annamaria@freemail.hu
Történelem és régészet
MA, 2. félév
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Témavezető:
Császár István
óraadó tanár, RFKMF

A házasság intézményére vonatkozó törvények gyakorlati hatásai a dualizmus korában Tiszaújlak példáján

A házasság jelensége a történettudomány számára figyelemre méltó vizsgálati tárgy, mivel bepillantást enged az emberi élet egyik legmeghatározóbb részébe. Csakúgy, mint a születés és a halál, a frigy is egy számottevően fontos szegmense volt a dualizmus korában élő emberek életében – a kutatások is azt mutatják, hogy a férfi és nő közti effajta intézmény még a háború idejében is döntő többségben rendezte az együttélést. A házasság azért is jelentős, mert hatással lehet az ember vagyoni helyzetére, társadalomban betöltött szerepére, de még a vallására is.

A házasságot többféle szemszögből lehet vizsgálni, jelen esetben mint jogi intézmény kerül bemutatásra. A törvények határozták meg, kik, mikor és milyen keretek között kapcsolhatták össze életüket egymással. Ennek következtében több kérdést is megvizsgáltam, hogy több aspektusból tárjam fel a vizsgált témát.

Két nagy részre – az életkorral és a vallással kapcsolatos törvényekre – osztottam a munkát. A kutatásban bemutatásra került a frigyre lépés korosztályos megoszlása, illetve a nagykorúsítás kérdése is. Ezen kívül foglalkozom vallással kapcsolatos törvények ismertetésével.

Kitérek a 19. század végi egyházpolitikai harcokra is, mert az az összeütközés komolyabban befolyásolta az egyház és az állam kölcsönös viszonyát. A legnagyobb vitákat kétségkívül a vegyes házasságokból származó gyermekek vallása okozta. A helyzet normalizálása céljából pedig megszülettek az egyházpolitikai törvények, amelyek a házassággal kapcsolatos jogszabályokat is tartalmazták.

GÁVA SZABINA
gava.szabina@gmail.com
Magyar–történelem
Osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Sipos Balázs
egyetemi docens, ELTE BTK

A Pesti Izraelita Nőegylet tevékenysége 1866–1898

Az 1866-ban alapított Pesti Izraelita Nőegylet munkáját célzó kutatásomban pontosítottam a jelenlegi szakirodalmi tudást az első elnöknő személyét illetően. Egy összehasonlító elemzés keretében a nőkép változását kutattam a Pesti Jóltevő Asszonyi Egyesülethez képest, ezt az összevetést eddig még nem tette meg senki, pedig a PJAE a PIN számára is viszonyítási pontot jelent. A Nőegylet kapcsolatrendszerét térképeztem fel, megvizsgáltam az elnöknő, Bischitz Johanna kapcsolatát más korabeli nőegylethez fűződően. Ez azért fontos, mert így a nőegylettörténeti kontextusban is elhelyeztem a PIN jelentőségét. Megvizsgáltam az egylet alapítóinek társadalmi hátterét és kimutattam, hogy a nagypolgárság vett részt az egylet megszervezésében, így hozzájárult a nagypolgári zsidó nőket érintő sztereotípia lebontásához.
Felhívtam a figyelmet arra, hogy a Nőegylet elfogadhatónak találja az önálló nő gondolatát, kimutatásomban látható, hogy a nők munkájaként már nemcsak a cselédmunkát képzelik el, de még nem tekinthetők az emancipációs törekvések képviselőinek. Ezt azért fontos hangsúlyozni, mert a Nőegyletet elhelyeztem a magyarországi nőtörténetben.

TÓTH KELEMEN
toth.kele@gmail.com
Kulturális örökség tanulmányok
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Klement Judit
egyetemi docens, ELTE BTK

„Csak írjanak máskor is" – a családi közösség az első világháborús levelezés tükrében

Mit tudhatunk meg a családról, illetve annak működéséről, valamint a háborúnak a legkisebb társadalmi egységre gyakorolt hatásáról egy első világháborús levelezés által? Dolgozatomat, mely egy 1903 és 1921 között folytatott családi levelezésre épülő forrásbázis segítségével a családra mint intim, érzelmi közösségre tekintve kíván következtetésekre jutni, eköré a kérdés köré építettem fel. Felvetésem kapcsán azonban két alapvető, a tudományos hátteret érintő kérdés is felmerül. Az egyik, hogy miért lehet alkalmas, illetve releváns forrás egy család működésének megismeréséhez a levelezés. A másik pedig maga a család, mellyel kapcsolatban a kérdés a következő: Vajon tekinthetjük-e már érzelmi közösségnek a dolgozatom központjába állított családot, illetve miért is kérdés a 20. század elején a család érzelmi közösségként való definiálása?
Munkám – mikrotörténeti mű révén – a megfogalmazott általános társadalomtörténeti kérdésre egy lokális, eseti szintű választ képes adni, azonban fontosnak tartom hangsúlyozni a forráshasználatában rejlő újdonságot, mely az első világháborús katonalevelek sokrétű forrásértékét is képes lehet megvilágítani.

SZILÁGYI ADRIEN REBEKA
szilagyiadrien@yahoo.com
A kulturális örökség kutatása és hasznositása
BA, 4. félév
Babeș-Bolyai Tudományegyetem

Témavezetők:
Fehér Andrea
egyetemi adjunktus, BBTE
Pál Emese
egyetemi adjunktus, BBTE

Nagyenyedi lányból felfedezőnő – Sass Flóra utazásai Afrikában

Afrika jelentős szereppel rendelkezett a különböző történelmi korokban: változatos vidékei, egzotikus jellege vonzónak bizonyult a kereskedők, majd a felfedezők, tudósok és leginkább a gyarmatosítók körében. Valamennyien próbálták a földrész éltető vizének, a Nílusnak a forrását megtalálni, hiszen tudták, aki azt uralja, a kontinens jelentős része felett rendelkezhet.
Néhány magyar Afrika-utazó is bevéste nevét a magyar és nemzetközi emlékezetbe, így gróf Teleki Sámuel, Torday Emil, Almásy László, vagy az egyetlen magyar származású madagaszkári király, Benyovszky Móric.
Azonban mindezen férfiak mellett nem szabad megfeledkeznünk arról a nagyenyedi születésű, rabszolgalányból lett felfedezőnőről, kire a bennszülöttek ,,Hajnalcsillagként" emlékeznek, és a brit tudósok magasztalnak. Hiszen Sass Flóra rengeteg megpróbáltatás árán tartott ki angol férje, Samuel Baker mellett, akivel részt vett az Albert-tó felfedezésében, illetve a Szudántól délre eső területek gyarmatosító harcaiban. Sass Flóra nem csak az egyetlen magyar felfedezőnőként tölt be fontos szerepet, hanem naplója miatt is: ez ugyanis a világon egyedüli módon mutatja be egy afrikai gyarmatosítás végbemenetelét, mindennapjainak jellegét.

VÖLGYI RÉKA
rekavolgyi@gmail.com
Levéltár
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Mátay Mónika
egytemi adjunktus, ELTE BTK

Prostituáltak által elkövetett bűncselekmények a századfordulós Budapesten

Dolgozatomban a prostituáltokról kialakult kettős kép – az áldozat, akit meg kell menteni ettől a sorstól és a bűnöző, aki megfertőzi a társadalmat – utóbbi oldalát vizsgálom. Miután az alapszakos szakdolgozatomban öt meggyilkolt prostituált nő esetén keresztül az áldozati oldalt dolgoztam fel, úgy gondoltam, hogy ezúttal a másik értelmezést próbálom bemutatni.
A dolgozathoz több levéltári forrást, szakirodalmat és korabeli bulvárkönyveket használtam fel. A Thrirring Gusztáv féle felmérések és a fogolytörzskönyvek és - nyilvántartások alapján készített statisztikák és diagramok alapján próbáltam megnézni, milyen típusú bűncselekményeket, milyen arányban követtek el ezek a nők a vizsgált, a századfordulós időszakban. Néhány konkrét bűncselekmény típust a sajtóból és az iratanyagból kiválasztott példák alapján próbáltam bemutatni. Többek között olyan kérdésekre kerestem a választ minthogy, volt-e olyan típusú bűncselekmény, amit nagyobb arányban követtek el? Egyedül követték el ezeket a vétségeket vagy csoportosan? Előre megtervezett tettek vagy hirtelen felindulásból elkövetett esetek voltak? Valamint ezeknek az elkövetése szükségszerű volt-e ezen nők számára – természetesen bűncselekménytől függően, hiszen másképp kell kezelnünk egy lopást vagy botrányokozást, mint egy gyilkossági kísérletet – vagy valamilyen külső kényszer hatására követték el. Ezek a bűncselekmények kötődek-e a prostitúcióhoz vagy attól függetlenek voltak.
A vizsgált anyagból az az eredmény mutatkozik meg, hogy a prostituáltak által elkövetett leggyakoribb bűncselekmény típus a lopás volt. Azonban a törzskönyvek alapján jóval kevesebb letartóztatás született, mint elvárható lett volna. Olyan vétségekben, amit hozzájuk társítanánk, mint magzatelhajtás, botrányokozás pedig elenyésző számú. A közvélemény és hatóságok pedig nem foglalkoztak kiemelten az általuk elkövetett bűncselekményekkel.

TÓTH ISTVÁN
pistitoth95@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Marjanucz László
egyetemi docens, SZTE BTK

Szeged és a Balkán Akadémia. Felsőoktatási törekvések Szegeden a 20. század második évtizedében

A dolgozat egy eddig ismeretlen téma feldolgozására vállalkozik a szegedi felsőoktatási törekvések történetben. Gál Ferenc és Devich Andor munkáiban az utolsó törekvésként az 1910–1912 harmadik egyetemért való versengést említik, s ezután a kolozsvári egyetem Szegedre való költöztetését hozzák szóba. A Balkán Akadémia története a kettő közötti időszakban játszódik, s mivel sem Gál, sem Devich nem említik munkáikban ezt a törekvést nyugodtan mondhatjuk azt, hogy a mű egy fehér foltot kíván pótolni. A tanulmány az alábbi kérdésekre kíván választ adni: mik voltak azok a tényezők melyek életre hívták az iskola gondolatát, kik kezdeményezték, mi volt a célja az intézménynek, miként kívánták megvalósítani, milyen tényezők akadályozták az iskola megvalósulását. A dolgozat primer és szekunder forrásokon alapszik. A szegedi levéltár polgármesteri és tanácsi iratai mellett a szegedi és az ország más napilapjainak cikkeit dolgozza fel.

FORDÍTÁSTUDOMÁNY

SZLÁVIK SZILÁRD
szlavik_szilard@hotmail.com
Fordító és tolmács
MA, 1. félév
Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Dobos Csilla
egyetemi docens, ME BTK
Fischl László
külső konzulens,
STAR Language Technology & Solutions GmbH.

A gépi fordítás jelentősége az emberi fordítói tevékenység során

A gépi fordítás történelme nagyjából a 20. század közepéig nyúlik vissza. Az eltelt idő alatt számos technológiai változás történt ezen a területen. Míg korábban a direkt, a szabály alapú és a statisztikai alapon (SMT) működő rendszerek voltak a legjellemzőbbek, az utóbbi években egyre inkább a neurális gépi fordítás (NMT) kerül előtérbe.
2016-ban a Google bejelentette saját neurális rendszerét, amellyel az volt a célja, hogy bizonyos területeken és nyelvpárokban az emberi fordítók által készített fordítások minőségét megközelítő eredményeket tudjon felmutatni. (A vállalat saját tesztjei alapján, egyes izolált esetekben 60%-kal kevesebb hibát vétett az új rendszer, mint a korábbi, SMT alapján működő). Ennek hatására más vállalatok is átálltak az új technológiára (pl. Microsoft).
Habár a gépi fordítás jelenleg általában nem képes olyan színvonalú munkavégzésre, mint az emberi fordítók, egyre inkább alkalmassá válik arra, hogy a (szak)fordítók munkáját segítse ill. meggyorsítsa.
Jelen dolgozat elsődleges célja – a módszerek és a rendszerek rövid bemutatása mellett –, hogy részletezze a szélesebb körben elérhető fordítógépek előnyeit, korlátait és alkalmazási lehetőségeit. Ehhez különféle műszaki témájú szövegek gépi fordításainak elemzését végeztem el és összegyűjtöttem az egyes fordítási hibákat, azok lehetséges okaival együtt. Az elemzés során jól kirajzolódtak azok a területek, amelyek különös nehézséget okoznak az alkalmazásoknak, továbbá azon jelenségek is, amelyek tipikusan csak egy-egy technológiára jellemzők.
Kutatásom eredményei – annak ellenére, hogy nem minden hipotézisem teljesült – alátámasztják, hogy a gépi fordítás bizonyos esetekben akár az emberi fordítóéval egyenértékű célnyelvi szöveg megalkotására is képes, emellett igazolják, hogy fordítómemóriák alkalmazásával az egyik leggyakoribb hibatípus is kiküszöbölhető lehet.

KONCSIK TAMÁS
koncsiktomi@gmail.com
Fordító és tolmács
MA, 1. félév
Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dobos Csilla
egyetemi docens, ME BTK

A műfordítás művészete: Átváltási műveletek Tolkien *A Gyűrűk Ura* és *A babó* című műveiben

Számomra a fordítás, azon belül is leginkább a műfordítás egy rendkívül embert próbáló, nehéz szakterület, de egyszersmind szép, művészi, kreativitást igénylő hivatás, mint egy lírai vagy epikai mű megalkotása. OTDK kutatómunkámban egy szerteágazó, rejtélyes és izgalmas témát szeretnék feltárni az angol epika egyik grandiózus alakja, J. R. R. Tolkien műveiben.

Kutatásom fő témája két olyan mű, amelyek kiemelkedő képviselői mind a szépirodalomnak, mind a műfordításnak: Tolkien *The Hobbit* és *The Lord of the Rings* című regénye, melyek *A babó/A hobbit*, és *A Gyűrűk Ura* címen kerültek be a magyar köztudatba, kiváló fordítói tevékenység eredményeképpen. Ezek a művek bőséges tárházai a fantázianeveknek, melyeket nagy műgonddal fordítottak le, ezért kiváló táptalajt nyújtanak az elemzéshez fordítástudományi szempontból.

Bevezetésként röviden értekezek a fordítástudományról, annak történetéről és sajátosságairól. Ezután ismertetem a *The Lord of the Rings* és a *The Hobbit* című regények, és későbbi magyar fordításaik publikációjának történetét, majd fordítástudományi szempontból nézve összehasonlítom *A hobbit* két magyar változatát, rávilágítva a művekben fellelhető terminológiai különbségekre. Ezután a művekben szereplő tulajdonneveket, elsősorban a földrajzi, személy- és helységneveket és a fordításkor alkalmazott műveleteket vizsgálom, továbbá kísérletet teszek arra, hogy az ezek mögötti motivációra is fényt derítsek, és lehetséges válaszokat adjak arra a tipikus jelenségre, amikor egy mű olvasásakor elgondolkozunk, és az a kérdés jut eszünkbe: ezt miért így fordították?

A tulajdonneveket különböző fordítási műveletrendszerek szerint csoportosítom, a tudományágban járatos szakértők értekezéseivel, kutatási anyagával alátámasztva, többek között Klaudy Kinga és Vermes Albert Péter munkái alapján.

SÁNTA LÚCIA
lucia6277@gmail.com
Fordító és tolmács
MA, 3. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Somló Ágnes
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

A paradigmaváltás lehetősége a gyermekirodalom fordításában

Kutatásom a gyermekirodalom elidegenítő fordításának rövidtávú hatásait vizsgálja. A magyar hagyományt jobbára a honosítás jellemzi, noha a szakirodalomban egyáltalán nincs egyetértés arról, vajon melyik az előnyösebb. Ennek egyik oka alighanem az, hogy nemzetközi szinten is kevés empirikus kutatás vizsgálja a stratégiák gyermekekre gyakorolt hatását. Dolgozatom ezt a hiányt igyekszik fejlődéspszichológiai szempontok bevonásával pótolni, egy mindeddig elhanyagolt korosztályra, a 4–6 éves mesehallgatókra fókuszálva. A vizsgálathoz kiválasztott szöveg egy Kenyában játszódó mese, aminek két fordítását készítettem el a kisgyermekek számára. Az elidegenítő fordítást az egyik, a honosító fordítást pedig a másik csoportnak olvastam fel, majd interjút készítettem a gyermekekkel. A pilotkutatás eredményei megegyező motivációt és megértést mutatnak. Ugyanakkor az elidegenítés erősebb hatást gyakorolt a gyermekek fantáziájára, és a felidézésnél is nagyobb fegyelmezettséget váltott ki. A kultúrspecifikus elemek elidegenítő fordítása rövidtávon előnyösnek mutatkozott, és egyértelműen más lehetőségeket, más pozitívumokat rejt. A kutatás folytatásában, nagyobb mintán majd mindezek a következtetések pontosabban is kirajzolódnak. Hosszú távú célom megállapítani, milyen korban a legideálisabb bevezetni az elidegenítő fordítást a gyermekek életébe, továbbá, hogy milyen szempontból és milyen mértékben lehet ez a leghasznosabb számukra. Úgy tűnik, egy lehetséges paradigmaváltás változatosabb és sokoldalúan felhasználható gyermekirodalmi kínálatot hozhatna létre a szülők és pedagógusok számára, amelyből a gyermekek sokoldalúan profitálhatnának.

RUDOLF ANNA JUDIT
rudolfanna@caesar.elte.hu
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Sohár Anikó
egyetemi docens, PPKE BTK

Az ördög... lakik: elhallgatás és hozzáköltés az ifjúsági irodalom fordításában

A nyugati világban a '60-70-es évek fordulója új irányzatot hozott az ifjúsági könyvkiadásban, ez volt a radikális, tabudöntögető, úgynevezett problémacentrikus irodalom. A rendszerváltás előtti Magyarországon ezek lefordításáról szó sem lehetett, és elsőként csak a kétezres évek elején kezdett a műfaj programszerű megjelentetésébe az Animus kiadó.
A gyerek- és ifjúsági irodalom fordításában, érzékeny társadalmi pozíciójánál fogva, régi hagyománya van az adaptációnak, akár öntudatlan cenzúrázásnak, elhallgatásnak, hozzátoldásnak, a célnyelvi kultúrába nehezen illeszthető részletek megváltoztatásának. Kimberley Reynolds alapvetéséből kiindulva, miszerint bármely időszak gyerekkönyvkiadása magán viseli a korszak gyerekfelfogásának lenyomatát, dolgozatomban azt vizsgálom, hogy milyen témákat talált az irodalmi intézményrendszer elfogadhatatlannak ebben a húsz évvel ezelőtti időszakban az ifjúság számára. Az alkalmazott fordítói stratégiák tétje kettős: egyrészt a művek az első olyan generációhoz szólnak, akiknek már nincs referenciális tapasztalata a megelőző időszak úttörős ifjúsági regényeihez, másrészt egy új irányzat importálásakor a fordítások feladata kialakítani a hozzá kapcsolódó műfaji és nyelvi kódokat, jelen esetben azt, hogy milyen témákról, milyen mélységben és milyen regiszterben szólhat egy ifjúsági regény.
A vizsgálathoz három regényt választottam az Animus sorozatából – Laurie Halse Anderson *Hadd mondjam el...*, Anne Fine *A kilencedik felhőn* és E. L. Konigsburg *Szavak nélkül* című köteteit –, ezeket hasonlítottam össze mondatról mondatra az angol nyelvű eredetivel, különös tekintettel a kihagyásokra és betoldásokra. Ezek a mennyiségi eltérések néhány jól körülhatárolható téma körül csoportosulnak. A magyar fordítások jellemzően ítélkeznek a hagyományos nemi szerepek megszegésén, a köznyelvi regisztert ünnepélyesre emelik, valamint általánosítással váltják ki, vagy kihagyják a kultúraspecifikus reáliákat. Ezen felül eltérő mértékben, de következetesen kerülik az erőszak, a szexualitás és meztelenség, illetve a halál, az öngyilkosság és a mentális betegségek megnevezését vagy megjelenítését – még akkor is, hogyha pont ezek a regény központi témafelvetései.
Mindazonáltal ezek az erősen rövidített, átdolgozott fordítások mindössze eredetijükhöz képest szelídek: a piaci kortársaikhoz képest még így is szókimondók, és a konvenció óvatos feszegetése mindenképp elévülhetetlen érdemük.

TÓTH MARIANN
mariann.toth.940508@gmail.com
Fordító és tolmács
MA, 4. félév
Pannon Egyetem
Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Mudriczki Judit
egyetemi adjunktus, KRE BTK

Borászati szakszövegekben előforduló internacionalizmusok fordítása és tolmácsolása

A dolgozat egy az internacionalizmusok fordítását és tolmácsolását több szempontból vizsgáló empirikus kutatás eredményeit mutatja be. Internacionalizmusnak számít minden olyan idegen eredetű kifejezés, amely, hangtani, és morfoszemantikai szempontból oly mértékben integrálódott egy másik nyelv szókészletébe, hogy az a szakember számára már fordítás nélkül is kiválóan érthető.
A kutatás célja annak a vizsgálata, hogy a nyelvi szakember milyen közvetítési stratégiát alkalmaz, ha egy angolról/németről magyarra tolmácsolandó/fordítandó szövegben internacionalizmus szerepel. 18 önkéntes segítségével egy olyan szövegkorpuszt hoztam létre, amely lehetővé teszi az internacionalizmusok jelenlétének kvantitatív korpusznyelvészeti elemzését. A korpusz nyelvenként (angol és német) 3–3 konszekutív, illetve szimultán tolmácsolt beszédprodukciót és fordítást tartalmaz habzóborkészítés témában.
Az első hipotézis (H1) kizárólag a tolmácsolási mintákra vonatkozik, és azt feltételezi, hogy a tolmács a következő négy stratégiát fogja alkalmazni az internacionalizmus célnyelvi megfeleltetésére: (1) kihagyás, (2) átemelés, (3) már meglévő vagy a tolmács által létrehozott célnyelvi megfelelő használata, (4) a forrásnyelvi kifejezés kiegészítése célnyelvi magyarázattal. A minták elemzése a dolgozat hipotézisét igazolta, ugyanis a célnyelvi szövegváltozatokban mind a négy feltételezett közvetítési stratégia megjelent.
A második fejezet a szimultán és konszekutív technikák közvetítési stratégiákra gyakorolt hatását vizsgálja, és a két technika időbeli eltolódása miatt a következő két hipotézist állítja fel: (H2) a konszekutív tolmácsolásnál nagyobb arányban jelennek meg az internacionalizmusok, mint a szinkrontolmácsolásnál, (H3) szinkrontolmácsolás esetében a teljes átemelés lesz a leggyakoribb közvetítési stratégia. A négy angol és négy német nyelvű kifejezés tolmácsolástechnikák szerint lebontott elemzése után a H2 igaznak, a H3 pedig hamisnak bizonyult.
A harmadik fejezet a tolmácsolt és fordított szövegmintákat veti össze és szintén két hipotézist vizsgál: (H4) a két közvetítési mód különbségei miatt arra számított, hogy a fordított szövegben a forrásnyelvi szöveg összes internacionalizmusa megjelenik, (H5) pedig arra hogy az időbeli eltolódás miatt a fordított szövegnél a kifejezések célnyelvi megfeleltetése lesz a leggyakrabb közvetítési stratégia. A tolmácsolt és fordított szövegváltozatok összehasonlítása H4-et igazolta, H5-t cáfolta.

BIRÓ ÁGNES
agibiro@yahoo.com
Fordító és tolmács
MA, 2. félév
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Csíkszeredai Kar

Témavezető:
Prohászka-Rád Boróka
egyetemi adjunktus, SEMTE

Daily képsorunk, azaz miért is ette meg a farkas the Capital I and the Red K?

Comics, especially comic strips are among the most popular visual art forms with a rich and colourful history. However, since their traditional media (newspapers and magazines) are considered less and less appealing as well as old-fashioned, sequential art has transitioned into the modern media, such as online platforms. Being cheap and easy to access and more importantly – from the point of view of this paper – completely free as a result of scanlation, they can be considered a springboard to language learning.
This paper discusses some of the pivotal changes comics and comic strips undergo transitioning onto online platforms and debates whether it is possible to come up with a connotative or denotative definition in the case of such unrestrained and shifting sequential art form. Later on a key concept of the paper, "impact on the interpreter" is explored – since scanlations are edited and translated contents by fans; thus, everybody can become an artist, a creator and an author. In view of the fact that most webcomics are generally in English and official translations are seldom published, a new type of reader emerges – the active interpreter. Therefore, my main research questions are the following:
▪ to what extent these active interpreters, who basically become fan translators, make use of or are influenced by online translating programmes like Google Translate?
▪ to what extent they abuse crediting policies and arbitrary blur or shift textual and visual elements of the original art?
▪ to what extent fan translations are altered and revised after official publishing?
Exploring the above listed research questions the present paper provides a general picture of the alterations sequential art has under gone as a result of media channels and interpreters. Finally, the paper offers a comparative analysis of a fan translation and the later revised, official translation of the same content, from the same translator.

BERECZ DALMA
bereczdalma@gmail.com
Skandinavisztika
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Péteri Vanda
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

Harry Potter csodálatos utazása a fordítókkal Svédországba

A gyermekkönyvek és fantasy-regények esetében különösen fontos téma a tulajdonnevek fordításának illetve nem-fordításának kérdése, hiszen az ilyen jellegű szövegek nagymértékben támaszkodnak a beszélő nevek által hordozott jelentéstöbbletre. Ugyancsak gyakori probléma az ilyen regényekre jellemző reáliák fordítása, melyet csak tovább nehezítenek az esetleges különbségek a forrásnyelvi és célnyelvi kultúra között.
Dolgozatomban J. K. Rowling Harry Potter-regénysorozatának svéd illetve magyar fordításában vizsgálom a tulajdonnevek, reáliák és kultúraspecifikus elemek fordítására használt fordítói stratégiákat. Miután ismertetem a legfőbb nehézségeket, melyeket egy műfordítónak le kell küzdenie, először a tulajdonnevek fordítását részletezem személynevek, állatnevek, helynevek valamint intézmények és szervezetek nevei kategóriákban. Ezután a Harry Potter világában előforduló reáliák vizsgálatával folytatom a terminológia, termékek, varázslények és édességek csoportosítás alapján. Végezetül a kultúraspecifikus elemeket ás azok fordítását elemzem Klaudy (1997) lexikai átváltási műveletei szerint felosztva. A vizsgálat eredményeinek bemutatásában rámutatok, hogy a svéd és a magyar fordító is a célnyelvi kultúrájának megfelelő fordítási hagyományok alapján dolgozott. Alátámasztom továbbá, hogy bár a magyar fordításra jellemző szabadabb, kreatívabb fordítás a jelentés bizonyos fokú elvesztésével jár, ezáltal ugyanakkor élvezetesebbé válik a szöveg a célnyelvi olvasó számára, mintha változtatás nélkül kerülnének közvetítésre a forrásnyelvi szóalakok.

VITÁLYOS-BARTALIS RÉKA
vitalyos.bartalis.reka@gmail.com
Fordító és tolmács
MA, 4. félév
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Csíkszeredai Kar

Témavezető:
Prohászka-Rád Boróka
egyetemi adjunktus, SEMTE

Keep all drama on the stage: dynamic equivalence and humour in the translation of Me, Myself and I by Edward Albee

The language of drama has always been a controversial topic among translation researchers by raising many practical and theoretical questions. The main problem of drama translation consists in the nature of dramatic texts; they display a dual character: on the one hand, they are written texts, on the other hand, they are written texts meant for the stage and performed in front of an audience. This dual nature of the dramatic texts aggravates the translator's task, since (s)he must have a different approach towards the dramatic text in which (s)he takes into account the aspects of the text, observing that "the linguistic system is only one optional component in a set of interrelated systems that comprise the spectacle" (Bassnett 2002, 124). This means that in case of drama translation the translator must focus more on the meaning and message of the text and less on its formal structure. Consequently, a good strategy of translating dramatic texts would follow the concept of dynamic equivalence as outlined by Eugene Nida. Dynamic equivalence implies that the translator's duty is to find equivalences for the specific words that would convey the same message and meaning in the target language as what was meant in the source language. The present paper aims to examine the Hungarian translation of the first act from the play entitled Me, Myself and I by Edward Albee, in the light of dynamic equivalence and humour, by providing a thorough analysis, paying special attention to translation techniques and translation strategies. By the end of the paper I also hope to find answers

ÉRSEK CSENGE
ersekcsenge@gmail.com
Fordító és tolmács
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Károly Krisztina
egyetemi tanár, ELTE BTK

Longitudinális esettanulmány fordító szakos hallgatók részvételével

A jelen kutatás témája a fordítástudomány folyamatorientált vizsgálata, és az e területen végzett empirikus kutatásomat mutatja be. A dolgozat célja fordítóképzésben résztvevő hallgatók fordítói stratégiáinak és ezek lehetséges változásainak feltárása volt. A kutatás kvalitatív longitudinális esettanulmány, amely a hangosan gondolkodás technikáját és egy képernyőfelvevő programot alkalmaz az adatok gyűjtésére. Négy magyar és négy finn hallgató volt a kutatás résztvevője, ők a kutatás három fázisában különböző műfajú szövegeket fordítottak. Az eredmények közül a legfontosabbak a következők: a különböző hallgatók stratégiái változtak az adatfelvételek során, ellenőrzési stratégiájuk az utolsó adatfelvételre egységesedett. Keresési és kutatási stratégiáik is változtak: a 2. és 3. adatfelvétel során komplexebbek, többlépcsősek voltak (ezek mértéke egyénenként különböző volt), valamint alkalmazkodási stratégiáik is változtak – a 3. adatfelvételnél eltolódás figyelhető meg az alanyoknál a célközönség igényei és a funkció tartásának alkalmazkodási stratégiái felé, illetve a 2. és 3. adatfelvételkor utaltak a képzésen tanultakra is a hallgatók. A stratégiák részletes leírása a fordítói kompetencián belül a stratégiai alkompetencia megértéséhez járul hozzá. Messzemenő következtetéseket az eredmények alapján a képzésen belüli fejlődésről nem szabad levonni – különösen az egyéni különbségek miatt –, azonban a szakirodalom eddigi eredményei arra engednek következtetni, hogy az azonosított változásokkal a hallgatók fordítási gyakorlata a 3. adatfelvételkor a félhivatásos és hivatásos fordítók gyakorlatához közelít. Fontos eredmény, hogy az adatok alapján négy olyan stratégiakategóriát azonosítottam, amelyek nem szerepeltek a konzultált szakirodalomban, azonban a résztvevők esetében megfigyelhetőek voltak: vizualizáció, alkalmazkodási stratégia, egyszerűsítés & összefoglalás, következményelemzés. E négy kategória tekinthető a kutatás újdonságértékének, illetve a stratégiák folyamatorientált kutatása longitudinális módszerrel, hiszen e területen – különösen Magyarországon – kutatási űr áll fenn.

RAPPERT BALÁZS
rappert.balazs@gmail.com
Fordító és tolmács
BA, 4. félév
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

Témavezető:
Fazakas Noémi
egyetemi adjunktus, SEMTE

The Tools of the Trade: Difficulties of Technical Translation

Our paper discusses the various difficulties a translator may encounter while trying to translate technical texts, especially those dealing with pyrotechnics and the manufacture of artisanal firework products. Such texts have a complex system of terms and expressions which may prove difficult to understand, let alone translate without a deep understanding of the way these pyrotechnic devices function – even for a professional translator.
The first (theoretical) part of our paper focuses on the linguistic characteristics of Languages used for Special Purposes (frequently used as LSP in the paper) and certain methods and strategies of translation which may help make the translator's work easier, such as corpus-translation, for example. Furthermore, we discuss frequent issues which arise in such specific scenarios, such as lack of terms of untranslatability.
The second (practical) part of the paper is an analysis of translated sample-text from George W. Weingart's Pyrotechnics (a comprehensive guide / manual for professional firework-makers and pyrotechnicians). The translation of the 7-page document was done by a professional translator, whom we asked whether they had any experience in pyrotechnics – to which they answered no. During our research, we corrected and analyzed the different terminological, grammatical or contextual mistakes that are connected to the technical nature of the text, furthermore, provided possible solutions for the correction of these mistakes.
We found that the translator mad 39 mistakes overall, which we sorted into four categories: marginal mistakes, ambiguous translations, completely incorrect terms and issues of language use. To illustrate the importance of terminological correctness, we have outlined the way a firework shell constructed by following the incorrect text would perform and the amount of damage it could do to potential spectators and users. To do this, we have solved simple physics problems, such as finding the weight of a 3" firework shell filled with lead projectiles (as a result of one terminological mistake) and an "angled launch from uneven ground" problem to determine the way it would behave.
Our research concludes that translating technical texts related to pyrotechnics requires more than linguistic skills: it requires experience in the field itself, since pyrotechnics does not have an established specialized language in Hungarian, nor have we managed to find most terms in dictionaries; specialized or otherwise.

LUKÁCS EMŐKE
emoke.lukacs7@gmail.com
Tolmács és fordító szak: magyar nyelv és kultúra és szlovák nyelv és kultúra
MA, 6. félév
Univerzita Komenského v Bratislave (Comenius Egyetem, Pozsony)

Témavezető:
Ildikó Hizsnyaiová
egyetemi tanár, UKB

Tolkien szlovák és magyar világa a névfordítás aspektusából

A TDK-dolgozat J. R. R. Tolkien trilógiájának, *A Gyűrűk Ura* földrajzi neveinek összevetésével foglalkozik, annak szlovák és magyar nyelvű fordításában.
A dolgozat célja, hogy megvizsgálja, hogyan jelennek meg a szerző földrajzi nevei a magyar és szlovák fordításban az angol forrásnyelvi szöveghez képest.
A vizsgálathoz elsősorban szükséges volt megismerni a szerző által szinte tökéletességig kidolgozott nyelvrendszereket. A munka egy külön alfejezetben részletesebben foglalkozik az egyik mesterséges nyelvvel, mivel az módfelett jelentős a fordítások szempontjából.
A nyelvek bemutatása során a munka értelemszerűen kitér az egyes népcsoportokra is. Betekintést enged szokásaikba (hobbitok), illetve a dolgozat ezen része tartalmaz egy leírást a népcsoportok legjellegzetesebb külső jegyeiről.
A nyelvek leírása, mint egy keretként szolgál a fordítások vizsgálatához. Ezt követően megismerkedhetünk magukkal a fordítókkal, akik *A Gyűrűk Ura* trilógia magyar és szlovák fordítását végezték. Megtudhatjuk, mi okozott számukra fejtörést, hogyan viszonyultak az előttük álló hatalmas feladathoz.
A kutatás tárgyát a földrajzi nevek képezik, ezért fontosnak tartottam definiálni a tulajdonnév fogalmát, annak szerepét, illetve különbséget tenni a jelnevek és beszélő nevek között. E pont kiváltképp jelentős, hiszen ez a TDK-dolgozat arra törekszik, hogy megvizsgálja, miként jelenik meg a tolkieni világ a célnyelvekben.
A földrajzi nevek fordításainak osztályozása, valamint összevetése három fordítási eljárás alapján történt. Ezek a következők: meghagyás, fordítás, névalkotás. A fejezet végén néhány földrajzi nevet kiragadva vizsgálom meg, miként teljesítik a beszélő nyelv kritériumait a célnyelvekben, illetve gazdagítják-e a tájleírást. A munkához hozzátartozik egy függelék, amelyben megtalálható az összes általam összevetett földrajzi név.
Befejezésképp összegezem a kutatás eredményeit. Ismertetem a hasonlóságokat, különbségeket, az esetleges fordítói hibákat, illetve kiemelem a frappáns fordítási megoldásokat. Mindeközben remélve, hogy e dolgozat jó alapként szolgálhat a témával kapcsolatos további kutatásokhoz.

FRANCIA NYELVÉSZET ÉS IRODALOM

ILLÉS KLAUDIA
illes.klaudia12@gmail.com
Romanisztika
BA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Horváth Krisztina
egyetemi docens, ELTE BTK
Kalmár Anikó
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A róka antropomorfizációja – La Fontaine az antikvitás és a modernitás között

Kutatásom célja a róka karakterének az ábrázolásában való változások bemutatása. Kezdetben Ezópusz és Phaedrusz írásai alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a róka sokszor, mint rezonőr jelenik meg a mesékben. Elemzéseihez MARIE-LOUISE VON FRANZ munkássága volt segítségemre, aki a jungi értelemben vett árnyék fogalmának megjelenését vizsgálja a mesékben. Az általa bemutatott elemzési módszer, valamint LÉON HERMANN írásai alapján fejtem ki saját gondolataimat. Az antikvitás idejében a rókát természetes közegében ábrázolják, a beszédre való képességét leszámítva olyan, akárcsak az erdő bármely lakója. Számos mese elemzését követően, arra a következtetésre jutottam, hogy a róka úgy viselkedik, mint egy pusztán a külsőségeknek élő ember. Amikor szembe kell néznie saját személyiségének árnyékával, mindent megtesz, hogy a helyzetből szabaduljon.
Ezután rövid kitekintést teszek a középkorra, a Rókaregényre, ahol a rókát már társadalmi kontextusban is ábrázolják. Ebben az időben válik negatív karakterré, szinte ördögi jellemvonásokkal ruházzák fel. Ezt követően, La Fontaine sokszor, udvaroncként mutatja be a rókát, aki mindenre képes saját boldogulásának reményében. Ravaszsága ebben a korban válik igazán mérvadóvá.
Ami a modernitást illeti, A kisherceg jelenti a fordulópontot. Innentől kezdve lehetünk szemtanúi a róka negatív ábrázolásának átfordulásának. A Disney mesékben is pozitív hősként jelenik meg a róka, akit természetesen, valamint városi közegben is bemutatnak. A modernitás azt a tanulságot közvetíti, hogy nem szabad hinni a látszatnak, a sztereotípiáknak. A világ összes teremtménye egyszeri és megismételhetetlen, ahhoz, hogy megértsük valaki viselkedését, ahhoz bizony meg kell ismerni őt.
Dolgozatomban a francia irodalom kulcsszerepét szerettem volna kiemelni a róka szerepének átváltozását illetően. Ahhoz, hogy megértsük, miként válik a róka a Disney pozitív hősévé, vissza kell mennünk egészen a kezdetekig. Ahogy Madách Ádámja is sok inkarnáció során jut el a boldogsághoz, a róka ábrázolásában is egy pokoljárás szükséges ahhoz, hogy igazi hőssé váljon ez a sokszínű szereplő.
Végezetül, ki szeretném emelni, hogy dolgozatomban a mesék szerzőinek szándékait is figyelembe veszem. A róka ábrázolásának sokszínűsége és a vele kapcsolatos sztereotípia indított el, azon az úton, hogy elmélyedjek ezen karakter megértésének tanulmányozásában.

MATUZ BENCE
matuzbence97@gmail.com
Romanisztika
BA, 5. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Tóth Ágnes
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

A rovar szimbolikája Achille Chavée költészetében

A modern irodalomban a rovar-szimbólum ritkán, és leginkább mellékes vagy negatív szerepben jelenik meg. Ez alól alkotótársai közül szinte egyedüli kivételt képez a belga szürrealista költő, Achille Chavée (1906–1969), akinek munkásságában a rovar nem csak központi, de metafizikus értékekkel telített státuszt kap. A dolgozat az utóbbi jelenség miértjét vizsgálja. Az értekezés első része a rovar-motívumnak fontos szerepet tulajdonító irodalmi alkotásokkal összehasonlítva Chavée munkásságát megállapítja, hogy a költő szimbólumhasználata a rovarnak tulajdonított fontosság és értékek szempontjából újszerű. A második szakasz megkísérli fölállítani az ízeltlábú jelentésárnyalatok szerinti tipológiáját Chavée költészetében, hogy világosabb képet adjon annak konkrét szerepéről a költő lírájában. Végül a harmadik egységben a dolgozat a chavée-i rovar-szimbólum által adott lehetséges reakciókat kutatja a kor szürrealista irodalmának ellentmondásaira, a 20. század első felének történelmi légkörére és a költő személyes élményeire. A dolgozat a kutatások alapján megállapítja, hogy a szigetszerűsége miatt önkényesnek vagy véletlenszerűnek tűnő szimbólumhasználat valójában olyan tudatos költészetről tanúskodik, amely gyökeresen újragondolt költői képekkel reflektál az adott kor, valamint a költő személyes problémáira.

TURAI ESZTER
turaieszti@gmail.com
Francia nyelv, irodalom és kultúra
MA, 1. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kovács Katalin
egyetemi docens, SZTE BTK

Autour de la notion d'exotisme
La peinture de Paul Gauguin

Mon travail a pour objectif de présenter la notion d'exotisme en m'appuyant essentiellement sur les textes écrits par Victor Segalen et Paul Gauguin. Je tâcherai de situer d'abord la notion dans un contexte esthétique et historique. Sur la base du Vocabulaire d'esthétique, j'expliquerai la signification et l'origine du phénomène d'exotisme, du point de vue esthétique et historique. Par l'analyse de l'Essai sur l'exotisme de Victor Segalen et de Noa Noa de Paul Gauguin, j'essaierai de montrer que l'image qu'ils forment de l'exotisme est en effet une image démystifiée au sens où elle ne correspond pas aux clichés qui se sont formés de Tahiti dans l'imaginaire des Français du temps de Segalen et Gauguin. L'analyse de quatre tableaux de Paul Gauguin va clôre mes investigations: j'examinerai s'ils correspondent à cette image et comment, par quels moyens visuels l'exotisme s'y manifeste.

TÓTH IMOLA
imola.toth95@gmail.com
Département d'études francaises
MA, 4. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Gyimesi Timea
egyetemi docens, SZTE BTK

La posture de l'écrivain contemporain – Le cas de Houellebecq

L'étude que nous proposons est basée sur l'objectif de se rendre compte de la complexité de La carte est le territoire de Michel Houellebecq dans une perspective qui problématise la rencontre de la réalité et de la fiction. Un cadrage théorique a nécessairement lieu afin de s'interroger sur la méthodologie de l'analyse et pour situer Michel Houellebecq sur la palette littéraire française et son roman traité dans l'œuvre houellebecquien. Le concept de la posture, étant un des éléments théoriques les plus importants du roman, pénètre dans tout l'œuvre de l'auteur et va même au-delà de ses textes littéraires. A l'aide de la posture et quelques d'autres éléments théoriques, nous avons analysé le texte d'une manière linéaire. Comme résultat, nous avons réussi à prendre en considération des éléments intrinsèques et extrinsèques de l'univers romanesque de Houellebecq en envisageant son roman dans un champ littéraire plus vaste. Cette étude est censéé constituer une sorte de repérage de la cartographie exécutée par l'auteur dans l'interstice du monde et de la fiction.

SZABADOS LAURA
szabadoslaura1996@gmail.com
Francia nyelv, irodalom és kultúra
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bárdosi Vilmos
egyetemi tanár, ELTE BTK

Économie ou simplification dans le français contemporain ?

Dans notre travail intitulé Économie ou simplification dans le français contemporain ?, nous avons cherché à analyser plusieurs phénomènes linguistiques dans la perspective de séparer les domaines où l'on pourrait parler d'une économie linguistique, plus neutre voire un certain gain, et où il s'agirait d'une simplification de la langue. En partant de la définition du mot simplification dans Le Petit Robert, nous avons pu constater que ce terme pourrait avoir une connotation plus négative aussi selon laquelle la langue pourrait s'appauvrir suite à des tendances simplifiantes. Avec une approche prescriptiviste, normative, nous pourrions parler d'une simplification dans beaucoup des domaines exeminés, mais nous avons cherché à montrer pourquoi tel ou tel phénomène linguistique pourrait témoigner d'une économie. Par exemple, nous avons montré au niveau phonétique pour quelle raison on peut considérer la chute de plus en plus fréquente des [ə] instables comme tendance à l'économie ou bien, au niveau grammatical, nous avons étudié le langage Internet de ce point de vue-là. Nous avions préparé une enquête aussi, partagée parmi des francophones afin de mieux voir leurs opinions et les habitudes concernant l'utilisation de ce langage et ses impacts potentiels. Nous avons pu en déduire que ce langage restait assez discuté et même s'il a des influences sur les jeunes, apparemment elles ne sont pas vraiment négatives. Ainsi, nous avons pu constater qu'il s'agissait ici aussi d'une simple économie. À la fin de notre travail, nous avons également fait une digression pour montrer des contre-exemples dans le cas desquels on pourrait plutôt parler de complexifications, telles que l'écriture inclusive ou le parler politiquement correct. En même temps, nous avons insisté sur l'importance de l'usage d'aujourd'hui – qui peut être parfois considéré comme fautif par certains, mais – qui peut devenir la norme de demain.

PAVLOVICS ZSÓFIA
zsofikuszi@gmail.com
Romanisztika
BA, 6. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szilágyi Ildikó
egyetemi adjunktus, DE BTK

Görög mítoszok és filozófiai elméletek a 20. századi francia irodalomban

Dolgozatomban azt vizsgálom, hogyan élnek tovább a mitológiai alakok a 20. századi francia irodalomban, illetve miért veszi alapul a mitológiát egy 20. századi francia író műve megírásához. Mi az, ami felkelti figyelmüket egy-egy történetben, egy-egy mitológiai hősben, azok jellemében? Jean-Paul Sartre *Legyek* c. drámája, Albert Camus *Sziszüphosz mítosza* c. filozófiai esszéje és Jean Anouilh *Antigoné* c. drámája elemzésével, a művek irodalmi, történelmi és filozófiai hátterének felvázolásával arra a kérdésre keresem a választ, mit jelentettek az elemzett művek alapjául szolgáló ókori mítoszok az 1940-es évek társadalma számára, és mennyiben tekinthetők aktuálisnak a ma embere számára is.
Nagy figyelmet fordítok a mítoszok ókori irodalmi feldolgozásaira is. Aiszkhülosz *Áldozatvívők* és Eumeniszek illetve Szophoklész *Élektra* és *Antigoné* című tragédiáit részletesen ismertetem és összevetem Sartre és Anouilh drámáival, a hasonlóságok bemutatása mellett a különbségek feltárására helyezem a hangsúlyt. A 20. századi francia szerzők esetében erőteljesen érvényesül a kor filozófiai, történelmi hatása. Sartre *Legyek* c. drámája elemzésekor az egzisztencializmus főbb elveit, Camus *Sziszüphosz mítosza* c. esszéje kapcsán az abszurd fogalmát tárgyalom. Sartre Oresztész történetén keresztül a következő kérdéseket veti fel: meddig terjed az emberi szabadság? Milyen mértékben vagyunk felelősek tetteinkért? Jogos lehet-e egy olyan gyilkosság, mely egy zsarnok ellen irányul? Camus számára Sziszüphosz az örök emberi sorsot testesíti meg és azt a problémát veti föl, hogy ha az élet értelmetlen, akkor érdemes-e élni? Jean Anouilh *Antigoné* című drámájában a főhős tragédiája alapján felmerülhet a kérdés, hogy az állam által hozott törvénynek vagy belső igazságérzetünknek kell-e engedelmeskednünk?
Elsősorban a régi történetek új értelmezési lehetőségeit vizsgálom dolgozatomban. Felhívom a figyelmet az irodalom és a filozófia összefonódására, Sartre és Camus napjainkban némiképp háttérbe szorult műveinek fontosságára és aktualitására. Anouilh Antigoné c. drámájának ismertetésével és elemzésével egy Magyarországon kevésbé ismert szerzőt és művét mutatom be, utalva a történelmi háttér fontosságára.

GALI KENDE
g.kende0@gmail.com
Francia-földrajz
Osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Körmendy Mariann
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Nouvelles pratiques scripturales

Aujourd'hui rien ne freine l'évolution des outils communicatifs et les moyens de communication varient selon l'âge des interlocuteurs, il est donc indiscutable que l'analyse de nouveaux phénomènes de la langue est digne d'intérêt. Avant tout, il faut souligner que les appareils électroniques, assurant le réseau de communication, ainsi la liaison entre les individus, ont créé leur propre langage de telle sorte que de nouveaux modes d'expression ont vu le jour, tels que le jargon d'Internet ou le langage texto. Dans ce travail, je tente d'éclairer les caractéristiques principales d'une structure d'écriture récente que je dénomme nouvelle pratique scripturale (texto). Cette forme de communication a conquis un nouvel espace – celui de la réalité virtuelle, elle est née de la combinaison des deux moyens de communication mentionnés ci-dessus. Toutefois il n'est pas évident du tout comment déterminer cette pratique, puisque son système n'est pas seulement complexe mais change aussi très vite. Formée de deux éléments, notamment de la connexion Internet perpétuelle et du langage souvent abrégeant des textos, cette pratique scripturale texto a franchi toutes frontières communicatives. Les codes de cette écriture se manifestent dans le cadre des messageries instantanées ou dans la transmission des messages téléphoniques via Internet. Cette pratique en tant que telle a connu une expansion notable et un succès mondial du fait que ses canaux de communication garantissent la transmission ultra-rapide des messages. Alors, cette pratique scripturale s'est démocratisée. Cependant tout le monde n'a pas déroulé le tapis rouge devant ce phénomène, ils craignent ses conséquences directes et indirectes sur la langue standard, a fortiori de son impact sur l'orthographe normative. Malgré tout, cette nouveauté ne joue pas qu'un rôle de plus en plus important dans les livres et les manuels scolaires, mais elle représente parfois l'essence même de ces ouvrages. Les auteurs aspirent à toucher la jeunesse à travers la pratique scripturale SMS depuis de longues années. Elle se pose alors la question de savoir si tout cela provoquera une modification linguistique stable ou que cela accélérera des phénomènes en voie de changement, tels que la disparition des accents ou l'effacement de l'accord du participe passé. De toute façon, les linguistes ont et auront toujours l'œil sur les effets, ainsi que sur les répercussions probables de ce moyen de communication.

GERMÁN NYELVEK NYELVÉSZETE

KATÓ ÁRON
aron.kato@gmail.hu
Germanisztika
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
V. Rada Roberta
egyetemi docens, ELTE BTK

Az anglicizmusok kérdése a német sajtóban diskurzusnyelvészeti szempontból

Die Dominanz der Vereinigten Staaten in verschiedenen Bereichen der internationalen Öffentlichkeit (u.a. Politik, Wirtschaft, Technologie, Wissenschaft) ist auch auf der sprachlichen Ebene spürbar: Die europäischen Sprachen stehen unter einem enormen englischen Einfluss, der sich in der Aufnahme von Entlehnungen manifestiert. Dies stellt für die einzelnen Länder ein beliebtes sprachpolitisches Thema dar, das heftige Debatten zwischen „Liberalen" und „Puristen", Sprachwissenschaftlern und Laien auslöst und zugleich auch in der Presse in besonderem Maße präsent ist. Deutschland bildet keine Ausnahme: sowohl von „Sprachverfall" als auch von Bereicherung des Deutschen durch „schicke", „coole" und „innovative" Wörter ist häufig die Rede. Aus diesem Grund kann man vermuten, dass es einen „Anglizismen-Diskurs" als solche gibt.
Die vorliegende Arbeit setzt sich zum Ziel, die Manifestation dieses Mediendiskurses auf verschiedenen sprachlichen Ebenen (Schlagwörter, Metaphern, Argumentationen und Topoi usw.) darzustellen und die folgende Fragen zu beantworten: Welches Bild und was für ein Wissen wird über Anglizismen in den Medien vermittelt? Wer spricht im Diskurs und zu wem? Wird der englische Einfluss als Bedrohung für die Sprache oder eher als eine positive Entwicklung angesehen? Die theoretischen Grundlagen für die Arbeit bieten u.a. die Diskurstheorie von Michel Foucault sowie ihrer sprachwissenschaftlichen Operationalisierung von Dietrich Busse und Wolfgang Teubert. Im Laufe der Analyse werden online verfügbare, regionale und überregionale Pressetexte in der Zeitspanne zwischen 2009 und 2018 qualitativ-hermeneutisch analysiert, um die Anglizismen-Debatte in ihren Grundzügen zu veranschaulichen.

SZABÓ VIRÁG
sz.v12@freemail.hu
Germanisztika
BA, 5. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szilágyi-Kósa Anikó
egyetemi docens, KRE BTK

Das Hajoscher Wörterbuch. Zur Phonologie und zur Grammatik der Mundart anhand des Wörterbuchs

Das Thema und die Grundlage der vorliegenden Arbeit ist das Hajoscher Wörterbuch, das im Jahre 2017 in Hajosch (Hajós, Ungarn) erschien. Es ist ein wichtiger Bestandteil und Grundbaustein der ungarndeutschen Identität der dort lebenden deutschstämmigen Bevölkerung. Im empirischen Teil der Arbeit habe ich das Wörterbuch und damit auch die Mundart aus phonologischer und morphologischer Sicht untersucht.
Die Vorfahren der heute in Hajosch lebenden Ungarndeutschen siedelten sich in der ersten Hälfte des 18. Jahrhunderts an. Trotz der Schicksalsschläge im 20. Jh. (Vertreibung und Verschleppung) konnte Hajosch ihr ungarndeutsches Bewusstsein bewahren. In diesem Sinne ist im Jahre 2017 das Wörterbuch erschienen, das zum Ziel hat, die Hajoscher Mundart vorzustellen und aufrecht zu erhalten.
Anhand der phonologischen Untersuchung konnte festgestellt werden, dass das Wörterbuch im Vergleich zur standarddeutschen Sprachverwendung viele diphthongierte Wörter beinhaltet, z.B.: „eá" – „leábr" (Leber'). Ein weiteres Phänomen im Wörterbuchmaterial ist die Monophthongierung. Sie kann bei dem folgenden Beispiel gesehen werden: statt „Baum" wird in Hajosch „Púm" verwendet.
Morphologisch betrachtet ist das Wörterbuch – erwartungsgemäß – durch einen hohen Anteil von Substantiven (59,30%) geprägt. Anhand des Wörterbuchs kann jedoch nicht festgestellt werden, wie die Mundart im Alltag verwendet wird. Es bietet lediglich eine Grundlage für die Untersuchung der phonologischen Gestalt und der grammatischen Verwendung der einzelnen Lexeme. Die Beispielsätze bieten dazu auch eine große Hilfe, weil sie die Verwendung von Substantiven, Verben, Adjektiven, Pronomina und Adverbien im Kontext veranschaulichen. Zusammenfassend lässt sich feststellen, dass die Hajoscher Mundart eine einzigartige und eigenständige deutsche Varietät ist, die jedoch auch dem Einfluss des Ungarischen unterliegt.
Meines Wissens ist die vorliegende Arbeit die erste systematische Beschreibung eines mundartlichen Wörterbuchs der Deutschen in Ungarn. Mit meiner Arbeit hoffe ich zum Erhalten der Mundart beitragen zu können.

JÄCKL MARCELL RICHÁRD
jacklmrichard@gmail.com
Skandinavisztika
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vaskó Ildikó
egyetemi docens, ELTE BTK

A nőnem megjelenése a norvég nyelvben

Európában számos olyan nyelvet találunk, amelyekben a főnevekhez tartozó tulajdonság a grammatikai nem (genus), ami a főnevet körülíró szavak viselkedését befolyásolja. A hagyományos genusfelosztások több rendszert különböztetnek meg: lexikai-morfológiai és szemantikai alapú csoportosítást, ill. többek között egy-, két- vagy háromgenusrendszereket.
Indoeurópai nyelvek esetében az alapvető felosztás hím-, nő- és semlegesnem felosztást követ, amely egyes nyelveknél leegyszerűsödött. A német nyelvre például három, a svédre és a dánra kettő-kettő nem a jellemző, az angolban a genus pedig nem alkot lexikai-morfológiai kategóriát. A norvégban egyszerre van jelen egy kettős és egy hármas felosztás.
Számos szófaj mutat genuskongruenciát a norvég nyelvben, ezek közül azonban kevés olyan nőnemű forma van, ami a két standard nyelvi formában (bokmål és nynorsk) is megtalálható – ez kétségessé teszi a nőnemet, mint genuskategóriát. A nynorsk a beszélt nyelvjárásokra épült változat és így ebben a nőnemnek gazdag alaktani háttere van. A bokmål alapja azonban a kétgenusú dán írott nyelv – ebből kifolyólag a nőnem eredetileg nem játszott jelentős szerepet benne. A 20. századi nyelvreformok következtében ez megváltozott, és a nőnemű alakok teret nyertek a bokmålban is. Ellentmond ennek az a tény, hogy léteznek olyan beszélt nyelvi formák, amelyekben már nem figyelhető meg a nőnem kategóriája. Így felmerül a kérdés, hogy a norvég nyelv egészére nézve önálló kategóriáról, vagy egyetlen közösnem egy variánsáról van-e szó.
A norvég nyelv morfológiája és a genuskongruencia sok esetben azt mutatja, hogy a nőnem létező kategória, azonban a használata visszaszorulóban van. Ezt bizonyítja az egyes nyelvjárásokban még disztinktív nőnemű többes szám visszaszorulása és a modernkori kölcsönzési tendenciák is. Társadalmi hatásokra számos semlegesítő törekvés jelent meg, és terjedt el a klasszikus nemi megkülönböztetés nyelvi kifejezőeszközeinek visszaszorítására, többek között a főnevek és a névmások szintjén.

PUTTERER ELISABETH
lisa.putterer@gmail.com
Német nyelv, irodalom és kultúra
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Komlósiné Knipf Erzsébet
egyetemi tanár, ELTE BTK

A német oktatáspolitikai diskurzus brizáns szavainak lexikai–szemantikai vizsgálata

Dolgozatomban az aktuális német oktatáspolitikai diskurzus kulcsszavaival foglalkozom. Lexikai-szemantikai kutatásomban diskurzus- és korpusznyelvészeti megközelítésből vizsgáltam, hogy a nyilvános nyelvhasználatban, illetve a sajtóban a kiválasztott lexémáknak milyen jelentéstartalmai alakultak ki. Az önállóan összeállított, 133 sajtószövegből (*Süddeutsche Zeitung, Spiegel Online, Die Zeit*) álló korpuszból kvantitatív és kvalitatív kritériumok alapján kiválasztott szavakat egy induktív modell segítségével elemeztem. Ily módon vizsgáltam, hogy az adott ko- és kontextusban az egyes lexémáknak mely jelentéstartalmai aktiválódnak. Ezenkívül azt is elemeztem, hogyan reprezentálják a sajtószövegek címei az aktuális oktatáspolitikát, valamint a különböző társadalmi csoportok megnevezéseinek onomaziológiai aspektusait is vizsgáltam.
Az eredmények azt a tendenciát mutatják, hogy sok oktatáspolitikai kulcsszónak van a mindennapi nyelvhasználatban egy általánosabb jelentése, azaz szemantikai variablitiás jellemzi őket, az oktatáspolitikai diskurzusban azonban speciálisabb jelentéstartalmak képződnek – egy szónak több jelentéstartalma is kialakulhat –, melyek azonban még mindig többféleképpen interpretálhatók. A vizsgálat alapján megállapítható, hogy több kulcsszónak is kialakultak ambivalens jelentéstartalmai, melyek kontextusfüggőek. Fontos megfigyelés továbbá, hogy több szó esetében is egyértelműen nagy hangsúlyt kap a deontikus tartalom – e felismerés alapján pedig a nyelvközösség mentalitására vonatkozó következtetések is levonható–.

HARASZTI RAJMUND
haraszti.rajmund@szentignac.hu
Skandinavisztika
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vaskó Ildikó
egyetemi docens, ELTE BTK

"Mindenki más nyelvet beszél, mint amit tanulunk!" – Dialektusok a norvég és a német nyelv oktatásában

Számos nyelvtanuló az osztályteremből kilépve azzal szembesül, hogy az élő beszédközösségben használt nyelv jelentősen eltér a „laboratóriumi körülmények" között megtanult sztenderdtől. Ennek egyik lehetséges oka, hogy a nyelvközösségek nagy része nem homogén, a beszélők a hétköznapi kommunikációs helyzetekben nem az egyezményes sztenderd nyelvet használják, hanem a primer nyelvi szocializációban elsajátított, területenként eltérő változatot: a dialektust. Bizonyos országokban a dialektusokhoz negatív értékítélet társul (a kevésbé iskolázottak nyelvhasználatával azonosítják), ám a dolgozatomban tárgyalt Norvégia és Svájc esetében éppen a dialektusok jelentik az értékesebb variánst, amelyet társadalmi osztálytól és iskolai végzettségtől függetlenül mindenki használ, nemcsak a hétköznapi beszédhelyzetekben, de az oktatásban, a médiában és a templomban is. Míg Svájcban a dialektusok a sztenderd (Hochdeutsch) mellett léteznek (diglosszia), addig Norvégiában nem alakult ki egyezményes beszélt nyelvi norma. A két ország sajátos nyelvi helyzete, az anyanyelvű beszélők sztenderdhez (ill. norvég esetében sztenderd közelihez) való negatív viszonyulása azt eredményezi, hogy a norvégot és sztenderd németet tanuló diákok a valós beszédhelyzetekben gyakran használhatatlannak érzik a megszerzett nyelvtudást.

Dolgozatomban bemutatom: a kódváltás a dialektusról a sztenderdre miért nem történik meg akkor sem, amikor a norvég és a svájci beszélők nem anyanyelvű beszélővel kerülnek kommunikációs kapcsolatba. Majd norvég és német nyelvkönyvek elemzésével rávilágítok: a kommunikációközpontú nyelvoktatás nem szentel elég figyelmet annak, hogy a nyelvtanulót felkészítse a dialektusokkal való találkozásra, a valódi norvég és svájci beszédhelyzetekben való helytállásra.

Részben a szakirodalom, részben saját tapasztalataim és kutatási eredményem alapján javaslatokat fogalmazok meg arra vonatkozólag, milyen tudásszinten, milyen módszerekkel és mely készségek tekintetében lehetne a dialektusokat integrálni a norvég és a német nyelv oktatásába. Dolgozatom utolsó fejezetében, amelyben egy norvég dialektust megtanuló, francia anyanyelvű beszélővel általam készített interjút elemzek, rámutatok, hogy egy dialektus aktív megtanulása nemcsak a helyi beszédközösségbe történő integráció eszköze lehet, hanem egyes esetekben egyszerűbben és autentikusabban elsajátítható, mint az általánosan oktatott, sztenderd (közeli) beszélt nyelv.

GABNAY MÁTÉ
gabnaymate@gmail.com
Germanisztika
BA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hornyákné Huber Ágnes
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

„Nächste Haltestelle: München Nordbad." – Ausgewählte Aussprachephänomene im DaF-Unterricht

In meiner Arbeit gehe ich der Frage nach, ob die Phonetik im heutigen DaF/DaZ-Unterricht ihre Stiefkind-Rolle seit den 70er Jahren immer noch besitzt, bzw. welche Einstellung weltweit praktizierende DaF/DaZ-Lehrkräfte zur Phonetikvermittlung haben. Zentrale Phänomene meiner Untersuchung sind der Ich- und Achlaut, bzw. die Auslautverhärtung, die ausgehend von dem kontrastiven Vergleich der Phonetik des Deutschen und des Ungarischen, bzw. analysierten Tonaufnahmen von Deutschlernenden mit ungarischer Erstsprache für diese Zielgruppe problematisch sind. Nach der Zusammenfassung von den Phasen und Prinzipien guten Phonetikunterrichts schlage ich Lösungswege für die Optimierung der modernen und erfolgreichen Ausspracheschulung vor, wie eine selbsterstellte Übungsreihe oder eine innovative Online-Plattform für Deutschlernende aus aller Welt. Die Arbeit setzt sich zum Ziel, nicht nur theoretische Grundlagen zu beschreiben und durch Datenerhebung Abstraktes unter Beweis zu stellen, sondern auch Deutschlehrenden und -lernenden neue Anregungen zu geben, damit sie ihre Einstellung zum effektiven Fremdsprachenunterricht bzw. -erwerb um einen neuen Aspekt erweitern können.

TÓTH KÁRMEN
t.krmen@yahoo.com
Angol–német
Osztatlan, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Molnár Krisztina
egyetemi docens, PTE BTK
Berényi-Nagy Tímea
egyetemi tanársegéd, PTE BTK

Sprachliche Merkmale von Zeichentrickfiguren

Sprachvarietäten tragen eine Reihe von Informationen in sich, die Filmemacher gerne ausnutzen. Diese Informationen sind oft für die Handlung relevant, die den Zuschauern helfen, eine Figur regional und sozial einzuordnen. Häufig sind sie aber verschiedene Klischeevorstellungen, die an die Sprachvarietäten gebunden sind und durch Filme vermittelt werden. Dieses Phänomen ist auch in für Kinder gedachten Animationsfilmen stark anwesend.
Ziel der vorliegenden Arbeit war, eine Pilotanalyse am Beispiel einer Szene aus Der König der Löwen zu schaffen. Durch den Vergleich des Originalfilms und der deutsch- und ungarischsprachigen Synchronschaffungen hat es sich herauskristallisiert, (a) inwieweit die originellen Klischeevorstellungen in den Synchronversionen erscheinen und (b) wie die in dem Originalfilm verwendeten Sprachvarietäten in den synchronisierten Versionen ersetzt wurden. Mit der Pilotanalyse konnte die Einschränkung des Themas vollgezogen werden, wodurch später eine detailliertere Analyse entstehen kann.

GALAC ÁDÁM
adam.galac@gmail.com
Fordító és tolmács
MA, 4. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vargyas Anna
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Az egyetemi német szakos nyelvfejlesztés kérdései és perspektívái

Jelen dolgozatban az egyetemi nyelvszakos nyelvfejlesztés kihívásait és lehetőségeit vizsgálom, elsődleges példaként véve a német szakos nyelvfejlesztést. A felsőoktatási nyelvi képzés általános helyzetének felvázolása után két felmérés empirikus adataival mutatom be az ELTE germanisztika szakos hallgatóinak nyelvtudását tanulmányaik megkezdésekor, illetve a már képzésben lévők szakmai céljait, motivációját és nyelvi tudatosságát. A felmérések azt támasztják alá, hogy több nyelvfejlesztésre van szükség a képzés kitűzött céljainak eléréséhez.
Ezt az egyetemi nyelvfejlesztés módszertani lehetőségeinek tárgyalása követi. Kifejtem, hogy a nyelvszakos nyelvi képzés nélkülözhetetlen eleme a hallgatók folyamatos és tudatos önfejlesztése, de ennek megvalósulásához szükségük van az intézményi keretekre, amelyek kialakítják bennük a megfelelő szemléletet, és megismertetik velük a felhasználható anyagokat. Ezután kitérek az egyetemi nyelvfejlesztés néhány kulcsfontosságú szempontjára (pl. a kontrasztivitás módszerében rejlő lehetőségekre), majd pedig amellett érvelek, hogy a nyelvszakos hallgatóknak szükségük van egy átfogó, alapos nyelvi bevezető kurzusra az első félévek során. Végül vázolom kutatásom jövőbeli célkitűzését, amely egy oktatási segédanyag összeállítása a német főnevek nyelvtani nemének és többes számának egyetemi szintű tanítására.

RUS NIKOLETT
rus.nikolett@gmail.com
Német nyelv, irodalom és kultúra mesterképzés
MA, 4. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hollós Zita
egyetemi docens, KRE BTK

Tematikus makrostruktúra a kétnyelvű, internetes lexikográfia számára

A pályamunkám középpontjában a tematikus szótárak és a német szókincs kategorizálása áll. Elsődleges célom egy olyan tematikus rendszer kialakítása, melyet egy kétnyelvű, online szótáron lexikográfiai szempontból helyesen lehet alkalmazni, és a szótárhasználók is gond nélkül képesek azt átlátni.
Annak érdekében, hogy ezeket a célkitűzéseket elérjem, a makrostuktúrát először általánosságban, majd a tematikus részére fókuszálva elemzem. A fentnevezett szótárakkal sajnos ritkán foglalkoznak a nyelvészek, forrásanyagként használható szöveget alig lehet találni. Célom elérését nehezíti, hogy az adott szakirodalom sem beszél egységes kategorizálásról, melyet alkalmazni lehetne egy tematikus rendszer kiépítése során. Ezen okból kiindulva ű elemzek és kritizálok három különböző kétnyelvű, tematikus szótárat abban reménykedve, hogy képes leszek egy sémát felállítani, illetve az adott szótárak esetleges hibáiból tanulni.
Kétnyelvű, alfabetikus szótárként Hollós Zita (2014) *SZÓKAPTÁR*, Német-magyar *SZÓkapcsolatTÁR / KOLLEX, Deutsch-ungarisches KOLlokationsLEXikon* szótárát választottam, melyhez megpróbálok egy tematikus sémát hozzárendelni. A nyomtatott szótárnak létezik online változata is, melynek szócikkeit magam töltöttem fel és szerkesztettem a weboldalon. Ennek köszönhetően jól ismerem a szótár struktúráját és szókincsét.
Véleményem szerint a kategorizálás létrehozásában a felhasználók véleménye is nagy szerepet játszik. Ezért összeállítottam egy két részből álló kérdőívet, melynek első részében 60 tanuló (német mint idegennyelv; magyar mint anyanyelv) tematikus szótárakkal kapcsolatos tapasztalatai iránt érdeklődtem. A kérdőív második részében arra kértem a kérdezetteket, hogy az adott lemmákat (persönlich, promovieren, produzieren, Problem, Papier) saját kategóriákba, csoportokba rendezzék, majd ugyanezeket a szócikkeket az általam megadott témákhoz rendeljék.
A pályamunkám utolsó felében megpróbálom a *KOLLEX* szótár P-lemmalistáját kategorizálni. A tematizálás a három tematikus szótár elemzésén, a tanulók ötletein és a saját véleményemen alapszik.

KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZTI MAGYAR TÖRTÉNELEM I.

SZABÓ RÓBERT
szabo.robert2014elte@gmail.com
Fizika-történelem
Osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szerencsés Károly
egyetemi docens, ELTE BTK

Az első világháború hatása a Kalocsai Jézus-Társasági Intézet tanulóifjúságára

A Kalocsai Jézus-Társasági Intézet történetéről ezideáig már több feldolgozás, szakirodalmi munka is született, ám olyan egyetlen sem, amely kifejezetten annak első világháborús tevékenységével kapcsolatos. Ez adja kutatásom kiemelten fontos újszerűségét.
Ugyancsak ezzel magyarázható, hogy kutatásomban inkább eredeti forrásanyagra (Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár, főgimnáziumi értesítők, Stefáneum lapok, Kalocsai Néplap, stb.) támaszkodtam. Ugyanakkor, bár e források lehetővé tennék, az intézet első világháborús története nem vizsgálható teljes egészében a dolgozat terjedelmi keretei miatt. Lehetőség van viszont azon hatások megismerésére, amelyek alapvetően változtatták meg az intézet tanulóifjúságának helyzetét a háborús esztendőkben.
Ezért, dolgozatom célja, hogy az említett források alapján megvizsgáljam, hogy van-e összefüggés a tanulmányi eredmények, illetve magatartás változása és a háború között, és ha igen, úgy milyen gazdasági-társadalmi hatások állhatnak mögötte. Emellett, dolgozatom másik célja, hogy a források segítségével táblázatokban gyűjtsem össze a kalocsai intézetben hősi halált halt, illetve kitüntetett tanulók névsorát és legfontosabb személyi adatait. Ez ugyanis, a háborús tanulóifjúság helyzetére vonatkozó áttekintés mellett képet adhat a diákok egyéni önfeláldozásáról is.
Dolgozatom felépítését tekintve, elsőként bemutatom a Kalocsai Jézus-Társasági Intézet tanulóifjúságát a századfordulón. Ezután, a kalocsai intézet statisztikai adataiból nyert feltételezéseimet a gimnazista tanulókra vonatkozó, országos adatokkal vetem össze, majd felállítom dolgozatom említett hipotézisét. Ezt követően az egyes tanévek függvényében igyekszem elképzeléseket adni arra vonatkozóan, hogy milyen, a háborúval kapcsolatos gazdasági-társadalmi hatások befolyásolhatták a tanulóifjúság iskolai teljesítőképességét és viselkedését. Végül, betekintést adok az intézet tanulóifjúságának személyi áldozatvállalásába is, a hősi halottakra és kitüntetett katonákra vonatkozó adatok összegyűjtése és értékelése által.

LACZKÓ VIVIEN
lv2434@gmail.com
Történelem–erkölcstan- és etika
Osztatlan, 7. félév
Eszterházy Károly Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:
Fábián Máté
egyetemi tanársegéd, EKE BMK

Az I. világháború hatása a Ciszterci Rend Egri Katholikus Főgimnáziumára

Ady Endre 1917 februárjában írt *Emlékezés egy nyár-éjszakára* című versében úgy emlékszik vissza az első világháború, vagy, ahogy akkor nevezték a „nagyháború" kitörésének idejére, mint „Egy világot elsüllyesztő, / Rettenetes éjszakára". Ma, több mint száz évvel a háború kirobbanása után igazat adhatunk a költőnek, egy világ süllyedt el a háború öt évének vérszivattyús lövészárkaiban. A háború mindent és mindenkit megváltoztatott. De hogyan is történt a változás? Hogyan fordult meg a világ? Hogyan élték meg a változásokat a kor szülöttjei, akiket elszólított a hadszíntér; akik otthon maradtak támasz, szerető férj, édesapa nélkül, s hogyan élték meg a mindennapokat a gyerekek, a diákok? Hogyan élte meg ezt az öt évet a Ciszterci Rend Egri Katholikus Főgimnáziumának akkori vezetősége, tantestülete és diákserege? Dolgozatomban erre kerestem a választ. Szinte minden kisebb település rendelkezik már összefoglaló munkáról azzal kapcsolatban, hogy miként vették ki a részüket a háborúból, míg a gimnáziumoknak csupán alapításuktól kezdődő feldolgozásai jelentek meg, melyekben az első világháború időszaka elvész a többi adattal szemben. Célom, hogy ezt a kiaknázatlan területet pótolni tudjam.

CSŐKE MÁRK
csmark32@gmail.com
Történelem
MA, 1. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vukman Péter
egyetemi docens, SZTE BTK

Bácskai kormányzósértési perek 1941–1944

1941 áprilisában „visszacsatolták" a bácskai területeket Magyarországhoz, azonban visszacsatolás mikéntje nem elégítette ki a magyar kormánykörök, de a helyben élő lakosság elképzeléseit sem. Az ezt követően megjelenő társadalmi elégedetlenség vizsgálatára kiválóan alkalmas a térségben elkövetett kormányzósértési perek iratanyaga. Kormányzósértés bűntettének nevezhetünk minden olyan tettet, gesztust, megnyilvánulást, mely a kormányzó, Horthy Miklós személye ellen, tetteinek vagy erényeinek legkisebb részben való negatív ábrázolásával irányult. A meglehetősen szerény szakirodalom mellett elsősorban a Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltárának periratainak segítségével dolgoztam fel a visszacsatolt Bácskában elkövetett kormányzósértési pereket, mely megközelítőleg tízezer oldalt tett ki. Emellett a dolgozat megírása során a Szabadkai Történelmi Levéltár és a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának számomra releváns iratait is felhasználtam.
A kormányzósértési perek vizsgálatával lehetőségünk van betekintést nyerni a Horthy-kultusz és a kiépülő magyar közigazgatás elfogadottságába és a perekben szereplő személyek lelki- és gondolatvilágába. Bácskában 87 kormányzósértési pert követtek el. Vizsgálódásaim középpontjába az ok-okozati összefüggéseket helyeztem, így az elkövetés okait három meghatározó csoportra osztottam: a véletlenségből elkövetett kormányzósértésekre, a nemzetiségi konfliktus következtében elkövetett kormányzósértésekre, valamint a szociális elégedetlenség következtében elkövetett kormányzósértésekre. A visszacsatolás utáni bácskai események ismertetése, valamint a kormányzósértési perek történetének összegzése után részletesen megvizsgálom az egyes altípusokat és azokat néhány jellemző példával is szemléltetem. A perekről készült részletes adatkimutatásokat a mellékletek tartalmazzák.
Kutatásaim eredményeképpen megállapítottam, hogy a kormányzósértési perek elsöprő többségét a társadalom alsóbb osztályainak képviselői követték el, mely igazodik a magyarországi tendenciákhoz. Az alsóbb néprétegekre nehezedő nyomás a háború velejárója volt, és az elégedetlenség számos alkalommal véleményformáló hatással bírt, ami következtében a rendszert megtestesítő Horthy Miklóst is érték kritikák. Dolgozatomban külön alfejezetben tárgyalom a bácskai németség kormányzósértési pereit, mint a rendszerrel szembeni ellenállási formákat, majd a perekben megbúvó antiszemitizmusra is röviden reagálok.

MOLNÁR DÁVID
molnar.davi@gmail.com
Történelem
MA, 5. félév
Eszterházy Károly Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:
Romsics Ignác
egyetemi tanár, EKE BMK

Eger társadalmi és politikai viszonyai 1918–1919-ben

Dolgozatomban arra keresem a választ, mely társadalmi folyamatok determinálták az 1918–1919 történéseit, azok milyen körülményeknek köszönhetően zajlottak le illetve hogy az egri érsekség által közvetített vallásos értékrendszerhez miként viszonyult a válságos időszakban Eger lakossága és a forradalmak idején felemelkedő városi elit.
Eger földrajzi helyzeténél fogva többször kulcsfontosságú szerepet játszott a magyar történelemben. Ugyanúgy földrajzi adottságainak volt köszönhető az is, hogy gazdasági profilját tekintve a városban szinte kizárólag szőlőművelés folyt. Ez az egyoldalúság sajátos társadalmi struktúrát eredményezett a 19. század végére és hozzájárult ahhoz, hogy a századforduló évtizedeiben megjelenő politikai eszmék és az ahhoz kapcsolódó szociális követelések eltérő módon csapódtak le a különböző társadalmi rétegekben. Köszönhetően annak, hogy Eger évszázadok óta egyházmegyei központ volt, a 19 század végén jelentkező szocialista irányzatok megjelenése az egyház reakcióját is magával hozta. Velük szemben a helyi szociáldemokrata mozgalom sosem tudott jelentős taglétszámot produkálni. A két irányzat között egyfajta vetélkedés figyelhető meg a századforduló évtizedeiben, mely küzdelem a világháború végére a baloldali radikálisoknak kedvezett.
A polgári demokratikus forradalom és tanácsköztársaság idején meghozott intézkedések megosztották az egri társadalmat, melynek jelentős része lassan kiábrándult a forradalmi eszmékből. Ennek köszönhetően többször ellenforradalmi lázadások zajlottak le a városban, melyekhez hozzájárult a cseh, majd román intervenciós haderő közeledése a városhoz.

WODITSCH PÉTER
woditsch.peter@gmail.com
Történelem
BA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Ternovácz Bálint
külső konzulens, BFL

Jezsuita jelenlét Kassán 1938 és 1945 között

A kutatásom célja a Loyolai Szent Ignác által alapított jezsuita szerzetesrend magyar provinciájának az első bécsi döntést követően 1945-ig Kassán működött rendházának történetének bemutatása. Az 1938 és 1945 közötti kassai jezsuita jelenlét monografikus feldolgozása eddig nem történt meg, ezért a téma kidolgozáshoz a források teljeskörű feltárására törekedve magyarországi és szlovákiai közgyűjteményekben egyaránt végeztem kutatást.

Dolgozatomban röviden bemutatom Kassa és a jezsuiták kapcsolatát a rend 1773-as feloszlatásáig, majd az 1930 és 1938 közötti a városba visszatért jezsuiták működését a szlovák viceprovincia égisze alatt. Az 1938 és 1945 közötti időszak kapcsán vizsgálom a magyar jezsuita provincia tagjainak megjelenését Kassán és az ezzel kapcsolatos rendi filozófiai képzés áthelyezésének előkészítését. A jezsuita szerzetesek lelkipásztori szolgálatán belül felvázolom a Kassán és környékén tartott lelkigyakorlatokot, részletezem a jezsuiták számára fontos események és személyek, mint például Loyolai Szent Ignác és a kassai vértanúk tiszteletének terjesztésért tett erőfeszítéseiket, nem elfeledkezve Kassa katolikus életében fontos szerepet játszó egyesületek és kongregációkon belül betöltött szerepükről sem. Továbbá felvázolom az 1941-es városfelajánlást és abban a jezsuiták szerepét.

Magyarországnak a II. világháborúba történő belépése újabb feladatokat jelentett a kassai jezsuitáknak, kutatásom ezekre is kitér. Dolgozatom utolsó részében a kassai magyar jezsuita jelenlét utolsó, 1944–1945 közötti szakaszára rátérve bemutatom a amagyar jezsuitáknak a szovjet front előrenyomulására adott válaszát, az úgynevezett „Menekültek házát", majd a békével beköszöntött tanévben a Kassán tanuló falusi diákok elhelyezésében vállalt szerepüket. 1945 júliusig működtek Kassán a magyar jezsuita provincia tagjai, de távozásuk után sem szűnt meg a jezsuita szerzetesrendnek a jelenléte, ugyanis a szlovák viceprovincia tagjai biztosították a Társaság jelenlétét Kassán.

ERDŐS ANDRÁS PATRIK
erdandrasp@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Zeidler Miklós
egyetemi docens, ELTE BTK

Kispest városa és járása a Tanácsköztársaság alatt

Kulcsszavak: Kispest, Tanácsköztársaság, közigazgatás, közellátás, lakásügy

A Magyarországi Tanácsköztársaság helytörténeti aspektusai egyelőre objektív formájukban kevéssé ismertek. Noha viszonylag sok tanulmány született a 20. század második felének kerek évfordulóin, e munkák kellő történettudományi távolságtartása kétséges. Az első magyar bolsevik államot a pártállami időkben nem lehetett érdemi kritikával illetni, és ez a tény rányomta a bélyegét a velük foglalkozó történeti kutatásokra.

Dolgozatom célkitűzése egy ilyen, kisebb léptékű vizsgálat véghezvitele – bemutatni Kispest városának, illetve a rövid ideig létező kispesti járásnak a proletárdiktatúra alatti történetét. Kutatásaim alapjául a járási szervek és a kispesti helyi igazgatás iratai szolgáltak, ennek teljes megmaradt corpusát (Budapest Főváros Levéltára, XVI. főcsoport, 41., 42., 43. fondok) áttanulmányoztam. A feldolgozást a témával foglalkozó szakirodalmi munkákkal, forrásközlésekkel és a korabeli sajtóanyaggal egészítettem ki.

Kispest kiválasztását több körülmény indokolta. Praktikus szempontból a megmaradt iratanyag nagy mennyisége, történeti szempontból pedig az, hogy egy Budapesthez közeli, iparosodott, munkás-többségű, mégis – közigazgatási jogállását tekintve is – vidéknek minősülő területről beszélünk, amely ennélfogva meglehetősen sajátos problémákkal is küzdhetett.

Fő kérdésfelvetéseim a következők voltak: Kik és hogyan igazgatták a vidéket? Milyen hatást gyakorolt a főváros közvetlen szomszédsága Kispestre? Hogyan élte meg az átlagember a proletárdiktatúrát és intézkedéseit? Mennyire igaz a járáson belül a „Vörös Pest vármegye" kifejezés, azaz a terület legendává formált elkötelezett kommunizmus-pártisága? Szeretném ugyanakkor hangsúlyozni, hogy a járás egyes településeinek részletes bemutatása – már csak terjedelmi korlátok okán sem – nem volt célom, kutatásaim középpontjában Kispest és közvetlen felettes irányító szerve állt.

KOCSOR MARGIT
margitkocsor@gmail.com
Angol–történelem
Osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Barta Róbert
egyetemi docens, DE BTK

Kultuszteremtés és kulturdiplomácia: A Mussolini-kultusz néhány vonása a két világháború közötti Magyarországon

Dolgozatomban azt vizsgálom, a két világháború közötti Magyarország külpolitikájához hogyan kapcsolódott Benito Mussolini olasz miniszterelnök magasztalása. A Duce ugyanis többször kiállt a magyar ügyért, amelynek következtében nagy népszerűségnek örvendett hazánkban a közéleti és a politikai személyiségek között is. Mivel az olasz-magyar közeledés kultúrdiplomáciai síkon indult el, így ez a terület képezte a kultuszteremtési kísérlet alapját is. Mussolini támogatása mögött minden esetben a revíziós célok megvalósításának reménye állt, összhangban a magyar külpolitikai törekvésekkel, így ha közvetetten is, de államilag is támogatott népszerűsítésről volt szó.

TASCHEK ZOLTÁN
taschekzoltan95@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szerencsés Károly
egyetemi docens, ELTE BTK

Vass József miniszterelnök-helyettesi szerepe a Bethlen-kormányban

Dolgozatomban Vass Józsefnek, a Bethlen-kormány egyik legjelentősebb miniszterének miniszterelnök-helyetteseként játszott szerepét vizsgálom. Míg a két világháború közötti időszak számos politikusáról készült már részletes, modern szemléletű biográfia, Vass József életpályája mindmáig szinte teljesen feldolgozatlan, kizárólag rövid cikkek, tanulmányok jelentek meg róla. Ezek is szinte csak népjóléti miniszteri tevékenységével foglalkoznak, míg legjeljebb említés szintjén jelenik meg az, hogy emellett egyben Bethlen István miniszterelnök helyettese is volt. Dolgozatommal tehát ezt a Horthy-korszak kutatásával kapcsolatos jelentős hiányosságot igyekszem csökkenteni. Ehhez főként levéltári forrásokat, elsősorban a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában Bethlen István félhivatalos iratait, valamint Budapest Főváros Levéltárában Vass népjóléti államtitkára, Dréhr Imre perének iratanyagát használtam, illetve kutatásokat végeztem az Esztergomi Prímási Levéltárban és a Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltárban is. Fontos források továbbá a korszak nemzetgyűlési, illetve országgyűlési naplói, valamint a sajtó és a korszak memoárirodalma is.
Dolgozatom központi kérdése az, Vass a kormányfő helyetteseként mennyire játszott lényeges, befolyásos szerepet a kormányban. Ennek megválaszolásához Vass 1920-ig tartó pályájának rövid ismertetése után először a miniszterelnök-helyettesi tisztség jellemzőit mutatom be, ezt követően vizsgálom Vass szerepét, jelentőségét egyrészt a politikai élet, másrészt a társadalom szempontjából. Végül röviden kitérek arra is, hogy a Bethlen-kormány Vass 1930 szeptemberében bekövetkezett halálát követő működéséből milyen következtetések vonhatók le a miniszterelnök-helyettes jelentőségével kapcsolatban. Dolgozatom legfontosabb megállapítása, hogy a kormányfő helyettese igen jelentős szerepet játszott a bethleni konszolidációban mind politikai, mind társadalmi szempontból. Egyrészt kiegyensúlyozó, a konfliktusokat elsimító magatartásával nagymértékben járult hozzá több esetben is a politikai helyzet stabilizálásához, másrészt a társadalom különböző csoportjaival szoros kapcsolatot ápoló kormánytagként a rendszer társadalmi legitimációjának biztosításában is kiemelkedő szerepet játszott.

VÁRDAI LEVENTE
vardailevi@gmail.com
Történelem–média
Osztatlan, 8. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Vitári Zsolt
egyetemi docens, PTE BTK
Dévényi Anna
egyetemi adjunktus, PTE BTK

A leventeintézmény létrejöttének körülményei, nevelési célkitűzései

A TDK-dolgozat fő célja hogy, a Leventeintézmény kialakulásának körülményeit összefoglalja. Részletesen ismerteti a szervezet előzményei után a levente főbb célkitűzéseit. Ezek között szerepelt az ifjúság testi egészségének és sportosságának elősegítése. Továbbá egyfajta felzárkóztató szerepben is működött, az analfabetizmus elleni küzdelem fő színterévé vált. Emellett természetesen katonai ismereteket is közvetített tagsága felé.
A trianoni korlátozásokhoz szorosan kötődik a szervezet létrejötte. Egyrészről így próbálta a politikai vezetés megoldani a katonai előnevelés kérdéskörét. De ezt nem tehette nyíltan, hiszen a környező államok ezt nem nézték volna tétlenül.
Végül a Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium (VKM) vezetése alatt működött a leventeintézmény, de a Honvédelmi Minisztérium (HM) befolyásával. A szervezet tevékenysége azonban nem csak a katonai ismeretekben merült ki, így sport és a vallási programokat is tartalmazott.
A dolgozat rávilágít arra, hogy a témában megírt történeti munkákban a HM szerepe és befolyása szinte kizárólagosan jelenik meg. Ezt a képet kívánja árnyalni akkor, amikor bemutatja, hogy az állami ifjúságnevelés nem csak a katonaság érdekeit szolgálta, más érdekcsoportok is profitáltak belőle.

BUZGÓ GÁBOR
bgabor95@gmail.com
Történelem
MA, 9. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szilágyi Zsolt
egyetemi adjunktus, DE BTK

Az 1920. évi földreform hatása a Bihar vármegyei Nagyléta község társadalmára

Dolgozatomban az 1920. évi földreformm megvalósulását a Bihar vármegyei Nagyléta községben vizsgálom. A forrásadottságok lehetővé tették számomra, hogy vizsgálatom léptékét a mikroszintre leszűkítsem. A léptékváltás az 1920. évi földreform eddig "rejtett dimenzióira" irányíthatja a figyelmet, és ezáltal kétségessé teheti (vagy legalábbis árnyalhatja) a vele kapcsolatos „nagyelbeszélést". Nagyléta község társadalma sajátosan viszonyult az Országos Földbirtokrendező Bíróság által kínált földszerzési lehetőséghez, hiszen azt nem fogadta el. Vizsgálatom során megpróbálom megérteni a helyi társadalom sajátos vizselkedését. A falu két eltérő arculatú táj találkozásánál alakult ki. Ebből következően Nagyléta egy északi gyengébb és egy déli jobb termőképességű mezőgazdasági határszakasszal rendelkezett. Az Országos Földbirtokrendező Bíróság a kedvezőtlenebbnek vélt dűlőkben akart parcellákat juttatni a földigénylőknek, amelyek viselkedését meghatározhatták a változatos földrajzi környezet adottságai. A nagylétaiak számára az Országos Földbirtokrendező Bíróság által nyújtott lehetőségen kívül más alkalmai is voltak a parcellaszerzés terén az 1920-as években, amelyek nélkül a földreform végeredménye helyi szinten nem értelmezhető. Az egyik alternatív utat a falu nagybirtokosainak földbirtok eladása jelentette. Az eladás rögzített áron történt, a Nagy Háborút követő infláció hatására a falu lakossága kedvezően juthatott földparcellához. A helyben végbemenő földreform eredményére nagy hatást gyakorolhatott a korona inflációja, amely jelenséggel a témát tárgyaló szakirodalom eddig kevésbé számolt. Dolgozatomban összességében a helyi társadalom földreformmal szemben tanúsított viselkedésére és az alternatív földszerzési lehetőségek feltárására vonatkozóan vonatam le következtetéseket. Következtetéseim az értelmezésnek egy lehetséges változatát adják, és mint minden történészi munka utólagos konstrukció eredményei.

KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZTI MAGYAR TÖRTÉNELEM II.

BÓKA MELINDA
boka.melindaa@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Sipos Balázs Áron
egyetemi docens, ELTE BTK

Az első világháború Petőfijének kérdése az Ady-Gyóni vitán át

Az első világháború ideje alatt nemcsak a háborús felek között és nem csak fronton zajlott a küzdelem. Magyarország esetében a modern és konzervatív tábor otthonmaradt tagjai is egymásnak feszültek. Máshogy fogalmazva: a társadalom háborús önmozgósításában résztvevők és a háborút elutasítók egyik irodalmi-politikai vitája dolgozatom tárgya. Az Ady–Gyóni-polémia olyan része a háborúnak, mely nem a csatatéren zajlott. Ebben a harcban a fegyver nem a kard és puska volt, hanem a szavak, lévén ez az otthoni fronton zajló propagandaháború része volt. A vita alatt keletkezett nyílt- és magánleveleket és cikkeket vizsgálva jutunk el a válaszig, mely az akkori közvéleményt is nagyon érdekelte: Van-e az első világháborúnak Petőfije? Írásomban rávilágítok, milyen tényezők, szempontok alapján próbáltak választ adni erre az irodalmi, ám mégis politikai kérdésre.

SIPOS NIKOLETTA
sipos.nikoletta96@gmail.com
Történelem– hon- és népismeret
Osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Barta Róbert
egyetemi docens, DE BTK

Az öngyilkos Budapest – Öngyilkosságok és társadalmi kontextusuk a két háború közötti magyar fővárosban

Dolgozatom az öngyilkosság jelenségét vizsgálja a két világháború közötti Budapesten kvalitatív és kvantitatív szempontból, három nagy tematikai egységre bontva. Az elsőben a Horthy-kori magyar fővárosban elkövetett öngyilkosságok és öngyilkossági kísérletek statisztikai kimutatására helyeztem a hangsúlyt. A dolgozatom ezen fejezetében a következő szempontok alapján vizsgálom az öngyilkosság jelenségét: nemek, korcsoportok, családi és vagyoni viszonyok, lakóhely, vallás, foglalkozás, elkövetés oka, módja, ideje szerinti megoszlás. Ezek mellett a nemzetközi kontextust is igyekeztem figyelembe venni. Dolgozatom második részében a korabeli sajtó kapcsán azt a kérdést vizsgáltam, hogy a hírlapok mennyit foglalkoztak az öngyilkosság jelenségével. A harmadik fejezet az öngyilkosságok terjedésével kapcsolatos korabeli diskurzus tartalmára fókuszál. Ebben nem törekedhettem még teljességre, hiszen a téma rendkívül szerteágazó és meglehetősen aktívan foglalkoztatta a közéletet, a különböző tudományterületek szakembereit, illetve a sajtót is, de reményeim szerint az ebben foglaltak is releváns eredményekkel járulhatnak hozzá a társadalom- és mentalitástörténeti diszciplínákhoz.

HUSI EDINA
husiedina@hotmail.com
Történelem
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Sipos Balázs Áron
egyetemi docens, ELTE BTK

Dolgozó nők az 1930-as évekbeli magyar filmekben

A Horthy-korszak ambivalens nőkép alakul ki a különböző médiaterületeken. Míg a kormány és a társadalom nagy része is a nők hagyományos családi körben betöltött szerepére teszi a hangsúlyt, addig számos más területen az emancipált nő képe jelenik meg. Az 1930-as években a populáris kultúra terén a hangosfilmek első virágkorában a mozivásznon is megjelenik a dolgozó nő karaktere. Így felmerül a kérdés miként tükrözik az 1930-as évekbeli filmek a korabeli dolgozó nőket és a korszak róluk szóló ideáit?
A dolgozó nők hagyományos és modern munkákat is végeznek a filmekben. Általában a tradicionálisnak vett munkavégzést mellékszereplők végzik, ezzel szemben sokkal több főszereplőt találunk a modern ágazatoknál. Ezzel a filmek bemutatják a különböző munkák legfőbb aspektusait és a korszak ágazataira vonatkozó tendenciát, de a női munkavégzéséről az 1930-as években felemás képet adnak, hiszen a női társadalom többsége végzett hagyományosnak mondható munkát.
A női munkavégzés a leggyakrabban fiatal lányok által vannak prezentálva, ami megegyezik a kor legaktívabb női rétegével. Ugyanakkor itt is kettős képet kapunk, hiszen a hajadonok munkavállalásának okait megtaláljuk a filmvásznon, addig a házasság után dolgozó nők alig szerepelnek. A munkához szükséges képzettség általában a humor áldozata, így a filmek nem adnak pontos képet, csak ritka esetekben a nők munkához szükséges tudásáról. A női karrier két aspektusát lehet vizsgálni a munkakarriert, ami legtöbbször a családi karrier kérdésének van alávetve.
A férfiak gondolkodása általában a társadalom női munkavégzéssel kapcsolatos negatív gondolatainak tükörképe, a feudális társadalom viszonyait tükrözik. Ellenben a nőknél a korszak előrehaladtával egyre jobban megjelennek a modern, emancipált nő gondolatai. A folyamatos kettősség abból fakad, hogy külföldi hatásra a modern nők szerepeltetése, a nézők vágyaira nagy hatással bír, ellenben minden modern gondolat ellenére a nők végül a házasságot választják, ezzel pedig illeszkednek a polgári középosztály ideális képébe, amit az 1930-as évekbeli filmek hivatottak népszerűsíteni.

MILLEI MÓNIKA
monika.millei@gmail.com
Történelem
BA, 5. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Medgyesy S. Norbert
egyetemi docens, PPKE BTK

Fodor Oszkár nagykanizsai színháza

Fodor Oszkár (1880–1950) színházigazgató, rendező és színész korszakot jelöl a nagykanizsai színházi életben. Egy olyan városban, ami nem játszott kiemelkedő szerepet a magyar színháztörténetben, ráadásul olyan időben volt képes több, mint 10 évig (1927–1938) igazgatóként tevékenykedni, amikor a legnagyobb válság sújtotta az országot mind anyagilag, mind érzelmileg.
Fodor nevét csak nagyon kevés helyen olvashatjuk, pedig ez alatt a 10 év alatt sokat tett azért, hogy az újonnan megnyíló (1927. március 15.) állandó nagykanizsai kőszínház látogatói kiélvezhessék a színházi élet minden szépségét. A dolgozat bevezetője áttekintést ad a nagykanizsai színháztörténet kezdetétől a 20. századig, majd az állandó kőszínház megnyitását mutatja be. Emellett ismerteti Fodor Oszkár korábbi tevékenységét is, különös tekintettel színházpolitikájára, melynek alapját a színházigazgató saját írásai képzi.
Fodor Oszkár 1926 februárjában lépett fel először Nagykanizsán, majd a színház megnyitása után, immár a nagykanizsai Városi Színház igazgatójaként minden nyáron visszatért társulatával, amelyből az 1927-es évadot külön ki is emeli a dolgozat. Az új kutatási eredmények itt nyilvánulnak meg igazán: átfogó képet ad a repertoárlistáról napra pontos lebontásban, amelyek közül a legfontosabbakról bővebb tájékoztatást is ad. Látható, hogy elsősorban operetteket adott elő a társulat, mivel ezek sokkal kisebb költségből vihetők színpadra, ugyanakkor a zenei elemek miatt mégis látványosak. Emellett kiemeli a jegyárakat, a művészeket illetve vendégelőadókat (pl. Fedák Sári), Fodor színházpolitikáját, többek között a kedvezményeket, hogy minél többen látogathassák előadásait, valamint a színházak és színészek államosításának ötletét. Ezek az információk, a komplett 1927-es évad – ami a nagykanizsai Városi Színház első színi évada is – mind újdonságként szolgálnak, ugyanis erről az évről és annak eseményeiről még nem született tudományos munka. Zárásként néhány fontosabb eseményt emel ki az 1928 és 1838 között tartó időszakból, például azokat az 1928. májusi darabokat, amelyekben Fedák Sári lépett fel vendégelőadóként, valamint a szabadtéri előadások terveit és megvalósítását, amelyre 1938-ban került sor. Az országot, valamint a színházat sújtó válság miatt azonban Fodornak 1938-ban véget ért a pécsi igazgatói tevékenysége, és bár még pár évig visszatért Nagykanizsára, a dolgozat ezzel az évvel zárul.

SZENCZI RENÁTA
reni.sz94@gmail.com
Német–történelem
Osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Ö. Kovács József
egyetemi tanár, PPKE BTK

Konfliktusok és kooperációk, társadalmi viselkedésformák a holocaust idején Esztergomban és környékén

Dolgozatomban a Holokauszt történeti összefüggéseit vizsgálom egy vidéki város esetében, elsősorban társadalmi viselkedésformák szempontjából.
Célom, a Holokauszt helyi áldozatai számára méltó emlékezetet állítani, illetve különböző magatartásformák ábrázolásának segítségével követendő, valamint elrettentő emberi példákat bemutatni.
Munkámat két részre osztottam. Az első felében arra keresem a választ, hogy az esztergomi zsidó közösséget miképpen érintette a 20. század eleji antiszemitizmus. Itt már részben feltárt anyagokkal dolgoztam, főként Ortutay András munkásságára támaszkodva, részben pedig levéltári iratok alapján igyekeztem rekonstruálni a kutatás középpontjában álló időszakot.
A dolgozat második fele a mikrotörténelem irányzatát képviseli. Érdeklődésem középpontjában itt az áll, hogy egy adott konfliktushelyzet esetén, mint a Holokauszt, milyen válaszadási lehetőségek jöhetnek létre. Ki az, aki kooperál az erőszakintézménnyel, és ki az, aki vállalja a konfliktust vele. A kérdésemre két emberi példa bemutatásával válaszolok.
A kutatás legfőképp népbírósági iratok feltárásával és az oral history segítségével történt.
Eredménynek gondolom, hogy a vizsgálódásaim során nem csak tényeket gyűjthettem össze a Holokausztot illetően, hanem elemezhettem a város sajátos hozzáállását is a zsidóüldözésekhez. Bár dolgozatom jelentőségét még inkább a társadalmi viselkedésformák bemutatásában látom. Főként Schalkház Ferenc eddig szinte teljesen ismeretlen cselekedetinek feltárását tartom a kutatás egyik legfontosabb részének.

PALÓCZ MÁRK
mark.palocz@gmail.com
Romanisztika
BA, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bene Krisztián
egyetemi docens, PTE BTK

Magyarok a Francia Idegenlégió kötelékében az első világháborúban

Az első világháború egy kegyetlen és igen mozgalmas négy évet felölelő időszak volt. Az közismert tény, hogy Magyarország is kivette a részét a harcokból a központi hatalmak oldalán, de azzal már jóval kevesebben vannak tisztában, hogy magyarok az ellenséges haderők kötelékében is teljesítettek szolgálatot a háború folyamán.
A rendelkezésre álló adatok alapján 1369 osztrák-magyar állampolgár szolgált francia zászló alatt a franciák által csak a Grande Guerre-ként emlegetett világháborúban. A francia levéltári anyagok bevonásával végzett kutatásunk alapján kiderült, hogy közülük hozzávetőlegesen háromszázan magyar származásúak voltak, akiknek mintegy a fele az Idegenlégió kötelékében szolgált. A dolgozatban eddig nem ismert adatokat feldolgozva mutatjuk be, hogy kik voltak ezek a magyar idegenlégiósok, hogyan kerültek a hazájukkal ellenséges ország hadererejének kötelékébe és milyen életutakat jártak be.

KORA ÚJKORI MAGYAR TÖRTÉNELEM

FARKAS ZSUZSANNA
farkas.zsuzsi2000@gmail.com

Középiskolai diák
ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium

Témavezető:
Csapodi Zoltán
külső konzulens, ELTE TÁGyG

A bécsi egyetem Szent László orációi a 17. században

A Szent László-kultusz ápolásában kiemelt szerepet töltött be a bécsi egyetem a 17. században. Szent László napján került sor az orációra, amit az egyetemi ifjúság egyik tagja adott elő. Az uralkodói reprezentáció és a jezsuita rend hatására felértékelődött az orációk politikai tartalma és megjelentek a Habsburg-ház egy-egy tagját Szent Lászlóhoz hasonlító beszédek is. A 17. századi Szent László-beszédekről két gyűjteményes kiadás is a rendelkezésünkre áll. Az egyik forrást Ignatius Cettonak köszönhetjük, aki 1693-ban összegyűjtötte és kiadta az 1655 után íródott Szent László-beszédeket. A másikat Jankovich Miklós állította össze a 18. század végén. Az utóbbi forrás tartalmazza egyedül Zrínyi Miklós első prózai művét (1634). Az orációban Szent László a lovagkirályi eszme megtestesítőjeként és III. Ferdinánd előképeként jelenik meg, miközben Zrínyi későbbi politika programjának elemeit is felismerhetjük benne. Tükrözik Zrínyi gondolatait az Esterházy grófok beszédei is, ahol még nagyobb hangsúly került Szent László Habsburg uralkodókkal való összehasonlítására. Hasonló párhuzam jelenik meg a Nádasdy-Mausoleum Szent László-képén, amelyet a Thuróczy-krónika augsburgi és brünni kiadása ihletett.

IZSÁN CSABA
izsan_csaba@yahoo.com
Kulturális örökségvédelem
MA, 4. félév
Babeș-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Rüsz-Fogarasi Enikő
egyetemi tanár, BBTE

A céhek által gyártott fegyverek szerepe a késő középkori és kora újkori erdélyi városvédelemben

Bár a céhek és tevékenységük kutatása megkerülhetetlen a várostörténettel foglalkozó történészek számára, mindeddig nagyon kevés magyar nyelvű írás született, amely legalább érintőlegesen tárgyalta az erdélyi céhek szerepét a városvédelemben.
Veress Endre történetíró szavaival élve: „…volt idő amikor 1650 és 1711 között egy teljes félszázad alatt iparosaink több időt töltöttek a bástyákban és tornyokban, mint otthon művelő asztalaik mellett". Nem csak maguk a céhmesterek és legények tevékenységét kell kiemelnünk, hanem az illető céhek által gyártott fegyverek szerepe is megkérdőjelezhetetlen.
Dolgozatomban Kolozsvár és a két, a kutatott korszakban legjelentősebb dél-erdélyi szász város (Nagyszeben és Brassó) céheinek városvédelmi tevékenységeket vizsgálom a 15. század második felétől kezdődően, nagyjából a 17. század közepéig. Kutatásom középpontjába helyezve céhek által gyártott fegyvereket. Ezen belül az adott fegyverek terjedését (főként kereskedelmét), felvásárló piacát (Erdélyben és Kárpátokon kívül) vizsgáltam az illető időszakban.

MIKÓ NIKOLETTA
mikonikusz@gmail.com
Történelem
MA, 6. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kurucz György
egyetemi tanár, KRE BTK

A Kraszna vármegyei Szénás család birtokai és gazdálkodása a 18. század második felében

A magyarországi birtokokkal rendelkező földesurak birtokigazgatási és termelési gyakorlatát elemző munkák közelebbi vizsgálata alapján megállapítható, hogy a magyar történetírás a 20. század második feléig főként az arisztokrácia gazdálkodástörténetére koncentrált. Feltételezhetően tette ezt azért, mivel a közép-, illetve a kisnemesek forrásadottságai általában sokkal korlátozottabbak, mint a főnemeseké. Ugyan a 18. századból maradt fenn néhány forrás közepes, valamint kisebb nagyságú birtokokról is, de ezek többsége igen kevés információt tartalmaz a gazdálkodásukról.
Azonban a nemrég előkerült, s a jelent dolgozat alapjául szolgáló, 1778-ban készített, urbáriumot is tartalmazó inventárium azon ritka források egyike, mely pontos adatokat tartalmaz a Bályoki-Hégen Szénás család partiumi Bihar, valamint erdélyi Kraszna és Közép-Szolnok vármegye határán húzódó birtokainak gazdálkodásáról. Mivel az összeírásban a birtok településeire bontva pontosan leírták a majorsági, valamint az úrbéres szántóföldek, kaszálórétek, szőlők, pusztatelek nagyságát, könnyedén ki tudtuk számolni, hogy a Szénás testvérpár birtoka mekkora területen helyezkedhetett el. A dokumentum adataiból emellett a Szénás-birtok területének mezőgazdasági megoszlását is meg tudtuk állapítani.
A jegyzékben a területek méretein, illetve a rajtuk termesztett növényeket, valamint tenyésztett állatokat leíró feljegyzéseken kívül, a birtok 1778. évre vonatkozó bevételei is megtalálhatóak. A Szénás-birtok 2775,5 – 4608,5 forint közötti bevételét összehasonlítva a szintén köznemesi származású Berzeviczy Gergely Szepes vármegyei birtokainak 18. század végéről származó bevételével, látszik, hogy a két uradalom közel azonos mértékű összbevétellel rendelkezett. Ez az összehasonlítás egyébként a birtok részletes bemutatása mellett, szintén azt a célt szolgálta, hogy bebizonyítsuk, hogy a Bályoki-Hégen Szénás család valóban egy átlagos 18. század végi köznemesi famíliának számíthatott.

BANDI KRISTÓF BÁLINT
bandika94@gmail.com
Történelem
MA, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Végh Ferenc
egyetemi adjunktus, PTE BTK

A tündérkert árnyoldala. Adalékok a kora újkori mezőségi unitárius községek etnikai átalakulásához

A mai modern történelemtudományban igen elenyésző számban, jelentőségüket tekintve pedig alulreprezentáltan vannak jelen a népiségtörténeti vizsgálatok, szemben a reneszánszát élő egyháztörténeti, illetve hadtörténeti feldolgozásokkal. A magyar kora újkor tekintetében mindez hatványozottan jelentkezik, mindenekelőtt azonban az Erdélyi Fejedelemség etnikai viszonyainak a feltérképezése várat még magára. Jelen tanulmány egy több évtizedes adósságot kíván törleszteni, amikor tudományos szempontból, a népiségtörténeti folyamatokat egységes szemléletben ismertetve, a korszak forrásanyagára támaszkodva kísérli megrajzolni a kora újkori Erdély központi területén fekvő régió etnikai viszonyaiban bekövetkezett átalakulást. A dolgozat utolsó harmadában feltüntetett adatok a Magyar Unitárius Egyház Kolozsvári Gyűjtőlevéltárában található, a korszak végén született püspöki vizitációs jegyzőkönyvből származnak (Almási Gergely Mihály Püspöki Vizitációs Jegyzőkönyve [Ab Anno 1692 die 29 Novembris Generalis Visitatoria usque anno 1725 29 Julij]), amelyből öt mezőségi községre vonatkozó információk kerülnek közzétételre. A források igen gazdagok, a helynevek és a családnevek mellet a gyülekezet létszámára vonatkozón is találhatók benne adatok. Mindezen információk felhasználásával, valamint a rendelkezésre álló már kiadott kútfők és szakirodalmak ütköztetésével kívánok a népesedéstörténeti folyamatokhoz adalékokkal szolgálni, illetve új szempontok beemelésével a meghatározó tendenciákat kirajzolni.

ANTON RENÁTA
renata_anton@gmail.hu
Történelem
MA, 7. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Jeney-Tóth Annamária
egyetemi docens, DE BTK

„Erdélynek kifelé egyik szemefénye" Zakreszka Anna özvegyi udvartartása Szilágysomlyón (1631–1660), az uradalom tagozódása a Rákócziak uradalmainak sorába

Dolgozatomban Báthori Andrásné Zakreszka Anna (1600?–1658) özvegyi udvartartását vizsgáltam Szilágysomlyón 1631-1660 között. Először az uradalmi központ szerepét, történetét vizsgáltam, az 1640–1650-es években lezajlott változásokat, építkezéseket is, ami elengedhetetlen, hogy megértsük miként is lett a vár 1658 után a fejedelemé.
Az özvegyasszony udvartartását bemutatom, a pontos fizetési jegyzék vagy konvenció hiányában közvetett források alapján teszem mindezt. A udvarmester, lovászmester, konyhamester, valamint a vár élén álló porkoláb feladatait, az irányításuk alá tartozókat is bemutatom valamint a familiárisokat és udvari szolgákat is. Utóbbi két csoportba tartozók közül többen birtokadományban részesültek, nemességet szereztek. Az udvartartás szinte minden területéről kerültek elő nevek és tisztségek, ennek köszönhetően már lehet beszélni sütőről, csatlósról, lovászról, tálfogóról, asztalnokról, darabontokról, lovasokról. De a várban a porkoláb vezetésével dolgoztak kulcsárok, virrasztók, számvevők és különböző mesteremberek.

PIPICS JÁNOS
pipics34@citromail.hu
Fizika–történelem
Osztatlan, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Berzsenyi Dániel Pedagógusképző Központ

Témavezető:
Urbán Máté
egyetemi tanársegéd,
ELTE BDPK

Magyar főnemesi ifjak neveltetése, életmódja a 16. század második felében

A 16. század európai viszonyaltokban is az átalakulás időszaka volt. A gazdasági, politikai és szellemi változások nagy folyamatokat indítottak be, vagy éppen zártak le, és utat nyitottak a kontinens mai arculatának kialakulásához. Ekkorra tehető azonban a „civilizáció" fogalom megjelenése és a nevelési szemléletek átalakulása is, amire nagy hatással volt a reformáció és a katolikus megújulás. A királyi Magyarországon is átmeneti időszakról van szó, különösen a század második felében. A reneszánsz és a barokk korszak, illetve a még középkori elemekkel is rendelkező, de már humanista jegyeket tükröző oktatás és a felekezeti iskolák elterjedésének határa. A dolgozat ezt a kettősséget próbálja bemutatni és igazolni. A középpontba azonban a főúri ifjakat helyeztem, akiknek életkörülményeit egy választott minta segítségével rekonstruáltam. Kutatási módszerem a pedagógiai és a pszichológiai megközelítés volt. Ebbe az általános keretbe kíséreltem meg beilleszteni a magyar viszonyokat, majd megállapítani az általános tényezőket. Először ezt az alapot vázoltam fel többek között Norbert Elias és Philippe Ariès tükrében, majd a korszak általános jellemzése következett, de már csak a magyar körülményekre fókuszálva, művelődés- és mentalitástörténeti kiegészítésekkel. Ezután került sor a mintának választott személy, Nádasdy II. Ferenc gyermekkorának bemutatására. A szakirodalmi bázist Asztalos Bernadett és Bessenyei József munkássága jelentette, ezt egészítettem ki saját forráselemzésekkel. Utóbbihoz nemcsak a Nádasdy-missilisekből vett saját példák tartoznak, de többek között Pázmány Péter nevelési felfogásának vizsgálata is a prédikációi alapján. Ezekből áll össze az a modell, amelynek a főbb tényezőit az Összegzésben ismertettem és csoportosítottam. A kutatás eredményeként a kor nevelési-oktatási folyamatát nem kizárólag módszertani vagy életmód történeti szempontból elemzem, hanem interdiszciplináris eszközökkel komplex, a gyermek későbbi sorsát meghatározó rendszerként. Ennek a körülményeit kívántam azonosítani. Az egyes aspektusok együttes vizsgálata olyan jellemzőket tár fel, amik ebben a formájukban csak erre az időszakra igazak, s az így megállapítottak segítségünkre lehetnek a személy specifikus kutatásoknál is.

RÁCZ BALÁZS
rbv9601@gmail.com
Levéltár
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Oborni Teréz
egyetemi docens, ELTE BTK

Nemesi birtokzálog a 17. századi Erdélyben

A birtokzálog-zálogügyletek a kora újkorban a kötött földtulajdoni viszonyok miatt a nemesség számára alapvető készpénzhez jutási lehetőséget biztosítottak, s így meglehetősen gyakoriak voltak. A jogügyletről alkotott képünket azonban annak ellenére is a Hármaskönyvben leírtak határozzák meg, hogy annak betartására egyáltalán nem minden esetben került sor. Munkám során tehát a tényleges joggyakorlat feltárását tűztem ki célul levéltári források bevonásával, a konkrét zálogügyletek elemzése révén – természetesen összehasonlítva azt a Hármaskönyv, illetve a jogtörténeti szakirodalom megállapításaival –, a vizsgálatot azonban leszűkítve az Erdélyi Fejedelemség nemességére az 1606–1691 közötti időszakban.

A kutatás alapján megállapítható, hogy a zálogjog leírása, legalábbis a 17. századi Erdélyben, meglehetősen nehezen oldható meg általánosító szabályokkal, sok helyen kell utalnunk kivételekre, hiszen a kauteláris gyakorlat a szerződő feleknek változatos megegyezési lehetőségeket biztosított. A források tanúsága szerint még az olyan széleskörű konszenzussal elfogadott megállapítások sem kezelhetők teljesen kritika nélkül, mint a zálogjog antichretikus jellege, a közbecsű érték megállapítása ősi birtok esetén, a hiteleshelyi bevallás és a beiktatás szükségessége, illetve a zálogba adás maximális időtartama.

Az ügylet leírására alapvetően két *terminus technicus* használatos: *impignoratio* és *inscriptio*. Ez utóbbi fogalom használata a szakirodalomban azonban közel sem egységes, ami a források tükrében egyáltalán nem is meglepő. A szó jelentéstartalma ugyanis a Hármaskönyvben szereplőhöz képest a 17. századi Erdélyben nagyban módosult, s egyaránt jelentette a fejedelem zálogcím alatti adományát, illetve a magánszemélyek kifejezetten kölcsönügylet nélkül tett ideiglenes adományát is.

A magánszemélyek egymás közötti zálogügyleteinek, illetve a fejedelem zálogcím alatti adományázási gyakorlatát összegezve lehetőség adódott a felek motivációi mellett a szerződéskötés és a kiváltás folyamatának feltárására is.

Ez az elemzés csupán a kutatás első, alapvetően jogtörténeti megközelítésű fázisa, amely új eredményei révén elengedhetetlen a munka folytatásához elsősorban a kérdés társadalomtörténeti vetületei irányába, ugyanakkor a vizsgálat kibővíthető a fiskális birtokpolitika, illetve más magánjogi kérdések hasonló szisztematikus kutatásának irányába egyaránt.

KINTLI DÓRA
dora.kintli@gmail.com
Történelem-latin
Osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
J. Újváry Zsuzsanna
egyetemi docens, PPKE BTK

„Sub fide fassi sunt". Torna megye 1582. évi vizsgálata

Dolgozatomban Torna vármegye állapotát vizsgálom a 16. század második felében a terület 1582. évi latin nyelvű összeírása alapján. Habár a vármegye a török váraktól viszonylag távol, ellenben Kassához, Felső-Magyarország központjához, a királyi kormányzat egyik fő székhelyéhez közel feküdt, települései Fülek 1554-es elfoglalását követően fokozatosan török adófizetővé váltak, 1582-re pedig már a vármegye minimum 81,8%-át érték el az oszmán adószedők. A vármegye déli részén fekvő Szádvár nem tudott hatékony védelmet nyújtani a körülötte fekvő falvaknak, hiába került 1566-ban az uralkodó kezére, és kezdődött meg 1578-ban felújítása.
Egymás mellé állítva a török és magyar félre fizetett összegeket, egyértelmű a török félre fizetett adók túlsúlya a magyar félre adotthoz viszonyítva. A portákra eső összegekben a török félen nagy az eltérés a falvak között, az összegek általában 1,5-8,6 Ft között oszlanak el, amelyben a legnagyobb tétel a török földesúrnak fizetett summa volt. Ehhez képest a magyar földesúrnak fizetett pénzbeli adók portánkénti összege általában csak 0,5-2 Ft között volt. Az összes befizetett adóból 1891,2 Ft jut török félre, míg magyar részre csupán 449,54 Ft. Az összesen a két félre fizetett adóknak 19,2 %-a jut magyar félre, 80,8%-a török félre, a török adónak 79,1%-át pedig a török földesúrnak fizetett summa teszi ki. Habár a telelpülések magyar félre még tartoztak terményjáradékkal, helyenként ajándékokkal, valamint az államnak fizettek hadiadót az összeírás nem tartalmazza, még ez sem változtat a török adók túlsúlyán. Ha azt esetleg sikerült is minden dikális jegyzékben szereplő porta után beszedni, még akkor is, az csak 439 Ft-tal növelte meg a magyar bevételeket, és így még mindig jóval alatta marad a magyar félre fizetett adó a török félre fizetettnek. Ráadásul a török adó folyamatosan emelkedett, míg a magyar félre fizetendő cenzus nem változott. Így a török adószedés háttérbe szorította a magyart, annak ellenére, hogy a távolság a török váraktól nagyobb volt, mint a magyar végektől avagy a magyar földesúrtól.
A tizenötéves háború során sikerült a magyar csapatoknak visszafoglalniuk Füleket, ezzel pedig az oda adózó falvak elvileg felszabadultak a török adófizetés kötelezettsége alól, a gyakorlatban a békekötés után ismét megindult a települések hódoltatása, így a tornai falvak egy része is ismét hódolt státuszúvá vált.

GYÖRGY ÁRPÁD BOTOND
abgyorgy@gmail.com
A kulturális örökség kutatása és hasznosítása
MA, 4. félév
Babeș-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Rüsz-Fogarasi Enikő
egyetemi tanár, BBTE

Teleki Mihály első házassága

A házasság és a lakodalom társadalmi felemelkedésben, reprezentációban és karrierépítésben betöltött szerepét gyakran kiemeli a történetírás. Ez igaz Teleki Mihályra, aki középnemesi sorból kiindulva megalapította Erdély egyik legnagyobb arisztokrata dinasztiáját. Hála a viszonylag gazdag forrásoknak nem csak arról alakíthatunk ki képet, hogy hogyan zajlott le egy 17. századi házasság és lakodalom, hanem arról is, milyen szempontokat vett figyelembe Teleki a jövendőbelije kiválasztása során, illetve kikkel konzultált előtte. Figyelembe kellett vennie családja és rokonai véleményét, valamint választásával nem sérthette meg a fejedelmet. A lakodalom szervezése során pedig biztosítania kellett a vendégek kényelmét bemutatnia saját erejét és lehetőségeit. Habár maga a házasság rövid ideig tartott számunkra úgy tűnik mai modern szerelem is kialakult a két fél között. A mély érzéseket jól mutatja Teleki gyásza. Összességében kirajzolódik egy alaposan átgondolt és sokakkal egyeztet terv, ami alapján Teleki igyekezett saját társadalmi pozícióját megerősíteni, sikerrel.

KORTÁRS BRIT IRODALOM

TÓTH ZSOLT
zsolt.toth753@gmail.com
Anglisztika
BA, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kiss Attila
egyetemi docens, SZTE BTK

Bestial Parts of Ourselves: An Examination of Adrienne Kennedy's *The Owl Answers* and Peter Shaffer's *Equus*

The animal and the human share a long and intricate relationship in the history of art and philosophy. Many arguments have been proposed in Western critical thinking in order to establish a power relation in which the animal and the human occupy the inferior and superior position respectively. In the first part of my paper, I map various proposals that had been made along the lines of language use and I examine the implications these had concerning the status of the animal in Western culture and the emergence of the human Self. With the advent of postmodernity, these aspects of culture come to the fore and are rigourously problematized. Due tot he growing interest in the predicament of animals, the first animal rights discourses are formulated. At the same time, the human Self which used to be conceptualized as a homogeneous, transparent and definite entity was now revealed by postsemiotics and deconstruction to be socially constructed and performative in nature. In the second part of my investigation, I examine the ways in which these phenomena manifest themselves in two Anglo-American plays, namely Adrienne Kennedy's The Owl Answers and Peter Shaffer's Equus. Via the comparative analysis of the dramatic texts and adaptations of the two plays, I illustrate how the theatre, and especially the theatre of Kennedy, which makes extensive use of corporeal modes of signification beside linguistic ones, is more capable to achieve the democratic representation of animals and humans.

MOLNÁR ÁDÁM BOLDIZSÁR
molnar.boldizsar@gmail.com
Anglisztika
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Pikli Natália
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Beyond Postmodernism: Narrative, Dialogue, and Dramaturgy in Martin McDonagh's The Pillowman

Jelen pályamunka Marin McDonagh *The Pillowman* (*A párnaember*) című drámáját tárgyalja a narratív epizódokra és jelenetekre fókuszálva. Két kérdést kíván megválaszolni: milyen hatással van a narratíva, a történetmesélés a dramaturgiára, és a narratíva jelenléte felülírja-e a dráma posztmodernizmusát, ezáltal poszt-posztmodern darabbá téve a művet. A pályamunka hat szekcióból áll. Az első a bevezetés. A második Martin McDonagh dramaturgiájának általános jellemzőit tárgyalja, hogy kontextust teremtsen a pályamunka alapvető kérdéseihez, valamint vázolja *A párnaemberben* megjelenő realitások struktúráját. A harmadik szekció elméleti hátteret biztosít, elsősorban Mikhail Bakhtin, Hugo Bowles, és Susanne Peters munkáit használva. Lefekteti a mesélő, hallgató, és szerző közötti kapcsolatokat, a történetmesélés aktusának szerepét a hatalmi viszonyok alakulásában, valamint kifejti, milyen funkciót töltenek be a fizikai szövegek a színpadon; mindezek mellett elemzi a darab látszólagos posztmodernizmusát, elsősorban Bakhtin polifónia-elméletére hivatkozva. A negyedik szekció a történetek és történetmesélés funkcióját elemzi a dráma szövegében, míg az ötödik azt tárgyalja, miként jelennek meg a mesék a színpadon. A hatodik szekció lezárja és összefoglalja a pályamunkát.

SZABÓ EMESE
makacsmacska33@gmail.com
Anglisztika
MA, 1. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Juhász Tamás
egyetemi docens, KRE BTK

Identity Politics in Kazuo Ishiguro's Works

Kazuo Ishiguro is a well-known contemporary author who became popular and globally read in the past few decades. As a winner of the 2017 Nobel Prize in Literature and the owner of several other notable awards, it cannot be doubted how successful his literary works are. One may ask what his success could be. Having Japanese origins, Ishiguro's novels include elements such as memories of his childhood as well as cultural and sociological aspects. In my essay, I intend to analyse his two novels, namely The Remains of the Day (1989) and An Artist of the Floating World (1986). In both novels, I am willing to present the findings about the protagonists and the source of their individual problems including national traits of their actions and behaviours as well as their crisis of identity. With an additional research about the author's life, I wish to compare and analyse his two novels and their most important characters.

MALOU KÜRPICK
malou.kuerpick@gmx.de
Anglisztika
MA, 4. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Moise Gabriella
egyetemi adjunktus, DE BTK

Postcolonial Identity and Intersectionality in Zadie Smith's Swing Time

Zadie Smith's most recent novel Swing Time (2016) continues her exploration of individual identity in relation to the broader social context by telling the story of an unnamed narrator and her childhood friend Tracey, members of the second-generation British-Jamaican diaspora in London. Their quest to construct a solid diasporic identity often results in dissonance with themselves and their environment, and produces social and material backlash. Using a framework of postcolonial (Hall), intersectional (Crenshaw), and performative (Braidotti) theories on identity formation, this paper traces the ways in which cultural and structural power hampers hybrid subjects' efforts for identity construction in Western society. It fragments and stratifies the diaspora community at large through sanctioning gender, race or class difference with individually specific consequences. The narrator's and Tracey's agency and capability to develop and maintain an empowering cultural identity is therefore jointly curtailed by cultural and structural forces that prey on particular embodied identity facets and their intersections. The narrator's father's whiteness enables her socio-economic privilege, but only Tracey develops cultural agency on the basis of her parents' experiences with gendered and racial discrimination. Each character's range of agency is insufficient to overcome subordination individually. Their empowerment is only feasible if the impact of intersectional difference on cultural and socio-economic agency is collectively recognized, and individual resources and agencies are collectively shared. Failing to do so bereaves particularly Tracey of a sustainable empowering identity, and turns both their individual efforts into either vulnerability or complicity.

MEZEY ANNA-NÓRA
mezey.anna@yahoo.com
Világ- és összehasonlító irodalom–angol nyelv és irodalom
BA, 6. félév
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Csíkszeredai Kar

Témavezető:
Prohászka-Rád Boróka
egyetemi adjunktus, SEMTE

Space as a Mythical Element in Two Plays by Sam Shepard

Mythology and mythical elements have always been an organic part of litarature. During the postmodern period, mythological thinking has changed, grand-narratives have faded and new micro-narratives have emerged in their place. Thereby, also in literature the deconstruction of myths and mythical elements has become an exciting phenomenon.
The aim of this research is to present the concept of mythical space and also to reflect on how mythological elements of space are presented and deconstructed in two plays by Sam Shepard, True West and The God of Hell.
In my paper I attempt to present how different types of myths are presented and deconstructed in two chosen play by Sam Shepard, using as a theoretical foundation works by Radu Surdulescu, Roland Barthes, Donald E. Morse, Linda Hutcheon and Boróka Prohászka-Rád. The present paper also attempts to present the concept of the mythical space of the West and the desert, and reflect on how these elements shape the characters and the entire literary world created in the selected plays. True West and The God of Hell are analyzed on the basis of Victor Turner's theories on liminality, along with Bruce Kuklick's and Roland Barthes's theories on myths as images and language – as they exist in the consciousness of people and have multiple layers of meaning.
My study is structured around the selected myths, the way in which they appear in the given literary works. My paper opens with the presentation of the theoretical background, the presentation of the selected plays, followed the description of how myths of space – the West, the Frontier – serve as locations of a utopic, idealized state, and how the characters of True West and The God of Hell use these myths in their process of creating a sense of identity. I also look at the myths of masculinity, how they are used by Sam Shepard, and how different types of masculine success are represented in the selected works. Later, based on the theories of Kuklick, I attempt to describe how myths behave like images in the world of the two plays and how images of Americanness have changed, a change the representation of which seems to be one of Shepard's main themes and central concerns.

KRISZTÁN DANIELLA
dancsusz@gmail.com
Anglisztika
BA, 5. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Moise Gabriella
egyetemi adjunktus, DE BTK

The Metaphor of Cannibalism in David Mitchell's Cloud Atlas: The Social and Natural Disaster of Consuming

The theme of cannibalism often occurs in literary works, mostly with the intention to represent the notion of "otherness," with which the readers are unable to identify themselves. The repugnance that is triggered by the figure of the cannibal makes the motif a powerful tool to achieve an alienating effect. In David Mitchell's *Cloud Atlas* (2004), the trope of cannibalism can be seen as interweaving with consumer culture and society, since the phases of purchasing, consuming, and producing waste eventually lead to the maximal depletion of resources, and as such, a society can destroy its future, which can be considered as an act of gradual self-consumption.

Mitchell's novel incorporates six storylines embedded into each other in a story-within-a-story manner, evoking the Russian Doll motif that, in fact, symbolizes the structure of the novel. This complex narrative structure, on the one hand, enables the reader to observe the consumer culture and society from different temporal and geopolitical perspectives beginning from the mid-nineteenth century. On the other hand, it reflects on the theme of cannibalism through the way each chapter is eaten up by the preceding one. This paper explores the representation of cannibalism in the novel, and delineates two levels on which it appears: the first context portrays cannibalistic tribes, while the second one displays an industry of producing and recycling human clones as fast food. These storylines question the notion of civilization, and by juxtaposing the consumer society with tribes of cannibals, it challenges the concept of consumer society. Besides the depiction of cannibalism in *Cloud Atlas*, this analysis focuses on the confrontation of being civilized or savage, and the emerging social issues revolving around consumerism—the shifting personal and social values due to the increasing influence of materialism, the aversion to aging, as well as the nonchalance and ignorance about the exploitation of natural resources.

KIND BLANKA
blanka.kind@yahoo.hu
Angol
BA, 5. félév
Partiumi Keresztény Egyetem

Témavezető:
Veres Ottilia
egyetemi adjunktus, PKE

‚There Is No Other Way': Jeanette Winterson's Adaptation of the Myths of Atlas and Sisyphus in Weight

My discussion of Winterson's *Weight* (2005) takes as its starting point Fiona Hobden's argument and reading of the novel which claims that "this post-modern appropriation of the ancient myth of Atlas and Heracles articulates a new way of understanding the universality of myth, locating it firmly within the personal" (Hobden 2). I am interested in the ways Winterson transforms and adapts the myth of Atlas, with special emphasis on her method to make the myth personal. I am primarily interested in Winterson's personal, autobiographical choice of subject, in what she means by claiming she wrote the story "out of my own situation" (Winterson 3). I want to look at what kind of changes result from her retelling of the myth of Atlas, how she reflects on aspects of her life by appealing to this myth, and how she explores human nature in general through this myth. My analysis shall address three major topics: questioning the validity of norms in the dominant masculine discourse, the motif and trope of carrying a burden, and the question of subjectivity and authenticity, especially as it comes to surface in the final story of Laika, the space dog, through the liberating act of carrying a weight of one's own choice.

DÓKA DÓRA
doka.dora@gmail.com
Emberi Erőforrás Tanácsadó
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:
Remport Eglantina
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Woolf, O'Brien, Virginia

My paper 'Woolf, O'Brien, Virginia' analyses Virginia: A Play, a play by contemporary Irish writer Edna O'Brien from 1980/1. The play is a "bioplay", based entirely on the life of Virginia Woolf. All the words of the play are taken from Virginia Woolf's published materials, such as published correspondence, diaries, short stories, novels, and Woolf's autobiography. As for technique, O'Brien replicated the writing style of Virginia. There are large amounts of materials in which O'Brien used Virginia's stream-of-consciousness technique, borrowed mostly from Virginia's novels.

My research had several layers. I identified the sources of the lines of Virginia: A Play. I identified the source of each line of the play in Virginia Woolf's novels, short stories, letters, diaries and autobiography. I did this to find the many new layers of meaning these identified texts added to the understanding of O'Brien's play. I also examined how true O'Brien remained to the original Woolfian material, and track down what events, moments or personal characteristics Edna O'Brien had left out of Virginia: A Play. I also wanted to find out what motivated O'Brien to leave out certain elements of the original Woolfian material. Finally, I examined the place of Virginia: A Play in Edna O'Brien's œuvre.

My research is important as Virginia: A Play is a relatively under-researched text. Only Dawn Duncan, Milada Franková and Monica Latham wrote about it, and Edna O'Brien herself is a relatively un-researched author despite the fact that she is one of the most popular female authors of the twentieth century. Virginia: A Play is important also because it reveals not just O'Brien's views on Virginia Woolf's and the life of her family but also O'Brien's views on her own family (especially her father Michael), making the play one of the most personal texts of O'Brien's œuvre.

KORTÁRS MAGYAR IRODALOM

PINCZÉSI BOTOND
pinczesibotond@gmail.com
Magyar–média
BA, 1. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Pataki Viktor
egyetemi tanársegéd, KRE BTK

A leírás hiánya avagy a hiány leírása (A költői leírás lehetőségei Szijj Ferenc *Agyag és kátrány* című kötetében)

Dolgozatom azzal foglalkozik, hogy az *Agyag és kátrány* című kötet ekphraszisz jellegű verseiben milyen módon mutatkozik meg a hiány és a leírás ellentmondásos alaphelyzete. Ez azért fontos, mert a kötetet még nem részesítette figyelemben alaposabb szövegolvasatokra épülő értekező szöveg, így nem próbálva azt a részletes verselemzések felől hozzáférhetőbbé tenni. Bár tekintettel vagyok Szijj Ferenc fotográfus munkásságára, de szigorúan lírájából indulok ki a képalkotás költői lehetőségeinek analízise során, valamint a Szijj-líra szuverén módon kezelése az oka annak is, hogy a Nemes Nagy Ágnessel és Petri Györggyel való összevetésen kívül a Szijj-költészet kanonizációjának problémája nem kapja meg a kiérdemelt hangsúlyokat írásomban, amelynek törzsszövege három vers részletes elemzését tartalmazza. Az *Utazás*ét, ami a kötet nyitóverse, a *Visszafordulás*ét, mely motivikusan az *Agyag és kátrány* több verséhez is kapcsolódik, valamint a *Leírás*ét, amely talán a legkiemelkedőbb lírai teljesítmény a kötet deskriptív versei között.

CSETE SOMA
somacsete@gmail.com
Magyar
BA, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kulcsár-Szabó Zoltán
egyetemi tanár, ELTE BTK

Anamorfózis és pszichózis – Megértés és befogadói aktivitás problémái Szijj Ferenc-versek kapcsán

A dolgozat Szijj Ferenc *Agyag és kátrány* című verseskötetének megközelítésére tesz kísérletet, és egyben egy olyan olvasási stratégia megalapozását és kipróbálását is célozza, amely alkalmas lehet a befogadás aktusában egyszerre műveletivé váló "értelmes„ és "értelmetlen„ tartalmak dinamikus jelölésére. Mindehhez (a hermeneutika, a médiumelmélet, a pszichoanalízis és a posztstrukturalizmus elméleteit összevetve) a szövegek retorikai teljesítményének egy olyan leírására tettem kísérletet, amely képes lehet dialektikus és dichotomikus viszonyaikon túl is érzékeltetni a diskurzusok egymásba ágyazottságát– feltárva a befogadóvá válás tapasztalatát a nyelv és a lírai beszéd nem jelölő dimenziói felől is.

GAÁL GABRIELLA
gagab95@gmail.com
Magyar–történelem
Osztatlan, 8. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bőhm Gábor
egyetemi adjunktus, PTE BTK

A (szöveg)testhatárok bizonytalansága Tóth Krisztina *Vonalkód* című novelláskötetében

Tóth Krisztina *Vonalkód* című elbeszéléskötete a roncsolt, a torz testeket reprezentálja. A dolgozat homlokterében a vonal motívum és a (szöveg)test fogalom jelentésének kibontása áll. A tanulmány kísérletet tesz bemutatni a fenomenológiai értelemben vett test és azt meghatározó kultúra és társadalom elválaszthatatlanságának összetevőit. A kötetben két (szöveg)testtípus jellemzői figyelhetőek meg: ilyen a megkülönböztetett testek halmaza, vagyis azon szereplői testek, melyek elsődlegesen negatív előítéleteket váltanak ki másokból. Másik testtípus kategóriáját a hétköznapi testek alkotják, melyek egyrést képesek összekötni a különbözőséggel bíró testeket, másrészt megkülönböztetetté is tehetik őket. A dolgozatban bemutatott testpoétikai és gender szempontú megközelítés eredményeivel olyan horizont nyitható Tóth Krisztina elbeszélő művészetére, amely rálátást enged korábban kevésbé vagy éppen egyáltalán nem reflektált (test)narratológiai sajátosságokra.

VINCZE RICHÁRD
v.richmail@gmail.com
Anglisztika
BA, 3. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Pataki Viktor
egyetemi tanársegéd, KRE BTK

Beszéd – hallgatás – ima (Az elbeszélés lehetőségei Esterházy Péter *Márk-változat* című „regényében")

A dolgozat témája Esterházy Péter *Egyszerű történet vessző száz oldal – Márk-változat* – című „regénye" illetve annak narratológiai elemzése.
Ahogyan az a *Márk-változat* recepciótörténetben eddig megfogalmazott kritikai beszédmódok értelmezése során egyértelműen kijelenthető, a fokalizáció helyzetét és az elbeszélői nyelv lehetőségeinek kérdéskörét mindeddig csak felületesen, az addigi Esterházy-kötetek távlatában érintették vagy egyáltalán nem is tettek lényegi különbséget a két funkció között, így kerülve el az „emlékezéstechnika osztott beszédhelyzetének" értő, és átfogó elemzését.
Az elmúlt húsz év irodalomtörténeti távlatából azonban először is fontosnak látszik kiemelni, hogy Kulcsár Szabó Ernő már az 1996-ban kiadott Esterházy-monográfiájában felhívja a figyelmet a szerző által létrehozott elbeszéléspoétikai horizont komplexitására, egyúttal az első és egyben a nyelv és narráció szempontjából lényeges összefüggő elemzését adja. A *Fancsikó és Pinta* narratív technikáját értékelő részben – mely hangsúlyosan a *Márk-változat*ra is érthető – azt írja: „A villogó, ironikus, jó kedélyű játékot itt az a folyamat szüli, ahogy egy-egy hajdani emlékjelenet valóságos súlyát érzékeltetni tudja a hajdani gyermeki reflexió és a mai írói tudatosság kontrolltükrében". Valamint azt is valós alapvetésnek tartja, miszerint a történetekhez a „visszatekintő elbeszélő egykori önmaga képzeletbeli nézőpontján keresztül férhetünk hozzá."
A dolgozat tehát elsősorban annak – az Esterházy-prózában sokat tárgyalt – elbeszélői pozíciónak a vizsgálatára vállalkozik, amely a *Márk-változat* esetében szinte egyáltalán nem jelent meg a kötet értelmezéseiben. Az elbeszélés szerkezetének, a különböző narrációs eljárásoknak, valamint a mondás és az ahhoz szorosan kapcsolódó hallgatás alakzatainak vizsgálata (többek között) azt mutathatja fel, hogy Esterházy szövege nem kizárólag teológiai vonatkozásai felől olvasható.

MEISZTERICS ADRIENN
adri.meiszterics@gmail.com
Magyar
BA, 3. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Mészáros Márton
egyetemi adjunktus, KRE BTK
Pataki Viktor
egyetemi tanársegéd, KRE BTK

Érzékelés és emlékezet Dragomán György *A pusztítás könyve* című regényében

A munkám során Dragomán György első regényét, *A pusztítás könyvé*t vizsgáltam. Ezen belül a dolgozat a regény fő szervezőelvére, a részletgazdag érzékelés-ábrázolásra, a jelenség tér-és időkezelésre, valamint a szereplői emlékezetre gyakorolt hatására koncentrál. *A pusztítás könyve* mindeddig nem kapott kiemelt figyelmet a recepcióban, olvashatósága pedig többnyire egyfajta rendszerellenességre épülő értelmezés köré szerveződik, amely kategória alá sokan Dragomán teljes életművét is megpróbálják besorolni annak ellenére, hogy ezen jelentésréteg nem merül ki pusztán az „ellenállás" tematikus olvasásában és magyarázatában.
Emellett a kritikusok megemlítik *A pusztítás könyve* kapcsán az érzékelés-ábrázolás kiemelt regénybeli szerepét, ugyanakkor mégsem vetik alaposabb vizsgálat alá. Dolgozatomban erre az alaposabb elemzésre teszek kísérletet, elsősorban Helmuth Plessner *Az érzékek antropológiája* című tanulmánya segítségével, amelynek alapján a narratíva egy az eddigiektől eltérő olvasattal gazdagodhat, és amely által igazolni kívánom a hipotézist, miszerint *A pusztítás könyvé*nek szereplői több tekintetben is állatias jellegű karaktereknek nevezhetők. Ez a megállapítás is az érzékelés-ábrázolás intenzitása és módja miatt tehető meg, ahogyan az is, hogy az érzékelés kitüntetett munkája megváltoztatja az idő és tér funkcióját a diegetikus világban: az elbeszélt idő és az elbeszélés ideje élesen elválik egymástól, de tulajdonképpen szinte el is veszti szerepét, a tér pedig ezzen párhuzamosan kiemelt fontosságúvá válik. Szinte azt lehet mondani, hogy a regény a tér dimenziójában kezd létezni. Az emlékezés pedig, amely egy viszonylag aktív tudati működést igényel, az érzékiség magasabbrendűsége miatt eltérő módon, az érzékelés segítségével és egyúttal éppen ezért „akadályként" működik a főszereplő tudatában.

AMBRUS DOROTTYA
dorottya.ambrus@yahoo.com
Magyar–orosz
BA, 2. félév
Babeș-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Selyem Zsuzsa
egyetemi docens, BBTE

„Gyűlnek egyre fekete vágyaim"– a többszörösen kettős élet feszültségeinek kisülése Rafi Lajos költészetében

Mit jelent költőnek lenni általában? Hát egy hagyományaihoz ragaszkodó gáborcigány közösségben? Mivel jár a cigány kisebbséghez tartozni egy olyan magyar többségű közösségben, amelynek magyarjai is kisebbségiek a maguk során? E kérdések segítségével próbálom megközelíteni Rafi Lajost és költészetét. A többszörösen kettős élet, a megélhetés mindennapi problémái a szorongás, a kitaszítottság az elkeseredett tehetetlenség érzésébe száműzték a költőt, állandó feszültségekként határozták meg életét. Dolgozatomban Rafi költészetét emocionális szociológiai megközelítéssel, kritikai-szociológiai elemzésen keresztül, Deleuze–Guattari kisebbségi irodalom fogalmából kiindulva vizsgálom meg. Arra a kérdésre keresem elsősorban a választ, hogy hogyan oldahatók fel a Rafi költészetében jelentkező feszültségek, ha feloldhatók egyáltalán.

GAÁL GABRIELLA
gagab95@gmail.com
Magyar–történelem
Osztatlan, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bőhm Gábor
egyetemi adjunktus, PTE BTK

Ha a test beszélni kezd – Szvoren Edina, valamint Tóth Krisztina prózakötetei-nek korporeális szempontú olvasata

A dolgozat a magyar kortárs irodalom két jelentős szerzőjének írásait; Tóth Krisztina *Vonalkód és Pixel*, valamint Szvoren Edina *Pertu és Nincs, és ne is legyen* című prózaköteteit vizsgálja. Az elemzés korporeális megközelítésből indul ki és azt vizsgálja, hogyan kerülnek ábrázolásra a szereplői testek, amik egyszersmind bőrbe kötött szövegek, történetek hordozói. A szereplői testek prezentációjához felhasznált nyelvi alakzatok szignifikáns szerepet töltenek be a történetek, valamint a két szerző írásművészete közötti összefüggésrendszer felfedezésében. A tanulmány a testet mint metaforát kezeli, mely által a szöveg és a szereplők, illetve a szöveg és az olvasójának kapcsolata is leírhatóvá válik.

HORVÁTH K. PÉTER
hkpetya@gmail.com
Angol–magyar
Osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
András Csaba
óraadó oktató, PTE BTK

Komplex képek (nem)csak keményen

Dolgozatom célja Kemény István költészetének vizsgálata, trópushálózatának a feltérképezése. Elsődlegesen az Ady- és Petri-hatás néhány általam relevánsnak tartott elemét kívánom megvizsgálni, majd különböző interpretációit nyújtani Keménynek egyrészt Paul de Man szövegközpontú elmélete felől, másrészt a nyugati kultúra olyan vizsgálati módszertanával, amely az irodalmi szöveget szimbólumként definiálja. Az irodalmi szöveg így egy kultúra kontextusában válik értelmezhetővé. Mindezeket az interpretációkat utána szeretném párhuzamba állítani különböző kortárs költőkkel, akikre véleményem szerint Kemény István erős hatást gyakorolt.

RÁLIK ALEXANDRA
ralik.alexandra@gmail.com
Magyartanár
MA, 1. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Mészáros Márton
egyetemi adjunktus, KRE BTK

„nem én vagyok az: idegen" A megszólal(tat)ás és megszólítás alakzatai Kovács András Ferenc „oroszverseiben"

Kovács András Ferenc recepcióját tekintve az Alekszej Pavlovics Asztrov hagyatéka keltette szinte a legkisebb visszhangot. A 2010-ben önálló kötetben is megszólaló orosz költőalteregó verseivel kevesen, keveset foglalkoztak: részletes elemzésről, a szerteágazó orosz irodalmi allúziók feltárásáról nem beszélhetünk, a kritika végső soron az orosz irodalom nagyjainak, illetve a fiktív költő „ősét", Sztyepan Pehotnijt életre hívó Baka István emlékének szánt hommage-ként könyveli el.

Dolgozatom nem csupán az életmű ezen recepcióbeli hiányosságát igyekszik pótolni, hanem a KAF-líra transzdialogikus palimpszesztként való értelmezéséből kiindulva vizsgálja az Asztrov-hang megképződését, valamint a hang és a para-, intertextusokkal megszólított és így a szövegek aktív résztvevőivé tett „kortársak" közötti párbeszédet. KAF oroszversei ennek értelmében nem a hagyományos értelemben vett szerepversként működnek, hanem az aposztrophé és a többszörös prozopopeia alakzatával fedik el a hangkölcsönzés mögött rejlő arcnélküliséget. Erre enged következtetni a hagyaték értelmezésének procedúráját is megkonstruáló fiktív keret, amely egyfajta implicit narratív struktúrába ágyazza a versciklusokat.

Hipotézisem szerint Asztrov hangját Baka-Pehotnij, illetve a dolgozat címében is idézett Oszip Mandelstam, a 20. század eleji „ezüstkor" kiemelkedő orosz lírikusának megszólítása, a már hallgatásba kényszerült költők prozopografikus megszólaltatása motiválja a legerősebben. A dolgozat kísérletet tesz az eddigi szakirodalomban csak jelzett, de részletesen nem értelmezett kapcsolatok felfejtésére. Fókuszában a mottóként, ajánlásként, idézetként vagy rejtett allúzióként megjelenő Baka- és Mandelstam-textusok azonosításán és az Asztrov-versekkel létesített dialógusuk értelmezésén túl az a fajta „sajáttá" tett idegenség áll, amely éppen a másik hangjának jelenlevőségét megőrizve tanúskodik a költészeti hagyomány újra- és továbbírásáról, pontosabban az annak egyes részleteit magán átengedő, másokat kitakaró ráírásként való működésről is. A KAF-líra olvasási kódjának megfejtéséhez a Mandelstam esszéiben kibontakozó, dialogikusságon és az irodalom egyfajta „geológiai" olvasatán alapuló költészetfelfogását is segítségül hívom.

KÖZÉPKORI ÉS KORA ÚJKORI EGYETEMES TÖRTÉNELEM

ÓNADI SÁNDOR
onadisandor@gmail.com
Történelem
BA, 5. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bárány Attila
egyetemi tanár, DE BTK

Adhemar szerepe az első keresztes hadjáratban

A dolgozat témája Monteil-i Adhemar, Le Puy püspökének bemutatása, különös hangsúlyt fektetve az első keresztes hadjárat eseményeire az 1095-ös clermont-i zsinattól kezdve Antiókhia 1098-as elfoglalásáig. A pápa, II. Orbán hatalmi bázisa ekkor – az inveszti titúra háború miatt – Dél-Franciaországra korlátozódott, ahol elképzeléseit Adhemar, s Rajmund, Saint Gilles grófja támogatta leginkább. A háborúra történő felhívást nem várt lelkesedés fogadta, s számtalan nyugati fejedelem jelentette be csatlakozási szándékát. A pápa, hogy foganatosítsa a hadjárat egyházi kezdeményezését, nem jelölt ki annak élére katonai vezetőt, azonban fennmaradt egy levél, melyben Adhemart a kezdeményezés vezetőjévé, s pápai legátussá avanzsálja.
Az egységes vezetés hiánya számos összeütközést eredményezett a különböző nemzetiségű, s a feudális hierarchia más-más fokán álló fejedelmek között, amely veszélyeztette a hadjárat sikerét. Hipotézisem, hogy Adhemar munkássága nélkül a hadjárat jóval a kijelölt cél előtt elbukott volna. Munkám során igyekeztem rávilágítani azokra az eseményekre, amikor a hadjárat sikere megdőlni látszott, s melyek megoldásában a püspök szerepvállalása számottevő volt. Erre kiváló példa lehet Adhemar átkaroló hadművelete Dorülainnál, vagy a sereg morális mélypontjait kiküszöbölő bűnbánó rituálék elrendelése. Kortársai halála után évekkel is úgy szólnak róla, mint aki összetartotta a sereg egészét. Állításaim alátámasztására a szemtanúi beszámolók, oklevelek, évkönyvek mellett felhasználtam a kutatás számára kevésbé ismert forrásokat is, mint például a Saint Pierre-i krónikát.
A téma kutatásának fontosságát igazolja, hogy a 18–19. századi francia történetírás vizsgálata óta Adhemar életpályájának bővebb kifejtésére nem került sor, csupán a keresztes hadjáratok történetével átfogóan foglakozó szakirodalom említi meg. A kutatás azon tendenciája, amely a püspök tevékenységét elsődlegesen katonai szemszögből igyekszik értékelni kevéssé ad teljes képet annak működéséről, mivel Adhemart nem csupán a csatamezők viharában kell keresnünk, legátusi feladatköre jóval túlmutatott ezen. Elsődleges feladata a pápai akarat érvényesítése, reprezentálása, valamint a hadsereg lelki ápolása volt. Munkámban – a korábbi kutatásokkal ellentétben – igyekeztem sokféle szempontból vizsgálni a legátus hadjáratban betöltött munkásságát, kiemelten a seregen belüli ellentétek lecsillapítását, s az ortodoxiával ápolt békés viszonyt szolgáló törekvéseit.

GUDMANN J. RAFAEL
gudmannjozsef@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Galamb György
egyetemi docens, SZTE BTK

A diplomácia ajándéka. A harmadik itáliai háború nemzetközi kapcsolati hálójának elemzése

A dolgozat témája az úgynevezett négyéves háború (1521–1526) had- és diplomáciatörténeti összefüggéseinek elemzése, különös tekintettel a páviai csatát (1525. február 24) megelőző és közvetlenül azt követő időszakban. Fontos kiemelni, hogy dolgozatomban nem szentelek kiemelt figyelmet az itáliai hadszíntérnek, vagy méginkább kiemelt figyelemmel kezelem a további hadszínterek eseményeit, mint Németalföld, Navarra, Észak-Franciaország és a Brit-szigetek. Ezt azért tartom fontosnak, mivel ezen eseményeket a nemzeti történetírások (angol és holland) az itáliai háborúktól viszonylag függetlenül kezelték, ami megakadályozta egy globális nézőpont kialakítását az eseményekről. Ebből kifolyólag munkám fő célja ezen globális nézőpont kialakítása és az ebből származó következtetések levonása, azok hasznosítása által új észrevételek vagy eredmények megfogalmazása az eseményekről.

ILLÉS KORNÉL
illes.kornel.an@gmail.com
Történelem
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Nagy Balázs
egyetemi docens, ELTE BTK

„A háború trófeái helyett a disputációkéra áhítoztam" – Pierre Abélard, az oktatói hírnév és a lovagi ideál

Dolgozatom középpontjában Pierre Abélard *Historia calamitatum* címen ismert műve áll. A 12. századi gondolkodó önéletrajzi jellegű írásában igen nagy figyelmet fordított az oktatói hírnevének kiépülésére, ennek leírása során pedig gyakorta hangsúlyosan katonai fogalomkészletet alkalmazott. Munkám során azt vizsgáltam, hogy mi lehetett Abélard célja az erőteljesen a dicsőségét hangsúlyozó és militáns retorikát használó narratívával. A kérdés megválaszolása érdekében áttekintem a versengés és a hírnév a 12. századi felsőoktatás közegében, valamint a lovagi ideálban betöltött szerepét, majd pedig a *Historia calamitatum* szövegét elemeztem a fentebb ismertetett jellegzetességek meglétét vizsgálva. Saját értelmezésemet arra a Mary McLaughlin, John Marenbon és Michael Clanchy által is osztott feltételezésre alapoztam, miszerint a mű Abélard Párizsba történő visszatérését volt hivatott előkészíteni. Ebből kiindulva arra a következetésre jutottam, hogy Abélard valószínűleg egyszerre akarhatott egy, a híveinek és egy az ellenségeinek szóló üzenetet közvetíteni a szöveggel, az elemzés középpontjába emelt jellegzetességek pedig ennek a kettősségnek az eszközei lehettek.

KOVÁCS ANNAMÁRIA
kovacs.annamaria95@gmail.com
Magyar–történelem
Osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vadas András
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A „harcos nő" mint karaktertípus az izlandi sagákban

Dolgozatomban arra a fő kérdésre kerestem a választ, hogy mi lehetett a szerepe harcos nőknek az izlandi sagákban. Ennek megválaszolása végett az írás első felében a saga-irodalom főbb kérdéseit tekintettem át, különös tekintettel arra, hogy a korai izlandi társadalomtörténet miként elemezhető a sagák felhasználásával. Ezt követően igyekeztem rámutatni, hogy egy szabad izlandi asszony életében milyen tényezők voltak jelentősek, mi volt a társadalomban elfoglalt helye és, hogyan tudta képviselni a saját érdekeit. Ezek főképp a házasság, válás és az örökösödés témaköreiben merülnek fel.
A dolgozat leghangsúlyosabb egységében, ami az izlandi harcos nőkről szól, megvizsgáltam a sagákban megjelenő karakterek hitelességének kérdését. Az általam választott karakterek és rétegeik bemutatása és elemzése azt a célt szolgálta, hogy a mögöttes, metaforikus szerepeiket felfedje. Elemzésem során arra a következtetésre jutottam, hogy a női harcosokkal általában összekapcsolt deviáns szerepek és karaktereik sorsa egy erős, propagandisztikus üzenetet hordozott a nők számára, amely rögzíti a társadalomban elfoglalt helyüket és szerepüket, valamint emlékezteti őket arra, hogy nem érdemes ennek határait átlépni. A karakterek szerepeinek elemzését Jenny Jochens és Jóhanna Katrín Friðriksdóttir nézőpontjaitól némileg eltérően végeztem.
A különböző deviáns szerepek – harcos, mágiahasználó, óriás, női vezető – elkülöníthetők, de üzenetük, mögöttes tartalmuk összefügg. A deviáns és hagyományos szerepeket sem mindig lehet szétválasztani, mivel a deviáns karakterek is képviselnek a társadalom által elfogadott és támogatott vonásokat. Összességében elmondható, hogy a „harcos nő" toposza egy propagandisztikus üzenet a társadalom számára, ami a 9–13. században a sagákon keresztül széles réteghez tudott eljutni.

EGYED REGINA
egyedregina07@gmail.com
Angol–történelem
Osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Novák Veronika
egyetemi docens, ELTE BTK

A hitves, az uralkodó és az előadó. Női szerepek a 14–16. századi angol királyi bevonulásokon

A 14–16. század folyamán fontos változásokon ment át a nőkép Európában. Míg a korszak elején még az eredendő bűn miatt kárhoztatott, jogaiban nagymértékben korlátozott nő képe volt a jellemző, addig a reneszánsz és a reformáció hatásainak köszönhetően a felmerült a nőnevelés kérdése, és előtérbe került bibliaolvasó, hitvitázó nő képe, aki alárendelt partnere férjének. A 16. században kinyílt az út a nők számára az uralkodói hatalom felé és Európa szerte egyre több nő jutott régensi vagy királynői pozícióba. A társadalom, mely az ideális nőt elsősorban férjüknek alárendelve képzelte el, fő feladatukként pedig a fiú örökös világrahozatalát tűzte ki, kétkedéssel fogadta a nők uralmát. Így az uralkodói reprezentáció fontos feladatává vált az uralkodónők alkalmasságának kihangsúlyozása. Ez a cél megjelent a királyi bevonulások szimbolikájában is, melyek változatos szereplőket vonultattak fel a bevonuló személy előtt.
Tanulmányomban 1377 és 1587 közötti angol királyi bevonulások angol, latin és olasz nyelvű verses vagy prózai feljegyzéseinek felhasználásával kerestem a választ három kérdésre, melyek a nők, a társadalmi megítélés és az ünnepségek kapcsolata köré csoportosulnak. Elsőként a társadalmi elvárások megjelenését vizsgáltam a királynék esetében, ezt követően azt figyeltem meg, miként reagált a királynői bevonulások szimbolikája a női uralkodók ellen irányuló kritikákra, végül azt elemeztem, hogy milyen női karakterek szerepelnek férfi és női bevonulások során egyaránt, és ezeket a karaktereket kik alakíthatták. A társadalmi elvárásokat és a társadalmi megítélést a bevonulások beépítették szimbolikájukba. A királynék ünnepei támogatták az adott elvárásokat a férj szerepét vagy az utód világrahozatalának fontosságát kihangsúlyozva, míg a királynők bevonulásai vitatták a negatív megítélést erős, országukért harcra is képes nők és férfi bevonulásokra jellemző motívumok ábrázolásával. Ehhez változatos férfi, női és allegorikus karaktereket alkalmaztak, melyek közül a női szereplők megformálásában akár nők is részt vehettek.

VARRÓ ORSOLYA
varro_orsolya@alumni.ceu.edu
Történelem
MA, 6. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Molnár Péter
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A marseille-i Saint Victor betagozódása a 11. századi provence-i birtokos társadalomba

Dolgozatom célja bemutatni a marseille-i Saint-Victor apátság beilleszkedését a 11. századi provence-i birtokos társadalomba. Az apátság 977-es (újra)alapítása után 1005-ben vette át a clunyi reformokat és a mozgalomra jellemző társadalomszemléletet, így a világi és egyházi hatalom teljes szétválasztásának igényét is. 11. századi birtokszerzéseik során ezért kezdettől fogva törekedtek a földekhez kapcsolódó jogok összességének megszerzésére, miközben több birtokos jogainak párhuzamossága, egymásra rétegződése bevett gyakorlat volt. A Saint-Victor terjeszkedése idején gyakran keveredett birtokvitákba szomszédaival, ezzel együtt a század végére mégis Provence leggazdagabb apátságává vált. Hatalmas okleveles anyaga kiváló lehetőséget nyújt egyes szomszédságok, birtokosi közösségek belső viszonyainak rekonstruálására, eddig azonban teljesen átfogó, részletekbe menő munka nem született a témában. A dolgozat célja sem ez, egyelőre pusztán a további munka lehetséges irányait, módszereit kívánja áttekinteni.

GLOVICZKI RÁHEL
glovirahel@gmail.com
Latin–történelem
Osztatlan, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Egedi-Kovács Emese
tudományos munkatárs, ELTE EC

Egy szentélet metamorfózisai. Szent Eulália legendájának késő antik és kora középkori változatai

Talán kevés olyan keresztény szentet ismerünk, aki akkora utat járt volna be, mint a hispániai származású, a Diocletianus és Maximianus féle keresztényüldözések korában 12 évesen mártírhalált halt Szent Eulália. Dolgozatom témája e szent gyermekszűz halála nyomán kiépülő kutusz és annak alakulása, mely Hispánia mellett a Frank Birodalomban bizonyul igencsak elterjedtnek.

A legenda metamorfózisai nyomán két érdekes jelenségre figyelhetünk fel, melyekről írásomban beszámolok. Egyrészt, hogy a hagiográfiai irodalom két, történeti korban, időben és élettörténetben szinte teljesen azonos Szent Euláliát tart számon. A feltűnő különbség csupán az, hogy egyiküket Merida, míg a másikukat Barcelona városa „vallja magáénak". Feltételezhető, hogy ugyanarról a személyről lehet szó mindkét változat esetében, s a „megkettőződés" a későbbi korok találmánya. E megkettőződés okainak tárgyalása mellett kutatásommal másrészt szeretném azt is bemutatni, hogy a különböző legendaváltozatokban hogyan és miért alakultak át a szent alapvető jellemvonásai, miként formálták különböző időben és térben a szerzők a róla élénken élő képet.

Dolgozatomban a fenti problémák elemzése nyomán elsősorban a Szent Eulália kultusz frank vonatkozásait vizsgálom, azon kérdésekre keresve a választ, vajon mi lehet az oka annak, hogy az eredetileg hispániai származású szűz vértanú tisztelete ilyen hamar és széles körben tudott elterjedni frank területeken is, s a szent kultuszának átvétele menynyiben illeszkedett a frank birodalmi törekvésekbe, a szentélet egyes elemeinek átalakulása mennyiben magyarázható történeti/politikai vonatkozásokkal.

Munkám eredményének tartom, hogy hozzájárulhattam mindannak alátámasztásához, megerősítéséhez és továbbgondolásához, amit a kutatás a szentkultuszról eddig tartott. Valamint sikernek tartom, hogy összegyűjtésre kerültek a dolgozatban bemutatott versek, melyekkel hosszútávú célom, hogy jól megkomponált műfordítások és további gyűjtések segítségével közelebb hozzam Eulália kultuszát a Frank Birodalom után egyszer a hazai közönséghez is.

MICHAL MACHALSKI
michalmachalski@gmail.com
Medieval Studies
MA, 3. félév
Közép-európai Egyetem

Témavezető:
Nagy Balázs
egyetemi docens, KEE

Fidelity in Gallus Anonymous' *Gesta principum Polonorum*

The aim of presented paper is to examine the depictions of fidelity in the Gallus Anonymous' *Gesta principum Polonorum*. Since the oldest work of Polish historiography was created in the circumstances of the political, social and intellectual upheaval, the questions of loyalty and obedience are crucial, and yet not examined, part of the chronicle. The presented paper fills this gap in historiography by examining Gallus' depictions of loyalty, promises, and oaths, as well as how they fit into the wider narrative and ideological content of *Gesta principum Polonorum*. In order to do so those fragments of the Gesta in which some notion concerning fidelity is brought up are identified and analyzed. The paper begins then with an overview of the research done so far on three aspects linked to the *Gesta principum Polonorum* that are, of upmost importance for the analysis of ideas reflected in Gallus' work: Gallus' identity; the multiplicity of voices contained in Gesta; and the unitary character of its structure. Then selected fragments of Gallus' work are analyzed: the idealized reign of the first Polish king, Boleslaw I, the subsequent collapse of his state after his death, and its restoration, narration about the downfall of king Boleslaw II, rebellion of Zbigniew and Magnus and finally, the characterization of Bohemians. The notion of fidelity Gallus presents strongly reinforces the idea of the Piast dynasty as domini naturales of Poland. Fidelity is shown as an integral virtue that forms the basis of the relationship between the Piasts and their subjects. At the same time, while the breaking of a promise or an oath is considered to be something with dire consequences, the ruling house is conveniently less affected by them. This depiction of fidelity therefore undoubtedly meets the political needs of Boleslaw III Wrymouth.

WÁGNER KRISZTIÁN
krisztofwagner@hotmail.com
Történelem
BA, 5. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Farkas Zoltán
egyetemi docens, PPKE BTK

Harald Hardrada trónigénye 1066-ban

1066 sorsfordító év volt az angol történelemben. Három komoly jelölt vetélkedett a királyi hatalomért, s mindegyiküknek volt is valamilyen jogcíme az angolszász királyság, Wessex trónjára. Harold Godwinson earl és Normandiai Vilmos esetében könnyű rámutatni erre a jogcímre. A harmadik trónigénylő esetében azonban már kissé nehezebb. III. (Keménykezű) Harald norvég király (1047–1066) ugyanis a korban általánosan elfogadott elvek alapján nem tarthatott igényt az angol trónra, testi és lelki adottságai, jelleme és tehetsége viszont alkalmassá tették volna arra, hogy angol király legyen. Szülőföldjét még fiatalon hagyta el, hogy idegenben próbáljon szerencsét, a kijevi fejedelem és a bizánci császár szolgálatában. Szolgálata harminc éve alatt sok mindent megtanult, hadvezérként aratott győzelmei növelték hírét, gyarapították vagyonát és kíséretét. Harald hazájába visszatérve megvette unokaöccsétől, I. Magnus norvég és dán királytól a norvég királyság felét, vagyona másik feléből pedig társadalmi és gazdasági helyzetét szilárdította meg a királyságban. Harald Hardrada erős és jó király volt. 1066-ban az angol királlyá koronázott earl, Harold Godwinson öccse, Tostig earl hívta be Angliába. Harald kapva kapott a segélyhíváson, mert jó ürügynek tűnt számára a hódításra. Wessex a korabeli Európa egyik leggazdagabb országa volt, ahol már régóta fáradoztak sokan a királyi hatalom gyengítésén. A központi hatalom gyengesége miatt hatalomra éhes, függetlenségre törekvő angolszász előkelők, valamint trónra vágyó külső erők vártak a kínálkozó alkalomra. 1066-ban is többen próbáltak trónra jutni. Közülük Harald alkalmas jelölt lett volna a királyság trónjára, ellentétben például azzal a Harolddal, akit a királyi tanács választott királlyá a trónörökös, Edgar nagykorúságáig, vagy azzal a Vilmossal, akinek az elhunyt király, Hitvalló Edward állítólag odaígérte az angol koronát, amikor egyszer „vendégségben" volt nála. Az adott politikai helyzet 1066-ban egy erős, mondhatni, keménykezű királyt kívánt, olyat, mint amilyen a norvég király volt és amilyen normandiai Vilmos, a Hódító végül is lett.

PÁSZTOR RENÁTA
pasztorrenata95@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Varga Beáta
egyetemi docens, SZTE BTK

I. Erzsébet és a Hetmanátus autonómiájának „arany ősze"

Dolgozatom témája az ukrán-orosz viszony alakulása I. Erzsébet 1741-től 1761-ig tartó uralkodásának idején. A munkám során azt próbálom bemutatni, hogy Erzsébet regnálása az ukrán és az orosz történelem tekintetében egyaránt meghatározó időszak, a cárnő ugyanis az egyetlen olyan orosz uralkodó, akit személyes szálak fűztek az ukrán területekhez, a kozák származású Alekszej Razumovszkijjal folytatott kapcsolata által, amely alapvetően meghatározta ukrán-politikáját. Pályamunkámban összegzem uralkodásának legfontosabb bel-és külpolitikai vonatkozásait, amelyek irányvonalukat tekintve egyértelműen apja, I. Péter politikáját követték. Ezzel szemben a cárnő Hetmanátushoz fűződő viszonya és politikai viszonyulása éles kontrasztban állt a bel-és külpolitikai döntéseit motiváló alapelvvel. Személyes érzelmei és Alekszej Razumovszkij hatására letért a péteri útról, és engedélyezte a hetman-választást. 1750-ben a Hetmanátus kozák katonai vezetője Kirill Razumovszkij, Alekszej öccse lett. 1764-ig tartó hetmansága az ukrán területek utolsó jelentős autonóm időszakát hozta el, amelyet Orest Subtelny a Hetmanátus „arany őszeként" aposztrofál. A hetman udvari pozíciójának és befolyásának köszönhetően képes volt megőrizni az ukrán különállást, valamint ennek köszönhető jelentős modernizációs folyamat és kulturális fejlődés ment végbe az ukrán területeken. I. Erzsébet halála után azonban elvesztette befolyását, a Hetmanátus területére távozott, majd a Hluhiv városában összehívott radán megpróbálta biztosítani az ukrán területek privilégiumait. A kozákság radán felvázolt elképzelései azonban teljesen szemben álltak II. Katalin integrációs politikájával, így a cárnő 1764-ben lemondásra kényszerítette Kirill Razumovszkijt, majd kiadott rendeletében megszűntette a Hetmanátus intézményét és megkezdődött az ukrán területek birodalomba olvasztása. Úgy gondolom, hogy az Országos Tudományos Diákköri Konferenciára készített dolgozatomban egy olyan téma került bemutatásra, amely a magyar historiográfiában szinte egyáltalán nem kutatott, véleményem szerint mégis fontos időszakát öleli fel az ukrán és az orosz történelemnek egyaránt. Munkám elkészítése során igyekeztem alapvetően az orosz nyelvű anyagokra támaszkodni, és ezeket beépíteni dolgozatomba, ezen felül úgy gondolom, hogy sikerült megvalósítanom a bevezetésben megfogalmazott célkitűzésemet, részletesen bemutattam az ukrán-orosz kapcsolatok sajátos alakulását és mozgatórúgóját I. Erzsébet uralkodásának ideje alatt.

VAS MÁTÉ
vasm4te@gmail.com
Történelem
BA, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vadas András
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Kasztráció és ellenbeavatás

Önéletírása szerint 1333-ban a későbbi IV. Károly látomásban részesül: egy angyal ragadja magával, és végignézeti vele, ahogy bujasága miatt kasztrálják rokonát, a vienne-i dauphint, amíg az angyal bűnbánatra inti. Károly álmát jövendölésként kezelve megpróbálja lebeszélni apját a rokon seregének felmentéséről. Napok múltán hírt kapnak a dauphin haláláról. Dolgozatomban két fő szempont érvényesül, amit véleményem szerint a látomásról eddig író történészek elmulasztottak érvényre juttatni műveikben. Az álmot egyrészt rítusként kíséreltem meg elemezni, Arnold van Gennep három átmeneti rítusokra vonatkozó stációját segítségül hívva, külön hangsúlyt szentelve a forrásban bemutatott két kollektívum szerepének: a Károlyt bujaságba belehajszoló udvarbelieknek és az álomban felbukkanó „nagy tiszteletet érdemlő" fehér ruhás férfiaknak, akik feltevésem szerint azon misztériumot jelenítik meg, ami felé az elragadtatása alatt köztes állapotba került Károlynak törekednie kellene. Fehér ruhás alakokra nem csak a Károly által idézett Jelenések könyvében, hanem egy Beda Venerabilis és egy Nagy Szent Gergely elbeszélte látomásban is lelhetünk.
A második szempont az önkasztráció keresztény kultúrkörön betöltött szerepének elemzése volt: az egyház habár törvényi úton is igyekezett fellépni az önmegtartóztatás ezen kerülőútja ellen, számos szentről maradt fenn olyan hagiográfiai emlék, amiben angyalok látomásos kasztrációban szabadítják meg őket vágyaiktól. Szent Jakab egy ördög által félrevezetett zarándokot önkasztrációja és életének kioltása után támaszt fel, mégis mindezen példák az önherélés örök ambivalenciájára mutatnak rá, mely a keresztényi értelemben vett férfiképet is kikezdi. A megcsonkítás tulajdonképpen csak az isteni kegyelem látomásokban cselekvőként való megtételével bonyolódhatott le. Hipotézisem szerint a terenzói álomban Károly kasztrációja és a beavatás sikerét szavatoló megláztatása is a mindeközben bestializált rokonra kerül kiszervezésre. Mivel a trónörökös nem egyházi személy – nem vágyairól, hanem azok kontrollálatlan megéléséről szeretne lemondani – ezért a sebek megejtése nem rajta, hanem érte történik. A rokon halála kiváltotta demonstratív rettenet hívja elő benne azon attitűdbeli átrendeződést, ami a zarándokkal ellentétben szuverén férfiképét is érintetlenül hagyja

ROMSICS ANNA
annaromsics@gmail.com
Középkori történelem tanulmányok
MA, 3. félév
Közép-európai Egyetem

Témavezetők:
Szende Katalin
egyetemi tanár, KEE
Carsten Wilke
egyetemi tanár, KEE

The Dissolution of the Templar Order and the Expulsion of Jews from Toulouse

A dolgozat célja a zsidók és Templomos lovagok kiűzése Franciaországból IV. (Szép) Fülöp Uralkodása alatt. A Toulouse városát érintő forrásanyagot vizsgálva igyekszik levonni arra vonatkozó következtetéseket, hogy mi állhatott az a két csoport elűzésének hátterében, hiszen ez a történészek körében erősen vitatott téma. A zsidók elűzése mögött a modern történettudomány anyagi okokat lát valószínűbbnek, szemben azokkal, akik vallási különbözőségeket látták az elűzések mozgatórugóit. A dolgozat a számos száműzetés közül az 1306-ban történtet veszi górcső alá, melyet Szép Fülöp rendelt el. Nem kisebb rejtély a Templomos Rend bukása sem. A szerzeteseket 1307. október 13-án tartóztatták le Franciaország egész területén, a király rendeletére elfogták és letartóztatták. Míg egyesek úgy vélekednek, hogy Fülöp király elhitte a Templomosok eretnekségről szóló vádakat, mások amellett érvelnek, hogy a Templomosok elűzésének hátterében anyagi és politikai okok álltak. A pályamunka két különböző forrástípust vet össze, okleveleket, mely a zsidók házainak eladását rögzítik, valamint a Toulouse-i Templomosok ingóságairól készült leltárt. A végkonklúzióban a források alapján azok táborához csatlakozik a tanulmány, akik anyagi és politikai okokat sejtenek a háttérben hozzátéve, hogy anyagi és politikai előnyszerzése során Fülöp intézkedéseivel a társadalomban kisebbségben lévő csoportokat vette célba.

KOVÁCS DOMINIKA
kovacsd10@gmail.com
Magyar–latin
Osztatlan, 11. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Egedi-Kovács Emese
tudományos munkatárs, ELTE EC

„Udvari irodalom", az udvar irodalma Bizáncban és Nyugaton

Dolgozatomban a bizánci-nyugati irodalmi kapcsolatok kérdését új megvilágításba szeretném helyezni: bizánci és frank udvarokhoz köthető műveken keresztül azt vizsgálom, vajon a hasonlóságok/párhuzamosságok magyarázhatóak-e konkrét, történeti mozzanatokkal, ugyanakkor az eltérések mennyiben tükrözik a helyi társadalmi és politikai viszonyokat, a „megrendelői kör", a patrónusok elvárásait. Három, nagyjából azonos időben keletkezett műben tanulmányozom Ámor alakját: Capellanus *De amore* című szerelemi traktátusában, a bizánci regényíró, Makrembolités *Hysminé és Hysminias* című regényében, valamint a Prodromos nevű költő (aki valószínűleg nem azonos a regényszerzővel) Manuél császárnak címzett udvari költeményeiben.
A frank és a bizánci regények között számos párhuzam figyelhető meg, ugyanakkor előbbiben a szerelem valódi művészete egy romantikus történetbe ágyazódik, míg a bizánci regények esetében a kalandok válnak dominánssá. Capellanus pedig rálicitál kortársaira, saját – még az írás pillanatában már a befejezettként említett – munkájára való többszöri hivatkozással kevésbé tűnik szerénynek, sőt vállalkozásával az udvari szerelem szintetizálását és nem kodifikációját teremti meg. Andreas Capellanus traktátusában az általam feltételezett patrónusváltás egy új megközelítési módot tesz lehetővé. A középkori szerzők megrendelésre írtak, és az igények minden esetben mások voltak. II. Fülöp sikertelen házasságai beleillenek a *De Amore* harmadik könyvének szemléletébe, mint ahogyan az első kettő Marie de Champagne grófnő irodalmi tevékenységébe.
Bizáncban és nyugaton is nagyjából egy időben jelenik meg illetve születik újjá a regényműfaj, köszönhetően Aquitánia-i Eleonóra és lánya Champagne-i Mária, bizánci részről pedig a Komnénosz-dinasztia (Manuél Komnénosz és Eiréné Sebastokratorissa) áldásos patrónusi tevékenységének. Eleonórának a második keresztes hadjáratban való részvétele ugyanakkor lehetőséget teremtett arra, hogy a két irodalmi udvar találkozhasson.

KÖZÉPKORI MAGYAR TÖRTÉNELEM

IGNÁCZ ÁGOSTON
ignacz.agoston@gmail.com
Magyar-történelem
Osztatlan, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bagi Dániel
egyetemi tanár, PTE BTK

A bambergi káptalan levele Salamon magyar királyhoz

A bambergi káptalan 1063 körül keletkezett, Salamon magyar királynak (1063–1074) címzett levele a hazai középkorkutatásban kevéssé ismert forrás, ugyanis latin nyelvű kritikai kiadása egy magyarországi forrás-, ill. szöveggyűjteménybe sem került bele. Ennek megfelelően magyar fordítása sem készült el. A levél tartalmát tekintve sok értékes információval szolgál mind IV. Henrik 1063. évi Magyarországra vezetett hadjáratának, mind pedig a 11. századi magyar dinasztikus konfliktusok tanulmányozásához. Éppen ezért adatainak vizsgálata, a korszak eddig ismert elbeszélő forrásaival való egybevetése fontos eredményekkel gazdagíthatja meglévő tudásunkat; különösen azzal a ténnyel, hogy a hazai krónikairodalom (14. századi krónikakompozíció) és néhány kortárs német elbeszélő forrás egyes passzusait leszámítva egy újabb, a 11. századi trónharcok megítélésében egyértelműen Salamon oldalán álló kútfővel gazdagodott meglévő forrásbázisunk. Ha pedig műfaji tekintetben szemlélődünk, a dolgozatban vizsgált levél az egyetlen olyan jelenleg ismert magyar vonatkozású középkori levél, amely a trónharcokban Salamon oldalán áll.

FARKAS ÁDÁM
farkasadam995@gmail.com
Történelem
MA, 1. félév
Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Süttő Szilárd
egyetemi adjunktus, ME BTK

A magyar nehézlovasság fejlődése a 12–14. században – historiográfiai áttekintés

A középkori Magyar Királyság hadszervezetével, azon belül a nehéz vagy páncélos lovassággal többen is foglalkoztak a kutatásban. Ennek eredményeként különféle vélemények születtek a magyar középkori lovas fegyvernem kialakulásáról, jellegzetességeiről. Dolgozatom célja ezen álláspontok összefoglalása, az ellentétes vélemények és vitatott összefüggések vizsgálata, és az ezekben való állásfoglalás. A vizsgálatot elsősorban Borosy András és B. Szabó János kutatásaira alapozom, de célom a téma lehető legteljesebb körüljárása, beleértve a legújabb történeti és fegyvertörténeti eredményeket. A vizsgálat fókusza természetesen a nehézlovasság kialakulásának, fegyverzetének, harcértékének bemutatásán van, viszont kitérek a magyar könnyű és egyéb lovas harcosok és a gyalogság szerepére is a középkori magyar hadszervezetben. Az összefoglalást azért tartom fontosnak, mert a középkori magyar lovas haderő változatainak összetételével, harcmódjával, jelentőségével kapcsolatban az eddigi kutatás nem tudott megnyugtató eredményre jutni. A dolgozat célja nem új eredmények bemutatása a témában, hanem egy, az eddigi ismereteinket átfogó összegzés.

VIRÁGH ÁGNES
viragha23@gmail.com
Történelem
MA, 7. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bárány Attila
egyetemi tanár, DE BTK

A nápolyi hadjáratok első szakaszának (1347–1349) magyar vonatkozásai Domenico da Gravina krónikájában

Tudományos Diákköri dolgozatom témája a *Chronicon de rebus in Apulia gestis* című 14. századi krónika 1347–1349 közötti, Nagy Lajos nápolyi hadjárat-sorozatával kapcsolatos magyar vonatkozásainak ismertetése. Ezzel a krónikával kevésbé foglalkozott a hazai kutatás, s inkább a Villani fivérek krónikáit preferálták. Legutóbb 2015-ben merült fel (Csukovits 2015), hogy a magyar hadi vezetőket személyesen ismerő Gravinai krónikája még tartalmaz olyan adalékokat, amelyek bővíthetik a nápolyi hadjáratokról alkotott képünket. Dolgozatom fő célja, hogy ezt a felvetést példákkal igazolja, a magyar hadi vezetők hadszíntéri érdemeit ismertesse, s kitöltse azt az űrt, amely a hazai elbeszélő forrásokat jellemzi. A dolgozat két fő részből áll: az első részben a krónika keletkezésének körülményei, a szerző élete, és a krónika felépítése kerül bemutatásra; a második részben a nápolyi hadjáratok 1347–1349 közötti eseményeinek elemzésére kerül sor. A vizsgálat másodlagos célja, hogy további kortárs kútfők bevonásával, hazai és külföldi narratív leírásokkal vesse össze a forrásszöveget, tekintettel arra, vannak-e közös elemek, eltérések az egyes elbeszélésekben. Gravinai történeti értéke jelentős, mivel a legtöbb hadi eseménynek szemtanúja vagy résztvevője volt, így írása nem csak hadtörténeti vonatkozásban értékes, hanem abban is, hogy a magyar hadi vezetők tettei, stratégiája, döntései szélesebb perspektívába helyezhetők. A hadjáratok történetének vannak máig megválaszolatlan kérdései, melyekre ha perdöntő választ nem is, de hipotézist sikerült felállítanom, amely egyben kijelöli a kutatás további irányát. A mellékletben szereplő forrásrészletek hiánypótló célt szolgálnak, mivel a krónika szövegét az eddigi kutatás áttekintő jelleggel csak tartalmában közölte, illetve mindössze latin nyelven idézte.

BACHUSZ DÓRA
bachusz.dora@gmail.com
Levéltár
MA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Körmendi Tamás
egyetemi docens, ELTE BTK

A nők jogképességének határai az Árpád-korban

Laikusok között a mai napig tartja magát az a meggyőződés, hogy a középkorban a nők teljes jogfosztottságban éltek. Először apjuk, később férjük fennhatósága alá kerültek, saját tulajdonnal pedig végképp nem rendelkezhettek. A történettudomány azonban már rég megcáfolta ezt a véleményt: a nőket igenis megillették bizonyos jogok, amelyek létfenntartásukat voltak hivatottak biztosítani, és ha nem is teljes, de azért korlátozott jogképességgel rendelkeztek. A nőket megillető különjog volt a leánynegyed, özvegyi és hajadoni jog, hitbér, jegyajándék, hozomány és az úgynevezett közös szerzemény. Ezekről a különjogokról az évek során több szakirodalom született már a 19. század végétől egészen napjainkig. Ezek a munkák azonban legtöbb esetben jogtörténeti összefoglalók, amelyek csak röviden tárgyalják a témát, és a legtöbb esetben Werbőczy István Hármaskönyvét veszik alapul, vagy 14–15. századi példákat hoznak fel. Továbbá vannak olyan szakirodalmi tételek is, amelyek csak egy-egy ügytípusra koncentrálnak, és azt próbálják alaposabban vagy más szempontokból körüljárni, de ezek nagy arányban csak a leánynegyedet vizsgálták, és szintén csak későbbi korok forrásait használták fel. Kutatásom fókuszában a szabad jogállású nemes nők jogképessége áll a középkori Magyar Királyság területén Dalmácia kivételével. A vizsgálat során jogképességük határait próbálom kimutatni, erre pedig a csak nőkre vonatkozó különjogok önmagukban nem alkalmasak. Ezért egy másik kontextust kerestem, és a birtokjogot helyeztem előtérbe, így összehasonlítva a teljes jogképességű nemes férfiakkal már pontosabb képet lehet kapni, hogy mennyivel rendelkezett korlátozottabb mozgástérrel egy Árpád-kori asszony férfi társaihoz képest.

VARGA VIRÁG
vargavirag1102@gmail.com
Magyar-történelem
Osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Körmendi Tamás
egyetemi docens, ELTE BTK

Győr megyei főúri nemzetségek az oligarchia időszakában: a Győr, a Péc és a Pok nemzetség társadalmi-politikai helyzete a 13–14. század fordulóján

Dolgozatomban a Győr, a Péc és Pok nemzetségeket vizsgálom a 13–14. század fordulóján, a tartományuraságok időszakában okleveles források alapján. Közös ezekben a nemzetségekben, hogy törzsbirtokaik Győr megyében voltak, és országbárókat adtak a Magyar Királyságnak, de nem építettek ki tartományuraságot. A bemutatandó nemzetségeknél társadalmilag magasabban elhelyezkedő oligarchāknak és az alacsonyabban elhelyezkedő szervienseknek is bő irodalma van. Azonban nem adott választ még a kutatás azokra a kérdésekre, hogy vajon a kettő között elhelyezkedő főúri nemzetségek pontosan milyen társadalmi-politikai stratégiákat követtek. Betagozódtak-e a törzsbirtokaikon tartományuraságot kiépítő oligarchacsalád, a Kőszegiek famíliájába, vagy más stratégiákat követtek? Ha utóbbi, melyek ezek a stratégiák?
Eredményeim egyik részét a korábbi genealógiai, birtoktörténeti és hivataltörténeti szakirodalom kiegészítése és pontosítása adja. A dolgozat másik eredménye a nemzetségek társadalmi stratégiáinak feltárása: az egyes nemzetségek különböző mértékű politikai erőt képviseltek, és stratégiájuk is komoly mértékben eltért egymástól. A Győr nemből az Óváriakkal számolhatunk jelentősebb erőként, akik Baranya megyei birtokszerzéssel próbáltak menekülni a Kőszegiektől, egy ideig sikeresen. A Péc nemzetség nagy zalai ága számtalan családra szakadt, amelyek közül az Apponyi-alág Csák nb. Máté kötelékébe tartozhatott, Apor és fivérei a Kőszegiektől a királyhoz álltak át, Dénes pedig Zala megyében és a Drávántúlon hol a Kőszegiek, hol a Csákok szövetségeseként, de aligha familiárisként évtizedeken keresztül a legjelentősebb országbárói pozíciókat töltötte be. A Pok nemzetség Mórichidai-ága pedig házasságpolitikája révén Szatmár megyébe helyezhette át székhelyét, és I. Károly pártján állt.

PATTHY LORÁND IMRE
lpatthy95@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Tapolcai László
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

I. (Nagy) Lajos király 1351. és 1352. évi litván hadjáratai Jan Długosz Krónikájának elbeszélésében

Az Anjou-kori Magyarország története Lengyelországgal való kapcsolat terén az egyik legélénkebb periódusnak bizonyult történeti múltunk során. Az I. (Nagy) Lajos király uralmának utolsó tizenkét évét (1370 – 1382) jelentő perszonáluniós időszak azonban nem hagyott különösen pozitív emlékeket a lengyel történetírásban. Ebben jelentős szerepet játszott annak a Czarnkowi Jánosnak krónikája, aki Lajosról írt művét személyes sérelmétől vezettetve írta meg, s akinek alkotását számottevő létszámú történeti forrás hiányában Jan Długosz, a középkori lengyel krónikairodalom méltán legnagyobb alakja is használta.
Ám a lengyel szempontú Lajos-kép nem volt mindig szükségszerűen negatív: Jan Długosz nagyívű munkáját vizsgálva egy olyan periódust választottam ki elemzésre, melyben a Lajos király által uralt Magyarország, s a III. (Nagy) Kázmér által uralt Lengyelország közösen lépett fel egy igen fajsúlyos veszedelem, az ekkor igen komoly erőt képviselő, pogány Litván Nagyfejedelemség térhódítása ellen.
Munkámban egyrészt azt vizsgáltam, használhatott-e Długosz e szakasz megírásakor magyar forrásokat, felfedezhető-e érdemi hozzáállásbeli különbség Nagy Lajos személyével összefüggésben úgy, ha nem a perszonálunió időszakáról értekezik, s általánosságban, mennyire is tekinthetők információérték tekintetében pontosnak a lengyel humanista által közölt információk.
E kérdések tekintetében a következő válaszokra jutottam: a magyarországi narratív források használata jelen fejezetek esetében jó eséllyel kizárhatók. Információit tekintve, bár egyértelműen jól értesült, bizonyos tévedések, valamint időbeni csúszások előfordulnak. Lajos személyének megítélése kapcsán pedig – bár tetteit nem nagy részleteiben közli – a Czarnkowi Jánoshoz köthető rosszindulat hiánya nagy biztossággal azonosítható, fellépéseit győzedelmesnek írja le, s hangsúlyozza a lovagkirály személyes részvételét a harcokban. Jelen munka ugyanakkor sokkal inkább egyfajta bevezetőként szolgál egy nagyobb volumenű kutatáshoz, mely a teljes, 1370 előtti korszakot igyekszik majd lefedni a Lajos királyra vonatkozó információk elemzése tekintetében.

KRISTON DOROTTYA
senkeri.dorottya.anna@gmail.com
Olasz-történelem
Osztatlan, 11. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezetők:
C. Tóth Norbert
tudományos főmunkatárs,
MTA-HIM-SZTE-MOL MK
Mátyus Norbert
egyetemi docens, PPKE BTK

Mátyás király halálának híre Itáliában

Pályamunkámban a Mátyás király halálhírével kapcsolatos Magyarországról elérhető milánói, modenai és firenzei, összesen 44 diplomáciai levélből álló forrásanyagot gyűjtöttem össze és rendszereztem. A két előbbivel kapcsolatban nagyrészt a Vestigia Adatbázisra, utóbbinál az MTA Kézirattárában őrzött, Simonyi Ernő által összeállított Flórenczi Okmánytárra támaszkodtam, amely révén közvetve Nápolyról is vannak adataink. Az uralkodó itáliai kapcsolatai és halála körülményeinek ismertetése után röviden kitérek az információáramláskorabeli sebességére, majd a korpuszt tartalmi szempontból vizsgálom meg.

Először gráfok segítségével a halálhír terjedését mutatom be, így az első fennmaradt követjelentéseket, a hír megérkezésének első írásos nyomát, illetve az információhoz jutás irányát. Mátyás haláláról valószínűleg pár napon belül értesültek Itáliában, azonban a hivatalos forrásból történő megerősítésre heteket kellett várni, ugyanis a követjelentések késtek. Milánóban például hamarabb kaptak értesítést az innsbrucki és a velencei követtől, mint a Mátyás udvarában tartózkodó Maffeo Trevigliótól.

Ezt követően kitérek a halálhír tartalmára, vagyis arra, hogy az egyes követek mit tartottak említésre méltónak a király halálának körülményei közül, emellett szót ejtek a hírek és álhírek kérdéséről, valamint foglalkozom az uralkodóval és a Beatrix királynéval kapcsolatos pletykákkal is, végül a gyászjelentéseket ismertetem. Ezek bár minden szempontból teljesen megfelelnek a korabeli diplomáciai protokollnak, szerepük ennél jóval több volt: az egyes itáliai uralkodók nem lehettek biztosak abban, hogy a hír igaz, a kondoleálásra való válasz pedig egyben ennek megerősítését vagy cáfolatát is jelentette. A forrásbázisban megjelenő további információtörténeti adalékok (rossz útviszonyok, hírek késése, stb.) bemutatása után a mellékletben közlöm a teljes forrásanyagot is.

BAJUSZ KRISZTIÁN-DÁNIEL
bajusz_krisztian@yahoo.com
Magyar nyelv és irodalom
BA, 3. félév
Partiumi Keresztény Egyetem

Témavezető:
Verók Attila
egyetemi docens, EKE BMK

Szent László király: keleti párhuzamok

A magyar kultúrtörténet legkülönbözőbb rétegeit áthatja Szent I. László király jelenléte, aki korának férfieszményét misztikus magasságokig megtestesíti.
Történelmi, legendás és himnikus alakja egybehangzóan tanúskodik egyedülálló, párhuzamokban bővelkedő sokszínűségéről, olyan ellentétpárok szimbiózisáról, amelyeket harmónikusan, vegyítetlenül magában hordoz figurája. A szent királyt körülfonó, a századok folyamán egyre gazdagodó szöveganturázs a lehetőségek kiapadhatatlan forrását biztosítja további – az újdonság igényét kielégítő – kutatások születésére.
Szent László, több szál általi kelethez kötődésének valóságára Klaniczay Gábor több művében rávilágít, míg Kerny Terézia bizánci vonást hipotetizál egy Szent Lászlóról szóló, 13. sz.-i prédikációban. Kettejük kutatásából kiindulva, dolgozatomban rokonságot mutatok ki Szent László tiszteletére költött többnyire liturgikus szövegek és bizánci egyházi szövegek között, ezzel bővítve a szent keleti vontakozásainak sorát, amely kutatásom alapján, kultuszára kiterjedve meghaladja a kegyes király történelmi alakját.

MŰVÉSZETTÖRTÉNET

FÁBIÁN ESZTER
eszterfabian92@gmail.com
Művészettörténet
MA, 1. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Szakács Béla Zsolt
egyetemi docens, PPKE BTK

A veszprémvölgyi skandináv csontfaragvány

Dolgozatomban egy 2001-ben Magyarországon talált, rozmáragyarból készült, viking stílusjegyeket magán viselő példátlan lelettel foglalkozom. Eddig művészettörténeti elemzés nem készült róla, a dolgozat ezt a hiányt kívánja pótolni. A tárgy eredeti funkcióját, alakját, anyagát, megmunkáltságát, stílusát és ezek összefüggésében lelőhelyét vizsgálom, és kísérlem meg datálását. Az elemzés során megállapítottam, hogy a hasonló típusú tárgyak stilárisan eltérőek, míg stílusrokonai között ilyen funkciójú és megmunkáltságú tárgy nem ismeretes, tehát a veszprémvölgyi lelet nemzetközi jelentőségű, unikális műalkotás.

BÉRES CSENGE
csenge.beres@gmail.com
Művészettörténet
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Pócs Dániel
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Csoportos önreprezentáció a firenzei Santa Maria del Carminében Masaccio művészetén keresztül

Masaccio (Tommaso di ser Giovanni di Simone Guidi, San Giovanni Valdarno, 1401 – Róma, 1428) a 15. század elején a reneszánsz festészeti formanyelv egyik alapítója volt. A forrásokból tudjuk, hogy Firenze karmelita templomában, a Santa Maria del Carminében létezett egy freskó Masacciótól, melynek témája a consacrazione, azaz a templom felszentelésének aktusa volt, amit röviden csak La sagraként emlegetnek a források.
A Sagra újdonsága és jelentősége abban rejlik, hogy egy közelmúltbeli eseményt ábrázolt, kortársak portréival, ráadásul úgy, hogy közben a legmodernebb művészi formanyelvet használta, ezért úgy gondoltam, hogy érdemes megvizsgálni a festményt társadalomtörténeti kontextusól is, amivel mélyrehatóan eddig csak minimálisan foglalkozott a kutatás.
A Santa Maria del Carmine templom Firenzében egyedülálló reprezentatív térként működött a 15. század folyamán; egy szűk csoport által használt épület volt, éppen ezért egy identitástudat kifejezésére alkalmas csoportkép még hangsúlyosabban részt vett az ott élők életében.
A 17. század fordulóján elpusztult freskóról nem készült a kompozíció egészét megörökítő megbízható rajz vagy másolat, a mű problematikája pedig datálási és lokalizációs bizonytalanságokat is tartalmaz. Kutatásom során tíz olyan rajzot találtam, amely összefüggésbe hozható az az elpusztult alkotással, ezen kívül írásos forrásokra is támaszkodhatunk a falkép közelebbi vizsgálatához.
A dolgozatom eredményének tartom, amellett, hogy egy új rajzzal bővítettem a Sagra képi forrásainak sorát és kurrens, a legújabb eredményekre támaszkodó álláspontot tudtam megfogalmazni egy kevés figyelmet kapott műről, hogy a dolgozat céljának megfelelően feltártam a freskó keletkezési körülményeit meghatározó társadalmi viszonyokat, melyek beszőtték a templom és kerületének 15. századi életét.

TÓTH GÖDRI IRINGÓ
tgiringo@yahoo.com
A kulturális örökség kutatása és hasznosítása
MA, 4. félév
Babeș-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Pál Emese
egyetemi adjunktus, BBTE

Életművek töredékei – a Dolgozó Nő címlapfotóinak helye alkotóik életművében

Jelen dolgozatom egy nagyobb lélegzetvételű kutatás egy szelete, melyben az 1945 és 1989 közötti korszak jelentős sajtófotósainak, mint Marx József, Erdélyi Lajos, Ion Miclea-Mihale, Bara Jenő munkásságát vizsgálom, összehasonlítva a sajtótermékeknek megrendelésre készített, tematikus alkotásokat az életmű hasonló témájú, de saját albumba, kiállításra, kedvtelésből készített fotóival. Előadásom alapvetően a *Dolgozó nő* folyóirat fotóira épül, de nem csak. Alapvető kérdésfelvetésem, hogy a cenzúra és a kényszer mily módon befolyásolta a kivitelezést, a minőséget, a művészi nyelvezetett, a használt eszközöket. Dolgozatom, illetve előadásom a propagandisztikus rendszerek egyik alapvető jelenvonásának izgalmas vonatkozásait boncolgatja.

BACOVÁ ILDIKÓ
bacsa.ildiko10@gmail.com
Művészettörténet
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Ordasi Zsuzsanna
egyetemi docens, KRE BTK

Id. Bobula János építész és építészeti szakíró. Bobula a New York palota pályázatáról

Dolgozatomban a 19. század második felének egyik fontos személyiségével, idősebb Bobula János szakírói tevékenységével foglalkozom. Bobula építészeti alkotásaival is rendkívül keveset foglalkozik a szakirodalom, de szakírói munkásságát eddig sehol sem tárgyalták.

A szlovák származású építész 1861-ben érkezett a fővárosba, ahol az egyre nagyobb ütemű építkezések és városfejlesztések arra ösztönözték, hogy ő is aktívan részt vegyen a város kiépítésében. Építészként hatalmas sikereket ért el, de tollat is ragadott, hogy gondolatai és véleménye írásban is megmaradjon. Szakírói tevékenységének csúcspontját 1892-ben érte el, amikor megalapította az Építészeti Szemlét. Annak ellenére, hogy rendkívül sokféle témával foglalkozott a havilap, az utókor szinte már el is felejtette.

A folyóirat irányelveit *A „New York" építészeti pályázata* című cikkében véltem felfedezni és az írás vizsgálatával ezt igyekeztem bizonyítani. Bobula személyisége úgy maradt meg az emberek emlékezetében, hogy rendkívül lobbanékony, de lojális és harcol azért, amiben hisz. Szakíróként, sokszor szinte már sértően kritikus és építésztársait sem kímélte, amit a New York-ról írt írása alá is támaszt.

A dolgozat olyan témával foglalkozik, amin keresztül nemcsak az *Építészeti Szemlé*t ismerhetjük meg jobban, hanem annak egy új hangvételét a többi építészeti folyóirat között. Ennek a célnak az eléréséért Bobula már említett cikkét vettem alapul, ami egyben abban is segített, hogy magát az építészt is jobban megismerhessük. Hiszen egy szöveg sorai között mindig érzékeljük azt, aki a sorokat a papírra vetette.

SZATHMÁRI EDINA
edinaszathamari@gmail.com
Művészettörténet
BA, 6. félév
Babeș-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Pál Emese
egyetemi adjunktus, BBTE

Marthy Pál marosvásárhelyi lakóháza és más téglaszalagos épületek

Az alföldre jellemző szecessziós homlokzatok téglaszalagokkal való díszítése szinte alig, de jelen van néhány erdélyi épületen is. Az egyik legszebb példa erre a Marosvásárhelyen található Klastrom utcai Marthy Pál – látszólag szerény – lakóháza. A házon látott téglaszalagok jelenlétére több magyarázat is létezhet, az egyik az építtető nyitottságával, művészeti jártasságával hozható összefüggésbe, egy másik, a tervező ügyességével magyarázható. Előadásomban Marthy Pálról és a tulajdonjog kérdése köré szerveződő kérdésekről, Várady Árpád tervezőről, a ház építéstörténetéről, díszítéséről és a téglaszagokról tárgyalok.

NAGY KATALIN ZSANETT
nagykatalinzsanett@gmail.com
Szabadbölcsészet
BA, 3. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Faludy Judit
egyetemi docens, KRE BTK
Sarnyai Csaba Máté
egyetemi docens, KRE BTK

Műemlékvédelem és örökség a bonyhádi ózsinagóga kapcsán

A dolgozat a bonyhádi ózsinagóga történetén keresztül kívánja megragadni a műemlékvédelem megközelítésében és gyakorlatában tapasztalt problémákat. Ugyanakkor igyekszik feltárni azokat a lehetőségeket, amelyek az örökség fogalmában rejlenek az egykori zsidó tulajdonú épületek fennmaradásának és újbóli hasznosításának példáján. A hazai műemlékvédelem elméleti hátterében, a védelem gyakorlatában és az intézményi szervezetben bekövetkezett örökségszemléletű változás újfajta megközelítéseknek ad teret a műemléki gondozás köréből eddig kimaradt építészeti emlékek számára.
Az épített emlékek értékszemléletének vizsgálatához, a hazai publikációk mellett, Alois Riegl *A modern műemlékkultusz lényege és kialakulása* című tanulmányában megfogalmazott, összetett értékrendszert választotta a szerző. A riegli értékrendszer még manapság is megjelenik a kortárs műemlékvédelmi szakemberek munkáiban, a hazai gyakorlatban más elméletekkel kiegészülve érhető tetten a legfőbb műemlékvédelmi folyóiratokban. A dolgozat Riegl értékrendszerét veti össze az örökség kifejezésének definíciójából eredő sajátos értékszemlélettel. Az elméleti keret lehetőségeit és ellentmondásait az ózsinagógára vonatkoztatva vizsgálja, a kutatás középpontjában áll az épület fennmaradásának, a műemléki értékének megőrzése mellett, újbóli funkcióval való ellátásának kérdése.
A kutatás újdonsága, hogy a fentebb ismertetett módszertan mentén elsőként kapcsolja össze ezen építészeti emlék elemzését a fogalmi háttér változásával, továbbá ebből jut el az épület továbbélésének lehetséges módozatai felé. A *Műemlékvédelem és örökség a bonyhádi ózsinagóga kapcsán* című dolgozat igyekszik bemutatni az örökség fogalmában rejlő új lehetőségeket, melyek az ózsinagóga romos, pusztuló épületének fennmaradását és megújulását jelenthetik.

HOLLÓ SZABÓ ZSÓFIA
zsofiholloszabo@gmail.com
Művészettörténet
MA, 1. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Kopócsy Anna
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

Művészet az emigrációban: Kósza Sipos László szentendrei kristályvárosa

Kósza Sipos László az 1960-as évek szentendrei művészgenerációból nő fel autodidaktaként. Grafikai és pasztellművészete párhuzamosan halad harminc év termékeny munkássága alatt. Szentendrei mestereinek tudását és szemléletét magába szívva indul meg pályáján, melyet hamar megakaszt, de nem sokkal utána termékenyen előrelendít német emigrációja. Számos kutató egyöntetűen ragaszkodik a tényhez, hogy Németországban Kósza Sipos folytatja a szentendrei gyökerű motívumvilágát és témavilágát, azonban amit figyelmen kívül hagytak eddig, hogy egyre inkább az organikus szemlélet veszi át az irányitást a szerkesztésében. Ennek betetőzése a biomorfikus absztrakció elvén megalkotott filozófiai töltetű és a civilizáció egységét hangsúlyozni kívánó művek. Nem állíthatjuk teljes bizonyossággal, hogy erre intuitív úton jutott el, így felmerülnek művek és gondolkodók Kállai Ernőtől, Hornyik Sándoron át Botár Olivérig. Keresgélhetünk az antropozófia talaján, de Heckel és kortársainak tudományos filozofikus műveiben is. A feladatom elsősorban az egyes szövegek összefüggéseinek vizsgálata, és az általuk felvonultatott festői életművek számba vétele volt, hogy általuk feltárhatóvá válhasson Kósza Sipos organikus szemléletének a gyökere.

BÁRDI SÁRA
bardifodorsara@gmail.com
Művészettörténet
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szőke Annamária
egyetemi docens, ELTE BTK

Politikai ikonográfia a két világháború közötti magyar képzőművészetben. Esettanulmány: Háy Károly László: Történelem freskóterv (1942)

Dolgozatomban kísérletet teszek Háy Károly László „Történelem" jeligéjű freskótervének értelmezésére, amely mű ez idáig még nem képezte elemzés tárgyát. A terv a Szocialista Képzőművészek Csoportja által szervezett 1942-es „Szabadság és a Nép" kiállításra és freskópályázatra készült, amelynek a létrejöttét a korszak – tehát a két világháború közötti és a második világháború alatti – politikai eseményei, jelenségei határozták meg.
A freskóterv központi alakja egy a hatalmi, uralkodói reprezentációban hosszú hagyományokra visszanyúló típust idéz meg, nevezetesen a lovas portrét. Azonban nem klasszikus értelmében jeleníti meg azt. Hipotézisemben a konnotáció változásának lehetséges okait fejtem ki, kapcsolódva a korszak egy meghatározó jelenségéhez a Horthy-kultuszhoz és annak lovas ábrázolásaihoz.
Kutatásaim keretrendszereként a „politikai ikonográfia" szolgál, egy, a német nyelvterületen kialakult friss, izgalmas, interdiszciplináris kutatási terület, amelynek érdemes a magyar nyelvű feldolgozása, problémáinak felvetése.

HÁRI KATA
harikata6@gmail.com
Művészettörténet
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Somorjay Sélysette
tudományos munkatárs,
ELTE BTK

Restaurálás olasz módra, avagy Cesare Brandi Teoriájának magyarországi aktualitása napjainkban

Kutatásom Cesare Brandi *Teoria del restauro* (Roma 1963.) című könyvének magyar nyelvre fordításából indult ki, pontosabban annak hiányából. Brandi műve átfogó módon tárgyalja a konzerválás, restaurálás és helyreállítás témakörét, ezáltal számos olyan, ma is húsba vágó kérdésre keres választ, mint például az esztétikai kiegészítés, illetve a rekonstrukció kérdése, melyek napjainkban is a restaurálással és a műemléki helyreállítással kapcsolatos legvitatottabb pontok közé tartoznak. Meggyőződésem, hogy Brandi elméletének alapos ismerete és alkalmazása mindkét terület szakemberei számára hasznos volna, ennek tükrében dolgozatom céljául a magyar fordítás szükségességének alátámasztását tűztem ki. Emellett a teljes fordításhoz vezető út első állomásaként a dolgozatban javaslatokkal szolgálok a Brandi által meghatározott legalapvetőbb fogalmak és definíciók magyar nyelvű változatára is. Ennek azért is van nagy jelentősége, mert – annak ellenére, hogy a műalkotáshoz és a műtárgyhoz való viszonyulás, és az azzal való bánásmód kulcsfontosságú fogalmairól van szó – ezek a meghatározások a magyar nyelvben valójában mindmáig nem lettek egyértelműen tisztázva. A *Teoria del restauro*, átfogó voltának köszönhetően, különösen alkalmas arra, hogy hozzájáruljon a fennálló fogalmi zűrzavar tisztázásához, így elmondható, hogy a fordítás gyakorlati és tudományos területen egyúttal hasznos, és hasznosítható lenne. Mindemellett szeretnék egyúttal arra is rávilágítani, miként lehetne a *Teoria* a mai (és mindenkori) magyarországi műemléki helyreállítások hasznára, ezért Brandi fogalmi rendszerének tisztázását és aktualitásának igazolását követően, néhány magyarországi műemlék-helyreállítást vizsgálva arra próbálok rámutatni, miként és miért lenne Cesare Brandi *Teoriája* ma is alkalmazható és alkalmazandó a műemlékvédelem területén (is).

SODICS DOMINIKA
dominikasodics@gmail.com
Művészettörténet
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Gosztonyi Ferenc
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

„... s Waldmüller tanmódszere fényes diadalt ünneplend e tanítványában." Adalékok Zichy Mihály bécsi tanulóéveihez (1844–47)

Zichy Mihály 1844 és 1847 között Bécsben Ferdinand Georg Waldmüller tanítványa volt. A bécsi tanulóévek alatt mestere hatására kialakított művészeti, esztétikai és technikai prioritások Zichy későbbi pályája során állandó viszonyítási ponttá, alkotói attitűdjének mindenkori meghatározóivá váltak. A Bécsben töltött időszak alapvető kontextusát a művészetoktatás ideális módszertana körül Waldmüller és a bécsi képzőművészeti akadémia professzorai között kialakult vitaszituáció jelenti, mely körülbelül 1845-től vált meghatározóvá és hivatalosan 1857-ig tartott. A nézeteltérés Waldmüller reformtervezeteinek publikálásával vált először nyilvánossá. A közvetlen természetmegfigyelésen alapuló oktatási rendszert propagáló Waldmüller metódusa lényegi ellentétben állt az akadémiákon alkalmazott módszerrel, melynek alapja a régi műalkotások és gipszöntvények másolása volt. Waldmüller elvei helyességét – az írásban benyújtott reformtervezetek során túl – magántanári tevékenységének eredményességével kívánta igazolni. Így Zichy mint Waldmüller legtehetségesebb tanítványa, akarva-akaratlanul a vitaszituáció egyik kulcsfigurájává vált. A ráruházott szerepet Zichy következetesen vállalta, lojalitásának bizonyítékai és fokmérői a tanulóévek alatt és későbbi pályája során írott levelei, valamint saját magántanári tevékenysége, melyben híven követte egykori mestere módszereit. A waldmülleri elveket és Zichy alkotásait összekötő koncepcióra a korabeli műkritika – többek között Rudolf Eitelberger és Henszlmann Imre – is fogékonynak bizonyult, így az akadémiai konfrontáció a fiatal művész alkotásainak recepciójára is visszahatott. Ennek köszönhetően Zichy korai fő műve, a *Mentőcsónak* mint a korabeli diskurzus demonstrációs darabja, programképként értelmezhető újra.
A bécsi akadémiai vita Zichy bécsi tanulóéveinek egy, a szakirodalomban eddig mellőzött, de fontos és hosszútávú következményekkel járó aspektusa. Dolgozatom legfontosabb eredményének Waldmüller reformtervezetének és a korabeli sajtóban megjelent szövegeknek az új szempontú feldolgozását, és annak kimutatását tartom, hogy előbbiek Zichy művészi attitűdjével, korai alkotásaival és későbbi magántanári tevékenységével szoros összefüggésben állnak.

NÉMET NYELVŰ, HOLLAND ÉS SKANDINÁV IRODALOM

MARTINKÓ MÁTÉ
734365578mm@gmail.com
Germanisztika
BA, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Balogh F. András
egyetemi docens, ELTE BTK

Alttestamentliche Narrative in zwei mittelhochdeutschen Chroniken

Zwei wichtige Chronisten der mittelhochdeutschen Literatur stehen im Mittelpunkt meiner Arbeit. Sie beide haben eine Weltchronik geschrieben, die mit der biblischen Geschichten anfangen und später an bestimmten Punkten mit der Geschichte verknüpft werden. Die dominante christlich-theologische Auffassung der Geschichte wurde bei ihnen ausgefärbt, indem sie andere Weltdeutungen mit der einseitig religiösen vermischt haben. Mythologische Figuren, historische Persönlichkeiten sowie römische, griechische und andere Götter erscheinen in ihren Erzählungen. Zu ihrer Zeit standen die lateinischen Texte nicht für jeden zur Verfügung, viele kannten die lateinische Sprache nicht. Viele Texte werden also von ihnen dem gemeinen nicht lateinkundigen Volk vermittelt, wie zum Beispiel das viele geographischen Beschreibungen enthaltende Werk von Honorius Augustodunensis, die Imago mundi. Ihre Chroniken wiesen neue Weltauffassungen auf und trugen zur Ausbildung eines allgemeinen Geschichtsbewusstseins bei. In meinem Aufsatz untersuche ich, ob die bestimmten biblischen Motive vom Kanon übernommen bzw. ausgelassen werden und wie die Geschichte verschiedener Völker gekreuzt wird. Außerdem demonstriere ich, was für Sagen bezüglich der Deutschen in ihren Werken entstehen.

DÉKÁNY VIOLA
dekanyviola@gmail.com
Germanisztika
BA, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Mihály Csilla
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Das Haus als Spiegel tieferer Vorgänge im Schweizerspiegel von Meinrad Inglin

Die Literatur der Schweiz wird unter den Germanisten weniger oft untersucht. In der vorliegenden Arbeit untersuche ich einen bedeutenden Roman der schweizer Literatur mit Hilfe der relativ jungen Forschungsrichtung, der Raumforschung. Das Hauptziel meiner Analyse ist im Roman Parallelen zwischen den Behausungen und deren Beschreibungen bzw. zwischen den Beziehungen der Familienmitglieder der Familie Amman zu finden. In der ersten Hälfte der vorliegenden Arbeit wird auf den wissenschaftlichen Hintergrund eingegangen. Nach der Darstellung des wissenschaftshistorischen Kontextes wird der Roman durch textnahe Untersuchung analysiert. Die Aktualität der Arbeit ergibt sich sowohl aus dem Thema, als auch aus der neuartigen theoretischen Annäherung: meines Wissens nach wurde der Schweizerspiegel bislang noch nicht aus der Perspektive der Raumforschung untersucht.

KUKRI MÁRTA
martakukri@gmail.com
Germanisztika
BA, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Nagy Rita Ágnes
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Die Literatursatire im Kontext der deutschen Antikenrezeption im 18. Jahrhundert

Im 18. Jahrhundert wurde das Kulturgut der Antike einfacher zugänglich, deshalb stellte sich die Frage seiner adäquaten Rezeption. Im literarischen Feld wurde vor allem die Rezeption des antiken Mythos diskutiert. Die Debatte im deutschen Sprachraum wurde stark von der Querelle des Anciens et des Modernes geprägt. In dieser Zeit – in der zweiten Hälfte des 18. Jahrhunderts – bildeten sich einander gegenüberstehende Autorengruppen, die mit dem Erlangen von stabilen Publikationsmöglichkeiten eine feste Position in der literarischen Welt gewinnen wollten. Beliebtes Mittel dieses Kampfes und der Gedankenaustausch war die Literatursatire. Goethes Farce Götter, Helden und Wieland beweist diese These. In meiner Arbeit wird der Meinungsunterschied Goethes und Wielands im Bezug auf die Antikerezeption diskutiert. Dabei orientiere ich mich vor allem nach Falk Strehlows Ansatz, der den grundlegenden Unterschied darin sieht, ob der Autor den Mythos zu rekonstruieren berufen ist oder ihn auch bloß als Sujet verwenden kann. Als Novum der Forschung kann der Vergleich der einzelnen Figuren von Euripides', Wielands und Goethes Werke; außerdem die semiotische Annäherung hervorgehoben werden. Es wird ebenfalls versucht, die unterschiedlichen Argumentationsschichten in Goethes Farce darzustellen. Die Mittel des Meinungsausdrucks in der Literatursatire werden in der Arbeit im Bezug auf die Figurengestaltung und die poetologischen Ansichten analysiert. Als Schluss wird kurz auf die Kritik an Wielands Person eingegangen.

SZŰCS MAJA
szmaja95@gmail.com
Néderlandisztika
BA, 7. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Pusztai Gábor
egyetemi docens, DE BTK

George Pal szerepe a holland animációs filmtörténetben

George Pal (1908–1980) többszörös Oscar-díjas magyar animációs filmkészítő, és producer neve itthon szinte teljesen ismeretlen, pedig nem csak Amerikában, hanem Európában, azon belül pedig Hollandiában is a filmtörténet egyik kulcsfigurájaként tartják számon. Hollandiai karrierje 1934-ben indult a Pal Studio megalapításával. Holott csak 1939-ig maradt az országban, a holland animációs filmtörténetről szóló könyvek mégis úgy emlékeznek meg róla, mint a holland animációs filmipar alapítójáról. Kutatásom célja, hogy a hatvanas évek előtti holland animációs filmtörténet tükrében bemutassam, milyen szerepet játszott Pal a holland animációs filmtörténetben, munkája távozása után kikre volt hatással, valamint, hogy megválaszoljam a kérdést, hogy Pal munkássága meghatározó volt-e a holland animációs filmiparra nézve vagy sem. Ebből az aspektusból sem Pal karrierjét, sem a holland animációs filmtörténetet nem kutatták még.

SZALAI MÁTÉ
mateszalai9@gmail.com
Germanisztika
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kerekes Amália
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

"Hyänen und Haie der Inflation." Die historische Kontextualisierung des Romans "Jazz" von Felix Dörmann

Die vorliegende Arbeit setzt sich zum Ziel, Felix Dörmanns Roman „Jazz" (1925) in einen zeithistorischen Kontext zu stellen. Die zentrale Fragestellung bezieht sich auf die Wichtigkeit des sozialhistorischen Kontextes, der die Kontingenz in der kolportagehaften Figurencharakterisierung und Handlungsführung aufhebt. Die Arbeit befasst sich mit den im Roman dargestellten Zusammenhängen von Politik, Gesellschaft und Geschichte bzw. mit der gemischten Erzähltechnik, die Elemente der Reportage und der expressionistischen Prosa vereinigt. Dabei werden die Folgen der langen Inflationskrise der Nachkriegszeit und die Entwertung der menschlichen Moral in ihrem Verhältnis zur Wiener Unterhaltungskultur untersucht.

KÜZMÖS DÓRA
dorikuzmos@gmail.com
Fordító és Tolmács
MA, 11. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Pusztai Gábor
egyetemi docens, DE BTK

Holland–magyar gyermekmentő akciók a holland nyelvű irodalomban

Az első és második világháborús történeteket bizonyára mindenki ismeri, de a világháború utáni gyermekmentő akciókról csak kevesen hallottak. Az akciók célja az volt, hogy a szörnyű körülmények között élő gyermekeknek olyan életszínvonalat biztosítsanak, amelyet mindenki megérdemel. Több nyugat-európai ország is részt vett az akciókban, de Hollandia és Belgium fogadták be a legtöbb gyermeket. Levéltárakban és könyvtárakban számos cikket lehet találni magáról az akcióról, de kíváncsi voltam, hogy vajon a holland irodalom feldolgozta-e az eseményeket. Ezért tovább kutattam és rátaláltam két holland gyermekkönyvre: Esther Hagers – Klaartje en het Hongaartje és Co van der Steen-Pijpers – Barendje en het Hongaartje. A gyermekirodalom más, mint a felnőtt irodalom, mivel az nem csak a gyermeknek, hanem a felnőtteknek is szól. Mindig lehet felnőtteknek szánt üzenetként értelmezni és mindig van egy mélyebb jelentés a felszín alatt. A gyermekirodalom tanítani akar valamit, ami olykor egyértelműbb, olykor pedig mélyebbre kell ásnunk, hogy megtudjuk, mi az.

MUNDRUCZ SZILVIA ILDIKÓ
mszilvii@hotmail.com
Germanisztika
BA, 1. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bombitz Attila
egyetemi docens, SZTE BTK

Seiltanz im Dreißigjährigen Krieg

Daniel Kehlmann ist einer der berühmtesten und bedeutendsten deutschsprachigen Gegenwartsautoren. Seit einigen Jahren ist der Kanonisierungsprozess seines Werkes angefangen; wobei immer mehr die charakteristische spielerische Erzählkunst mit wiederkehrenden Konstruktionsprinzipien und Motive hervorgehoben wurde. In seinem neuen Roman, Tyll (2018), der überwiegend positive Resonanz bekam, herrschen wieder diese erzählerischen Verfahren. Hier verarbeitet Kehlmann den emblematischen Tyll Eulenspiegel und versetzt ihn in die Zeit des Dreißigjährigen Krieges. Die archaische Narrenfigur verfügt sich über eine lange Tradition, die den Autor schon lange beschäftigt hat; seine früheren Essays über das Thema lassen sich als Selbstkommentare zum Narrentum in der Literatur zu lesen. Obwohl Tyll sich im Teil auf diesen Charakteristika beruht, wird hier eine neue, moderne Figur gestaltet, die in verschiedenen Rollen vorkommt: als Schelm, Kleinkind, oder teuflisches Wesen. Im Laufe der Handlung tritt eine andere Gestalt, die Winterkönigin in den Vordergrund. Sie stehen beide für die Überlebenskraft und für die Macht des Schauspiels, der Kunst – weil man in der Zeit des Chaos einzig und alleine mithilfe der Kunst überleben kann.

BENCZE ZSÓFIA ERZSÉBET
zsofi.bencze@gmail.com
Angol–német
Osztatlan, 9. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kovács Edit
egyetemi docens, KRE BTK

Stimme verleihen. Krankheit und Behinderung in der heutigen deutschsprachigen Jugendliteratur

Diese Arbeit beschäftigt sich mit einem selten untersuchten Aspekt der Kinder- und Jugendliteratur, nämlich mit der Darstellung von Krankheit und Behinderung in jugendliterarischen Werken. Heutzutage, wenn Chancengleichheit und Integration in unterschiedlichen Bereichen des Lebens hervorgehoben werden, ist es selbstverständlich, dass diese Fragen bzw. Themen auch in der Literatur und in den Forschungen eine immer größere Rolle bekommen. Der in meiner Arbeit untersuchte Aspekt wird im Spiegel von drei zeitgenössischen Jugendbüchern erforscht.
Die drei Primärwerke sind Jugendromane von renommierten Autorinnen der heutigen deutschsprachigen Jugendliteratur. Im Buch Tomaten mögen keinen Regen von der österreichischen Kinderbuchautorin Sarah Michaela Orlovský wird die Geschichte, die von behinderten Kindern handelt, von einem stummen Jungen erzählt. Der deutsche Jugendroman Freak City von Kathrin Schrocke erzählt die Liebesgeschichte eines gehörlosen Mädchens und eines nicht-behinderten Jungen. Im Debütroman All die schönen Dinge von der deutschen Schriftstellerin Ruth Olshan wird aus der Perspektive eines kranken Mädchens berichtet.
In allen drei Büchern spielt das Kommunikationsproblem, das von der Andersartigkeit der Figuren verursacht wird, eine wesentliche Rolle. Als Schwerpunkt dieser Arbeit wird die Kommunikationsproblematik, auf die der Titel des Aufsatzes auch hinweist, untersucht. Es wird erläutert, wie die jeweilige Erzähltechnik der Geschichten und die Kommunikationsstörungen zusammenhängen bzw. einander beeinflussen, also werden die narratologischen Eigenschaften der einzelnen Primärwerke untersucht. Es wird erörtert, welche alternativen Lösungen für diese Störungen angeboten werden können bzw. welche Rolle das literarische Werk darin spielt, behinderten und kranken jugendlichen Figuren eine Stimme zu verleihen. Welches Bild den Lesern der einzelnen Bücher über körperlich beeinträchtigte und kranke Jugendlichen vermittelt wird, steht auch im Fokus des Aufsatzes.
Da das hier untersuchte Forschungsthema nicht im Fokus von literaturwissenschaftlichen Arbeiten steht, kann mein Aufsatz eine Lücke im Bereich jugendliteraturwissenschaftlicher Forschungen schließen. Im Laufe der Recherche konnte es festgestellt werden, dass die Fachliteratur in diesem Bereich relativ gering ist. Es wäre erforderlich, einen größeren Wert auf die Erforschung der jugendliterarischen Themen Krankheit und Behinderung zu legen. Diese Arbeit könnte dazu einen Beitrag leisten.

KISS BERNADETT KARINA
kissberni819@gmail.com
Német nyelv, irodalom és kultúra
MA, 4. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Lindner Henriett
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

Wiederbelebung eines Mythos. Der Pygmalion-Stoff bei E. T. A. Hoffmann

Mit E.T.A. Hoffmanns schriftstellerischer Tätigkeit und seinem Gesamtwerk befasst sich die Literaturwissenschaft seit Langem aus den unterschiedlichsten Perspektiven. Meine Arbeit ist darauf angelegt, drei ausgewählte Texte des deutschen Romantikers aus einer in dem ungarischen Sprechraum weniger beachteten Sicht zu untersuchen. Zum Ziel meiner Forschung habe ich die Schilderung der möglichen Deutungen des antiken Pygmalion-Stoffes in den Nachtstücken Der Sandmann und Das öde Haus und in dem Märchen Der Nußknacker und Mausekönig gesetzt. Es sollen die in Hoffmanns Texten erscheinenden „lebendigen" Automaten bzw. Marionetten erklärt und dabei besonders die Geschichte des altgriechischen Bildhauers Pygmalion reflektiert werden. Als Beantwortung meiner Forschungsfragen, wie dieser Stoff in den erwähnten Texten erkennbar wird, bzw. wie und warum er in dem romantischen Kontext verändert wurde, schildere ich die wichtigsten technischen Entwicklungen und sozialgeschichtlichen Faktoren, die auch auf Hoffmann wirkten und zu der Neukontextualisierung des Stoffes führten. Ich bin der Meinung, dass das romantische Phantasma über ins Leben gerufene Marionetten heutzutage immer noch hochaktuell ist, insbesondere wenn wir daran denken, wie die verschiedenen Automaten unsere Alltage beherrschen.

NÉPRAJZ I. TÁRSADALOMNÉPRAJZ

KEDVES ANETT
anettkedves@yahoo.com
Kultúra és társadalom
MA, 4. félév
Babeș-Bolyai Tudományegyetem

Témavezetők:
Szikszai Mária
egyetemi adjunktus, BBTE
Könczei Csilla
egyetemi adjunktus, BBTE

A „kis magyar világ" székelyföldi képeslapjai. Andory Aladics Zoltán vizuális reprezentációi

Napjaink közéletében Erdély, különösképpen pedig az Erdélyben egy tömbben élő székelység témáját a területi behatárolás és a regionális identitás vonatkozásában általános zavar jellemzi. A közéleti diskurzusban annyi minden rakódott rá az idők során erre a racionálisan igencsak nehezen megközelíthető témára, hogy annak tárgyilagos megközelítése a tudományos diskurzusban is kihívást jelent.
Kutatásomban azt vizsgálom, hogy hogyan alkotta meg egy 20. századi csíkszeredai fényképész, Andory Aladics Zoltán, a székelység képét vizuális eszközökkel a képeslap műfaji keretein belül. A kutatás központi kérdése az, hogy a 20. századi képeslapok ábrázolásain keresztül megalkotott vizuális rendszer hogyan viszonyul a székelységről kialakított és mai napig forgalmazott képhez. Azt állítom, hogy ezeken a képeslapokon keresztül a székely népélet egy sajátos interpretációja, újragondolása válik láthatóvá. Kutatóként pedig ezt a sajátos interpretációt vizsgálom, és értelmezem egy következő évszázadban. Ebből kiindulva arra a kérdésre igyekeztem választ adni, hogy mi az, amit elárulnak magukról a képeslapok, és mi az, amit egy következő században hozzá adunk? Mit láthattak benne a maga korában,és mit lát(ha)tunk bennük ma?

SVÉGEL FANNI
fanni.svegel@hotmail.com
Néprajz
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Deáky Zita
egyetemi docens, ELTE BTK

A terhességmegszakítás állami ellenőrzésének szervei

Dolgozatom a 20. század második felében működő, a terhességmegszakítás állami ellenőrzöttségét szolgáló intézmények, az abortuszbizottságok tevékenységét járja körül. Az írott források analízise során felmerülő legfontosabb kérdés az abortusz szabályozása kapcsán megjelenő narratívák és értelmezési kertek elemzéséhez kapcsolódik. Vagyis kik, hol és milyen szándékkal szólalhattak meg a témában? A nyilvános, tehát egyben politikai térben létrejött elbeszélések értelmezésével közelebb kerülhetünk a szabályozások mögött meghúzódó gazdasági-politikai szándékok megértéséhez. A jogszabályi háttér felvázolása után, az 1952-es és az 1973-as népesedési kampányok mentén elemzem a levéltári forrásokban és a sajtóban megjelenő elbeszélési stratégiákat az abortusz kapcsán. A kutatási távlatok érzékeltetése céljából végül a rendszerváltás után létrejött Családvédelmi Szolgálatok kötelező tanácsadása zárja dolgozatot. A tanulmány igyekszik rávilágítani, hogy az abortusz körüli beszéd- és megszólalásmódok nem függetleníthetők az adott társadalmi-gazdasági rend értékválasztásaitól, valamint az ezekben kijelölt női szereplehetőségektől és megítélésüktől. A terhességmegszakítás szabályozásának és ellenőrzésének kérdése a mindenkori állami gender-politika változásainak kimutatására is alkalmas lehet. A dolgozat egy történeti ívet vázol fel az abortusz állami ellenőrzését illetően, vagyis összekapcsolja az eddig különállóan megjelenő, népesedési kampányokhoz kötött elemzéseket, így törekedve a teljesebb megértésre.

HERCZEG NOÉMI
nherczeg0@gmail.com
Szabad bölcsészet
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Deáky Zita
egyetemi docens, ELTE BTK

Egy törvénytelen gyermek örökbefogadása a 20. század első felében

Dolgozatom egy konkrét életúton, B. Ferenc származástörténetén keresztül mutatja be, hogy a 20. század első felében Magyarországon hogyan működhetett az örökbefogadás. További célkitűzés, hogy ismertessük ezen a származástörténeten keresztül, milyen problémákkal járhatott egy örökbefogadott gyermek számára a zsidótörvények érvénybe lépése és a tévesen kitöltött anyakönyvi kivonat; valamint az, hogy egy örökbefogadott gyermek életében törvénytelen vagy talált gyermekként anyakönyvezték. Az ilyen bizonytalan körülmények között született gyermekeknek a vészkorszak idején életbevágóan fontossá vált, hogy valamilyen módon tisztázzák származásukat, egyértelműsítsék vérszerinti szüleik és nagyszüleik vallási hovatartozását. B. Ferenc már felnőttként volt kénytelen bírósági úton tisztázni származását annak érdekében, hogy esete ne tartozzon a zsidótörvények hatálya alá. Történetét a fennmaradt iratanyagból, levelezések, születési anyakönyvi kivonatok, bírósági jegyzőkönyvek, végzések és egyéb hivatalos okiratok alapján igyekeztem rekonstruálni, valamint a leszármazottak, különösen lánya elbeszélései is nagy segítségemre voltak a kutatásban.

BODA (BODOVÁ) BIANKA
biankaboda2@gmail.com
Néprajz
MA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Deáky Zita
egyetemi docens, ELTE BTK

Krónikák Rozsnyó vonzáskörzetében

Csehszlovákiában a 20. század első felétől törvényekkel is megalapozták a krónikaírás kötelezettségét, a megtörtént események dokumentálását, és ez a rendelkezés a mai napig kötelező mindkét országban. Dolgozatomban a csehszlovákiai falvak krónikaírásának egy meghatározott időszakát, a szocialista krónikaírást kívánom bemutatni először általánosságban, majd témám vizsgálatát leszűkítve a szlovákiai Rozsnyó (Rožňava) vonzáskörzete magyar többségű falvaira. Ezek a krónikák magukban foglalják az adott időszak politikai nézeteit, a politikai rendszer által elvárt gondolkodást, de e mellett a települések kulturális, történelmi és néprajzi sajátosságait is. Évről évre dokumentálják a falu életét, a fontos eseményeket, történelmi sorsfordulatokat és ezek hatásait a lakosokra, a közösségre. A krónikák érdekes adatokban bővelkednek, megjelennek bennük a történelmi események lokális lecsapódásának eredményei, vagy etnográfiai, társadalomtudományi, mentalitástörténeti és folklorisztikai információk.

KÉSZ RÉKA
rekakesz@gmail.com
Néprajz
MA, 9. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Csíki Tamás
egyetemi docens, DE BTK

Mikrovilágok találkozása: Magyarországon idősápolási munkát vállaló kárpátaljai nők táplálkozáskultúrájának sajátosságai

Ukrajnában az 1991-es rendszerváltás után bekövetkező átalakulási folyamatok, gazdasági krízis és az addig nagyban korlátozott határátlépés megszűnése a munkaerő nagyarányú külföldi munkavállalási stratégiákhoz vezetett. Ennek egyik formája az informális szférába tartozó idősápolási, idősgondozási munka vállalása. Az általam bemutatott kárpátaljai magyar nők Magyarországon vállaltak gondozói munkát. Az ilyenfajta gondozói munka komplex feladatkör betöltését foglalhat magába az ápolástól a társalkodónői szerepkörön keresztül a házvezetőnői tisztségig. Dolgozatomban az idősápolói tevékenység, és az azt végző munkavállaló asszonyok életvitele, életstratégiája a táplálkozás vonatkozásában kerül bemutatásra. A táplálkozás tematika mélyebb feldolgozása azért is lényeges, mert ez a terület, amelyben kiemelkedő mértékben megmutatkozhatnak a találkozó lokalitások (kibocsátó közeg – fogadó közeg) és egyéniségek (ápoló – megbízó) közötti hasonlóságok, eltérések. Egyben a táplálkozás révén lehetővé válik egymás értékeinek, ízlésvilágának, egyéniségének megismerésére, vélemények és sztereotípiák alakítására, illetve azok formálására.

BARNA ANITA
barnanita97@gmail.com
Néprajz
BA, 5. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Csiszár Imre
tudományos munkatárs,
DE BTK

„Pusztán születtem, a pusztán lakom…", avagy a pásztorélet Hajdúnánáson a 20. században

Dolgozatomban lakóvárosom, Hajdúnánás pásztormúltját szeretném bemutatni, különös tekintettel az egyik legkiemelkedőbb pásztorcsalád, a Máró família viszonylatában.
A város történeti áttekintésére, és természeti adottságai miatti legelőhasználatára is kitérek egy-egy fejezetben.
A család hosszú évtizedeken át folytatta a hagyományos fogalalkozást, míg az megfelelő megélhetést tudott biztosítani. A modernizáció egyre inkább teret nyert a pusztai életben is, számos újítás mutatkozott. Az utolsó Máró pásztorral mondthatni leáldozott ez az életmód. Mára múzeális érték, és pásztormúzeumokban tekinheti meg a 21. század embere azokat az eszközöket, képeket, melyek még nem is olyan régen természetesek voltak, és egy család fenntartását is biztosítani tudták.
Célom az, hogy ezt a jelentős hajdúnánási családot bemutassam, illetve a gyökeres változások időszakát felvázoljam.

NÉPRAJZ II. FOLKLORISZTIKA, VALLÁSI NÉPRAJZ

HORVÁTH KINGA
h.v.kingaa@gmail.com
Néprajz
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vincze Kata Zsófia
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A Pál utcai fiúk folklorizálódása az interneten

Bartha Elek 2010-ben megfogalmazta: „A néprajz egyik új forráscsoportja, az internet szinte kimeríthetetlen adatbázisa a jelenkor folklórját tanulmányozni kívánóknak."
Ezzel a dolgozattal nem titkolt célom, hogy rámutassak egy lehetséges kutatási területre, ami még kiaknázatlannak tűnik. A munkámban a fan fiction, avagy az internetes rajongói történetek folklórszerű viselkedésével foglalkozom, az *Anonim meme* honlapon megjelenő *Pál utcai fiúk* rajongói történeteket állítva a középpontba. Ezen kívül foglalkoztam még a rajongói olvasás gyakorlatával és a fan fiction írás stratégiáival, amik során új értelmezést nyert a regény.
Fő kérdéseim a dolgozatomban, hogy mi indította el 2014-ben a regény folklorizálódását az interneten, miért írnak és olvasnak a rajongók Pál utcai fiúk fan fictionöket, és hogy ezeknek a történeteknek mik a szerepük és feladatuk a rajongói közösségen belül.

VELŐSY PÉTER
peter.velosy@gmail.com
Néprajz
MA, 1. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Tamás Ildikó
tudományos munkatárs,
MTA BTK NI

Énekmód és zenei kommunikációs formák a számi (lapp) jojkák közös előadásaiban

Európa egyik legrejtélyesebb zenei világa a számi (lapp) jojka. Ez az énekelt műfaj, amelyet a világ népzenei archívumaiban (köztük az MTA Zenetudományi Intézetében) fellelhető felvételek szinte mindegyike szóló előadásban örökít meg, igen nagy mértékben rögtönzött szerkezetű. Ám Szomjas-Schiffert György 1996-ban közreadott gyűjtésében két olyan jojka lejegyzése is megtalálható, amelyet két adatközlő szinkronban, „unisono duettként" ad elő. Felvetődik tehát a kérdés, hogy esetükben a szinkronicitás tényét az egyébként improvizált szerkezet egy változatának rögzülése, vagy pedig az előadók közös improvizációt lehetővé tévő interakciója magyarázza. A kérdésre Szomjas-Schiffert lejegyzései nem adnak kielégítő választ, mivel ezen „unisono duetteket" csupán egy szólamban, az egyes adatközlők be- és kilépési pontjait rögzítve közlik. Jelen munkám – melynek aktualitását az MTA Néprajztudományi Intézetének magyar jojkakutatásokat összegző, Tamás Ildikó főszerkesztésével készült adatbázisának 2018-as publikálása adja – új, az egyes előadók énekét külön-külön rögzítő lejegyzéseken keresztül tárja fel a jojkák közös rögtönzésének folyamatát, valamint az e lejegyzések készítéséhez felhasznált számítógépes spektrogramvizsgálat által kimutatott eredményekkel bővíti a jojkák énekstílusainak és díszítéseinek tipológiáját.

SÁFÁR ANNA
panni.safar@gmail.com
Néprajz
BA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bárth Dániel
egyetemi.docens, ELTE BTK

Lelkész és közössége Solton a 18–19. század fordulóján

A magyarországi és a külföldi néprajzkutatásban egyre több tanulmány foglalkozik az alsó papság és a közösség viszonyával. Ez a kutatás mikrotörténeti módszerrel lokális szinten az anyakönyvek, a presbiteri gyűlés és az egyházlátogatási jegyzőkönyvek feltárásával történt, valamint a hazai szakirodalom segítségével.
Ezek a levéltári források a néprajz számára fontos adatokkal szolgálnak, melyek segítenek a település társadalmi és vallási életének rekonstruálásában. Motsi István protestáns lelkész 1777 és 1829 között szolgált a solti református egyházközség élén, az anyakönyveket és a presbiteri jegyzőkönyvet ő maga írta, így ezek mentalitástörténet és a lelkészi hivatás feltérképezésének nézőpontjából is lényegesek.
A dolgozat célja, hogy bemutassa a tiszteletes milyen helyzetekben érezte azt, hogy beavatkozhat a közösség életébe, és a település lakói mikor találták fontosnak, hogy tőle kérjenek segítséget a családi, házassági gondok megoldásában.

HRUBIÁK LAURA
hrubiakj@gmail.com
Történelem–magyar
Osztatlan, 3. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Medgyesy S. Norbert
egyetemi docens, PPKE BTK

„Menjünk a keresztekhö!" Jézus–keresés Húsvétvasárnap hajnalán a Nógrád megyei Dejtáron

Húsvétvasárnap hajnali négy órától a Nógrád megyei Dejtáron 40 résztvevő végigjárja a falu 11 keresztjét azzal a címszóval, hogy Jézust keresik. Ez, a húsvéti ünnepkör egyik fontos, vallásos, népi, bibliai alappal (Márk 16,1–7) rendelkező hagyománya, melyet Jézus–keresésnek neveznek.
A dejtári Jézus–keresést nem említi az ezzel foglalkozó szakirodalom, eddig lejegyzése sem készült.
A Jézus-keresést kifejezést nem ismerik a faluban, legyakrabban ezt a mondatot használják: „Menjünk a keresztekhö'!" és búcsújárásnak tartják.
Szervezője, és 2010 óta két előénekese, Hegedűs Józsefné Kovács Erzsébet és Gál Lászlóné Zsiga Erzsébet, akik a helybeli Élő Rózsafüzér Társulat tagjai.
E helyi népi rítus énekeinek forrásai: az *Orgonahangok énekeskönyv* (1914), továbbá Mituk Jánosné Papp Teréz füzetéből lemásolt kézirat, amely jelenleg Hegedűs Józsefné tulajdonában áll, valamint a *Legújabb ének. Búcsú emlékvirágok* (é.n.), a *Szép négy új istenes ének* (1854), és a *Legszebb új énekek* (1884) ponyvanyomtatványok. A 18–19. századi eredetű dallamokat saját változatban éneklik, az előénekesek vezetésével diktálva.
Minden keresztnél a dicsőséges olvasó 1. tizedét mondják: „Aki a halottaiból dicsőségesen feltámadt".
A dejtári plébános, Horváth József nem vesz részt e paraliturgikus ájtatosságon, de annak lezárásaként reggel 6-kor misét mond a helyi Kisboldogasszony-templomban.
A dejtári Jézus–keresés végzése emberemlékezet óta folyamatos, nem feleleventés eredménye.

BOBÁK SZILVIA
szilvia.bobak@gmail.com
Néprajz
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vincze Kata Zsófia
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Online bűnbakképző mechanizmusok

Kutatásom során a bibliai eredet és a történeti bűnbak–alakok és felfogások tanulságait szem előtt tartva a kortárs mediális közeg bűnbak-fókuszú vizsgálatát tűztem ki célul. Ezen belül érdeklődésem középpontjában az áll, hogy ténylegesen léteznek-e kortárs bűnbak-alakok, és ha igen, hogyan vizsgálható a bűnbak-alakok/fogalmak folklorizációja a megváltozott mediális közegben; továbbá, hogy a bűnbak-alakok hogyan függnek össze egymással, milyen narratívák rajzolódnak ki általuk, és milyen relációban állnak a konspirációs teóriákkal.
A kortárs bűnbakképzés működésmódjainak vizsgálatához az internetet mint a folklórkutatás posztmodern terepét használom. A médiumváltásból származó különbségek olyan, a folkloristát foglalkoztató kérdéseket kínálnak fel, mint az eredet, a variánsok, a színtérváltások pontosan adatolható vizsgálata – például megfelelő adatbázisépítés segítségével. Ezzel párhuzamosan a téma alkalmat ad a netfolklór permanensen artikulálódó kutatásmódszertani diskurzusába való csatlakozásához is. A dolgozat során olyan elméleti kérdéseket is áttekintek a bűnbak-alakok folklorizációs vizsgálatának példáján keresztül, mint a klasszikus néprajzi fogalmak újraalkotásának szükségessége, a média és folklór egymásra hatása és a folklórműfajok 21. századi kutatásmódszertani, tematikus vagy interdiszciplinális lehetőségei.
Végezetül az elméletfókuszú kísérleteket követően egy konkrét példán, a 2018. októberi ENSZ klímaügyi jelentés magyar sajtóvisszhangjára érkezett kommentáráradat bűnbakképző mechanizmusait tekintem át. A vizsgálat során különösképpen a krízisszituáció kontextusa, a narratív igazság, a legitimációs stratégiák, a dichotomizálás, értékszembesítés, metonimikus működésmódok és a bűnbakképző mechanizmusok összeesküvés-elméletekkel való kapcsolata kerül előtérbe.

KMELLÁR VIKTÓRIA ILDIKÓ
vikto.93@gmail.com
Néprajz
MA, 10. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Lukácsné Marinka Melinda
tudományos munkatárs,
MTA–DE Néprajzi Kutatócsoport

Papp Zsigmond frontművészetének néprajzi bemutatása

Jelen munkám egy hosszabb kutatás egyik állomása, melyben Papp Zsigmond, gyomai parasztgazda első világháborúra vonatkozó emlékeinek feldolgozására vállalkoztam. Korábbi kutatásomban átfogó élettörténetét, benne sorkatona éveit, valamint az első világháború alatt keletkezett írásos emlékeit mutattam be. Ebben a dolgozatban a „Nagy Háború" idején készített faragott tárgyi emlékeit elemeztem, valamint a gyomaendrődi Papp Zsigmond Emlékház kialakulásának körülményeit ismertettem. Mindezekhez a kvalitatív kutatási technikák körébe tartozó dokumentum-elemzés módszerét használtam, amelynek eredményét – a hagyaték tulajdonosával, továbbá az Emlékházban lévő kiállításért felelős muzeológussal készített – félig strukturált interjúimmal egészítettem ki.

GYURIS ISTVÁN VIKTOR
gyuris.istvan.viktor@gmail.com
Néprajz
MA, 1. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Frauhammer Krisztina
tudományos munkatárs,
MTA-SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport
Fábián Gabriella
tudományos munkatárs,
MTA-SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport

Szakrális tárgyak helye és szerepe a mai csíkszentdomokosi otthonokban

Dolgozatom a szakrális tárgyak elhelyezkedését, típusait, elrendezését alakító tényezőket és a használatot vizsgálja. Csíkszentdomokoson tizennégy háztartás szakrális tárgykészletét tártam fel, összesen 580 tételnyi tárgyat dokumentálva. A mai csíkszentdomokosi otthonokra nem jellemző a szent és profán tér vagy tárgyak elkülönítése, ehelyett a szakrális és profán tárgyak különböző tárgyegyütteseket, kompozíciókat alkotnak. Gyakran találkozhatunk a tisztaszobában gondosan kialakított kompozíciókkal, azonban ezek célja a reprezentáció és az emlékek őrzése, az élő kultuszok tárgyai a mindennapokban használt terekben kapnak helyet. Így felfedezhetjük őket a hűtők, vagy a mikrohullámú sütők tetején, a konyhapult fölötti polcokon, telezsúfolt kredencekben. A családi fényképek és a különböző identitásjelzők szinte törvényszerűen vegyülnek a szakrális tárgyak közé. Egy egymás mellé halmozó tendencia jellemző, a régebbi, esetleg divatjamúlt tárgyak sem kerülnek ki a kompozíciókból, legfeljebb átengedik a fő helyet az újabbak számára, amely magatartás a megőrzésnek kedvez. A tárgyak értelmezése és elrendezése is szorosan személyhez kötött. Nagyban függ az egyén motivációjától és szépérzékétől, milyen kompozíciókat hoz létre, másrészt a rá jellemző mindennapi rutin is jelentős szereppel bír a tárgyegyüttesek spontán módon történő kialakulásában. A kor előrehaladtával egyre jobban leszűkül az élettér, ilyenkor az állandó és pillanatnyi kompozíciók a napközben is használt ágy köré koncentrálódnak. Az intenzív használatban történő bekeveredés nem a szakralitással szembeni tiszteletlenség jele. A vallásosság az életük olyan szerves és elválaszthatatlan részét képezi, hogy a rutin kiküszöbölhetetlenül újratermeli az egyszerre szent és profán tárgyegyütteseket. A profán így nem deszakralizálja a szent tárgyakat, hanem az erős hit által szakralizálódhatnak a profán tárgyak, akár a rádió és a számítógép is. Az egyes kompozíciók és hozzájuk kötődő gyakorlatok viszonylag jól elkülönülő funkciók szerint csoportosíthatók. A szent terek kialakításának módja és az itt végzett gyakorlatok esetében a legfőbb meghatározó tényező a szakrális kompozíciókat kialakító család vagy egyén saját motivációja. Kutatásom tapasztalatai alapján öt funkciót különítettem el: dekoráció és reprezentáció, védelmi és segítő szerep, megemlékezés és elhunyttal való kommunikáció, szimbolikus társaság, templom helyettesítése.

NÉVTAN, FRAZEOLÓGIA, STILISZTIKA, TEXTOLÓGIA

TÓTH ÁRON TAMÁS
arontamastoth@citromail.hu
Magyar–történelem
Osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dobi Edit
egyetemi adjunktus, DE BTK

A szemiotikai textológia mint transzferdiszciplína. Kosztolányi Dezső publicisztikai írásos munkássága alapján

A dolgozat, ahogy a címe is jelzi, kettős törekvésű. Egyrészt törekszik legitimitását alátámasztani a szöveget komplex jelként értelmező, és ebből a megközelítésből adódóan multidiszciplináris keretben működő alkalmazott tudománynak, a szemiotikai textológiának az irodalmi művek elemzésében. Másrészt rá kíván mutatni a Kosztolányi-féle nyelvi viszonylagosság szemléletének sajátos emanációjára a szerző egyes szépirodalmi jellegű publicisztikai írásai, a *A szó hatalma* és a *Pesti pincér* című tárcák szövegszerveződési mintázatainak demonstrálásával.

A szöveg igen jó eszköz arra, hogy e kommunikátumtan duplikált – mentális folyamatokat is figyelembe vevő – jelmodelljének működésére reflektáljak az egyes (a közlő/befogadó háttértudására is alapozva kiegészített) jelentéssíkok szintjén, melyek a textualitás megteremtődésében játszanak kulcsfontosságú szerepet. A jelentésszerveződés elemi entitásaiként továbbá a szövegek és befogadóik közötti kapcsolatot sajátosan jellemző fogalmi sémák szerepének bemutatására törekszem.

A szemiotikai textológia módszertani keretében 2017 őszétől végzett szövegvizsgálataim eddigi eredményeiként egy Officina Textologica sorozatban közölt tanulmányt, valamint egy megjelenés előtt álló esettanulmányt tudhatok magaménak, melynek előadására a Semiotica Agriensis 2018. szeptember 28-i konferenciáján került sor.

CSIBRÁNY LILI
lyssa0720@gmail.com
Magyar–történelem
Osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Tóth Valéria
egyetemi tanár, DE BTK

A tájnevek nyelvi rendszere

Dolgozatomban a tájnevek nyelvi elemzését végzem el, amelyhez Juhász Dezső *A magyar tájnévadás* c. munkája nyomán készült adatbázisom szolgál alapul.
Az analízishez a Hoffmann István által kidolgozott helynévelemzési modellt alkalmazom, de rendszeresen utalok azokra a megfigyelésekre is, amelyeket Juhász Dezső monográfiájából a tájnevekről tudunk. Azért gondoltam lényegesnek, hogy a névfajta jellegzetességeit ebben az elemzési keretben is áttekintsük, mert a más helynévfajtákról (pl. víznevek, hegynevek, településnevek) készült legújabb monográfiák is ezt a modellt használják fel vizsgálataikhoz, s ezáltal lehetőségünk nyílik a tájnevek és más helynévfajták összevető vizsgálatára is. Ez az aspektus a munkámban több tekintetben is helyet kap.
Dolgozatom tizenegy nagy fejezetből áll. Elsőként tisztázom a tájnév fogalmát, majd röviden ismertetem az eddig megjelent, tájnevekkel foglalkozó szakirodalmat.
Az ezt követő fejezet a funkcionális szemlélet tájnévkutatásban való alkalmazásáról szól, majd a vizsgálataim tekintetében kulcsfontosságú helynévleírási modellt is ismertetem.
Ezt követi a részletes, különböző szempontokból elvégzett analízis: elsőként a tájnevek funkcionális-szemantikai jellemzését végzem el, majd a lexikális-morfológiai sajátosságokat mutatom be, végül pedig a helynévfajta keletkezéstörténeti leírását adom meg. Ezt követően tárgyalom a tájnevek kronológiai jellemzőit, amely érdekes összefüggéseket hoz felszínre a tájnevek keletkezése és az emberi látókör tágulása között.
Ezek után a vizsgált névtípust egy nagyobb összefüggésbe, a helynévfajták viszonyrendszerébe helyeztem bele, amelyen belül megvizsgáltam a tájnevek és más helynévfajták kapcsolatát, és készítettem egy összevető vizsgálatot is a tájnevek és más helynévfajták rendszertani sajátosságairól is. A dolgozatom összegzéseként további lehetséges vizsgálati szempontokat is igyekeztem felvillantani.

TURCSIK BÍBORKA
turcsikbibike@gmail.com
Magyar-Matematika
Osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Simon Gábor
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Egy nem természetes elme poétikus reprezentációja Faulkner *A hang és a téboly* című regényében

A dolgozat tárgyát Faulkner *A hang és a téboly* című regényének első, homodiegetikus monológjának az elemzése adja. A dolgozat arra igyekszik magyarázatot adni, hogy a kognitív narratológia, de még a nem természetes narratológia eszközeivel is bonyolultnak tételezett monológnak a mentálistér-elmélet és a fogalmi integráció menti elemzése, ábrázolása közelebb viszi az olvasót a szöveg megértéséhez, a műben reprezentált nem tipikus elme megtapasztalásához. A dolgozat kognitív poétikai célkitűzése, hogy megvizsgálja, miként ábrázolja a nem természetes elme működését a faulkneri mű.
A dolgozat egy 16 738 szavas monológ elemzésére alkalmazza a mentálistér-elméletet és a fogalmi integrációt. Megvizsgálja a szöveg különböző jeleneteit, ezeket azonosítja az egyes bemeneti terekkel, melyeknek egymástól való elhatárolását a térépítő elemek alapos vizsgálata mentén teszi meg. Sorra veszi a generikus tereket, kategorizálja és számszerűsíti őket, ezáltal rendszert ad a szövegbeli asszociációs váltásoknak. Az integrált tereket is elemzi.
A dolgozat elemzéseiben és eredményeiben magyarázatot talál arra, hogy a vizsgált monológ valóban ábrázolható a fogalmi integráció segítségével, és ez az ábrázolás közelebb visz a szöveg minél teljesebb megértéséhez, a nem természetes elmeműködés megtapasztalásához. A generikus terek szerepének kulcsfontosságú elemzése szintén termékenynek bizonyul, az integrált terek menti vizsgálódás pedig a dolgozat utóéletét támogató észrevételeket hoz.

KISS VIRÁG
virag12kiss@gmail.com
Olasz nyelv, irodalom és kultúra
MA, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Salvi Giampaolo
egyetemi tanár, ELTE BTK

Emberi betegség- és tünetnevekben szereplő állatnevek a magyar és az újlatin nyelvekben

Dolgozatomban olyan emberi betegség- és tünetelnevezéseket vizsgáltam, melyekben állatnév található. A magyar, olasz, francia, román, spanyol, portugál és katalán nyelvekben található kifejezéseket elemeztem.
A vizsgálat első fázisában a magyar vonalon gyűjtöttem össze olyan betegség- és tünetneveket, melyek állatneveket tartalmaznak, majd csoportosítottam őket az alapján, hogy a vizsgált nyelvek hogyan fejezik ki ezeket a referenseket (állatnévvel-e, latin/görög vagy saját nyelvre lefordított jelölővel, stb.).
Bár a magyar nyelv meglehetősen nagyvonalúan használ állatneveket a betegségek elnevezéseiben, első látásra úgy tűnhet, az újlatin nyelveknél inkább latinból vagy görögből átvett nevekkel találkozhatunk. Reményeim szerint ez a dolgozat kissé árnyalja ezt a képet. Ugyanis a vizsgálat során kiderült, hogy sok esetben létezik állatnevet tartalmazó alternatív jelölő a népnyelvben vagy rétegnyelvekben. Továbbá a román nyelv meglehetősen sok esetben inkább a magyar nyelv mintáját követte, mint a többi vizsgált újlatin nyelvét. Állatneveket a latin és a görög nyelv is szép számmal használt a betegségek elnevezésekor, melynek következményeként sokszor könnyű szem elől veszíteni az állatokat.

CSOBÁDY CSILLA
cs.csilla80@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom–biológia
BA, 2. félév
Konstantin Filozófus Egyetem (Nyitra)

Témavezető:
Bauko Ján
egyetemi docens, KFE

Jablonca és Szilice névszemiotikai tájképe

Munkámban két határmenti falu, Jablonca és Szilice névszemiotikai tájképét vizsgáltam. Megfigyeltem a kétnyelvű környezet hatását, illetve egyes esetekben vizsgáltam a névadási indítékokat is. Ezt terepmunkám során dokumentáltam és adatközlők segítségével vizsgáltam a feliratok eredetét.

A munka három fő fejezetből áll. Az első fejezetben a nyelvi tájkép, kétnyelvűség, névszemiotikai tájkép, névpolitika alapfogalmakat magyaráztam. Az elméleti rész után a következő fejezetben az anyaggyűjtés helyeit és módjait ismertettem. Az utolsó fő fejezet taglalja magát a kutatást.

A névszemiotikai tájképet a tulajdonnevek fajtái szerint (személynév-, helynév- és intézménynév) vizsgáltam. Megfigyeltem a két falu közti különbségeket is. Jabloncán a turistáknak szolgáló információkat többnyire csak szlovákul olvashatjuk, míg ez Szilicén megjelenik szlovák, magyar és angol nyelven is, bár egyes információk csak magyar nyelven láthatóak (lásd utca- és határnevek). Ezek a Jabloncán kihelyezett táblán ellentétben csak szlovákul olvashatóak. Az egyházi feliratok minden esetben magyar nyelven jelennek meg, míg a magánszemélyek által kihelyezett táblák idegen nyelven is megfigyelhetőek (preszszók). A két falu nyelvi tájképét nagy mértékben befolyásolja a kétnyelvűség. A szlovák államnyelvként egyértelműen fölérendelt viszonyban van a magyar kisebbségi nyelv felett, ami főként Jabloncán tűnik ki, annak ellenére, hogy nagy többségben magyar anyanyelvű és nemzetiségű lakosok lakják. A kiemelkedő magyar nyelvű feliratszámot csupán a sírfeliratok magas száma okozza, amelyek mindkét községben szinte csak magyar nyelven vannak jelen.

FEHÉR ORSOLYA
orsolya_feher@freemail.hu
Magyar-etika
Osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hoffmann István
egyetemi tanár, DE BTK

Nevekben él a múlt. Egyek helyneveinek vizsgálata

Dolgozatomban Egyek település helynévanyagát vizsgálom, valamint melléklet formájában közre adom a település helynévszótárát is, ami egyaránt tartalmazza a történeti adatokat és élő nyelvi gyűjtés eredményeit. Elsőként egy településtörténeti ismertetőt közlök, majd ezt követően a helynévszótár szerkezetét ismertetem néhány kiemelt szócikk alapján. A dolgozat a továbbiakban két fő téma köré rendeződik, először egy összehasonlító helynévrendszertani vizsgálatot tartalmaz, amely három település névrendszerét veti össze. Majd ezt követően a névbokrosodás jelenségét vizsgálom, ezen belül is a határrésszé vált települések neveit elemzem.

VEISZENBACHER MÁRIA
mveiszenbacher@yahoo.com
Fordító-tolmács
MA, 6. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kiss Sándor
nyugdíjazott egyetemi docens,
DE BTK

Rousseau metafórái *A magányos sétáló álmodozásai* c. művében

A tanulmányban Rousseau művéből elemezzük a metaforákat a kognitív nyelvészet metaforafelfogásából kiindulva. Célunk kideríteni, hogy a Lakoff, Turner és Kövecses által megfogalmazott metaforaelmélet felhasználható-e irodalmi szövegek elemzéséhez. A metaforikus kifejezéseket a kognitív metaforaelmélet szerinti fogalmi metaforákra próbáltuk visszavezetni, ezen kívül elemeztük a metaforák konvencionalitását illetve újszerűségét is, s így próbáltunk minél pontosabb képet kapni Rousseau stílusáról.

BÁLIZS ÁGNES
balizsagnes@gmail.com
Angol nyelv és irodalom
BSc, 5. félév
Újvidéki Egyetem

Témavezető:
Halupka-Resetar Szabina
egyetemi docens, ÚE

Szívvel kapcsolatos frazeologizmusok a magyar és az angol nyelvben

A dolgozat tárgya, kutatási módszerei és céljai a következőképpen foglalhatók össze: A frazeológia többé-kevésbé kötött szókapcsolatok tanulmányozásával foglalkozik, s ezek a szókapcsolatok gyakran nehézséget okoznak fordításkor. Mind a magyarban, mind az angolban számos frazeologizmus létezik, ezeknek legnagyobb részét az ún. szomatizmusok képezik, amelyek az emberi testrészek, szervek megnevezéseit tartalmazó szólásokat és közmondásokat ölelik fel. Ebben a dolgozatban csak a szívvel kapcsolatos szólásokat és közmondásokat fogjuk vizsgálni. A magyar korpuszt négy szólásgyűjteményből (Szemerkényi Ágnes, Forgács Tamás, T. Litovkina Anna , Bárdosi Vilmos, Kiss Gábor, Varga Görgy – Lázár A. Péter és O. Nagy Gábor köteteiből) állítottuk össze, az angol korpuszt pedig a Seidl és McMordie, Siefring, Richard A. Spears,Collins Cobuild , valamint Nagy György által szerkesztett szótárakból. A kétnyelvű korpusz Lázár A. Péter – Varga György, valamint Nagy György szótárára támaszkodva állt össze. A begyűjtött frazeologizmusokat kontrasztív szempontból tanulmányozzuk és osztályozzuk azzal a céllal, hogy feltárjuk, e két geneológiailag és tipológialag különböző nyelvcsoportba tartozó nyelv között milyen mértékben mutathatók ki hasonlóságok és különbségek az említett szomatizmusok esetében. A hasonlóságokat meglehetős részben a közös európai kulturális gyökerek következményének tulajdonítjuk, míg a feltárt ellentéteket különösen a fordítók figyelmébe szeretnénk ajánlani.

NYELVTÖRTÉNET

HALÁSZ DÁVID
david.peter.halasz@gmail.com
Digitális bölcsészet MA, 4. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
É. Kiss Katalin
egyetemi tanár, PPKE BTK

A befejezett és befejezetlen múlt idő változása az ómagyar végétől a középmagyar koron át

Az ómagyar korban még gyakoriak voltak az olyan körülírt, múlt idejű alakok, mint a -t(t) + vala típusú befejezett múlt (pl.: mondott vala) és a Ø + vala típusú befejezetlen múlt (pl.: mond vala). Az ómagyar kor végétől kezdve és a középmagyar korban ezek száma folyamatosan ritkult, és párhuzamosan felbukkantak olyan módosult alakjaik, amelyek változatlanul ugyanazt az aspektust és időt jelölték, de a vala helyét átvette a volt: -t(t) + volt (befejezett), pl.: mondott volt, és Ø + volt (befejezetlen), pl.: mond volt. E dolgozat témája ennek a tendenciának a feltérképezése informális és formális szövegeket egyaránt feldolgozva.

GUTI VERONIKA
gutiveronika@gmail.com
OMA (magyar irodalom és nyelvtan-történelem)
Osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Tóth Valéria
egyetemi tanár, DE BTK

Adalékok a korai ómagyar kor mássalhangzó-kapcsolatainak vizsgálatához

Dolgozatom a korai ómagyar kor mássalhangzó-kapcsolatainak tanulmányozásához csatlakozik, olyan módszertannal, amely egyaránt magába foglalja a helynevek névelemeinek vizsgálatát és a mássalhangzók fonológiai jegyeinek befolyásoló szerepét. Ezt az elemzést egy folyamatosan bővülő hang- és helyesírás-történeti adatbázis állományán alkalmaztam. Ebben az adatbázisban a kutatás kezdetekor 7255 két, 334 három és 1 négy mássalhangzóból álló kapcsolatot figyeltem meg. A mássalhangzó-kapcsolatokat képzési módjuk alapján csoportosítottam egy olyan táblázatban, amelyben minden kapcsolathoz példaszám tartozik, majd a következő gyakorisági sorrendet állapítottam meg a képzési módok alapján: likvidák, zárhangok, nazálisok, réshangok és affrikáták. Fonológiai aspektusból vizsgáltam mind az egyes csoportok egymáshoz viszonyított, mind a csoportokon belül kialakult sorrendiséget.
Mindezek mellett röviden érintettem a kettőnél több mássalhangzót tartalmazó kapcsolatok gyakoriságát is. További kutatásomban pedig ugyancsak fonológiai megközelítésből vizsgálom majd a dolgozat írása közben felmerült kérdéseket, illetve nagyobb korpuszon kívánom tanulmányozni a tükörkombinációk problematikáját is.

DOBÓCZI ANNA
doboczi.anna@gmail.com
Magyar
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szentgyörgyi Rudolf
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Alkímia és nyelvújítás. Báróczi Sándor és Kolozsvári Cementes János alkimista munkái

Kutatásom fő témája Báróczi Sándor Mostani Adeptus regényfordításának Előszava és Kolozsvári Cementes János kolozsvári codex-e. A kutatást a magyar kémiai szaknyelvhez és annak történetéhez igazodva végeztem el. A nyelvtörténeti kutatások mai napig fontos szerepet töltenek be a humán tudományos életen belül, azonban a jelen kutatás nemcsak a humán, hanem a reáltudományok számára is fontos adatokkal szolgálhat, különös tekintettel a kémia tudományára. Aktualitása vonatkozik mind a magyar kémiai nómenklatúra kialakulásának menetére, mind a kémia tudományának folyamatos fejlődésére is, hiszen azáltal, hogy a tudományos paradigmák megváltoznak, olyan reakciók sorozata indulhat el, amelyek hatással lesznek a tudományt művelő nyelvre is, illetve egy nyelvváltás akár tudományos felfejlődést vagy áttörést is eredményezhet.
Alapkérdéseim a következőek: Lehet-e fordítói és tényközlői indíttatással nyelvet, jelen esetben szaknyelvet újítani, valamint az egyetemes eszmei hatások hatással bírnak-e a szaknyelvek alakulásának menetére? Kolozsvári Cementes János esetében nem beszélhetünk tudatos nyelvújításról. A kolozsvári codex-ben fennmaradt alkimista receptekben csak az általa ismert, az akkori tudományban már régóta használt szakkifejezéseket adta vissza. Ellentétben Báróczi Sándorral, aki már saját maga is alkotott szakkifejezést Előszavában. Ez részben korábbi, évtizedeken átívelő fordítói tevékenységének, illetve az akkori magyar kémiai szaknyelv kiteljesedetlenségének volt köszönhető. Előadásom további részében szó lesz az egyetemes és magyar kémiatörténetről (a kezdetektől az alkímiáig), a magyar kémiai szaknyelvről, Kolozsvári Cementes Jánosról, Báróczi Sándorról és az általuk képviselt szaknyelvfordításról és újításról.

PÉTER ÁGNES
agns.ptr@gmail.com
Magyar
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Fazakas Emese
egyetemi docens, BBTE

Boszorkányok becsmérlései. Becsmérlés, káromkodás és szitkozódás állatnevekkel a középmagyar kor végi boszorkányperekben

Munkámban a középmagyar kor végi boszorkányperekben azokat az agresszív nyelvi kifejezéseket vizsgálom meg, amelyek állatneveket tartalmaznak. A témaválasztásom oka egyrészről az, hogy nagyon izgalmasnak tartom feltárni, megkeresni azokat a formákat, amelyek megmutatják, hogy elődeink hogyan használták a nyelvet, különösképpen a becsmérlő szavak esetében. Másrészről azonban azért is választottam ezt a témát, mert a nyelvi agresszióhoz kapcsolódó fogalmak használatában következetlenség figyelhető meg. A vizsgálatom célja tehát, hogy a verbális agresszióhoz kapcsolódó fogalmak tisztázásához és a pontos szócsoportosítási kísérletekhez hozzájáruljon. Az adatok vizsgálata során figyelembe kellett vennem a művelődéstörténeti hátteret is, hiszen az állatnevek pejoratív használatának minél pontosabb megvilágításához ez a diszciplína nyújtja a legtöbb segítséget.

HAVASI ZSUZSANNA
havasizsuzsi4@gmail.com
magyartanár–magyar mint idegen nyelv tanára
MA, 11. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Sárosi Zsófia
egyetemi docens, ELTE BTK

Diszkurzív gyakorlat és férji hatalom összefüggései középmagyar kori úriszéki periratok alapján

Kérdésesnek tűnik, milyen jogi helyzetük, lehetőségeik voltak a – nyelvészeti szempontból –középmagyar kori feleségeknek. A jog nyelvi függése és láttathatósága miatt a kérdés akár a kritikai diskurzuselemzés szemléletmódjával is jól megvilágítható. Dolgozatomban úriszéki peres iratok alapján mutatom be a férji hatalom és a női beszédjog, valamint a feleségekhez kapcsolódó megnevezések összefüggését, a szövegeket a társadalmi és diszkurzív gyakorlat hátterével elemezve. A kutatás fontos eleme egy befogadó – a periratok 20. századi szerkesztője, az általa alkotott szövegek – középpontba állítása abból kiindulva, hogy a szerkesztői regeszta és jegyzetek a befogadási folyamatnak is dokumentumai. Elemzésem történeti szövegek olvasásában jártas adatközlők is segítették, akik szövegértési kérdésekre válaszoltak olyan perekkel kapcsolatban, ahol a nő szerepe nyelvileg tisztázatlan volt. Egy adatközlő-csoport a jegyzői szövegekkel, egy pedig ezek nélkül dolgozott, így bebizonyosodott az is, hogy a jegyzői szöveg a befogadást nagyban befolyásoló tényező lehet forráskiadás esetén.
A feleségek megnevezései és beszédjoguk hiánya a férji hatalmat tükrözi. A dolgozat eredménye azonban a nyelv és társadalom összekapcsolódása mellett szempontot ad a forráskiadások elkészítésére: a regesztaelemzések és az adatközlők válaszai alapján az mondható, hogy a nyelvi magyarázat mellett a diszkurzív és a társadalmi gyakorlat elemzése segítené a befogadást, ha olyan nyelvhasználati anomáliák jelennek meg, amelyek a jelen szempontjából az eltérő társadalmi kontextus feloldásával tudatosíthatók.

TERNOVÁN BARBARA
ternovanb0124@gmail.com
osztatlan tanárszak
MA, 9. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Tóth Valéria
egyetemi tanár, DE BTK

Esettanulmányok a határozóragok alakulásának történetéből

Munkámban két esettanulmányt mutatok be a magyar nyelv határozóragjainak köréből, amely határozóragok megítélése valamilyen szempontból problémákat, kérdéseket vet fel, így részletesebb vizsgálatuk mindenképpen indokolt lehet. Az egyik fejezetben a -balól/-belől, illetve -ból/-ből morfémák ügyét tárgyalom, különös tekintettel az egyszótagú és kétszótagú variánsok előfordulási arányaira, illetve a rövid alak elterjedésének folyamatára. Szólok emellett arról is, hogy milyen státusú elemnek minősíthetjük a -balól/-belől morfémát, s ezt az álláspontot milyen érvek támogathatják. Az általam vizsgált másik határozórag a -val/-vel, melynek keletkezése körül napjainkig vita zajlik, ebben a vitában kísérlem meg dolgozatomban a mérleg nyelvét egyik vagy másik jelentős elképzelés felé elmozdítani az elvégzett elemzés fényében.
A szakirodalmi áttekintést követően önálló elemzésben mutatom be a két határozóraggal kapcsolatos kutatásom eredményeit, amelyhez főként a kódexek anyagát használtam ugyan fel, de azok nyelvtörténeti előzményeként a korai kis szövegemlékek adataira is építettem a vizsgálatok során, hiszen ezáltal biztosíthattam az elemzés kronológiai ívét.

GÁGÓ ZSÓFIA
zsofiaga@gmail.com
Magyar–történelem
Osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Ótörök jövevényszavak és őstörténet

Kutatásom témájaként azt választottam, hogy a folyamatosan feltárt új régészeti leletek hogyan változtathatják meg a nyelvészeti eddigi tudásunkat az ótörök jövevényszavak átvételével kapcsolatban. Leszűkítve, arra kerestem lehetséges válaszokat, alternatívákat, a szakirodalmak segítségével, hogy hol vehették át az ősmagyarok ezt a 2011-es adatok szerint 491 szót. Munkám során eddig a muszlim és görög nyelvű történelmi forrásokat vizsgáltam meg. A szláv, latin források részletesebb elemzése még nem került bele a kutatásomba. A másik társtudománynak, a régészetnek az eredményeivel is párhuzamba vonom az ótörök jövevényszavak kérdését. Először egy rövid ismertetővel kezdeném, hogy mi az alapprobléma a mai őstörténet kutatásában, milyen lehetőségek és kérdések merülnek fel ezzel kapcsolatban. A történeti források nem változnak és a nyelvnek a szabályosan való változása sem változik, csak az új eredményekkel más perspektívába kerülnek. Az orosz-magyar Uráli Régészeti Expedíció keretében 2012-tól folynak a munkák, legfontosabbak az Uelgi-tói, Dél-Uráli, Volga-vidéki, Szamara-völgyi, moldovai és ukrajnai ásatások, amik 9-10.-századi párhuzamokat mutatnak a Kárpát-medence leletanyagaival. Dolgozatomban az ősmagyar nyelv turáni hatásairól is szó lesz, hangtani és lexikai szempontból, párhuzamba állítva a régészet, történelem tudománykörével. Tehát fő témának azt fejtem ki, hogy a török jövevényszavak nyelvészeti bizonyítékai hogyan hozhatók, vagy nem hozhatók össze az ezzel foglalkozó régészeti kutatásokkal, hol lehetett végülés az a török-magyar érintkezés, ahol ilyen fokú hatás érte a magyar nyelvet. Az, hogy milyen nyelvet beszél egy nép, milyen a kultúrája, milyen régészeti nyomot hagy maga után az három különböző dolog, melyeknek nem szükségszerű egybe esniük, de támpontot adhat az egyik tudományterület a másiknak ebben a kérdéskörben is az interdiszciplinaritás fontosságát hangsúlyozva. Kutatásom során arra jutottam, hogy két válasz lehetséges, az egyik a Don-Kubán vidéki, ami nyelvészetileg tökéletesen igazolt, a másik pedig a Volga-Káma vidéki, amit pedig régészeti adatok bizonyítanak inkább. A lényeg, hogy nyelvészetileg tökéletesen bizonyított a hatás, már „csak" a pontos helyszín megtalálására van szükség, a tudomány mai állása viszont még nem tudja megadni a hiteles választ, hogy hol játszódott le ez a folyamat.

TÁN FERENC GERGŐ
tanferenc8@gmail.com
Magyar–történelem
Osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Tóth Valéria
egyetemi tanár, DE BTK

Szótagszerkezeti típusok és változásaik a korai ómagyar korban

Dolgozatomban a korai ómagyar kor szótagszerkezeti típusaival és ezek változásaival foglalkozom. A szótagszerkezet alakulását a korai ómagyar korra vonatkozóan többféle szempontból és különféle módon közelítettem meg. Vizsgálataimhoz forrásul a korai ómagyar kor számarányainál fogva legfontosabb nyelvemléktípusának, a szórványemlékeknek a magyar nyelvű helyet jelölő elemeit (helynévi és közszói adatait) használom fel.
Munkám első részében, több fejezeten keresztül a korai ómagyar kori szórványemlékekben előforduló helyjelölő elemek tulajdonnévi lexémáinak szótagszerkezeti vizsgálataira vállalkozom. Vizsgálataim kiterjednek a szótagszám szerinti szerkezettípusokra, a jellegzetesebb szótagszerkezetek jellemzőire, továbbá a tulajdonnévi lexémákban található mássalhangzó-kapcsolatok kérdésére is. Egyes jelenségeket kronológiai szempontból is bemutatok, s kitérek arra is, hogy bizonyos szótagszerkezetek kronológiai jellemzői mögött maguk a nyelvi változások miképpen húzódhatnak meg. A tulajdonnévi elemek e sajátosságait ugyanakkor komplex módon csak abban az esetben tudjuk értékelni, ha tulajdonnévi lexémákat összevetjük a korszak forrásaiban fellelhető köznévi lexémákkal. Dolgozatomban ezért ezt az analízist is elvégeztem, de a szisztematikus bemutatás helyett itt az összevetés szempontjaira helyezem a hangsúlyt.
Vizsgálataimat 8600 tulajdonnévi és 7600 közszói lexémára alapozom, amelyeket a Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékén készülő hang- és helyesírás-történeti adatbázisból merítettem. Az egyes jelenségeket különböző diagramokon, táblázatokban is igyekszem ábrázolni.

ÓKORTUDOMÁNY I. KLASSZIKA-FILOLÓGIA

SCHNIDER A. ANGELIKA OP
s.angelikaop@gmail.com
Hebraisztika
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Szatmári Györgyi
főiskolai tanár, SSZHF
Bene László
egyetemi docens, ELTE BTK

A „Bölcsesség lelke" (Sap 7,22-23) a hellenisztikus filozófia tükrében

Dolgozatomban a görög ószövetség egy deuterokanonikus könyvének, Salamon Bölcsességének, a Bölcsesség lelkét jellemző Sap 7,22–23 enumerációját elemzem, tekintetbe véve a szöveg bibliai háttere mellett annak hellenisztikus forrásait, különös tekintettel a filozófiai vonatkozásokra. Kiemelkedően fontosnak láttam ugyanis e szakasz jelentőségét a mű egészén belül, s ez ösztönzött, hogy behatóbban tanulmányozzam annak reményében, hogy feltárulhat szöveg gazdagsága, amiben összekapcsolódnak a korabeli görög és zsidó kultúra, ill. gondolkodásmód elemei. A szakasz forrásainak és a sokféle kultúrába nyúló gyökereinek munkámban megkezdett feltárása és a részletes elemzés, amely a LXX-t és a klasszikus hellén forrásokat közelebb hozza egymáshoz, újszerű módon mutatja be a Bölcsesség könyve mögött kirajzolódó hátteret.
A választott versek vizsgálata előtt rátekintet a Bölcsesség könyvét érintő bevezetéstani kérdésekre, annak érdekében, hogy a művet történelmi és irodalmi kontextusában is elhelyezzem. Ezt követően a dolgozat központi témáját képző enumeráció bevezetéseként bemutatom annak elhelyezkedését és szerkezetét, majd pedig áttérek a részletes szövegelemzésre, amely két nagyobb egységre bontható: 1) a tulajdonságok felsorolását megelőző Sap 7,22a vers jelentésének és jelentőségének bemutatása során a Bölcsesség és a lélek közti viszonyt helyezem középpontba; 2) a lélekre vonatkozó 21 attribútum vizsgálata által az egyes kifejezésekben visszacsengő hellenisztikus hatásokra helyezem a hangsúlyt. Mindezt egy rövid reflexióval zárom, amelyben rámutatok Bölcsesség lelkének jellemzése és a sztoikus filozófia kulcsfontosságú kapcsolódási pontjaira és különbségeire. Végül pedig, összegezve dolgozatom eredményeit, kiemelek egy szempontot, aminek meghatározó szerepe lehetett a mű keletkezésében, s árnyalja a névtelen szerző szándékáról alkotott képet.

MARTON MÁTÉ
m.matekaa@gmail.com
Ókori nyelvek és kultúrák
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kozák Dániel
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Apollo Medicus és Venus Genetrix: Az *Aeneis* Iapyx-epizódja (XII. 383–440)

Az *Aeneis* XII. énekében 383–440. sorok között egy érdekes és ellentmondásokkal teli részbe ütközik az olvasó. Az eposz vége felé közeledve egyre nagyobb hévvel csapnak össze a trójaiak és a rutuluszok serege. A konfliktus betetőzése a két hős, Aeneas és Turnus végső párviadala felé tart, azonban az ezen irányba haladó elbeszélés megszakad egy furcsa eposzi betéttel. Aeneas megsebesül egy ismeretlen eredetű nyíl által és kénytelen kivonni magát a küzdelemből (XII. 318–323). Azonban hősünk nem marad segítség nélkül, Iapyx, a trójaiak tábori orvosa siet meggyógyítani a harcképtelenné vált Aeneast. Iapyx azonban hiába próbálkozik, tudománya cserben hagyja és csak egy másik augustusi istenség Venus közbenjárásával sikerül „orvosolni" a problémát, a vízbe, amellyel Iapyx mosta Aeneas sebét, az istennő dictamnumot szórt ezáltal a megroppant erejét a hős hamar visszanyerte. Iapyx sikertelensége furcsán hat, mivel egyenesen Apollótól tanulta a szakmáját, sőt úgy van tartva, hogy ezen isten szeretője volt. Az orvos sikertelensége továbbá furcsán hat, hiszen Apollo rendkívül fontos szereplője az eposznak, a trójaiak töretlen támogatója, aki a jóslatai révén segíti őket új hazájuk meglelésében. Apollo nem csak az eposz szintjén fontos, hanem annak a politikai rendszernek és vallási közegnek is egy jelképe, amelyben Vergilius műve megfogalmazódott és megszületett. A dolgozatomban amellett érvelek, hogy Apollo passzivitása szándékos és szükségszerű ahhoz, hogy helyet kaphasson egy másik augustusi isten. Venus mint genetrix lép közbe, de ezáltal nem csak Aeneas anyjaként, hanem minden római ősanyjaként, de főleg a Iulustól származtatott Iulia gens védőisteneként, Iulius Caesar és végső soron az eposz ünnepelt patrónusa, Augustus égi felmenőjeként kerül be az epizódban. A történet megértésének másik kulcsszereplője Ascanius/Iulus, az ő szerepeltetése révén jelenik meg előttünk az új generáció. Az epizód zárómoduljában, Aenaes, híres, fiához intézett beszédjében pedig szemtanúi lehetünk annak a generációs narratívának, ami nem csak az eposzon belül, hanem a történeti jelenben is értelmet nyer. Úgy gondolom, hogy ebben a részben megidéződig az ifjú Marcellus és a nem sokkal az eposz születése előtt bekövetkezett tragikus halála.

DOBOS BARNA
dobosb91@gmail.com
Klasszika-filológia
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Krupp József
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A sermo mint beszédmód Ovidius *Fasti*jában

A *Fasti* hatodik énekében Ovidius Iuppiter Pistor ünnepe eredetének elbeszélése után (Fast. 6, 347–394) a Velabrumra vezeti olvasóit (Fast. 6, 395–416). A költő Vesta ünnepét követően hazafelé tart a Via Nován, amikor egy mezítlábas matrónára lesz figyelmes, aki a költő irányába ereszkedik le. A nem várt látvány olyannyira lenyűgözi, hogy ledermedve megáll és szava is eláll. Erre lesz egy közelben lakó idős asszony figyelmes, aki a költőt leülteti és feltárja neki a szokás eredetét, amit Ovidius, mint egy jó diák, végighallgat. Dolgozatomban az epizód hangnembeli változásait és értelmezési lehetőségeit vizsgálom, továbbá az épített teret, a várost mint poétikai játékteret Horatius sermói felől olvasva értelmezem. Horatius 1, 9-es szatírája alapvető párhuzamként olvasható a Fasti ezen szakaszához, s ebből kiindulva a teljes epizód értelmezése során a sermók beszédmódjának Ovidius általi használatára kérdezek rá. Vajon a didaktikus költemény beszélői és modalitásai között van-e helye e beszédmódnak és a szatirikus maszkot magára öltő költőnek? A műfajok imitálásának felkutatása során a filológusok a Fastiban a szerelmi elégiát, a harcias epikát, a panegyrikus tisztelgést, valamint a himnikus megszólalást egyaránt kimutatták a szövegben. Ovidius többszörösen rétegzett „én"-ként jelenik meg: az autodiegetikus narrátor szerepei között a szinte mindentudó tanárt, a vallási kérdésekben járatlan tanulót és a száműzött költőt egyaránt megtalálhatjuk. A történet anekdotikus stílusa szintén kapcsolatot teremthet Horatius költeményeivel, amit a társszövegek mozgósításával bizonyítok.

KISS BALÁZS
kiss.balazs1993@gmail.com
Klasszika-filológia
BA, 4. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bolonyai Gábor
egyetemi docens, ELTE BTK

A σύνταξις mint a Ptolemaiosz kori templomgazdaság egyik mozgatórugója

Jelen kutatás központi tárgyát a Ptolemaiosz-kori Egyiptom templomgazdaságának rendszerére irányuló behatóbb vizsgálat képezi, azon belül is a σύνταξις-szé, amely a templom gazdasági működéséhez szükséges szignifikáns bevételi forrás, vagyis az államtól a templom felé juttatott, az alsópapság ellátására es bevételezésére szolgáló rendszeres állami támogatás. A σύνταξις-t és annak általános vonásait számos, a hellenisztikus Egyiptom történetével, gazdaságával, jogrendszerével kapcsolatos szakirodalom említi, viszont még nem született önálló, koherens tanulmány a témával kapcsolatosan; a viszonylag friss szakirodalmak is rámutatnak a témára fókuszáló tanulmányok hiányára és a fogalom tisztázatlanságára.
A kutatás legfőbb célja a σύνταξις-ra vonatkozó források összegyűjtése, rendszerezése, fordítása és értékelése volt, illetve a kontextualizálás és a források alapján megengedett mértékű feltételezésekkel lehetséges rendszeralkotás, amely eddig minden, a σύνταξις-t taglaló szakirodalom nélkülözött. A kutatás során levont logikai dedukciók és az azok köré épített következtetések a források alapos komparatív vizsgálatának eredményei, amely lehetőséget teremtett a σύνταξις alapvető – mind absztrakt, mind explicit – természetének feltérképezésére, a feltételezhető mennyiségének megbecsülésére, továbbá a Ptolemaiosz-kori adminisztratív-hálózatba való integrációjának leírására. A tanulmány eredményei és alkalmazott módszertana kiváló alapot szolgáltatnak a további kutatásokhoz a Ptolemaiosz-kori templomgazdaság egyéb bevételei és kiadásai, továbbá annak teljes rendszere tekintetében.

GACSAL DÓRA
gacsal.dori95@gmail.com
Földrajz–TörténelemOsztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Takács Levente
egyetemi docens, DE BTK

Florus és a rabszolgák

Az ókortudomány hosszú története során mindig is nagy figyelmet szentelt a római rabszolgaságnak, ám a kutatások fókuszában legtöbbször a filmvilágot is megihlető rabszolgafelkelések álltak. Emellett társadalmi és jogi helyzetük, illetve gazdasági szerepük képezte a vizsgálatok tárgyát. Jelen dolgozat – ezektől a narratíváktól eltérően – mentalitástörténeti oldalról igyekszik megközelíteni az intézmény megítélését egy római történetíró, Florus művén keresztül, feltételezve, hogy valamilyen szociokulturális beállítódás alakult ki a rabszolgák felé a római társadalomban. Ennek során elemezzük a szerző – történeti művében megjelenő – rabszolgákkal kapcsolatos feltűnően egyoldalúan negatív megjegyzéseit. Megvizsgálva a szerző forrásaiként felmerülhető, valamint kortárs történetírók műveit, emellett a római állam rabszolgákra vonatkozó jogi szabályozásait, összevetjük a kor szellemiségéből kirajzolódó rabszolga-képet Florus rendkívül negatív rabszolga-narrációjával. A kutatás eredményeként megállapítható, hogy a szerző rabszolgákkal kapcsolatos megjegyzései feltehetően nem Livius attitűdjét követik, hanem a hagyományos arisztokratikus beállítódást, s nézetei szembenállnak a kor szemléletével. A dolgozat célja, hogy bemutassa Florus történeti művében megjelenő rabszolgákkal kapcsolatos attitűdöt, valamint feltárja ennek lehetséges okait.

FÜLÖP TÍMEA
timeafulop21@gmail.com
Ókori nyelvek és kultúrák
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Ferenczi Attila
egyetemi docens, ELTE BTK

Seneca és Nietzsche párhuzamos olvasata. A filozófus és az Übermensch

Dolgozatomban Seneca *Erkölcsi leveleinek* és Nietzsche *Így szólt Zarathustrá*jának párhuzamos olvasatára teszek kísérletet, melynek nem historikus, hanem tartalmi okai vannak: a két műben megjelenő eszményi ember (a filozófus és az Übermensch) képét vizsgálom. Úgy vélem, ha tükörként egymás elé kerülnek, világossá válhatnak egyébként félreérthető fogalmaik, s kölcsönösen segítségül szolgálhat egyik a másik megértéséhez hasonlóságaik és különbözőségeik által. Figyelembe véve mindkét szerző vegyes irodalomtörténeti megítélését, a dolgozat arra a kérdésre is megpróbál releváns választ adni, hogy miként érdemes ezeket a szövegeket olvasni.

KERTI ANNA EMESE
kertipanni@gmail.com
Magyar–latin
Osztatlan, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Tamás Ábel
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

„verseimbe te fújj, lehelj ma lelket!" Kovács András Ferenc Calvus-verseinek intertextuális hálózatáról (Catullus, Horatius, Ovidius)

Kovács András Ferenc költészetének egyik meghatározó sajátossága, hogy – a magyar és világirodalmi hagyományokhoz visszanyúlva – a „próteuszi költő" szerepkörébe helyezkedve, különböző alakváltozatok megteremtésével számtalan fiktív lírai életművet hoz létre, mellyel komplikálja a szerzőség fogalmának meghatározhatóságát, és egy egészen különös, többszörösen összetett költői világba vezeti be az olvasót.
Eme költői maszkok egyik illusztris és a kritika által talán legkevésbé tárgyalt példája a már több mint száz verssel reprezentált „Calvus-költészet." Caius Licinius Calvus a Kr. e. 1. század jelentős szónoka és költője, a neóterikusok körének tagja, Catullus jó barátja volt, művei közül azonban csupán 21 sornyi töredék maradt ránk. Kovács András Ferenc az ő maszkja mögé rejtőzve adja közre ennek a hiányzó életműnek a fiktív „fordítását", bevonva a hanyatló köztársaság Rómájának történelmi, kulturális és költészettörténeti vonatkozásait. Mindemellett igen jelentősek ezen költeményeknek az intertextuális vonatkozásai, amelyek sokszor szövegszerűen is megidézik nemcsak Catullus, de némiképp meglepő módon Horatius és Ovidius költészetét is.
Dolgozatomban az e három költő életművéből kölcsönzött igen kiterjedt és sokszínű intertextuális hálózatot igyekszem „feltérképezni", úgy vélem ugyanis, hogy ezen allúziók azonosítása egy sokkal szélesebb perspektívát nyithat meg a költemények értelmezésére nézve: megelevenedik Catullus és Calvus költői játékának színtere, az erotikus és invektivikus költészet hagyománya; Ovidius – a valódi Calvus-töredékek bővített fordításán keresztül – mint „szolgai" Calvus-imitátor jelenik meg; Horatius költészetét pedig a „domináns költőelődtől" rejtett vendégszövegeket tartalmazó életműként olvashatjuk. Kovács András Ferenc Calvus-költészete egy olyan irodalmi teret nyit meg, amelyben végeláthatatlan a költemények közötti kapcsolódások sora: a szövegek beszélnek, a párbeszédek élnek, csak meg kell hallgatni őket. Ezt kísérlem meg.

JOHN KEE
kee_john@student.ceu.edu
Medieval Studies
MA, 3. félév
Közép-európai Egyetem

Témavezető:
Volker Menze
egyetemi docens, KEE

Writing Edessa into the Roman Empire: Local Identity in Three Syriac Texts, ca. 450–550 CE

The Syriac tradition represents a unique—and underused—resource for the study of community and identity on the Late Roman frontier. Taking off from two statements of ambivalence about imperial rule in the so-called Chronicle of Pseudo-Joshua, this essay explores how three authors from Edessa articulated their city's relationship to the empire at large in the century around 500 CE. Beginning with the rather skeletal Chronicle of Edessa, the first section distinguishes three principal horizons within which the compiler of this document categorized the events of his world: local/Edessene, Roman/imperial, and Christian/ecclesiastic. Turning to Ps.-Joshua, the second section analyzes how these same three frames play out in a much more substantive and sophisticated work, and identifies an intermediate category, corresponding to the Mesopotamian Christian community, as essential to the text's purpose. To better understand how such communal ties worked, the third section departs from historiography, examining how the hagiographical narrative Euphemia and the Goth presents the relation between inhabitants of Edessa and agents of the imperial state. Finally, the fourth section returns to Ps.-Joshua to reinterpret those original two dramatic moments, contending that, properly understood in context, they are rhetorical moves in the service of an far-reaching affirmation of the city's place in the Roman order.

My arguments throughout advance a nuanced approach to reading local identity. Drawing on theoretical work both in Cultural Geography and on the Roman Empire specifically, this method maintains that particular places are always constructed in dialogue with broader networks of power, and that texts are dynamic participants in, rather than mere reflections of, this process. All three of my works present identity and affiliation as products of specific connections that extend out from Edessa across the East Roman world, and defy simple divisions of center and periphery. As such, my analyses stand in sharp contrast to the existing scholarly literature, notably that of Philip Wood, which presents a relatively straightforward vision of political and cultural (including ethnic) differentiation. Working out an alternative, more flexible model of local and regional identity, and providing a new reading of Ps.-Joshua in the process, is thus a central goal of this project.

ÓKORTUDOMÁNY II. ÓKORTÖRTÉNET

PAPP LÁSZLÓ
papplaszlo940104@freemail.hu
Történelem
MA, 10. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szabó Edit
egyetemi docens, DE BTK

A Carnuntumban állomásozó katonák vallásossága feliratos emlékeik tükrében

A dolgozatomban a Carnuntumban állomásozó római katonák hitvilágát elemzem feliratai segítségével. A téma feldolgozásához szükséges emlékek összegyűjtéséhez a heidelbergi Epigraphische Datenbank és az „Ubi erat lupa" Bilddatenbank nevű internetes adatbázisokat, továbbá Eduard Vorbeck *Militärinschriften aus Carnuntum,* illetve Ioan Piso *Das Heiligtum des Jupiter Optimus Maximus auf dem Pfaffenberg/Carnuntum. Die Inschriften* c. speciális katalógusát vettem igénybe. A feliratok elemzése során többek között a következő fő kérdésekre igyekeztem választ találni: Van-e összefüggés a katonák foglalkozása, származása, vagy korábbi szolgálati helye és az emlékeiken megjelenő kultuszok között? Hogyan tükröződnek a feliratokon a tartományi vallás főbb jellegzetességei, valamint az általános fejlődési tendenciák?

A birodalom más területein szolgáló katonákhoz hasonlóan a carnuntumiak is gyakran kifejezésre juttatták feliratain az állam és az uralkodó iránti lojalitásukat – a birodalom és a hadsereg védnöke, Iuppiter Optimus Maximus számított körükben az egyik legkedveltebb istennek, s számos emléket készíttettek a császárok üdvéért. A katonák körében általában nagy népszerűségnek örvendő Mithras és Iuppiter Dolichenus nem tartozott a legkedveltebb istenek közé Carnuntumban, sokkal több felirat kötődik például Silvanushoz, sőt Nemesishez is. Számos síremléken bajelhárító, illetve túlvilágra utaló ábrázolásokat találunk, gyakran együtt különféle variációkban. Azt, hogy vajon ezek a motívumok őrizték-e még szimbolikus jelentésüket – s ezáltal valóban tükrözik a katonák túlvilághitét – vagy pedig az esetek többségében már csupán díszítésként alkalmazták-e őket – s így azokat leginkább a kőfaragók kínálata és a divat határozta meg – nehéz eldöntenünk.

A carnuntumi helyőrség hitvilágáról a vizsgált katonai feliratok alapján kirajzolódó kép – különösen az olyan meglepő jelenségek, mint például Mars vagy Minerva emlékeinek ritkasága – a töredékesen ránk maradt feliratok segítségével minden bizonnyal árnyalható. Ezen emlékek, illetve a városi civil lakosság vallási feliratai a további kutatásaim tárgyát képezik.

GÓCZON TAMÁS
goczon1@gmail.com
Történelem
BA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kató Péter
egyetemi tanársegéd,
ELTE BTK

A gall háború ára: Julius Caesar pusztítása és megítélése

A dolgozatomban Julius Caesar céljait, Galliában végzett pusztításának különféle formáit mértem fel a vonatkozó régészeti és írott források ismertetésével, összegzésével, összehasonlításával, az elesetteket tartalmazó intervallum meghatározásával. Ehhez Caesar adatait tekintettem hiteles maximumnak, amit mérsékelve megbecsülhető az összes áldozat. Az eredményeket beillesztettem a korszak gondolkodásmódjába, normarendszerébe, politikai válságába és harcaiba Caesar korhű megítélésének érdekében.

Mommsen, T. Rice Holmes régebbi munkáitól kezdve, Arthur Kahnon át Goldsworthy-ig többen is foglalkoztak a gall háborúval. Ennek ellenére érdekesnek tartottam csupán a pusztításra fókuszálva bemutatni az eseményeket, hiszen a szakirodalomban legtöbbször beérik Caesar adatainak idézésével, fenntartva a bizonytalanság és túlzás lehetőségét. Vajon igaz lehet-e Plutarkhosz állítása egymillió megölt és ugyanennyi fogságba hurcolt emberről? Milyen megfontolásból ölt meg, vagy éppen kímélt meg embereket illetve népcsoportokat Caesar? Mindennek a számszerű feltárása is cél, ezt a források említéseinek összegzésével, összehasonlításával végeztem el, ugyanakkor sok hiányos és eltérő változóból képlékeny, csupán becsült eredmény születhetett. Caesar adatait tekintettem maximumnak, ezt mérsékeltem, alapul véve, hogy nem állhatott érdekében az alábecslés. A pusztítás alatt nemcsak a háborúban megölt embereket értem, hanem az anyagi károkat, az elhurcolt rabszolgákat is.
A pusztítás mellett megvizsgálom Caesar megítélésének alakulását a gall háborúk során, elhelyezkedését a korabeli normarendszeren belül, így az ókori gondolkodásmódról is szót ejtek a barbárokkal, az emberélettel, a pusztítással kapcsolatban. A galliai eseményekkel párhuzamosan a római politika alakulását, az erőviszonyok változását, a köztársaság válságát is figyelembe vettem, és ennek fényében vizsgáltam és értékeltem főként Cato durva vádjait, valamint Caesar céljait és indítékait.
Megállapítható, hogy az antik szerzők általában túloztak a pusztítást illetően, ahogy az összefoglalóm is mutatja. Valójában 500-600.000 között lehetett a halottak száma. A legfőbb cél Gallia konszolidálása, meghódítása, politikai előnyök kovácsolása volt, és ennek érdekében kegyetlen eszközökhöz is kellett folyamodnia Caesarnak. A mai fogalmaink szerint népirtónak is nevezhetnénk, de mint tudjuk, Caesar nem ma élt, hanem több mint 2000 éve, egy teljesen más világban.

GOMBOS BRIGITTA
gombosbrigitta007@gmail.com
Történelem–Magyar
Osztatlan, 7. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Székely Melinda
egyetemi docens, SZTE BTK

Alkatrész a gépezetben: A bankárok Római Birodalomban betöltött szerepe az 1–2. században

A Római Birodalom kétség kívül Európa legnagyobb birodalma volt, a britanniai provinciától a Kárpát-medencéig, magába foglalta Észak-Afrika egyes területeit, valamint Ázsia nyugati részeit, úgymint Mezopotámiát, és Kis-Ázsiát. Egy ilyen hatalmas birodalmat nem volt egyszerű igazgatni, már a köztársaság idején sem. A gazdasági helyzet fejlődésének egyik alappillérjét a pénzügyi élet sokszínűségének kialakulása képezte, melynek eredményeként az 1–2. században élte a birodalom gazdasági virágkorát. Ez a fejlődés azonban egy ponton megrekedt, a gazdaság emiatt érzékennyé vált, leginkább az esetleges pénz- és áruhiányra. Ezt a jó pénzügyi érzékkel rendelkező, zömében felszabadított rabszolgák, felismerték, és eleinte kölcsönökkel segítették ügyfeleiket, akik javarészt kereskedelemből éltek, majd magánbankházaik egyre több szolgáltatást kínáltak: folyószámlák nyitása, banki átutalások, bérleti szerződések megkötése, stb. Dolgozatomban megkísérlem bebizonyítani, hogy az 1–2. századi gazdaság alapvető mozgatója a pénz állandó jelenléte volt a gazdaságban, illetve, hogy az esetleges pénzhiányt a bankárok miként tudták kompenzálni. Úgy gondolom, a bankárok fontos szerepet játszottak a gazdasági körforgásban, amelyre bizonyítékul a 33-as gazdasági válságot hozom fel példaként, majd a válság elemzésének segítségével kívánom a dolgozat két hipotézisét bebizonyítani.

EBEDLI VIKTÓRIA
ebedliviki@gmail.com
Történelem
BA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hegyi W. György
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Az isteni Iulius? A vallás szerepe Iulius Caesar politikájában

A dolgozatom fő témája Iulius Caesar propagandája. Úgy gondolom, a késő köztársasági politikus karrierjének sikerességét a következő elemek felhasználásával érte el: egy erős néppárti politikai program hangsúlyozásával, valamint a vallás eszközként való alkalmazásával. Segítségére volt szónoki és hadi tehetsége abban, hogy az előzőket még sikeresebben hasznosítsa. De nemcsak a politikai befolyás, hanem a személye körüli kultusz kiépülése is ezen elemek tudatos felhasználásának volt köszönhető. A felsorolt eszközök nemcsak a Caesarról információt tartalmazó forrásokban, hanem már a *Commentarii de bello Gallico*-ban is megjelennek.

MAGDUS TAMÁS
tomimagdus@gmail.com
Történelem
BA, 8. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hegyi W. György
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Ceres Mater. Ceres istennő szerepe az augustusi propagandában

Az ókori Róma történetében az Augustus-korral igen komoly változás köszöntött be. Egyrészt politikailag, hiszen a res publica és annak intézményei végleg elvesztették jelentőségüket és a principátus lett az uralkodó rendszer. Ugyanakkor Augustus kitűnően felismerte, hogy nem elég, ha a rezsimet megreformálja, azt is tudta, hogy az embereket gondolkodását kell megváltoztatnia. Ennek eszköze volt a régi Róma erkölcseihez és erényeihez való visszatérés politikája, amely később Augustus principátusának egyik legfőbb pillére volt. Nyilvánvalóan ahhoz, hogy ezt eltudja terjeszteni a közgondolkodásban erős propagandát kellett kifejtenie, és ehhez megkellett találnia a megfelelő eszközöket, amelynek segítségével megtudja szólítani a tömegeket. Erre az egyik legmegfelelőbb alak nem más volt, mint Ceres, a mezőgazdaság és a gabona istennője. Ceresnek, az aventinusi istenhármas tagjaként, jelentős kultusza alakult ki, amelyet lényegében igen komoly politikai tőkévé tudott kovácsolni Augustus. Ennek egyik legfőbb magyarázata, hogy egy olyan birodalomban, ahol kiemelt jelentőségű volt a gabona szerepe, propagandisztikus eszközökkel saját személyéhez tudta kötni az istennőt, így pedig a gabona ellátást.
Dolgozatomban a numizmatikai, epigráfiai, irodalmi alkotások és a régészeti leletek alapján azt kívánom bemutatni, hogy miként is alkalmazta Augustus politikai propagandaeszközként Ceres istennő alakját. Szeretnék rámutatni arra, hogy nem pusztán mezőgazdasági istennőként tekintett Ceresre, hanem felismerte azt, hogy több aspektusban is feltudja használni, mint az anyaság, az emberi és mezőgazdasági termékenység. Így lényegében egy olyan ideologizált mitológiai alakot akart bemutatni, amelyet példaként tudott felállítani a római társadalom előtt, amelyre úgy tudott a köznép tekinteni, mint egy római idolra.

NAGY ZOLTÁN
na96zo@gmail.com
Történelem–Latin
Osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Takács László
egyetemi docens, PPKE BTK

Harc Róma „lelkéért". A keresztény-pogány rivalizálás hatalmi és eszmei frontjai a 4. századi Római birodalomban.

A véres polgárháborúk után Augustus megteremtette a belső béke alapjait a Római Birodalomban és erre építve sikeres expanzióba kezdett. A császárság intézménye viszont nem nyert tartós stabilitást. Később uzurpátorok sora jelentkezett. Az önjelölt császárok hol a szenátusra, hol a hadseregre támaszkodtak, de egyik sem bizonyult tartósnak. Aurelianus, Diocletianus és Galerius a keleti Sol Invictus kultuszában és birodalmi rangra emelésében látta meg az új szakrális legitimáció alapjait. Azonban az egyre inkább terjedő kereszténység aláásta az „istencsászárok" hatalmát.
Nagy Konstantin a kereszténységben látta meg az új birodalmi kohézió és hatalma biztonságának zálogát. A császár lemondott isteni mivoltáról, de cserébe ő lett Isten földi helytartója és a klérus támogatását is elnyerte. Birodalmában azonban egyszerre voltak jelen a pogány és keresztény szakralitás elemei. Tudatosan olyan formulákkal élt, amelyek mindkét tábor számára elfogadhatóak. De nem lehetett elleplezni, hogy a keresztények felé hajlik. Uralma vége felé egyre több hitvita zajlott nemcsak a keresztények és pogányok között, hanem a keresztények belső köreiben is.
Később Iulanus császár megpróbálja a pogányságot újra felemelni. Írásai fontos elemeit képezik a kezdeti szárnyait bontogató pogány teológiának. Ennek korabeli foglalata a következő: A mítoszok kellenek a népnek, hogy ez megalapozza az égi szféra iránti tiszteletüket. A műveltebbeknek ezek értelmezéséhez kell a filozófia, míg a misztériumokba beavatottak elérik a filozófia végső célját, a megvilágosodást. Ehhez nem kellenek közvetítők (mint a kereszténynél a papok). A vallások megférnek egymás mellett, mivel a mindenség ugyanazon princípiumait jelenítik meg, csupán a népek másként nevezik. Iulianus igyekezett egy hierarchizált pogány klérust a keresztényekkel szembe állítani, továbbá letisztázni a pogány krédót.
A császár rövid élete ellehetetleníti eme vállalkozást.
A császárok mindenkor égi igazolást akartak hatalmuk biztosítására, és ennek rendelték alá a vallásokat, és ettől a kereszténység sem szabadult. A hitviták kora vette kezdetét, ahol először a keresztény és pogány értelmiség és klérus rivalizált. A plurális hitvilág lassan lehanyatlott. Az eddigi munkák nem szenteltek kellő figyelmet annak, hogy a pogányság is megkezdte a maga teológiájának kialakítását, de nem volt képes az kibontakoztatni. Dolgozatom ezt a folyamatot mutatja be a legkritikusabb században, kiegészítve a pogányság reprezentatív szereplőinek meglátásaival.

BARANYAI EMESE
baranyai.emese.9@gmail.com
Angol nyelv és kultúra –történelem (12. félév)
Osztatlan, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hegyi W. György
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Marcus Porcius Cato szerepe a Scipio-perekben

Dolgozatomban azt a kérdést vizsgáltam, hogy a 180-as évek Scipio-pereiben hogyan kell értelmezni Cato szerepvállalását, továbbá az mennyire befolyásolta az események végkifejletét. A témához kapcsolódó források zavarosak és gyakran ellentmondásosak, de nagy részük egyezik abban, hogy Catónak kulcsszerepe volt a perekben. Dolgozatom célkitűzése ezen források vizsgálata és egymással való összevetése volt, amely által közelebb kerülhetünk a kérdéshez: miért torzította el a hagyomány a két politikus kapcsolatát? A perek előzményeiül szolgáló – és a korábbi szakirodalomban túlságosan hangsúlyos – senatusi factiók harcaival is foglalkoztam, amely új megvilágításba helyezve nem szolgálhat valós alapul a Scipiók elleni támadásoknak. Emellett a két politikus szembenállásának ideológiai ellentétre kiélezett hagyományát is érdemes újraértelmezni és a kialakulásához vezető okokat vizsgálni. Egy ideje nem jelent meg új álláspont Cato szerepvállalását illetően, ugyanakkor még van olyan területe a kérdésnek, ami további kutatást igényel.

KÖRÖZSI RAMÓNA
kramonae@gmail.com
Történelem
BA, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hegyi W. György
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Minime Romanum sacrum: egy samnis krízisrituálé

Livius, művének tizedik könyvében, a 293-as aquiloniai csata előzményeként, egy érdekes és furcsa samnis rítust ír le. A részlet méltánytalanul elhanyagolt, kevéssé ismert, pedig gazdag tárházát adja a liviusi elbeszélés jellemzőinek, felsorakoztat megannyi sajátos toposzt. Tulajdonképpen ezek felfejtése a dolgozat célja. A történet bizonyos elemeinek taglalása kiemeli a római gondolkodás egy-egy ismérvét, főleg, ami az idegenkép-alkotást illeti. Szerkezetileg kimutatható, hogy az epizód ellentét-ütköztetésekből épül fel, amely jól hangsúlyozza az elhúzódó római-samnis összecsapásoknak egyik utolsó fejezetét.

OLASZ NYELVÉSZET ÉS IRODALOM

BAKAI BOGLÁRKA
bogibakai@gmail.com
Romanisztika
BA, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dávid Kinga
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

„...a történelmi periódus természetes módon avatkozott bele a karakterek gesztusaiba, gondolataiba és életdöntéseibe" – Elena Ferrante *Nápolyi regények* című tetralógiájáról

Dolgozatom alapja Elena Ferrante *Nápolyi regények* című regénysorozata. A két főszereplő, Elena és Lila, különböző életútja két eltérő lehetőséget kínál a modernitáshoz: helyben maradást és eltávolodást. Elena elhagyja Nápolyt, tanulmányainak köszönhetően eltávolodik a nyomornegyedtől, ahol felnő. Az emancipált, modern nő jelképévé válik. Lila a telepen marad, saját erejéből, tanulás nélkül alakítja ki a fejlődést okozó tényezőket. Az archaikusság és a modernitás egyaránt jelen van az életében.
Dolgozatom a szerző titokzatos kiléte mellett a regényekben Elena és Lila sorsainak és lehetőségeinek megértésére keresi a választ. Hétköznapi hősök, akik változtatni szeretnének a sorsukon. Hogy ez hogyan sikerül, döntő módon befolyásolja a környezetük, a családjuk, a kínálkozó lehetőségek kihasználása, a házasságuk és természetesen az egyéni adottságaik. Kapcsolatuk különleges komplementaritásából, illetve az elbeszélői hang megkettőződéséből adódóan érdekes következtetéseket lehet levonni. A dolgozat célja, hogy bebizonyítsa a két nő által megtestesített kettősség társadalmi dimenziókban is értelmezhető.

CSENKI NATASA
natasa.csenki@gmail.com
Romanisztika
BA, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dávid Kinga
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

"Beyond the boundaries of interpretation" – The art of Arrigo Lora Totino

In my assignment I compare Arrigo Lora-Totino's poetic devices with the ones used by the classic avant-garde, in particular in futurism. In order to do that I used Filippo Tommaso Marinetti and Arrigo Lora-Totino's works of art, which I am going to analyse to show the similarities and differences.
The purpose of my assignment is to show the duality of Arrigo Lora-Totino's, which is the characteristic of Arriog Lora-Totino, since he worked in a field with a significant past but at the same time we talk about one of the most innovative artists within the field of sound poetry who never fails to try new techniques and ideas.
Part of the research method was searching and analysing the existing literature in case of futurism and sound poetry as well. Naturally, in case of futurism it was a lot easier since we deal with a historical period with significant number of sources but in case of Arrigo Lora-Totino it is much more difficult as we are talking about a poet who only a few years ago passed away and there is not much literature about him. In view of this I could only rely on Internet sources, videos, online articles and my own analysis. During my analysis I used pictures, photos, soundtracks and partiture.
In the first part of my assignment I introduce the most important techniques, trends and innovations of futurism by which I can show the relationships between it and Arrigo Lora-Totino. Some examples of these are the usage of mathematical symbols, sounds and gesture and performance art in his works.
In the second part of my assignment I engage in the poetry of Arrigo Lora-Totino, his relationship with futurism and his daring innovations. For instance creating new genres, the usage of different spaces and consistences and dynamic movement.
By the end of my analysis we will see that Lora-Totino does draw inspiration from the futurist traditions but not in the way I expected. Using these inspirations, with a revolutionary attitude, he incorporates them into sound poetry and use them in completely new media.

FARKAS MÓNIKA
farkasmonikakitti@gmail.com
Romanisztika
BA, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dávid Kinga
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Caccia alle fonti
I risultati attuali delle ricerche archivistiche intorno ai prigionieri italiani della fortezza di Szeged

L'obiettivo di questa tesi è presentare il risultato della ricerca archivistica sul tema dei prigionieri italiani nella fortezza di Szeged. Lo scopo principale del lavoro è stato quello di comprendere se gli italiani deportati a Szeged fossero dei prigionieri politici o dei delinquenti comuni.
Ho eseguito la ricerca in diversi archivi ungheresi (Istituti di Óbuda e Buda dell'Archivio Nazionale Ungherese, Archivio di Szeged) ed italiani (Archivio di Stato di Venezia e di Milano), in cui erano contenuti più di duecento scritti in lingua ungherese, italiana, latina e tedesca. Di questi testi ho analizzato 29 documenti in lingua ungherese e italiana in questa tesi, mettendo in rilievo le fonti che non sono mai state citate prima.
Nella prima parte della tesi cerco di una risposta alla questione dello status dei prigionieri attraverso un'analisi comparata tra le fonti italiane ed altri testi riguardanti la stessa questione. Nella fase attuale della ricerca si può dire che anche se la risposta finale non c'è ancora, è sicuro che non il termine precetto politico nei documenti giuridici, ma la presenza o la mancanza di un riferimento alla deportazione in Ungheria nelle fonti può confermare se gli italiani nella fortezza di Szeged fossero prigionieri politici o delinquenti comuni.
L'analisi dei documenti da me ricercati ha dato spunto alle nuove angolazioni del tema in esame (il rapporto tra gli italiani deportati in Ungheria, gli ungheresi e i cittadini di Szeged) che sono in relazione con il filone di ricerca originario.
Riassumendo il risultato della ricerca eseguita fino ad adesso si può affermare che ho analizzato numerose fonti nuove, complementarie, più o meno rilevanti. In questa tesi le ho elaborate sperando di aver potuto offrire un modesto contributo alle ricerche dei rapporti italo-ungheresi.

ÓTOTT-KOVÁCS ANNA
otottkovacsanna@gmail.com
Romanisztika
BA, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vígh Éva
egyetemi tanár, SZTE BTK

Cesare Ripa (állat)világa a Szt. Péter bazilikában Il mondo animale secondo Cesare Ripa in San Pietro

La relazione dell'uomo con il mondo animale è presente sin dai tempi più antichi. Questo mondo è un mezzo attraverso il quale gli artisti codificano le idee formate nella mente umana utilizzando la spesso polivalente natura degli animali quando li rappresentano nelle loro opere. Dobbiamo sempre rendere conto del genus loci nell'interpretazione dei simboli (anche animali) presenti nelle opere letterarie, artistiche, mitologiche e religiose nell'individuare il messaggio simbolico trasmesso. Nel mio saggio ho dato una possibile interpretazione ai simboli animali negli affreschi della Cappella del Battesimo di San Pietro in Roma. Durante le mie ricerche ho trovato innumerevoli fonti per verificare il teorema principale basato sull'Iconologia di Cesare Ripa inoltre, cercavo di trovare una risposta anche alle mie supposizioni con gli studi eseguiti nel tema scelto.

MEDVEGY TÍMEA
medvegy.timea@gmail.com
Romanisztika
BA, 6. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szkárosi Endre
egyetemi tanár, ELTE BTK

Dante-utalások Pasolini első filmművészeti alkotásában

La presente tesi è il risultato di un progetto di ricerca che ha come obiettivo quello di presentare il ruolo svolto di Dante nell'opera cinematografica di Pier Paolo Pasolini, individuando sia le semplici allusioni evocative, prive di espliciti richiami linguistici, sia le citazioni più precise nel suo primo film; l'Accattone.
Prima di vedere concretamente i diversi elementi intertestuali e i vari riferimenti e prestiti infernali legati all'opera dantesca, nella prima parte, soprattutto in base alle varie analisi di Emanuela Patti, cerco di chiarire il concetto di mimesis dantesca promosso da qualche saggi di Contini e Auerbach negli anni 50'; incentrato su plurilinguismo e sulla contaminazione degli stili, quindi dimostrando il fatto che le affinità tra i due autori sta principalmente nel linguaggio.
Il cinema pasoliniano nasce dalla correspondance tra parola poetica ed immagine cinematografica . Infatti, Pasolini stesso ha confermato di aver girato i suoi film «come poeta» , parla di «cinema di poesia» – questa sua poeticità accompagnata con un approccio dantesco sarà dimostrata in entrambi capitoli, nella prima parte sarà avvicinata dal punto di vista teorico, nella seconda parte, invece, più dettagliatamente, tramite i vari esempi intertestuali della sceneggiatura e del film.
Nel primo capitolo argomenterò come la maggior parte delle sue teorie cinematografiche siano strettamente legate alla questione della lingua, incentrandosi su un interesse particolare per il linguaggio come portatore di una visione del mondo. Il linguaggio cinematografico, infatti, viene enfatizzato da Pasolini, come la rivoluzionaria scoperta di una nuova lingua «transnazionale» siccome fondata sul codice stesso della realtà. È a partire da questa prospettiva che prenderò in considerazione l'argomento del rapporto tra i due autori anche se, comunque, si tratta di un'analisi nell'ambito cinematografico.
L'obiettivo di questa tesi quindi duplice. In prima battuta, vuole esaminare la radice del rapporto intertestuale tra i due autori, spiegando pertanto il lato teorico dell'argomento, basato sulle riflessioni linguistiche, letterarie ed artistiche dell'opera saggistica pasoliniana. In seconda battuta, analizzare le tracce più concreti, più evidenti dell'intertestualità e in che modo, in che misura è stata rappresentata l'influenza dantesca nella prima produzione cinematografica di Pasolini.

BOHÁCS GERGELY
gbohacs@gmail.com
Fordító-tolmács
MA, 7. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Pete László
egyetemi docens, DE BTK

"Infami". I motivi del pentimento degli affiliati di Cosa nostra attraverso tre casi di studio

Lo scopo principale della presente tesi è quello di trattare, attraverso tre casi di studio su mafiosi siciliani diventati collaboratori di giustizia (c.d. "pentiti"), gli aspetti psicologici della collaborazione e dei rispettivi processi di ravvedimento di tipo etico/religioso. Le conclusioni tratte durante la ricerca rappresentano eventualmente dei contributi ad una più approfondita conoscenza di uno degli strumenti più utili della lotta alle organizzazioni criminali: il pentitismo. I collaboratori analizzati sono: Leonardo Vitale, Salvatore Cancemi e Gaspare Spatuzza.
Il metodo scelto è quello di analizzare alcune dichiarazioni dei suddetti ex mafiosi in forma di casi di studio; di conseguenza, la bibliografia è composta principalmente da libri-intervista realizzati da giornalisti esperti del fenomeno della criminalità organizzata. Non mancano, tuttavia, le opere di studiosi specializzati in materia, come le considerazioni della sociologa Alessandra Dino o quelle del gruppo di ricerca dell'Università degli Studi di Palermo, coordinato dal prof. Lo Verso, che si occupa del rapporto mafia–psicologia, infelicemente trascurato dalla letteratura critica sul fenomeno.
Nella conclusione si trova una sintesi delle circostanze riguardanti i motivi del "pentimento", evidentemente ancora solo a titolo esemplificativo. Il riassunto mira chiaramente a diventare un incentivo a ulteriori ricerce sul campo che, eventualmente, favorirebbero una comprensione più approfondita dei perché delle rispettive scelte a collaborare con le autorità giudiziarie italiane, indubbiamente utile ad un contrasto ragionato alla criminalità organizzata.

GÖNCZI ORSOLYA
gonczio@gmail.com
Romanisztika
BA, 3. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Paolo Orrù
egyetemi adjunktus, DE BTK

La crisi della mascolinità in Italia

L'argomento della crisi della mascolonità ha trovato sempre grande interesse negli studi psicologici occidentali. Diversi tra gli autori piú autorevoli studiando questo argomento (Lewis 1987, O'Brien 1987, Miller 2010, Zimbardo 2016) evidenziano l'obiettivo per cui è importante essere consapevoli del problema e intervenire. Quando usiamo la parola crisi in questo contesto intendiamo gli effetti negativi dei cambiamenti del mondo moderno sulla personalità, sul modo di pensare e vivere degli uomini. Visto che ci sono sempre più professioni che possono essere esercitate anche da donne e ci sono sempre più leader femminili, la riduzione dei divari di genere sta creando un effetto sulla percezione del ruolo degli uomini. In questo studio il nostro obiettivo è quello di dare un quadro generale sugli studi internazionali sulle caratteristiche degli stereotipi, specialmente quelli di genere, riflettendo inoltre sulle differenze tra i due generi provate da risultati scientifici. In aggiunta, presenteremo il concetto di mammismo, oltre a ciò abbiamo preso in esame i vari motivi possibili che possano stare dietro la crisi globale della mascolinità, cioè il fatto che sempre piú figli devono crescere senza padre, oppure devono crescere con un padre emotivamente carente, il problema dei genitori insicuri, i grandi cambiamenti nella vita familiare di oggi e anche la dominanza delle donne nell'istruzione. Verrà analizzato il blog italiano Mdv Style, di Mariano Di Vaio, una figura di uomo poco tradizionale o stereotipico. Durante l'analisi verranno presentati molti esempi dell'uso di un'espressività più tipicamente femminile e/o poetica; della dimostrazione della forza e della potenza; dei tratti tipici degli spot pubblicitari come la manipolazione delle emozioni per crescere le vendite; infine dell'assenza dell'espressione dell'opinione dell'autore in qualsiasi argomento provocatorio.
Abbiamo l'obiettivo di presentare una figura influente, un esempio di mascolinità, molto diverso da quello tradizionale o stereotipico con sempre piú aspetti considerati piú femminili, questo fenomeno può essere importante perchè è un sintomo di una tendenza piú generale

PÓSÁN LILIÁNA
posanliliana57@gmail.com
Fordító és tolmács
MA, 7. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Puskás István
egyetemi docens, DE BTK

Le rappresentazioni del corpo femminile assoggettato in *Lisario o il piacere infinito delle donne* di Antonella Cilento

L'obiettivo della presente tesi è quello di mettere in luce l'evoluzione del ruolo secondario della donna rispetto a quello dell'uomo nel campo letterario con la raffigurazione del corpo femminile assoggettato. Il corpo umano porta diversi segni, è come una lingua perché parla di noi. Le caratteristiche fisiche del corpo riflettono l'appartenenza sociale, culturale ed economica. Lo sguardo e il parlare degli altri hanno un ruolo decisivo nell'assoggettazione del corpo. L'Altro può essere dotato di un corpo malato, anormale, deforme, difettoso e per questo viene escluso, emarginato dalla società.
Nella tesi analizzo il romanzo di Antonella Cilento intitolato Lisario o il piacere infinito delle donne. Il libro racconta la storia di una bambina e il suo unico peccato che non le viene perdonato, cioè quello di nascere donna in un mondo patriarcale, dominato dagli uomini.
Nell'analisi si cerca di mettere in evidenza la validità dell'affermazione di Peter Brooks, quando nella letteratura fa una distinzione tra il corpo tragico, santo ed eroico, invece il corpo femminile lo inserisce nella categoria erotica. Si cerca di spiegare inoltre il concetto di Julia Kristeva, quando nel testo Lisario diventa un "subietto in atto" in quanto cambia la propria posizione tra oggetto e soggetto. Viene usato anche il concetto di "performatività del genere", introdotto da Judith Butler, la quale parla di sessualità culturalmente costruita e di generi regolati dalla società attraverso la ripetizione degli atti.
Abbiamo deciso di scegliere sei scene in cui avviene la soggezione di Lisario attraverso l'oggettivazione del suo corpo. Analizzando la prima si rivela cosa simboleggia il suo mutismo. Nel secondo capitolo viene descritto lo stato di Lisario durante la mestruazione e vengono nominate le conseguenze negative della perdita di sangue. Nella parte seguente si avrà un'idea di come diventa la masturbazione è un fatto autonomo della giovane Lisario. Nella prossima rappresentazione viene descritto mostrato il corpo-oggetto della bambina addormentata che sembra scultoreo, inerte ed immobile, anche se, in reltà, Lisario è viva. Nella penultima scena la donna diventa un mostro attraverso il suo parto terribile. E, infine, nell'ultima parte il corpo di Lisario è visto come un oggetto esposto ed è usato come una scienza viva.

DUDÁS RÉKA
dudas.reka3@gmail.com
Romanisztika
BA, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dávid Kinga
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Meséld újra! - *A jegyesek*. Az értelmezés horizontjainak változása Eco átiratában

Dolgozatom vizsgálati tárgya Alessandro Manzoni *A jegyesek* című regényének átirata, amely a Meséld újra! sorozat keretein belül jelent meg. Az átirat szerzője nem más, mint Umberto Eco, a neves tudós és irodalomkritikus. Pontosan az ő irodalomelméleti munkássága teszi igazán izgalmassá ezt a találkozást.
Az eredeti regény és az újramesélt változat szövegeinek összevető vizsgálata során mindenekelőtt az a kérdés izgatott, hogy Eco mennyire ülteti át elméletét a gyakorlatba, vagyis hogy megjelennek-e (és ha igen, hol, mikor és milyen formában) az átirat szövegében az irodalmi művel és annak interpretációjával kapcsolatos elméletének legfontosabb elemei. A kiindulási hipotézisem szerint az Eco műveiben (elsősorban a *Sei passeggiate nei boschi narrativi*, a *Lector in fabula* és az *Opera aperta* művekben) kifejtett gondolatok lenyomatai ott vannak az újramesélt történetben is. Ez a hipotézis természetes módon generálta a következő kérdésfelvetést, vagyis az újramesélés eredményeképpen keletkezett szöveg pusztán egy mű rövidített változata, vagy ennél többről van szó.
A dolgozat ezekre a kérdésekre keres és – remélhetőleg – ad választ, miközbenvizsgálja a két mű strukturális különbözőségeit, a narratív funciók alakulását, a szereplők számában bekövetkező változásokat, és a digressziók és kiszólások szerepét.

BURKUS DÓRA
b.dora95@gmail.com
Romanisztika
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Ludmann Ágnes
műhelyvezető, ELTE EC
Szkárosi Endre
egyetemi tanár, ELTE BTK

Rappresentazione di Napoli e delle tradizioni napoletane nelle narrazioni di Sándor Márai, Curzio Malaparte, e Anna Maria Ortese

Nella mia relazione esamino e comparisco le rappresentazioni delle tradizioni napoletane dopo la Seconda Guerra Mondiale attraverso le narrazioni e i diversi punti di vista de Il sangue di San Gennaro di Sándor Márai, La pelle di Curzio Malaparte e Il mare non bagna Napoli di Anna Maria Ortese. Nella prima parte vorrei trattare le diverse opere separatamente, nella seconda parte invece vorrei fare un confronto tra le idee rinvenibili nei tre romanzi, e vorrei elencare i loro motivi comuni ricorrenti nella rappresentazione dei napoletani. Vorrei dimostrare attraverso la mia analisi, come diventa la questione della continuità della tradizione napoletana la questione della continuità della cultura europea Cercherò infine diriassumere le diverse modalità che mostrano come si possa conservare l'identità napoletana e come, in un periodo così difficile della storia italiana e europea, possano sopravvivere le tradizioni e i valori napoletani.

KÉRY ANNA LILLA
keryannalilla@gmail.com
Olasz–magyar osztatlan, 10. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezetők:
Radvánszky Anikó
egyetemi docens, PPKE BTK
Lukácsi Margit
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

Történelem, emlékezés és identitás a kortárs szárd irodalomban

Dolgozatom központi témája az identitás és a nemzeti történelem feldolgozásának vizsgálata a kortárs szárd irodalomban, különös hangsúlyt fektetve a banditizmus témakörére. Az identitás kérdése kiemelt helyet foglalt el az elmúlt harminc év kortárs szárd alkotóinak munkásságában, amire kitűnő példa a szárdság újraértelmezését célzó irodalmi mozgalom, a Nuova Letteratura Sarda. A nemzeti önazonosság krízisének egyik legfontosabb kiváltó oka az elmúlt évszázadok negatív történelemtapasztalatában (Szardínia szigete szinte egész történelmén keresztül gyorsan változó idegen hatalmak függésében volt) keresendő. Ennek a tapasztalatnak a feldolgozására számos olyan történelmi regény született, amelyeknek központi kérdése az elnyomatás elleni, illetve az nemzeti hovatartozás megőrzéséért vívott küzdelem. Ezek közül néhány fontosabb alkotás rövid bemutatása után a szárd kultúrkör egy izgalmas jelenségének, a szárd banditizmus irodalmi megjelenésének vizsgálatával foglalkozom.

A banditák egyrészről Szardínia gazdasági és társadalmi krízisének reális és szimbolikus alakjai, az elnyomók ellen lázadó népi hősök. Ezt a kettős szerepüket elemzem Marcello Fois: *Memoria del vuoto* (2006), és Salvatore Niffoi: *Cristolu* (2001) című regényében, különös hangsúlyt fektetve az identitás és múlt újraértelmezésére prózapoétikai (a mai történelmi regény műfajával kapcsolatos elméletek mentén) és szimbolikus, lelki szinten, Barore Suvergiu és Samuele Stocchino banditák alakján keresztül. Összehasonlító elemzésem során kitérek a szövegek szerkezetének és narrációjának vizsgálatára, illetve a történelem és fikció, a nyelv és emlékezet, a folkloritás és spiritualitás összefonódására is.

Mindkét irodalmi mű sajátos módon viszonyul a történelmi tények és a fikció kettősségéhez, amelynek eredménye a múlt elemző, értékelő, s ezzel együtt mély és érzékeny bemutatása. Kiemelkedő hangsúlyt kap az egyén önmeghatározása és hovatartozásának kérdése Szardínia zárt világának taszításában és vonzásában. Válaszokat és megoldásokat azonban egyik szerző sem kínál. Kérdéseket vetnek fel, melyek talán közelebb visznek a szárd jelenkori identitás megértéséhez, és talán átmentenek valamit abból a kultúrából, s azokból az értékekből, amelyeket a Nuova Letteratura Sarda szerzői képviselnek.

ORIENTALISZTIKA I.

SÜTŐ BÁLINT
suto.balint23@gmail.com
Japanológia
MA, 2. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Umemura Yuko
egyetemi docens, ELTE BTK

A sinkankaku esztétikája Jokomicu Riicsi novelláiban

Dolgozatomban Jokomicu Riicsi, egy újfajta japán irodalom létrehozására tett 1920-as évekbeli kísérletét járom körül. Ekkor több fiatal írótársával szembefordult az addig uralkodó realista irodalommal, és az európai avantgárd mozgalmak ihletésére létrehozták a sinkankaku (új-szenzualizmus) irányzatát. Célkitűzésük egy új művészi forma létrehozása volt, amellyel képesek ábrázolni a korabeli, gyors transzformáción áteső Japán új jelenségeit. Az olyanokat, mint az urbanizáció, a technológia, a sebesség, stb.. A modern élet érzéki, intuitív megragadására törekedtek. A csoport vezető egyéniségének, Jokomicu Riicsinek a novelláin keresztül mutatom be ennek az esztétikai jellemzőit. Továbbá választ keresek arra a kérdésre, hogy hogyan helyezhető el mindez a 20. századi japán irodalom kontextusában.

TÓTH JULIANNA NIKOLETT
toth.j.nikolett94@gmail.com
Japanológia
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Umemura Yuko
egyetemi docens, ELTE BTK

Az exofón irodalom bemutatása kortárs japán és magyar irodalmi példákon keresztül

A 20. század irodalmának képére jelentős hatással volt a kivándorló írók jelensége: gondoljunk Nabokovra, Beckettre vagy Celanra. Az 1980-as évektől kezdődően azonban a kivándorló írók csoportján belül egyre hangsúlyosabbá vált a nem anyanyelvi nyelvérzékelésből fakadó kreatív írói játékok alkalmazása a szövegben, amely nem feltétlenül kapcsolódik a nyelvváltáshoz. Olyan stilisztikai eszközként használható fogalomra volt tehát szükség, ami a kivándorló írókról alkotott pejoratív nyelvfogalommal szembehelyezkedik, miközben a nyelvek ütköztetését kihasználó, ám nem kivándorló írók nyelvére is kiterjeszthető. A 2000-es években német, japán és angol nyelvterületen is születtek tudományos munkák, amelyek az exofónia jelenségével írták le ezt a jelenséget. Mivel a magyar irodalomtudományban az exofónia jelensége egyelőre nem kutatott, tanulmányomban a fogalom meghonosítása mellett két eltérő többnyelvűség-tapasztalattal rendelkező nemzet – a japán és a magyar – kortárs irodalmának komparatisztikai vizsgálatával arra kerestem a választ, hogy lehet-e magyar és japán irodalomban is hasonló exofón irodalmi sajátosságokról beszélni. A tanulmányok között nem találtam teljes szintézisre törekvő írást a témában, ezért egy kortárs irodalmi szövegkorpusz, az egyes művekről írott tanulmányok, valamint a jelenséggel foglalkozó tudományos munkák együttes elemzésével megkíséreltem az új irodalmi-stilisztikai eszköz teljes körű vizsgálatát. A kiválasztott többnyelvű írókon a Foster által kidolgozott csoportosítási technikáját végeztem el, így vizsgálva az egyes írók nyelvhez fűződő viszonyát. Ezt követően az exofónia korpuszomban fellelhető, továbbá a tanulmányokban előzetesen kiemelt példái alapján a jelenséget nyolc megjelenési formára bontottam, amelyek a következők: írásjegyek újszerű használata (vizuális exofónia); a szavak, mint szövegszervező erő (szintaktikai); a nyelv hangzósságából fakadó teremtő erő (audiális); játékos „nyelvtévesztés"; exofón értelemben vett neologizmus (két nyelv tükrében); két nyelv keveredése, a hibrid szöveg; grammatikai felbontás, „eltördelés"; tematikus megjelenítés. A tanulmány kifejezett figyelmet szentel az anyanyelvi szövegben létrehozott exofóniának, ami új irány a jelenséggel foglalkozó tanulmányok között is.

FÁBIAN ARMIN VINCENTIUS
arminfabian@yahoo.com
Keleti nyelvek és kultúrák,
BA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kovács Ramóna
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

Egyedi jellemvonások a modern dél-koreai kereszténységben

Irracionális jelenségek vizsgálata soha nem egyszerű feladat. Ezen jelenségek közé tartozik a hit is, mely elemzése a 21. századi Dél-Koreában fokozattan izgalmas kihívás. A Koreai-félsziget déli részén olyan folyamatok zajlanak, melyek nemhogy a távol-keleti, hanem a zsidó-keresztény kultúrkörhöz tartozó területek tendenciáival is szembemennek. Az elmúlt évek statisztikái és tapasztalatai ugyanis azt mutatják, hogy a demokratikus értékek elfogadása, a globalizáció, és a gazdasági fejlődés nem idegeníti el az egyéneket a hittől, a spirituális életmódtól, ahogy gyakran az intézményesített vallástól sem – legalábbis Dél-Koreában nem.
Vajon miért örvend a kereszténység népszerűségnek manapság Dél-Koreában, miként befolyásolja az egyének és a társadalom életét a keresztény hit, mi teszi azt igazán különlegessé, illetve milyen sürgős ügyek megoldásán kell a leginkább dolgozzanak a felekezetek? Ezen kérdésekre keresem a válaszokat, melyek megértéséhez érdemes megvizsgálni a statisztikákat, az elmúlt évtizedek társadalmi változásait, a különböző keresztény felekezetek jellegzetességeit, szociális és esetleges politikai szerepvállalását, illetve az általuk kínált kreatív és innovatív lehetőségeket. Úgy gondolom azonban, hogy az adatokon és a társadalomkutatók munkájának elemzésén túl személyes tapasztalatra van szükség, ezen tapasztalatok érdekében pedig október végén szakmai céllal Dél-Koreába utaztam. A tanulmányút során a különböző vallások képviselőivel készítettem mélyinterjúkat: beszélgettem két, 1969 óta Dél-Koreában szolgáló külföldi katolikus pappal, az egyetlen Szöulban tevékenykedő koreai ortodox pappal, a szöuli anglikán székesegyház egyik lelkészével, illetve egy presbiteriánus lelkipásztorral is. Ehhez párosul további négy interjú, melyeket koreai, jelenleg Rómában tanító és tanuló koreai katolikus atyákkal készítettem.
Fontosnak tartom az általam vizsgált témát, hisz a kereszténység nemcsak történelmi, kulturális vagy művészeti szemszögből nézve értékes, hanem a kortárs társadalmi hatások tekintetében is. A témában magyar kutatók eddig kevésbé végeztek hozzám hasonló primer kutatást, munkám által – további kutatásokkal kiegészítve – pedig olyan irányadó elveket fogalmazhatok meg, melyek mind a dél-koreai kereszténység, mind a vallás egészét illetően értékesek lehetnek.

SZRENKA VIKTOR
szrenka.viktor.daniel@gmail.com
Keleti nyelvek és kultúrák
BA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Osváth Gábor
nyugalmazott főiskolai docens,
ELTE BTK

Észak-Korea és Románia viszonya a 20. században - Kim Ir Szen és Nicolae Ceaușescu barátsága és annak kölcsönhatásai

Sztálin 1953-as halála és a vérbefojtott magyarországi forradalom után néhány szocialista ország vezetősége nem volt megelégedve a desztalinizáció nyújtotta kilátásokkal. Félve egy esetleges államcsínytől vagy erőszakos felkeléstől igyekeztek minél inkább bezárkózni, és több pénzt fordítani a hadseregre. Az 1960-as években Kínában elkezdődött a kulturális forradalom, Észak-Koreában Kim Ir Szen pedig kihirdette a csucshe (chuch'e; 주체) ideológiát: önerőből kell ellátni az országot, és megvédeni annak függetlenségét. 1965-ben Romániában hatalomra jutott Nicolae Ceaușescu, aki addig példátlan módon többször szembefordult a szovjet vezetéssel, és igyekezett viszonylag függetlenül kormányozni. 1971-ben ellátogatott Kelet-Ázsiába, ahol lenyűgözte az a mértékű személyi kultusz, amit Mao Ce-tung és Kim Ir Szen propagandistái építettek ki a vezetőik köré. Észak-Koreában az etnikai homogenitást is szimpatikusnak találta, valami olyasmi volt, amire ő maga vágyott Romániában. Nem véletlen tehát, hogy amikor hazatért, a kint gyűjtött tapasztalatokból ötleteket formált, amelyeket alig két héttel később be is jelentett: ezek a „júliusi tézisek" néven váltak ismertté, eredményük pedig nem lett más, minthogy az 1960-as években bekövetkezett nyitás hamar feledésbe merült, és egy császárokat megszégyenítő személyi kultusz köszöntött be a szocialista Romániában.
Dolgozatom célja Észak-Korea és Románia 1948 és 1989 közötti politikai fejlődésének összehasonlítása. Bár elsőre nem tűnhet újdonságnak két szocialista rendszer egybevetése, a kutatás során olyan tulajdonságokra is figyelmesek lehetünk, amelyek a többi országra egyáltalán nem voltak jellemzők. Hogyan kormányozta Gheorghiu-Dej, Ceaușescu elődje Romániát? Milyenek voltak a két állam közötti kapcsolatok? Milyen hatásokkal volt Ceaușescura Észak-Korea és a csucshe? Milyen hasonlóság volt Nicu Ceaușescu és Kim Dzsong Il között? Átlapozva a szakirodalmi tételeket, a korabeli propagandát és a kommunista pártok jegyzőkönyveit, egy új, eddig kevéssé ismert oldalára bukkantam a román szocializmusnak, túl a magyarellenességen és a faluromboláson, amit imitáció és nepotizmus jellemez. Ceaușescu ténylegesen másolta Kim Ir Szen ötleteit, és Észak-Koreát jelölte ki követendő példának, olyannyira, hogy saját fiát akarta hatalomra juttatni „nyugdíjba vonulása" után. Kutatásom hozzájárulhat ahhoz, hogy teljesebb képet kapjunk arról, milyen befolyással bírt Észak-Korea a hidegháború korszakában, és mi inspirálta a „Kárpátok Géniuszát".

TÓTH DIÁNA
deiana.felicia@gmail.com
Keleti nyelvek és kultúrák
BA, 3. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Farkas Ildikó
egyetemi docens, KRE BTK
Farkas György
megbízott oktató, KRE BTK

Identitás konstrukciók a Mijazaki filmekben

A kultúra egyfelől meghatározza egy társadalom norma- és értékszemléletét, másfelől befolyásolja a benne lévők viselkedését, gondolkodásmódját és világszemléletét, azt, hogy a minket körülvevő világot miként látjuk, hogyan tudjuk saját magunkat értelmezni ebben a közegben. Kutatásom célja, hogy Mijazaki identitás krízisének hatásait filmművészetében megvizsgáljam: miként jelenik meg az identitás szerepe, milyen konstrukciók alapján épül fel, illetve milyen eltérő perspektívákban ábrázolja egyazon probléma értelmezéseit és variációit.
Mijazaki Hajao az egyik leghíresebb anime író és rendező, munkássága ezáltal tömegeket érint. Filmjei olyan filozófiai és politikai kérdésekre hívják fel a figyelmet, amelyek rassztől, nemtől és kortól függetlenül mindenkit érintenek. Identitás krízise azonban jelentős mértékben befolyásolta életművét, ezért folyamatosan találkozhatunk visszatérő motívumokkal, amelyek központi elemekké váltak. Ilyen például a természet ábrázolás, amely nem mint fizikai közeg van jelen, hanem mint entitás, melynek önálló élete van. Dolgozatomban először Mijazaki főbb önéletrajzi elemeit, a filmművészetével való párhuzamait mutatom be, majd röviden munkásságnak jellemzőit taglalom, aztán kitérek az identitás kérdésére, ezt követően pedig Mijazaki identitás krízisére. Végül az általam kiválasztott három visszatérő motívumot ismertetem, melyekre hangsúlyt fektetek a film elemzések során is. Az összefoglalásban az elemzések alapján közös szempontokat kerestem, majd pedig összesített táblázatot készítettem.

CSORDÁS DOMONKOS
csordas.domonkos@gmail.com
Indológia
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Ruzsa Ferenc
egyetemi tanár, ELTE BTK

Megjegyzések a Brahman fogalmáról a Brhadaranyaka Upanisad alapján

A konfliktusokban és feszültségekben gyökereznek azok az hatalmak, amelyek révén a világ folyamatosan mozgásban marad. Ezen feszültségekből származó termékeny erők voltak jelen Észak-Indiában is azokban az időkben, amikor a legkorábbi upaniṣadok egyikét, a Bṛhadāraṇyaka upaniṣadot szerkesztették. A művön nem csak a korszak szellemi pezsgése érezhető, hanem a szerzőkben és szerkesztőkben munkálkodó eleven, kreatív erő is, amely számos, a későbbi hindu tradíciók számára kulcsfontosságú idea megalkotásában is megnyilvánult. Ezek közé tartozik a brahman nagyhatású fogalma is. Arra vállalkozom, hogy egy új, a vallásokon belüli ezotéria, és exotéria megkülönböztetésén alapuló vallástudományi módszertant bevezessek, és ennek révén egyfelől a brahmannal kapcsolatos feszültségnek a forrását megértsem, másfelől a fogalom dinamikáját megvizsgáljam.

ORIENTALISZTIKA II.

DECSI DÓRA
dora.decsi@gmail.com
Keleti nyelvek és kultúrák
BA, 5. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Farkas Ildikó
egyetemi docens, KRE BTK

A császár szerepe a shintō hagyományban

Japán európai szemmel nézve egy olyan ország, ahol különösen nagy ereje van az ősök tiszteletének és a hosszú évszázadokra visszanyúló hagyományok életben tartásának. A múlt emlékeinek őrzése és ápolása átitatja az ott élő emberek mindennapjait a mai modern világban is.

A japán ősi, eredeti hitvilág, a shintō vezetője a mindenkori japán császár többnyire a politikai hatalmától megfosztott szellemi-vallási vezető volt a történelem során. Személyi kultuszához társultak az olyan jellegű rituális tevékenységek, amelyek a rizstermesztéshez kapcsolódtak. Ilyen a rizs elültetésekor megtartott Kinensai, vagy az őszi betakarításkor végzett Niinamesai ünnepség. Dolgozatomban főképp e két rituálé mibenlétét taglalom, és tárom fel a japánok életében való szimbolikus kapcsolódási pontjait. Továbbá a császár trónra lépésének befejező szertartását, a Daijosait is részletezem, tekintve, hogy szorosan kapcsolódik a rizskultusszal összekapcsolható ünnepségek sorához. Azért tartom fontosnak a téma kutatását és feltárását, mert ezen hagyományok társadalomformáló szerepe kikerülhetetlen a mai japán társadalom megértésének és megismerésének érdekében. A központi szerepet betöltő császár jelképezi az egész országot és annak egységét. Célom az volt, hogy munkámmal szélesebb betekintést nyújtsak a japán szellemiség rejtelmeibe, és rámutassak, hogy egy szekularizált modern államban jelenleg is léteznek vallási hagyományokkal átitatott tradíciók központban a mindenkori császárral.

A téma aktualitása pedig kétségtelen, tekintve, hogy ez év (2019) tavaszán a jelenlegi japán császár, Akihito, fia javára lemond a trónról, és ezzel egy újabb trónra lépési ceremónia szemtanúi lehetünk.

PUCHLA NIKOLETT
puchla.niki@gmail.com
Japanológia
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Papp Melinda
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A Japánban élő ainuk asszimilációja

Dolgozatom céljául tűztem ki, hogy röviden jellemezzem és összegezzem a Japánban élő ainu (アイヌ) kisebbség asszimilációs folyamatát, és általa jellemezni a japán kisebbségpolitikát. Az ainuk hagyományosan Honshū (本州) északi részén, Hokkaidōn (北海道), a Kurill-szigeteken és Szahalin déli részén éltek. Kultúrájukat, életmódjukat, nyelvüket és kinézetüket tekintve nagyban különböztek a japán emberektől, emiatt évszázadokon keresztül hátrányos megkülönböztetésben részesültek. Bár az ainuk kultúrájáról napjainkig számtalan publikáció jelent meg, a kultúra hanyatlásáról és annak okairól viszonylag keveset írnak a szakirodalomban, így kutatásommal ezt a hiányt szerettem volna némileg pótolni.

Mivel magam is etnikai kisebbségként élek a hazámban, érdekelt, hogy Japánban a többségi társadalmon kívül élők miképpen élik meg nemzeti identitásukat, és melyek az egyre gyorsuló asszimilációs folyamat kiváltó okai. Egyben szerettem volna választ találni a kérdésre, hogy ma lehetséges lenne-e megállítani az asszimilációt, s egyáltalán lenne-e erre igény az ainuk részéről. A hagyományos ainu életmódot és kultúrát részletesebben terjedelmi korlátok miatt nem mutattam be.

Maga az asszimiláció látványosan az orosz-japán háború (1904-5) után gyorsult fel, hála a kormány által támogatott vegyesházasságoknak. Véleményem szerint ez az intézkedés, továbbá az ainu nyelvű oktatás hiánya, és ebből kifolyólag az ainu nyelvű média hiánya a kisebbség beolvadásának legfőbb mozgatórugói. Kutatásom során arra a meggyőződésre jutottam, hogy bár napjaink Japánjában az ainu kisebbség több joggal rendelkezik, mint valaha, gyakran az érintettek nem élnek velük, sőt, a legtöbben igyekeznek titokban tartan valódi származásukat. Vélhetően az évtizedeken át tartó hátrányos megkülönböztetés olyan szinten beivódott a köztudatba, hogy kultúrájuk és hagyományaik lánca megszakadt, így egyre nagyobb erőfeszítést jelentene újjáéleszteni azt. A fennmaradás érdekében saját ainu kormányra és területi autonómiára lenne szükségük, ám a kisebbséget irányító vezéralakok hiányában a törekvések egyre inkább elcsendesülnek.

MÁTRAI ANNA
annachan25@gmail.com
Japanológia
MA, 1. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Farkas Ildikó
egyetemi docens, KRE BTK

A kokugaku megjelenése a Meiji-kori oktatásban

Dolgozatomban az Edo-kort és az „elzárkózás időszakát" követő Medzsi restauráció során bekövetkezett oktatásbéli változások egy részére kívánok rávilágítani. Dolgozatomban továbbá vizsgálni kívánom a Japánon belül kialakult ősi japán lelkület kutatására épülő irányzat, a kokugaku („nemzeti tanulmányok") hatását, a Meidzsi-kori oktatásra, s az oktatásban történő megjelenését. Az irányzat hatásán kívül a dolgozatban röviden szeretnék kitérni arra, hogyan épült fel a Meidzsi restauráció idején az oktatási reform, s maga az oktatás milyen változásokon ment keresztül.
Dolgozatomban szót ejtek a Meidzsi-kori írott nyelv megreformálására irányuló törekvésekről is, melyek közvetetten hatottak az oktatásra, s ennek kapcsán arról, az írott nyelvre irányuló reformfolyamat miért nem ért el nagyobb sikereket, miért lassult le annak folyamata, hogyan vált egy globális vita, egyben két szembenálló Japánról kialakítani vágyott elképzelés részévé egy olyan reform, mely a II. világháború előtt komolyabb változást hozhatott volna a japán írott nyelv rendszerébe, egyben a japán oktatásba.
A dolgozatban továbbá ismertetem a kokugaku irányzat előzményeit, s annak fogalmát. Röviden írok a kokugaku kutatásokat elindító irodalmi művekről, melyekben a kokugaku tudósok az ősi japán kultúrára utaló jeleket véltek felfedezni, majd a 19. századig azokról a kiemelkedő kokugaku tudósokról, és eredményeikről, akiknek köszönhetően egyre szélesebb és szélesebb körben vált ismertté, és lelt követőkre a kokugaku, mint politika- és eszmetörténeti irányzat Japánban.
Dolgozatom fő témája a kokugaku irányzat megjelenése a Meidzsi-kori felsőoktatásban, és az, milyen út vezetett Japán első egyeteme, a Tokiói Császári Egyetem (東京帝国大学) 1877. április 12-én történő megnyitásához. Ehhez azonban nem elég csupán magát a folyamatot ismertetni, szükséges a Meidzsi-korban az oktatás teljes lakosságra történő kiterjesztéséről, így a Meidzsi restauráció a korabeli oktatásra kifejtett hatásáról is írni. A Tokiói Császári Egyetem mai utódja a Tokiói Egyetem (東京大学), melyet 1947-ben hoztak létre.
A dolgozat írásakor a „japán csodának" nevezett jelenség kokugakuhoz visszavezethető, oktatásban rejlő gyökereit tártam fel, mely egyet jelentett azzal, hogy a Meidzsi-korban nyugaton megismert technikákat Japánra opzimalizálták, és úgy alkalmazták, mind a mindennapi életben és az oktatásban is.

GOMBKÖTŐ BENCE
dengezik94@gmail.com
Altajisztika
MA, 2. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Khabtagaeva Bayarma
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

A mongol lószerszámok terminológiáinak etimológiai vizsgálatának eredményei

A lovaglást a mongol kultúra egyik alappilléreként tartják számon, ezáltal kitüntetett helyen szerepel a kutatók körében. Ezek közül is kiemelkednek a lószerszámok, amelyek lehetővé tették a ló háziasítását, befogását és hasznosítását, mint hátasló vagy igavonó állat. A szerszámok tökéletesítése és fejlődése utat engedett a mongolok felemelkedéséhez, amely évszázadokig meghatározta a világ arculatát. A Mongol Világbirodalom megalakulását követően a mongol lótartás szakszavai presztízshelyzetbe kerültek: a lószerszám terminológia szavai bekerültek a különböző török és tunguz nyelvekbe, de megtalálhatóak a perzsa, orosz és kun közvetítéssel a magyar nyelvben is. A téma kutatott történeti és néprajzi szempontból, azonban ez idáig nem került a nyelvészeti kutatások középpontjába. A vizsgálatom jelentőségét az adja, hogy a meglévő kevés elemzést összegyűjtöttem, a korpuszt további nagyszámú kifejezéssel bővítettem és történeti összehasonlító nyelvészeti módszerrel megvizsgáltam őket. A téma fontosságát növeli, hogy nincs mongol etimológiai szótár. A mongol lovas terminológia eredetét vizsgálva felderíthető, hogy a lovaglás belső innováció volt-e a mongoloknál vagy esetleg mástól tanulták el. A kérdés középpontjában a török befolyás áll. A törökök a mongolokkal szoros nyelvi és kulturális érintkezésben álltak több évszázadig, nagyszámú jövevényszóval duzzasztva egymás nyelvét. A jövevényszavak meghatározásával és kronológiai csoportosításával közelebb kerülhetünk a török és mongol nyelvek egymáshoz való viszonyának feloldásához. További segítséget jelent a szavak morfológiai elemzése, például több esetben is előfordul, hogy egy mongol lószerszám nevének összetétele egy török eredetű szóból és egy török képzőből áll. A szóföldrajzi elterjedtség meghatározása is segíthet megállapítani az átvételek irányát. A vizsgálat eredményeként megállapítható, hogy a török hatás jelentős, a szíj és heveder neveknél jelennek meg legnagyobb számban a török eredetű szavak, viszont a legfontosabb szerszámok nevei, mint a vezetőszár, kengyel, kantárszár, gyeplő, nyereg, kantár, nyeregalátét, nyeregtakaró belső keletkezésű szavak a mongol nyelvben. A dolgozat végén a kutatás eredményeit összegzem, illetve megfogalmazom, milyen további kutatások képzelhetők el ezen a területen a jövőben.

NAGY RENÁTA
nagy.rencsi93@gmail.com
Japanológia
MA, 3. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Ságai Attila
egyetemi tanársegéd, KRE BTK

Az angol jövevényszók asszimilációjakor végbemenő hangtani változások a japán nyelvben

A japánul tanulók körében egyik sarkalatos probléma az angol eredetű jövevényszók kiolvasása, megértése és helyes kiejtése. Ez a két nyelv eltérő hangrendszerének köszönhető. A jövevényszók asszimilációjakor ugyanis az átkerült kifejezéseknél szükségszerűen végbe mennek bizonyos hangtani változások, hogy megfelelően illeszkedni tudjanak a japán nyelvbe. Dolgozatomban ezek a hangtani változások kerülnek bemutatásra, melynek célja könnyebb megértést biztosítani a külföldi nyelvtanulók számára, mind a szavak jelentésének megértésében, mind pedig a helyes kiejtésében. Így orvosolhatók a japánokkal való kommunikáció során adódó félreértések. Ezek a hangtani változások szabályszerűek és rendszerezhetők. Továbbá a hangtani változások szabályrendszerének ismeretében egy általam megalkotott csoportosítást mutatok be, melybe aszerint soroltam be a jövevényszókat, hogy milyen mértékben változott meg a kiejtésük az átadó nyelv kiejtéséhez képest. Ebből a csoportosításból az a következtetés vonható le, hogy a hangtani különbözőségeket figyelembe véve, a japánok törekednek az eredeti kifejezések kiejtésének minél pontosabb reprodukálására.

KISS ORSOLYA
kiss.orsi97@gmail.com
Keleti kultúrák és nyelvek
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Czentár András
nyelvtanár, ELTE BTK
F. Gulyás Nikolett
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

Félhold a fehér éjszakában. A finnországi tatár kisebbség mint kétnyelvű közösség

A finnországi tatár kisebbség ősei 19. század második felében kereskedőként érkeztek Finnországba. Az első letelepedett tatárok utódai lassan már hat generáció óta Finnországban élnek (Leitzinger 2006: 20). Mára 600 fős közösséget alkotnak, amely Finnország történelmi és nemzeti kisebbségeinek egyike. A tatárok teljesen integrálódtak a finn társadalomba, ugyanakkor megtartották vallásukat, anyanyelvüket és kultúrájukat (Daher 2016: 95). Emigráns csoportok körében a nyelvcsere általában három nemzedék alatt végbe megy (Borbély 2016: 63). Nemzetközileg ritka, hogy egy ennyire kisméretű csoport több nemzedéken keresztül is meg tudja őrizni anyanyelvét és a saját kultúráját (Wafin 2008: 21). Kutatásom célja kideríteni, mik azok a fő tényezők, amik lehetővé tehették számukra az anyanyelvük fenntartását. Vizsgálatom alapjául Downes modelljében (Downes 1988: 62) szereplő faktorok közül a demográfiai faktorokat, nyelvi dominenciát és nyelvhasználati színtereket vizsgáltam. Kutatásom eredményei kimutatták, hogy a vizsgált faktorok között mind kapcsolat van. Azonban nem megjósolható, hogy egy faktor pozitívan vagy negatívan fog hatni a közösség anyanyelvének megőrzésére, hiszen ugyanazok a faktorok különböző korokban másképp hatottak a kisebbségre. Ugyanazok a faktorok a közösség különböző nemzedékeire sem hatnak egyformán. A kapott eredmények hozzájárulhatnak ismereteink bővítéséhez arról, hogyan őrizheti meg saját anyanyelvét és kultúráját egy tartósan aszimmetrikus kontaktushelyzetben élő emigráns muszlim csoport úgy, hogy egyszersmind integrálódik egy nyugati társadalomba.

Felhasznált irodalom

Borbély Anna 2016. Fenntartható kétnyelvűség. Magyar Nyelv 112(1): 63.
Daher, Okan 2016. Tatar Minority - fully integrated into society. In Daher, Okan – Hannikainen, Lauri – Heikinheimo-Pérez, Karoliina (eds.), National minorities in Finland – A Richness of Cultures and Languages. Minority Rights Group Finland, 95.
Downes, William 1988. Language and society. Cambridge, Cambridge University Press. 62.
Leitzinger, Antero 2006. Suomen tataarit. Helsinki: East-West Books. 20.
Wafin, Nilgün 2006. Olen tataari ja suomalainen: monikulttuurisuuden haasteet ja mahdollisuudet. Helsinki: Helsingin yliopisto. Pro-gradu tutkielma (MA szakdolgozat). 21.

KÁLLAI ENIKŐ
kallai.eniko99@freemail.hu
Keleti nyelvek és kultúrák
BA, 3. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Farkas Ildikó
egyetemi docens, KRE BTK

Kamikazék emberi oldala

Dolgozatom célja, hogy a napjainkban fennálló feltételezéseket és sztereotípiákat tisztázzam azáltal, hogy emberi oldalról mutatom be a kamikaze pilótákat.
Figyelembe veszem a tankönyvi és történelmi adatokat is, de szeretnék nagyobb hangsúlyt fektetni a személyes tapasztalatokra volt pilóták elbeszélései alapján. Ezért forrásom szerves részét képezik a kamikazék búcsúlevelei, valamint néhány túlélővel készített visszaemlékezés. A szakirodalmakat, amikre leginkább építek, úgy válogattam össze, hogy minél több szempontból meg tudjam vizsgálni a témát. Továbbá néhány filmet is bemutatok tanulmányomban, a japán és amerikai katonák megjelenítése, az esetleges sztereotípiák felállítása, valamint befolyásoló hatásuk szempontjából.
Munkám címe is ebből fakad, ugyanis nem a történelmi eseménnyel foglalkozom leginkább, hanem a japán katonaság és ezen belül is kamikazék megítélésével, a lelki valójukkal, illetve, hogy milyen belső vívódáson mehettek keresztül a bevetést megelőző várakozás során.

ÖSSZEHASONLÍTÓ IRODALOM- ÉS KULTÚRATUDOMÁNY I.

HORVÁTH ANNA
horvathannaflora@gmail.com
Magyar
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Földényi F. László
egyetemi tanár, ELTE BTK

A szédület szimfóniája – Milan Kundera *A lét elviselhetetlen könnyűsége* című regényéről

Dolgozatom Milan Kundera *A lét elviselhetetlen könnyűsége* című regényéről szól: a művet több szempontból vizsgáltam interdiszciplináris megközelítésben. Kundera regénye bonyolult, nagyregényeket idéző „nagyszerelmi" történet, közép-európai regény és filozófiai fikció egyszerre, így számtalan értelmezési lehetőséget villant fel. Ezen műfajszintézishez kapcsolódóan a regényben négy olvasati szintet különítettem el, és azok mentén vizsgálódtam. Ezek a magánéleti, a történeti-politikai, a filozófiai-metafizikai, illetve a nyelvi szint.
A magánéleti szinthez kapcsolódóan a szereplők jellemét és viszonyait, illetve a karakterek megformázását vizsgáltam. Különös figyelmet fordítottam a regényben szereplő, karakteralkotásról szóló regényelméleti esszé-betétre. A történeti szinten azt próbáltam körüljárni, miképpen formálja a szocialista rezsim az embereket, illetve mi a rezsim jellemzőiben az, ami az alapvető emberi természetről beszél. A nyelvi szint még mindig kötődik a cselekményhez: a legfőbb konfliktusforrást végig a verbális megértés hiánya képezi. A nyelv hangsúlyos szerepére a szöveg maga is felhívja a figyelmet, hiszen számos etimológiai elmélkedést tartalmaz. A filozófiai szint tulajdonképpen mindenhová be van ágyazva a regényben: az elmélkedő elbeszélői hang, a szereplők folyton kérdező attitűdje is előhívja a bölcseletet. Központi filozófiai kérdésként a szabadságkeresést lehetne meghatározni: a bezártság és a kitörés állandó motívumként van jelen a regényben, legyen szó a szereplők önnön testének, nyelvének vagy hazájának börtönéről.
Értelmezésem célja az volt, hogy a vázolt szinteket végül a regényvilágon belül egységes jelentési lehetőségekben oldjam fel. Úgy találtam, hogy a regényszintek különböző mondanivalói végső soron a filozófiai tartalomban futnak össze. Ugyanakkor a mű ereje éppen heterogenitásában rejlik: a szinteknek lényegi tulajdonsága a szétszálazhatatlanságuk és egyszersmind az önmagukban való érvényességük is.
Reményeim szerint dolgozatomban sikerült céljaimat egy organikus és következetes értelmezési struktúra keretében megvalósítani. Tudatában vagyok annak, hogy egy ilyen nagyszabású, számtalan kérdést felölelő regény teljes elemzése túlmutat az itt meghatározott terjedelmen – így a jövőben szeretném a jelen kereteken kívül is folytatni a kutatást. Úgy vélem, elemzési rendszerem és annak felépítése, valamint kérdésfelvetésem széles perspektívája újat tud hozni a regény értelmezési hagyományában.

MÜLLNER HEDDA
hedda.mullner@gmail.com
Magyar-olasz tanári
MA, 5. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Radvánszky Anikó
egyetemi docens, PPKE BTK

A trauma poétikája Primo Levi életművében

Primo Levi *Ember ez?* című könyve elolvasása után több kérdés is felmerült bennem, és dolgozatomban ezekre kerestem a választ. Vajon miért változik meg az ember egy ilyen szélsőséges társadalmi helyzetben, mint a lágerek világa? Hogyan lehet egy ilyen helyzetben túlélni? Mi készteti arra a túlélőt, hogy a szörnyűségeket újra felidézve elmesélje saját élményeit? S mindehhez milyen nyelvet választ?
Kutatómunkám során a kérdéseimre választ kaptam. A lágerek világa egy olyan szélsőséges helyzet, melyben az ember mindenekelőtt óvni próbálja identitását, de ennek lehetetlensége miatt inkább meghasad, kívülről szemléli magát, s csak akkor lesz újra önazonos, mikor már sikerült teljesen alkalmazkodnia az általa egyébként elítélt rendszerhez. Ezt a helyzetet tehát csakis az identitás feladásával, a táborok világára alkalmazott értékrenddel lehet túlélni. Aki viszont túléli, s ír róla, az egyfelől saját maga gyógyulásának reményében beszéli el a tábori élményét, másfelől szeretne tanúságot tenni, minél több helyre eljuttatni ezeknek borzalmaknak a hírét, hogy többé ilyen a világban ne fordulhasson elő. Levi nyelvezete pedig a holokauszt traumájának átélését tükröző, sebzett nyelv.

BALI-FARKAS PÉTER
ordas.pi@gmail.com
Orosz nyelv és irodalom
MA, 4. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kroó Katalin
egyetemi tanár, ELTE BTK

Az „anya"-alakok poétikai aspektusai a *Bűn és bűnhődés*ben

Dolgozatomban F. M. Dosztojevszkij *Bűn és bűnhődés* c. regényének egy eddig kevéssé kutatott értelmezési területét vizsgálom, az explicit és implicit utalások ismertetése, jelfejtése segítségével új perspektívát igyekezvén nyitni a már számos szakirodalmi munkában interpretált mű recepciójában. Elemzésem során támaszkodom a hagyományos szemiotikai (Lotman, Toporov, Torop) és poétikai (Bahtyin) értekezésekre, kiegészítve azokat pszichológiai kutatások (C.G. Jung) eredményeivel. Az értelmezéshez felhasznált irodalomból sok tanulmány az International Dostoevsky Society társaság évente megjelenő folyóirata, a *Dostoevsky Studies* tanulmányai, cikkei közül való, tekintettel arra, hogy e kritikai írások jól tükrözik a regény megközelítési lehetőségeinek kiválasztására mind a mai napig érvényes útkeresés egy-egy állomását. Így a „klasszikusnak" tekinthető interpretációk mellett a nemzetközileg elismert legfrissebb kutatási eredményekre támaszkodom, ezekbe integrálva a hazai Dosztojevszkij-kutatás eredményeit is. Jelen pályamű azt hivatott bemutatni, hogy a *Bűn és bűnhődés*ben fellelhető női alakok bonyolult viszonyrendszerben kapcsolódnak egymáshoz, illetve a regény főszereplőjéhez. Igyekszem fényt deríteni az anya-alakok értelmezési és tipologizálási lehetőségeire, valamint Raszkolnyikov fejlődését az így kialakult csoportok prizmáján át vizsgálom. Elkülönítjük a primer (Pulherija Alekszandrovna, Aljona Ivanovna, Praszkovja Pavlovna, Katyerina Ivanovna) és szekunder anya-alakok (Szonya, Dunya, Lizaveta) csoportjait, feltárom azok nyílt és rejtettebb motívumait. Többféle rendszerhez kötve határozom meg az anyafigurákat – mitopoétikai kontextusban, archetípus-kötöttségükben, cselekménymintázatot alkotó jelentésükben, valamint szereplői párhuzamaikban és ismétlődéseikben, és bemutatom, hogyan jut el Raszkolnyikov a hamis anyák uralta világból Szonyához. Ehhez külön vizsgálat tárgyát képezi a „gépiesség" motívumváltozatainak végigkövetése és interpretációja. Raszkolnyikov újjászületésének regénybeli kifejtését Szonya tükrében ismertetjük.

HOLECSKA TÜNDE
miss.t.95@gmail.com
Magyar
BA, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kelemen Zoltán
egyetemi docens, SZTE BTK

Erény és bűn - Válaszutak Thomas Hardy *Egy tiszta nő* és William Makepeace Thackeray *A hiúság vására* című művében

Az erény és a bűn kérdése mindig is foglalkoztatta a gondolkodókat, ám az európai kultúrát a középkor lezárultáig jellemző erkölcsi rendszereket komolyabban csak a kapitalizmus megjelenése bírálta felül, a felvilágosodással karöltve. Az embereknek hamarosan rá kellett döbbenniük: az addig uralkodó erkölcsi értékek, ha nem is tűntek el, de átalakultak, viszonylagossá váltak. Az általam választott két regényben – a két főhős, Becky és Tess választásai alapján – egyrészt azt vizsgálom, hogyan függ össze a társadalom szerkezete és a mindenkori erkölcsi mérce, illetve utóbbi mennyiben egyeztethető össze az egyén belső meggyőződésével. Másrészt, hogy mennyiben lehet a bűnnek a katalizátora maga az erényes jellem – és annak naivitásából fakadó hibái – , avagy pusztán egy jócselekedet, és fordítva: milyen szempontok szerint tekinthető a bűn az egyetlen „helyes" döntésnek.
A vizsgálat módszertani alapját Sade márki, Max Weber, Benjamin Franklin és a Horkheimer-Adorno szerzőpáros filozófiai-gazdasági megközelítései adják. Célom bemutatni Hardy és Thackeray főszereplőinek és regénybeli ellenpárjaiknak jellemén és körülményein keresztül, saját szempontrendszert felhasználva, hogyan fonódik össze történeteikben a helyes és a helytelen, bűn és erény, haszon és veszteség.
Konklúzióként elmondható: ahogy a kapitalizmusnak is voltak vesztesei és nyertesei, akik a vesztesek kárán gazdagodtak meg, úgy az egyének között is az „erősebb" hatalma a „gyengébb" hibáinak – adott esetben érzelmeinek – a kihasználásában áll; így az erényes csakúgy hozzájárul a bűnök elkövetéséhez, mint maga a bűnös.

KONDÁS KRISZTINA
nobilis@gmail.hu
Magyar–könyvtár
Osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Tóth Judit
egyetemi docens, DE BTK

Identitás és idegenség Euripidész *Ión*jában

Dolgozatomban a magyarországi Euripidész-recepció részéről csekély figyelemben részesülő *Ión* című darabot vizsgálom az identitás és az idegenség kérdéseit, nézőpontjait középpontba helyezve. A dolgozat elméleti szempontjainak megfogalmazása után először Euripidész három darabjának (*Médeia, Hippolütosz, Helené*) rövid értelmezésével irányítom rá a figyelmet arra, hogy az identitás és idegenség kérdései a költőt folyamatosan foglalkoztatták, majd ezen kontextus megteremtése után térek át az *Ión* elemzésére. A cím- és főszereplő Ión valódi identitása fokozatosan válik ismertté a fordulatokban gazdag, cselekményes „új tragédiá"-ban, és önmeghatározásának aspektusából lényegessé válik a további szereplők (főleg Kreúsza és Xuthosz) identitásmódosulása, és ezeknek egymásra gyakorolt hatása. Bár figyelembe veszem a darab dramaturgiai megoldásait is, Ión identitását értelmezve mindenekelőtt az ókori retorikai gyakorlat toposzrendszeréből átvett patrisz, genosz, trophé és paideia toposzait, és az itt irrelevánsnak látszó praxeisz helyett pedig az onoma szempontját hívtam segítségül. Kísérleti célzattal a Stanford Encyclopedia of Philosophy identitásra irányuló hét kérdésfelvetését is alkalmaztam Ión önértelmezési sémáinak az értelmezéséhez, próbára téve, hogy a modern identitásfogalmat célszerű és indokolt-e az antik nézetekkel összehangolva tanulmányozni. Az *Ión* vizsgálatakor érintőlegesen az idegenség Waldenfelshez kötődő hármas terminusát, a hely-birtoklás-jelleg aspektusait is bevontam, mely idegenségalakzatok a Médeia, a Hippolütosz és Helené esetében erőteljesebben alkalmazhatóak, de fontossá válnak az Iónban is. Ión, Kreusza és Xuthosz identitásmódulásainak bemutatása mellett figyelmet szentelek Apollón alakjának is, akinek a szerepe végül is meghatározza, hogy az egyes szereplők identitása milyen mértékben válik ismertté önmaga számára.

SZATMÁRI SZABINA
sz.szabina@indamail.hu
Ukrán–történelemOsztatlan, 6. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Lebovics Viktória
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Petőfi Sándor és az ukrán műfordítás

A műfordítás ősidők óta jelen van az ember életében, ám az évszázadok során a műfordításhoz való viszonyulás sok változáson ment keresztül annak érdekében, hogy megfeleljen a kor elvárásainak és az emberek ízlésének. Hol a szószerinti, hol pedig a „szép hűtlen" változatát részesítették előnyben, később a fordítás hű, pontos vagy adekvát voltát követelték meg. De sokan eljutottak a fordíthatatlanság gondolatáig is.
Tanulmányomban azt vizsgálom, miként szólalnak meg a leghíresebb magyar költőnk, Petőfi Sándor versei ukrán, illetve ruszin nyelven. Leonid Pervomajszkij, Pavlo Hrabovszkij és Iván Petróczi fordításában és átköltésében a *Falu végén kurta kocsma* és *Ha férfi vagy, légy férfi* című verseket elemzem. Röviden ismertetem a műfordítók életrajzát, munkásságát és kitérek fordítói ars poeticajukra is, hisz az ember munkásságára hatással van a korszak és a társadalom, amelyben született, nevelkedett és élt. Milyen hatással van az apró részletek megváltoztatása a vers jelentésére, üzenetére? Hogyan lehet ukránra fordítani a „kurta kocsma" kifejezést? Mit vár el Petőfi egy igazi férfitől, egy igazi harcostól és hogyan értelmezik ezt a vers fordítói? Ezekre és más kérdésekre is keresem a választ munkában.
A tanulmányom újdonsága abban rejlik, hogy a versek kettő, illetve három fordítását is összevetettem és elemeztem, igyekeztem bemutatni, hogy egy-egy műfordítás megítélése csak a korszakban elfogadott műfordítási elvek, a befogadó irodalom fejletségi szintje, a műfordító ars poétikája és talán sorsa alakulásának alapján lehetséges.

LOVIZER LILLA
lilla.lovizer@yahoo.com
Magyartanár
MA, 3. félév
Pannon Egyetem
Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
S. Horváth Géza
egyetemi docens, PPKE BTK

Szövegközi motívumok ironikus transkripciói E. T. A. Hoffmann *Az arany virágcserép* című művében

Jelen dolgozat Az arany virágcserép irodalmiságát abban az intertextuális viszonyrendszerben kívánja megragadni, mely azt a Goethe-korban népszerű fejlődés- illetve művészregényekhez, elsősorban Novalis *Heinrich von Ofterdingen* című meseregényéhez fűzi.
Közismert kapcsolódási pont a két mű között az Atlantisz-mitologéma, mely Novalisnál és Hoffmannál is a korszakban kedvelt Árkádia-toposz sajátos megjelenési formájaként azonosítható. Amíg azonban Novalis meséje Atlantisz utópikus fikciójában a világ elveszett, harmonikus állapotát állítja helyre, addig *Az arany virágcserép* Atlantisza már az Árkádia-toposz szkeptikus-ironikus átiratában, egy, a valóságtól teljesen független fantáziabirodalomként szemantizálódik újjá.
Ezt a különbséget alapul véve jelen dolgozat elsődlegesen e két szöveg egymáshoz való viszonyát vizsgálja még mélyrehatóbban, s arra a kérdésre keres választ, hogy a változtató integráció „ironikusan átformáló" fajtája a szöveg mely további elemeiben jelenik meg, illetve milyen következményekkel jár ez az ismétlődés a mű értelemvilágának egyéb szegmenseire, így a szöveg műfajiságára és a szubjektumképződés folyamataira nézve. *Az arany virágcserép* intertextuális utalásrendjének vizsgálata során a dolgozat továbbá rámutat, hogy a szövegképző motívumok teljeskörű feltérképezéséhez Novalison túl, ugyanilyen szükségszerű a Jakob Böhméhez fűződő textuális viszony feltárása is, hiszen a hoffmanni „Atlantisz-mítosz" furcsán idegennek tűnő motívumai nagy valószínűséggel éppen a böhmei misztikus-szimbolikus nyelvhasználat egyes elemeihez köthetők.
A szerző saját eredményének tekinti: az említett szövegközi motívumok tételes beazonosítását, valamint nyelvi-szemantikai jelentésmódosulásaik értelmezését; továbbá, erre alapozva, a paródia és az irónia jelentésképző alakzatainak (mint az intertextusokhoz kötődő kritikus ábrázolásmódnak, illetve az alkotásban a szubjektum átalakulásával együtt járó, önreflektív szemléletmódnak) differenciált leírását és értelmezését.

TÉGLÁSI GERGŐ
teglasi.gergo@gmail.com
Amerikanisztika
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Putz Orsolya
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

Translating and Projecting Sylvia Plath into Hungarian: Conceptuality and Intermediality between „Totem" and The Bell Jar

By structuring an American–Hungarian discursive space for two "totemic" Sylvia Plath texts—her poem, bearing the very title "Totem," and her culturally iconic novel, The Bell Jar—the aim of my interrogation is threefold. Initially, relying on the source/target binary employed in both translation and cognitive studies, I isolate three conceptual metaphors and their underlying image-schemas to point out that they all structure the domain of death; however, comparing specific textual instances reveals that the agency position of the subject in the poem consistently differs in the American source text (active) from its Hungarian target text (passive). Then, to open up the medial horizons of the Plathian discourse, I add the term "projective text" to the binary and use the poem's paratextual presence in the play booklet of the first Hungarian stage adaptation of The Bell Jar in the Örkény Theater to suggest that the cognitive patterns of agency and identity remain fixed irrespective of the altered medial space. Ultimately, but also throughout my entire close-reading of the Plathian texts, I rely on the Flusserian–de Manian analytical method to focus on select key words, both morphologically and etymologically, and read them as hypogrammatic sites that not only yield the possibility of drawing a—and not the—historic horizon for stereotypical fixities in cultural memory (e.g., the gravity of American assertiveness versus its Hungarian absence), but they also allow me to break disciplinary frames and explicate the interconnected aspects of visuality and spatiality in the positioning of subjectivities.

ÖSSZEHASONLÍTÓ IRODALOM- ÉS KULTÚRATUDOMÁNY II.

JUHÁSZ ANNA ANITA
juhaszannaanita@yahoo.com
Magyar–román
BA, 6. félév
Babeș-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Berszán István
egytemi docens, BBTE

A környezet mint az irodalomalkotás és -befogadás folyamatának aktív szereplője Ana Blandiana és Rakovszky Zsuzsa versgyakorlataiban

Hogyan kapcsolódik egymáshoz az irodalom mint kulturális artefaktum és a materiális értelemben vett világ mint rajtunk kívüli környezet? Milyen következményei vannak ennek az összekapcsolódásnak az irodalomolvasásra/írásra nézve? Lehetséges-e, hogy a környezet ugyanúgy aktívan részt vegyen az irodalomalkotás és -befogadás folyamatában, mint a szerző? Adhat-e morális leckéket egy fa? Milyen az a vers, amelyet az idő ír az emberi testre? Hogyan befolyásolja egy kiszáradt meder az időről való gondolkodást? Ana Blandiana és Rakovszky Zsuzsa költészetében ezekre a kérdésekre is választ találhat az olvasó.

VAJNA ÁDÁM
vajnaadam@gmail.com
Skandinavisztika
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Zsámbékiné Domsa Zsófia
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

„Annyit írok le, amennyit szükséges" – Kjell Askildsen és az amerikai minimalizmus

Bár az őket körülvevő társadalom, szociális hátterük, pályaképük, nyelvük, irodalmi közegük különbözik, egy dolog mindenképpen összeköti a norvég Kjell Askildsent és az amerikai Raymond Carvert: mindketten elsősorban a novelláiknak köszönhetik pozíciójukat az irodalomban. A dolgozat célja, hogy kettejük novellisztikájának összevetésével bizonyítsa, több kapcsolódási pont is felfedezhető Askildsen és Carver prózája között, ez pedig végeredményben oda vezet, hogy egy nem-amerikai szerzőt is nyugodt szívvel olvashatunk az amerikai minimalizmus felől. Egy ilyen vizsgálódás nehézségeinek körüljárása után Askildsen és Carver írásait a narratológia, a nyelvi eszköztár (ehhez kapcsolódóan a szűkszavúság, a szimbólumok és a leírások), valamint a történetek hétköznapisága szempontjából vetem össze. Ezen szempontok felől vizsgálódva elsősorban a hasonlóságokra helyezem a hangsúlyt, szóba kerülnek azonban a különbségek is. A célom ugyanis nem az, hogy Askildsen és Carver novellisztikáját valamiféle olvasói erőszak által feltétlenül rokonítsam egymással, hanem sokkal inkább az, hogy az összehasonlítás lehetősége az Askildsen-értelmezés számára új aspektusokat nyisson.

MOSA DIÁNA
mosadia@gmail.com
Magyar–francia tanári
MA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bengi László
egyetemi docens, ELTE BTK

Árvaságregények elbeszélés- és testpoétikai megközelítése

Dolgozatomban 1945 utáni árvaságregényeket elemzek test- és emlékezetpoétikai szempontok mentén. A megfigyelés alapja az a kettős hipotézis, hogy a narratív kontextus, amelyen belül az árva énelbeszélők hangja megkonstruálódik, az eltér az azonos korban, hasonló történeteket lefestő felnőtt elbeszélőkétől, továbbá, hogy a gyermekhangok közül is kiválnak az árva gyermeknarrátorok szólamai. A következő műveket elemzem: Georges Perec *W vagy a gyerekkor emlékezete* (1975), Nádas Péter *Egy családregény vége* (1977), Agota Kristof *A nagy füzet* (1986) és Dragomán György *Máglya* (2014).
Meglátásaim a következő két szempont köré szerveződnek: az árvák saját testreprezentációja, valamint a szülők fizikai vagy képmásszintű megjelenése. Mindkét esetben a saját történet, az önálló narratíva kialakulásának gátló és segítő körülményeit, eseményeit keresem. Az első fejezetben az énelbeszélők testtapasztalatit, a diegézis által megkonstruálódó testképüket figyelem meg. Közös vonásként testi-lelki fájdalmak egymásra íródásával, bizarr testi elváltozásokkal és bizonytalan énhatárokkal találkozhatunk. Az árvák testtudata sérüléseken, fizikai elváltozásokon keresztül képződik meg, nem ritka élményük a testidegenség sem. A második fejezetben elsősorban Belting Kép-antropológiájának fogalmaira támaszkodva a saját test képének kialakulásával szoros összefüggésben álló szülői testhez való viszonyt elemzem. Mivel a szülők teste legtöbbször nincs jelen, a regényekben hiánymotivált emlékezési folyamatokat követhetünk nyomon, amelyekben az árvák emlékképeik és érzetemlékeik mellett materiális képhordozókkal, fényképekkel küzdenek a felejtés ellen.
A gyermekségből fakadó narratív kezdetlegességeket és bizonytalanságokat felerősítette az a tény, hogy a saját történetet roncsolt vagy hiányos, elhallgatásokkal teli felnőtt narratívák szegélyezik, így nem meglepő, hogy az énelbeszélő árvák mind a négy regényben az elbeszéltség, a bekeretezés és a lehorgonyzás felé törekednek.

BARÁTH TIBOR
baraththibor.ppke@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom
MA, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

A török Oidipusz. A kultúra, az identitás és a narráció kiazmusai Orhan Pamuk A piros hajú nő című regényében

Orhan Pamuk számtalan elismerését – beleértve olyan rangos díjakat, mint az irodalmi Nobel-díj, az Orhan Kemal Novel Prize, a Prix France Culture vagy a Budapest Grand Prize – azzal érdemelte ki, hogy prózájában párbeszédbe hozza a keleti és nyugati kultúrát, posztmodern eljárásaival pedig egyfajta dinamikus vitahelyzetet teremt. E „szintézisre" hozásnak az egyik legjelentősebb eredménye tizedik regénye, melynek címe Kırmızı Saçlı Kadın (A piros hajú nő), és amely dolgozatom témáját képezi. Elemzésem során a regény hangsúlyos kiasztikus szerkezetét igyekeztem feltárni, beleértve annak kulturális és szakrális vonatkozásait. Narratológiai eljárásainak feltárásával azt vizsgáltam, hogy milyen módon fonódott össze két világszemlélet, azaz két – a regény alapvető komponenseit jelentő – mítosz, és ezek tükrében vizsgáltam azt a kérdést, vajon milyen viszonyba kerül egymással a keleti és nyugati világlátás, illetve hogyan lehetséges (ha lehetséges egyáltalán) hiteles személyiséget kimunkálni egy többszörösen összetett világban. Elemzésem azt kívánja megmutatni, hogy A piros hajú nő újfajta narrációs eljárásaival miként alkotja meg Kelet és Nyugat kultúrájának szintézisét, és milyen irodalmi alapot nyújt az identitás kialakításával kapcsolatban. Véleményem szerint Pamuk műve alkalmas arra, hogy a jelenkori (török) ember útmutatásául szolgáljon, és segítse őt a világ viszonylataiban és ellentmondásaiban eligazodni mind világképek, mind a vallások, mind pedig a személyes életút tekintetében. Dolgozatom meg kívánta mutatni, miként működnek az irodalmi hagyományok egy kortárs török szövegben, fogódzót nyújtva a törökség aktuális problémáinak megértéséhez. Továbbá igyekeztem felfedni a kiazmus újfajta alkalmazását és hatását egy olyan irodalmi jelenség jobb olvasatához, amely élesen fókuszál a kor identitásképét és egzisztenciális helykeresését befolyásoló tényezőkre. Remélem, hogy dolgozatommal újabb utat nyithatok a török irodalom magyarországi recepciójának.

GODA REGINA
godaregina52@gmail.com
Magyar–német
Osztatlan, 11. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vincze Ferenc
tudományos munkatárs,
ELTE BTK

Die Inszenierung des Verschweigens. Die Problematik der Kommunikation im Roman „Der lange Gang über die Stationen" von Reinhard Kaiser-Mühlecker

Das Thema dieser Arbeit ist der Roman „Der lange Gang über die Stationen" des gegenwärtigen österreichischen Schriftstellers, Reinhard Kaiser-Mühlecker. In der Studie wird davon ausgegangen, wie die sozialen Beziehungen den Raum organisieren und welche Wirkungen der so entstandene Raum auf die Hauptfigur, Theodor hat. Durch die verschiedenen sozialen Verhältnisse kommt einerseits der Raum des sozialen, andererseits des privaten Lebens zustande, die das Leben und die Möglichkeiten des Protagonisten abgegrenzt macht. Diese zwischenmenschlichen Beziehungen stellt für Theodor unterschiedliche Erwartungen und schreiben ihm Rollen vor, die sowohl seine soziale, als auch kollektive Identität bestimmen. Da die Kommunikation der Figuren nicht funktioniert, werden die sozialen Verhältnisse erfolglos. Die wichtigsten Dinge bleiben unausgesprochen; das Verschweigen, das in diesem Fall die Grundlage der Kommunikation bedeutet, führt zur Verdrängung. Theodor kann den Erwartungen und den Rollen nicht entsprechen, was nicht nur das ergibt, dass die sozialen Verhältnisse abreißen, sondern das, dass seine Identität in Frage gestellt wird. Im Roman wird jener Prozess geschildert, dessen Ergebnis die Vereinsamung und die Entfremdung eines Menschen von seiner Umwelt und von sich selbst ist auch. Mit diesem thematischen Schwerpunkt folgt der Autor der Tradition der österreichischen Literatur nach 1945, während er sie mit der eigenartigen Atmosphäre seiner Romane zugleich erneuert.

FAZEKAS MIHÁLY ZSOLT
misi.fazekas.zs@gmail.com
Történelem-magyar
Osztatlan, 11. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kovács Krisztina
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Disztópikus rendszerek és a feminizmus - Margaret Atwood *A szolgálólány meséje* és Robert Merle *Védett férfiak* című könyveinek feminista szempontból való elemzése

Dolgozatomban Margaret Atwood és Robert Merle egy-egy disztópikus történetével foglalkozom, melyeket a feminizmus egyes szempontjainak szemszögéből vizsgálok. A két történet első ránézésre nagyon különböző lehet, ám némi odafigyeléssel könnyen fellelhetjük a hasonló elemeket.
Atwood egy olyan patriarchális társadalmat fest le jövőképében, ahol a nők társadalmi szerepe középkori viszonyok közé van visszaszorítva. Főhőse Offred egy szolgálólány, akik az új, disztópikus társadalmi modell állami béranyái, egyetlen feladatuk pedig a gyermekszülés, tekintve, hogy az ország többi nője biológiailag erre már alkalmatlan.
Merle egy olyan amerikai államkomplexust képzelt el, ahol egy vírus miatt minden hatalom a nők kezébe kerül és férfinak lenni lényegében bűn. Főszereplője és narrátora Dr. Ralph Martinelli, egy orvos, kinek feladata gyógymódot találni a világszerte férfiakat tizedelő kórra, mindeközben pedig számos megaláztatásnak és elnyomásnak van kitévet.
Mindkét történetben fellelhetünk olyan elemeket, amik – még ha kissé kitekert módon is, de – a feminizmus egyes ötleteinek megvalósulását eredményezték, ám mindkét helyen láthatjuk azt is, hogy ezek a rezsimek, különböző okokból kifolyólag nem működőképesek.
A két könyv elemeinek feminista szempontú boncolgatása során igyekszem egy kicsit tágabb értelmezési szintet nyitni a populáris irodalom és a disztópiák olvasásához, feldolgozásához.

HORVÁTH CINTIA
h.cintia95@gmail.com
Magyar–média
Osztatlan, 8. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kisantal Tamás
egyetemi adjunktus, PTE BTK

Értelmezzék, ahogy akarják Julian Barnes *A világ története 10 és 1/2 fejezetben* című regényének történelemkoncepciója

Dolgozatomban Julian Barnes *A világ története 10 és ½ fejezetben* című regényének történelemkoncepciójával foglalkozom. A mű a metafikció képviselőinek szellemiségében született, így magán hordoz olyan tematikus és poétikai jegyeket is, mint az elbeszélés és elbeszélhetőség kikezdése, az értelmezés egyidejű megjelenítése, alternatív történelmi események és a nem nyugati népek felfogásának górcső alá vétele, stb.
A regényben az irodalom és a történelem szoros kapcsolatban áll egymással, s e kapcsolat megismeréséhez elsőként a választott regény rövid bemutatásával, majd bizonyos kérdéses aspektusokon keresztül (mint a szubjektum és elbeszélés, a narráció, valamint a relevancia) igyekszem eljutni addig a pontig, ahol megragadható az említett történelemkoncepció.
Kutatásom során központi szerepet játszik a megismételhetőség és a körkörösség, mely a vizsgált regényekben összetetten jelenik meg. Tanulmányom eredménye abban rejlik, hogy felismerjük: Julian Barnes műve nemcsak azáltal valósítja meg az ismétlést, hogy egy motívumrendszerrel köti össze időben és jelentésben az eseményeket, hanem azáltal is, hogy bemutatja a megismételhetőség kultúrák közötti eltérését, a valóságok definícióinak különbözőségét.

TASKOVICS VIKTÓRIA
wtaskov@gmail.com
Magyar
MA, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Orcsik Roland
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Kísérlet egy napló folytatására. Patti Smith - M Train (2015) Jean Genet - *Egy tolvaj naplója* (1949)

Patti Smith *M Train* (2015) című memoárja az utazás, az út toposzából kiindulva maga az írás, és az emlékezés folyamatát dokumentálja. A narráció fonalát az emlékezés esetlegessége szabja meg, epizódszerű, asszociációs logikára épülő visszaemlékezésekből tevődik össze. Smith a mű létrejöttéhez szükséges anyag felhalmozását viszi véghez fiktív és valós térben egyaránt, szövegében és fotókon keresztül, melyek többek között Jean Genet sírjáig vezetnek. Genet naplóregénye Smith memoárjának kiindulási pontjaként értelmezendő, hiszen zarándoklatának célja Genet *Egy tolvaj naplójának* (1949) sajátos olvasatából fog következni.
Smith műve akár a műfaji és az intertextuális oldalról megközelítve, vagy éppen az út során megkonsturált szubjektum tekintetében egyfajta határtapasztalat rögzítéseként értelmezhető. A fikció és valóság rétegeinek határán rekedt, és azokat átlépő naplóregény, önéletírás vagy kulcsregény öntörvényű sajátosságainak hagyományához igazodik, jellemző eszközökkel, mint a beat-generáció képviselőinek esetében. Foucault a szerzőiség kérdése kapcsán is az öntörvényűség erőszakosságát hangsúlyozza: a szerzői funkció a kultúránkban egy adott diskurzus birtokbavételének cselekvése, ha úgy tetszik, jelen esetben, személyreszabása, mely cselekvés a szent és profán kétpólusú mezejét hozza létre.
Smith zarándoklata során egy magánrituálét végez el: köveket helyez el Genet sírjánál, melyek Genet művében szakrális olvasattal felruházott fegyenctelepről származnak, így szimbólikusan eleget tesz Genet kívánságának Az eseményeket bizonyítékként alátámasztani kívánt fotó másrészről a fogyasztói társadalom hasonló eredetű, erőszakos birtoklási vágyát reprezentálja Sontag olvasatában. Az érzéki megismerés szoros összefüggésben áll a szakrális tapasztalattal. Smith regényében a szubjektumkonstrukció vágya elérhetetlenségének, határon rekedésének lenyomatának is tekinthető a Genet sírjánál készített fotó, mely a sikeres zarándoklat mellett ambivalensnek értelmezhető.

BORDÁS MÁTÉ
bordasmate001001@gmail.com
Magyar–német
Osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Zsadányi Edit
egyetemi docens, ELTE BTK

Poszthumanizmus az identitás tükrében: a líra poszthumanizmus felőli olvasása, a poszthumán líra fogalmának problematikája

Dolgozatomban a poszthumán líra fogalmának problémáira kívánok rámutatni, melynek alapja a poszthumanizmus esetlegességében gyökerezik.
A poszthumán elméletek identitásra vonatkozó tényezőinek kiemelésével válik láthatóbbá ez az esetlegesség. Aleida Assmann identitás- és átváltozáskultúra fogalmai mentén az identitás szerveződésének mechanizmusai is tárgyalásra kerülnek, hisz a poszthumanizmus az identitás átszervezésén alapszik.
A poszthumanizmus elhelyezhető Aleida Assmann identitás és átváltozás mentén szerveződő kultúratipologiájában, ehhez kapcsolódóan pedig az identitás decentralizáltsága mindenkori alapvetésként tűnik fel.
A poszthumán líra kifejezéssel fémjelezhető lírai művek értelmezésére is kísérletet teszek azzal a céllal, hogy a poszthumán jelleg helyett az identitás mechanizmusait kihangsúlyozva az identitáslíra fogalma felé tereljem a róluk szóló diskurzust. A dolgozatban André Ferenc, Fehér Renátó, Nemes Z. Márió, Németh Zoltán, Sirokai Mátyás és Tóth Kinga szövegeinek elemzésére kerül sor.
A szövegek hermeneutikai és poszt-hermeneutikai értelmezésének lehetőségei is említésre kerülnek. Egyrészt ez az értelmezői stratégia megalapozására szolgál, másrészt további ellentmondásokra hívja fel a figyelmet, melyek szerint szintén nem kifizetődő a poszthumán líra fogalma.
Az értelmezés során történő fókuszváltás alapvetően a poszthumanizmus fogalmában rejlő esetlegességet kívánja feloldani azzal, hogy az identitás szerveződésének mindenkori esetlegességét hangsúlyozza. Ugyanakkor fontos, hogy ez a poszthumanizmust mint szubjektumtörténeti tényezőt nem vonja ki az értelmezés teréből. Alapvetően tehát egy tipologizációs probléma vizsgálatát valósítja meg a dolgozat azzal, hogy a poszthumanizmus elméleteinek teherbírására kérdez rá.

BUDAY BÁLINT
budaybalint@gmail.com
Magyar–történelem
Osztatlan, 11. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Osztroluczky Sarolta
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

„Vajmi keveset / tudtam meg a -ról, -ről". A vershez fűzött, szerzői lábjegyzet az 1970-es, 80-as és 90-es évek magyar lírájában

Kutatásomban a lírai művekben paratextusként megjelenő lábjegyzet poétikai szereplehetőségeit vizsgálom, részben elméleti, részben történeti megközelítésben. Mivel a lábjegyzetelt vers „műfajának" poétikai szerepe a 20. század utolsó harmadának magyar irodalmában látványosan megnő, a dolgozat a hetvenes évek lírai paradigmaváltásától kezdődően mutatja be három évtized költői termését, illetve azon belül a lábjegyzetelt versek csoportját, ami fontos szerephez jut négy, a korszak poétikai arculatát meghatározó, kanonikus szerző – Tandori Dezső, Petri György, Orbán Ottó és Parti Nagy Lajos – életművében. A kutatás tárgyát csak a szerzői lábjegyzettel ellátott versek képezik; a kiadói lábjegyzetek, a szerzők utólagos kommentárjai vagy a lábjegyzetelt versfordítások nem, ahogy az olyan paratextusok sem, mint a mottók vagy az ajánlások.
A dolgozatban szereplő hosszabb-rövidebb verskommentárok révén arra kívánok rámutatni, hogy a lábjegyzet különösen alkalmas a versszövegben megszólaló alanyiság önmagához, a világhoz, a nyelvhez, a hagyományhoz, illetve a versíráshoz mint mesterséghez való ironikus viszonyának színrevitelére. A téma további líraelméleti relevanciáját mutatják olyan egyéb – a vershez fűzött, szerzői lábjegyzet révén felmerülő – kérdések, mint a versolvasás folyamatában megképződő értelemlehetőségek térben és/vagy időben való elhalasztódása, a vers írott vagy hangzó létmódjának problémája, a költői hagyomány megszűntetve megőrzésének, illetve az olvasói aktivitás kiváltásának lehetősége, vagy a biográfiai és lírai én határainak elbizonytalanítása.

POPULÁRIS IRODALOM ÉS KULTÚRA

VOJNICS-ROGICS RÉKA
rekavojnics@gmail.com
Magyar-történelem
Osztatlan, 7. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hansági Ágnes
egyetemi docens, SZTE BTK

A gyerekszoba rejtelmei - A *Pesti Napló* gyermekirodalmi rovata (1893-1900)

A 19. századi magyar gyermekirodalmi lapokról mindmáig keveset tudunk, nem kerültek sem a sajtótörténeti, sem az irodalomtörténeti kutatások látóterébe. Ahhoz, hogy kifejezetten gyermekek számára íródott irodalom létrejöhessen a 19. században, hosszú távú és nagy horderejű társadalmi, politikai, kulturális és gazdasági változásoknak kellett bekövetkezniük Magyarországon. Dolgozatomban a 19. századi gyermekirodalommal, azon belül a *Pesti Napló* gyermekirodalmi rovatával foglalkozom. A korszak gyermekirodalmi lapjai mellett 1893-tól a *Pesti Napló* című napilapban is jelentek meg gyermekirodalmi szövegek, vasárnaponként 1–1,5 oldalnyi terjedelemben. A napilap 1893-tól 1900-ig kiadott vasárnapi lapszámait, vagyis 381 gyermekrovatot néztem át, amely összesen 450 szöveget tartalmazott. Emellett elkészítettem az említett időszakhoz tartozó gyermekirodalmi rovatok katalógusát, amely a szövegek szerzője és címe mellett a szövegek szerkezeti elhelyezkedését és műfaját is tartalmazza.

NÉMETH JÚLIA
julcsi9610@gmail.com
Keleti nyelvek és kultúrák
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Birtalan Ágnes
egyetemi docens, ELTE BTK

A popkultúra találkozása egy fiatal koreai nemzedék életérzésével – egy megszerkesztett világ

Dolgozatunk témája A popkultúra találkozása egy fiatal koreai nemzedék életérzésével – egy megszerkesztett világ volt. Dolgozatunkban igyekeztünk bizonyítani azon kiinduló tételünket, hogy BTS mint a dél-koreai popkultúra és szórakoztatóipar mára ikonikus és népszerű alakulat a Big Hit vállalaton keresztül a maga iparszerű működésével a fogyasztói társadalom legfiatalabb nemzedékének kiszolgálója és kihasználója. A kiadó cég a lehető legracionálisabban méri fel a piacot, és a legmagasabb profit elérése érdekében iparszerűen szervezi meg a maga termelését, miközben manipulálja is a fogyasztóját. Felkínál kapcsolódási pontokat a magaskultúrához, ezáltal olyan érzetet kelt a fiatal befogadóban, mintha a „termék" elfogyasztásával maga is részese lehetne annak. A művészi szabadságnak helyet ad, invenciót merít belőle, ám ugyanakkor a végletekig ki is használja azt. Hatását tekintve pedig a popkultúra ebben a közegben nem a fiatal nemzedék identitásképző elemeként, hanem a fogyasztói társadalom engedelmes tagjává nevelő tényezőként jelenik meg.

URBAN LADISLAV
urban.laci@hotmail.com
Magyar–Angol Nyelv és Irodalom
MA, 8. félév
Selye János Egyetem

Témavezető:
H. Nagy Péter,
egyetemi adjunktus, SJE

Az intermedialitás megjelenése a kortárs magyar zene világában

Tanulmányom célja az intermedialitás bemutatása a kortárs magyar zene világában, továbbá egy új elemzési módszert mutatok be, ami további kutatásokban segíthet a zenével kapcsolatos vizsgálatok során. A bevezetés után munkám tartalma az új média ismertetésével indul, amit az intermedialitás témaköre követ. Az elemzésben két kortárs magyar zenei produktumot vizsgálok, melyek az irodalom határterületeihez tartoznak. Az első elemzés a szöveg és kép viszonyának a feltárásával foglalkozik, a másodikban pedig az adott zenei termék közönség általi hozzászólásait vizsgálom a figyelem szempontjából, hogy mennyire értik és foglalkoznak a dalszövegekkel a hallgatók.

BORBIRÓ ALETTA
borbiroaletta@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom
MA, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hódosy Annamária
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Biofantasy: Moskát Anita *Horgonyhely* című regényének ökofeminista értelmezése

A populáris kultúra, szűkebb értelemben a fantasztikus irodalom reflektál a kor politikai és társadalmi kérdéseire. Az elmúlt időben a feminista témák előtérbe kerülése érzékelhető a világirodalomban, illetve az ökológiai kérdések is egyre dominánsabban vannak jelen mind a külföldön, mind az itthon megjelenő regényekben. Dolgozatom első felében az említett kérdések – főként hazai – feldolgozásába nyújtok betekintést, majd második felében Moskát Anita *Horgonyhely* című fantasy regényét elemzem, amely egy matriarchális társadalmon keresztül fogalmaz meg gender-kritikát. Emellett a regényben fontos biológiai, ökológiai kérdések merülnek fel, amelyet a kritika a feminista értelmezéstől különállóként kezel. Tézisem szerint a regény feminista és ökokritikai olvasata nem különül el egymástól, hanem logikai és okozati viszony áll fent közöttük, így a regény az ökofeminista elméletek felől is megközelíthető.

RADICS RUDOLF
rudolf.r17@gmail.com
Magyar–biológia
MA, 8. félév
Konstantin Filozófus Egyetem (Nyitra)

Témavezető:
Kristian Benyovszky,
egyetemi docens, KFE

Gasztronómiai motívumok vizsgálata Csabai László: *Szindbád, a detektív* című regényében

Dolgozatom témájául Csabai László: *Szindbád, a detektív* című művét választottam, melyet gasztroszemiotikai elemzésnek vetettem alá. Elemzésem során igyekeztem összefoglalni azon szakvéleményeket, melyek kitérnek a mű keletkezéstörténetére, valamint a megalkotott világok közötti eltérésekre. Csabai László: *Szindbád, a detektív* című művét a műfaji sokszínűség jellemzi, hiszen a kritikusok véleménye szerint mind a novellaciklus, mind a regény keretei közé beilleszthető alkotás. A címszereplő Szindbád által két világ kultúrájába és gasztronómiájába nyerhetünk betekintést. Míg Nyárliget a történetek mozgatórugóját, vagyis a bűneseteket szolgáltatják, addig Bagdad a visszaemlékezéseknek, a múlt eseményeinek ad otthont. Dolgozatom elméleti részében próbáltam rávilágítani Szindbád irodalomban való megjelenítésére, valamint utalni a Krúdy-párhuzamra, mely három szempont: a hős alakja, az emlékező attitűd, valamint a gasztronómiai motívumok révén érhető tetten. Az elméleti ismeretek elsajátítása után Jon D. Holtzman, valamint Eisemann György kutatásai alapján próbáltam megközelíteni Szindbád emlékezéstechnikáját. Az emlékezés aktusa során a múlt a jelennel szemben felértékelődik. A prousti emlékezéstechnika által a főkapitány mazsolás attrakciója egy hosszú emlékezésfolyamot indít el, mely során Szindbád visszaemlékszik bagdadi ételekről szóló élményeire. Az is megfigyelhető a történetekben, hogy néhány objektum az emlékek előidézőivé válik, vegyük csak példaként azt, amikor Szindbád egy tésztaszűrőt látva visszaemlékszik a laskát készítő nagymamájára. Az elméleti ismeretek összefoglalása után sor került az alkalmazott jeltudomány bemutatására, valamint a kötet egészére kiterjedő gasztroszemiotikai elemzésre.

RUDOLF ANNA JUDIT
rudolfanna@caesar.elte.hu
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kulcsár-Szabó Zoltán
egyetemi tanár, ELTE BTK

Játék a beszédaktusokkal: Mit mond és cselekszik a The Sims?

A Sims-sorozat az elmúlt két évtized egyik legismertebb, legsikeresebb és legmeghatározóbb számítógépes játéka. A beszédaktus-elmélet az elmúlt néhány évtized egyik legdivatosabb kutatási témája, főként a nyelvelmélet, nyelvfilozófia és irodalom területén. Dolgozatom arra az állításra épül, hogy ennek a kettőnek köze van egymáshoz.
Ennek vizsgálatához egyszer a ludológia eszköztárát veszi igénybe, hogy megállapítsa, milyen típusú játék, illetve milyen játékosokat és milyen motivációkat hoz működésbe a Sims. Kitér a nem rendeltetésszerű játékmódokra, a csalás és a modding gyakorlataira, valamint a szimuláció problematikus pozícióját tárgyalja. A beszédaktusok ez utóbbi kategóriában jelennek meg, hiszen a játék az életet, és az ember-ember és ember-tárgy interakciókat szöveges, performatív igés parancsokkal modellezi, ez a játék szervező ereje.
A kutatás másik motorja a tágan értelmezett beszédaktus-elmélet négy pillére: (1) az intencionalitás és (2) a lokúció, illokúció, perlokúció hármassága J. L. Austin felől, továbbá (3) a sikerültség és az érvényesítő konvenciók, valamint (4) a performatív igék katalógusa, annak taxonómiája és a lehetséges beszédcselekvések Austin, John Searle és Judith Butler alapján.
A két terület ütközése arra az austini kérdésre keresi a választ, hogy mit mond, és mit cselekszik a szavaival a Sims. A beszédaktus-alapú vezérlés és játékmód szegmentálja az intenciót, egy részét az avatárra, egy másik részét a játékosra bízva. A játék menetén valódi (például játékos és játék közötti) és fiktív vagy szimulált (avatár és avatár közötti) beszédaktusok is előfordulnak, ez a többszereplős működés megbontja a lokúció, illokúció és perlokúció oksági és időbeli sorrendjét. A konvencionalitás a játék hírhedten flexibilis szabályrendszerében jelentkezik, melynek sarokköve az engedélyezett csalás. Az elérhető, megkísérelhető igék számának a játszhatóság miatt korlátozottnak kell lennie, itt válik relevánssá, hogy milyen szimulált valóságot hoz létre a Sims, mi fordulhat, és mi nem fordulhat elő a világában.
Dolgozatom ezen felül rámutat, hogy produktív lehet játékokon vizsgálni a beszédaktusok működését, mivel például az érvényesség-sikerültség sokkal könnyebben mérhető egy virtuális világban, és az így levont következtetések legalább részben visszafordíthatók az általános elméletbe is.

CZIRÁNKU PATRIK
czirankupatrik@gmail.com
Anglisztika
BA, 4. félév
Eszterházy Károly Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:
Dolmányos Péter
főiskolai docens, EKE BMK

The Art of Multimedia – The Video Game

In my paper I analyze whether video games could be seen as an art form. The frame of analysis is the postmodern as this is the intellectual context of the period in which the video game emerged. The postmodern deconstruction of the concept of art provides a broad enough ground for seeing the video game as a possible art form even if it does not stand the test of the masterpiece argument, which may not altogether be seen as a necessary condition. Overall the point of the paper is to show that video games have the capacity of being viewed as a form of art and can be analyzed accordingly.
Video games create a multimedia experience for the audience in which various elements are rendered side by side into a coherent whole – elements which can be categorized as some form of art such as visual presentation, audio, and narrative. The main part of the argument consists of the comparison of the narrative of The Elder Scrolls V – Skyrim with classical epic poems such as Beowulf and Homer's Iliad and Odyssey by the examination of classical literary devices such as the in medias res beginning, the deus ex machina device, the noble hero, noble quest and several others. I also provide plot and character analysis in similar patterns to the corresponding categories of a classical piece of work. Throughout the analysis, it becomes clear that a parallel can be drawn between the narrative of the classical stories and the story of Skyrim as they share many common traits. There is, however, one main difference which makes video games unique and interesting: it is the presence of interactivity. This means that the protagonist only serves as a frame for the player to experience the world, throughout the adventure the player is the one who makes the decisions how the protagonist may approach certain situations, which in turn corresponds to the postmodern practice of explicitly involving the audience in the process of experiencing a work of art.

SIPOS NIKOLETT
siposniki94@gmail.com
Angol–magyar
Osztatlan, 10. félév
Pannon Egyetem
Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Kovács Gábor
egyetemi adjunktus, PE MFTK

Történetképzés és perspektíva George R. R. Martin *Trónok harca* című regényében

Dolgozatomban George R. R. Martin *Trónok harca* című regényét vizsgálom. *A tűz és jég dala* című regénysorozat az elmúlt két évtizedben egyre növekvő népszerűségre tett szert – feltevésem szerint ez nem csak a cselekménynek és a kulturális menedzsment reklámtevékenységének köszönhető: a szöveg egyedi felépítése, a szövegvilág poétikai alakítása, a szöveg elbeszélés-technikai sajátosságai mind nagy szerepet játszhatnak abban, hogy a könyvsorozat hatalmas sikereket tudhat magáénak.
A mű elemzése során több felismerésre jutottam, melyek közül az első az elbeszélést mint világalkotó eljárást jellemzi. A felismerések kifejtéséhez a legcélravezetőbb elméleti kiindulópontnak Kenneth Burke *Four Master Tropes* című esszéje tűnt. Tanulmányában négy mestertrópust nevez meg: a metaforát, a metonímiát, a szinekdochét és az iróniát. A regény szövegében mind a négy mestertrópus előfordul, az első három azonban a szavak szintjén felül egy nagyobb egészben is megjelenik. Burke a metaforát a perspektíva eljárásával helyettesíti: a regényben ez a fejezeteken keresztül válik láthatóvá, hiszen minden fejezetcím azt a szereplőt nevezi meg, akinek a szemszögén keresztül olvashatjuk a történetet. Ezen felül mindegyik név egy sajátos metaforát hordoz magában, amely sokat hozzáad az adott karakter értelmezéséhez. A metonímia a redukció eljárásán keresztül mutatkozik meg a regényben, hiszen az egyes fejezetek önállóan (is) képviselik az általuk megjelenített világot. A szinekdoché és a reprezentáció szintén a nézőpontok szempontjából fontos: a regény bonyodalma és konfliktusai ugyanis mindig csak egy-egy karakter tapasztalata alapján fogalmazódnak meg – ezekből az elszórt információkból és töredezett reprezentációból kell kialakítania az olvasónak a történet és a hatalmi harc egészét.
Dolgozatomban Bran Stark három fejezetét elemeztem. Az első fejezetben bemutattam Bran speciális helyzetét, aki az olvasó egyfajta alakmásaként értelmezhető a történetben. A második fejezet elemzésében még egy szemponttal alátámasztottam az olvasó és Bran különleges kapcsolatát, a harmadik fejezettel kapcsolatban pedig kitértem arra, hogyan mintázza a fiú zuhanása a szöveg narratív eljárását.
Munkám utolsó fejezetében megvizsgálom, hogyan jelennek meg a fentebb említett trópusok a szöveg szintjén, és milyen funkcióval rendelkeznek.

REFORMKORI MAGYAR TÖRTÉNELEM

FÜLÖP GÁBOR
gabor1995@gmail.hu
TörténelemBA, 8. félév
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
(Beregszász)

Témavezető:
Csatáry György
főiskolai docens, RFKMF

A csetfalvai református templom története

Munkám három fejezetből épül fel. Az első fejezetben ismertetem az egyházközség rövid történetét, mivel úgy vélem, hogy egy vallási épület történetéhez szervesen hozzá kötődik az egyház története is, ismernünk kell, hogy jobban megértsük a templom történetét. Ez különösen fontos egy olyan templom esetében amelyiket több felekezet is birtokolta az évszázadok során. Felhasználva a rendelkezésemre álló szakirodalmat a témával kapcsolatban átfogó képet írtam az egyházközség történetéről a reformációtól kezdve, napjainkig. A fejezetben helyet kapnak még olyan általános információk ismertetése, mint a templom elhelyezkedése és tájolása.
A második fejezet a templom művészettörténeti sajátosságait ismerteti. Az építészeti stílusát figyelembe véve bár a gótikus korban épült a templom a korábbi stílusból, a romanikából is megannyi stílusjegyet magán hordoz. A gótikától kapta többek között a csúcsíves boltozatait, a román stílustól pedig a vastag tömör, erődítményszerű falait, e téren tehát átmenet figyelhető meg a két stílus között. Helyet kap még ebben a fejezetben a fakazettás mennyezet vizsgálata is, amely leginkább ismertté és különlegessé teszi a templomot. A hajó mennyezete 1753-ban a szentélyé pedig 1773-ban készült, mindkettő Landor Ferenc munkája. Sajátos vonása a fekete és fehér alapon váltakozó sakktáblaszerű háttere. Végül pedig a fa harangtoronnyal foglalkozom, a faépítészet e különleges egyedével, mely a maga nemében egyedülálló, Kárpátalja egyik legmagasabb faharangtornya 34 méteres magasságával.
A harmadik fejezet a templom főbb átalakításait mutatja be a reformációtól kezdve napjainkig, hogyan tűntek el a reformáció hatására a katolikus templomokra jellemző díszítmények és vették át helyüket fokozatosan a református jelképek. Hogyan alakult ki a templom mai arculata az idő folyamán. A fejezet végén a 2000-ben végzett helyreállítási munkálatokra és feltárásokra külön kitérek, mely során többek között egy 212x177 cm-es nagyságú freskórészletet is feltártak.

VÁSÁRHELYI PETRA
nagyhideg864@gmail.com
Történelem–magyar
Osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Mátay Mónika
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A füredi Anna-bálok a sajtó tükrében a reformkortól a Horthy-korszakig

Az Anna-bál egy hagyománnyá vált rendezvény. A társadalom megalkotta magának a 19. század dualista rendszerében saját, reformkori illúzióját: a magyar zenétől, magyar kedélytől magyarrá vált rendezvényt. Volt-e alapja ennek a hagyományalkotásnak? Valószínűleg a Balatonnak szüksége volt egy kulturális tér kialakítására is, hiszen ha egy adott alternatívát felmutat a nemzet a reformkorból, ami a nemzeti egységre és magyarság öntudatára mutat, az adott társadalom is folytatni kívánja ezt a konstruált hagyományt, amit egy rendezvény kereteibe foglaltak. Az Anna-bál reform – és dualizmuskori megjelenését vizsgálom a sajtó tükrében. A sajtó a történelem lenyomata. A könyvek szerepét egyre inkább az időszaki sajtó vette át. A vizsgált anyag nem teljes, célom rámutatni arra, hogy a reformkori és dualizmuskori újságokban az Anna-nap nem mindig úgy jelenik meg, mint a nemzetet összekovácsoló rendezvény: vannak benne negatívan megjelenített értékítéletek is. A reformkor egyik nagy kérdése az volt, hogy a kibontakozó nacionalizmus teret tud-e hódítani és ennek milyen lehetséges színterei vannak. Balatonfürednek azért volt kitüntetett szerepe, mert a magyarországi fürdőélet megreformálása innen indulhatott volna el. Míg az 1830-as években az Anna- bál csak egy mulatság volt a sok közül, a 40-es évekre országszerte ismertté vált, kivilágított rendezvénnyé nőtte ki magát. Mivel Balatonfüred jövedelme nagyrészt a turizmusból származott, a nemzeti érzületet háttérbe kellett szorítani egy-egy ilyen bál megrendezése során.
Dolgozatom időben le van határolva, a „hosszú 19. századra" korlátozódik. A 20. század más kérdésfelvetéseket igényel, Balatonfüred központi helyzete is megváltozik. Az Anna-bált már nem Balatonfüreden tartják, hanem különböző, újonnan kiépült fürdőkön. Meg lehet vizsgálni Lillafüred, Tátrafüred helyzetét is. Az Anna-bál kevésbé kutatott területe még a történelem-és társadalomtudománynak. Azonban szorosan kötődik a magyarországi fürdőélethez, tehát van forrásanyag. Dolgozatom egyik hátránya, hogy a forrásadatbázis csak a sajtóra támaszkodik. Viszont naplók, feljegyzések, közvetett utalások alapján is fel lehet fejteni újabb rétegeket a bál kapcsán. A reformkorban Slachta Etelka naplóját, a dualizmusban Écsy László fürdőigazgatóét érdemes ebből a szempontból is feldolgozni. A 20. században Zákonyi Ferenc, még feldolgozatlan, hagyatékában az Anna-bál hagyományának újragondolása, felélesztése rajzolódhat ki.

KRIZSÁN BÁLINT
krizsanbalint10@gmail.com
Történelem
MA, 4. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Deák Ágnes
egyetemi tanár, SZTE BTK

A *Nemzeti Újság* politikai állásfoglalása 1845 és 1848 között

A reformkorra, illetve az 1848-as magyar forradalomra elsősorban – és nem teljesen érdemtelenül – úgy tekintünk, mint a magyar liberális ellenzék abszolutista hatalom elleni magányos harcára. Mindemellett a közel sem egységes, konzervatívnak nevezett erők sem zárkóztak el reformok és a haladás elől, sőt nem egy esetben sürgették ezeket a reformokat.
Dolgozatom célja bemutatni, hogy az alapvetően konzervatív beállítottságú *Nemzeti Újság* milyen tartalmi változásokon ment át Lipthay Sándor, a Közhasznú Gyűlde vezérének szerkesztősége idején. A korabeli lapszámok vizsgálata során egyértelművé vált, hogy Lipthay és a lap 1845 és 1848 között folyamatosan távolodott a bécsi birodalmi kormányzat álláspontjától. E távolodás azután a korszak legjelentősebb eseménysorozatáról, az 1848-as forradalmi hullámról adott hírközlésekben még inkább tetten érhető a hírlapban. A lap szerkesztője és munkatársai egyedi nézeteket vallottak több kérdésben, így például a Magyarország és a Habsburg Birodalom nyugati tartományai közötti közjogi viszonyról is. Az eleinte teljes mértékben forradalomellenes álláspont az 1848. március 15-i pesti események után egy szemvillanás alatt eltűnt, és másnap már egy az új állapotokat éltető sajtóorgánummal találkozhatott a lap olvasóközönsége. Ezzel együtt óvatosan, de igyekeztek konzervatív ihletésű mérsékletre inteni.
A gyökeres, és még a forradalmi tempóhoz mérten is hirtelennek nevezhető álláspontváltozás már a kortársakat is meglepte. A változások ezután is folytatódtak az újságban, egy újabb radikális fordulat előjele után azonban magának Lipthaynak is távoznia kellett a lap éléről 1848 áprilisában.

DEZSŐ KINGA JULIANNA
dezsokinga93@gmail.com
Történelem
MA, 9. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szabadi István
egyetemi docens, DE BTK

A református templomépítészet és egyházművészet tendenciái és megjelenésük a Debreceni Református Egyetemi Templom építéstörténetében

A Debreceni Református Egyetemi Templom építéstörténetével kapcsolatos mélyfúrások vezettek dolgozatom témájának kiválasztásához, s ahhoz, hogy mélyebb ismeretekre tegyek szert a református templomépítészetről, illetve egyházművészetről. Munkám szakmai értékét növeli, hogy a historiográfiai áttekintésben közölt, a hazai református egyházművészet, templomépítészet és ezek teológiai hátterét vizsgáló háromosztatú összefoglaló ilyen formában még sehol sem került összegyűjtésre és publikálásra. Írásom egyedisége azonban abban ragadható meg leginkább, hogy a vázolt tendenciákat igyekeztem megvizsgálni a Debreceni Református Egyetemi Templom építéstörténetében. Kutatómunkám során olyan levéltári és múzeumi forrásokat használtam fel, melyek eddig feldolgozatlanok voltak, s mivel a templom egész története – benne az építéstörténettel – egy igen kevéssé kutatott terület, így írásom fontos része lehet Debrecen református egyháztörténeti vizsgálatainak. De nem csupán az egyháztörténeti vonatkozások szolgálhatnak új eredményekkel, ugyanis az építészeti és művészeti, valamint az egyetemmel kapcsolatos információk lényeges összefüggéseket hoznak felszínre a debreceni művelődéstörténet témakörében is.

MATÁNYI MARCELL
matanyi.marci@gmail.com
Magyar- –történelem
BA, 5. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Medgyesy S. Norbert
egyetemi docens, PPKE BTK

Az 1809-es insurrectio Pest vármegyei hadszervezete

Magyarország szerepvállalása a Napóleoni háborúkban sok ezer katonára és sok millió forintra tehető. Nagymértékben leterhelte a lakosságot, bővítette népdalkincsünket, új vonulatokat rendelt kultúránkhoz. Nem utolsó sorban megpecsételte egy ősi intézmény, a generális inszurrekció sorsát. Sokan, sokféleképpen kutatták már a nemesi hadviselés utolsó erőpróbájának időszakát; az inszurrekció összehívását, felállítását és megszervezését, de kevesen foglalkoztak a háború alatt működő hivatalokkal.
Jelen munkában Pest-Pilis-Solt stratégiai és politikai szempontból is kulcsfontosságú vármegyének háborús erőfeszítéseibe, a harcok felszíne mögött megbúvó szervező munkába nyerek betekintést. Az iratanyag nagysága és kiterjedtsége miatt elsősorban a kifejezetten erre a célra összeült Insurrectionális Bizottság és a vármegyei Kis-és Közgyűlés iratait használom az Insurrectionális Bizottság felállításától (1809. május 27.) a Győr-Kismegyeri ütközet napjáig (1809. június 14.), illetve az azt követő ülésnapig (június 15.).
Célom tehát Pest-Pilis-Solt vármegye háborús bürokráciájának a fent említett időszakot lefedő feltárása, egy eddig meg nem vizsgált és be nem mutatott bizottság: az Insurrectionális Deputatio és a vele együttműködő társhivatalok munkáján át. Munkám nem az 1808. óta tartó előkészületekkel, hanem már a hadjárat alatt zajló háttérmunkákkal foglalkozik (tartalékos haderő felállítása, védelmi vonal kiépítése, csend-és rendőri feladatok megszervezése) a hadibürokrácia rendeleteinek szemléltetésén keresztül.

NYÁRI ÁKOS
nyariakos95@gmail.com
Történelem –magyar
Osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Medgyesy S. Norbert
egyetemi docens, PPKE BTK

Győrszentiván iskolatörténete 1828–1949

Dolgozatomban, amelynek címe „Győrszentiván iskolatörténete 1828–1949", a Győrtől nyolc kilométerre fekvő, az 1945-ig a Pannonhalmi Egyházmegye kegyurasága alá tartozó Szentiván község iskoláinak történetét írtam meg.
Az iskolatörténeti bevezetőben az iskola működését vizsgáltam meg az egyes korszakok oktatásfelügyeleti rendszereiben, és a magyar oktatáspolitika fejlődésének folyamában, ezzel bemutatva az oktatáspolitika elképzeléseinek, fejlesztéseinek lecsapódását a gyakorlatban. Majd megvizsgáltam, 1891-től a népszámlálási eredmények alapján, Győr vármegyében az írni- és olvasni tudók számát, összehasonlítva más, vármegyékkel. Ezekből kiderült, hogy a vármegye oktatási rendszere fejlettebb volt, mint az ország többi részéé, de még a két nagyvárossal rendelkező Csongrádénál is magasabb volt az írástudók száma.
A dolgozat fő része, azt a százhuszonegy esztendőt dolgozza fel, amelyben a Szent Benedek Rend irányítása alatt álltak Szentiván iskolái. Záróéve az iskolák 1948-as államosítása utáni év.
Az „iskolatörténet" kifejezés gyűjtőfogalom, ugyanis a faluban több népiskola is volt. A községben 1828 és 1889 között vegyesiskola működött, ahol a fiúkat és a lányokat együtt tanították. Az 1855-ös évtől, a nemek egyenlően magas száma miatt elkezdték külön tanítani őket, de még ugyanabban az épületben, ugyanazok a tanítók foglalkoztak velük. Ebben változást az 1889-es esztendő hozott, amikor megindult az Isteni Szeretet Leányai Kongregáció szerzetesei által vezetett lányiskola. Rá egy évre, 1890-ben a fiúiskola is új épületet kapott. A dolgozatban részletesen bemutattam a tanítókat mindkét iskolában, és az iskolaszék működését.
A község növekedése miatt 1929-ben indult új iskola, a faluközponttól északra fekvő Szent István-telepen. Az épületet részben állami támogatásból, részben pedig a község önkormányzata által kivetett megemelt adóból építették. Itt két tanító működött, akik először csak az első és második osztályosokat tanították, néhány évvel később pedig már negyedik osztályig oktatták a diákságot.
Kutatásaimban újnak számít a felhasznált forrásanyag (hivatalos iskolai jelentések) tudományos szempontú vizsgálata és annak beágyazása a korszak oktatáspolitikai hátterébe. A dolgozatban többek között elemeztem Szkalka Kandid plébános 1846/47-es tanmenetét, valamint bemutattam az 1896-os millennium alkalmából előadott ünnepségről fennmaradt programot is. Kutatásaim fő célja az volt, hogy átfogó képet nyújtsak a korszak bencés irányítású népiskolai oktatásáról.

MISÁK BIANKA MÓNIKA
misak.bianka@gmail.com
Történelem
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kedves Gyula
külső konzulens, ELTE BTK

Katona és társadalom – új viszonyrendszer 1848–1849-ben

Az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc története mindig kiemelt figyelmet élvezett a magyar történetírásban, hiszen az alapvető politikai rendszert érintő változások mellett az addigi feudális alapokon nyugvó társadalmi struktúrát is megrengette, emellett pedig hadtörténeti szempontból is rendhagyó időszakot jelentett. Ez a mindössze másfél éves periódus épp ezért számos kutatási témát kínál, s hiába jelentek meg már az eseménysorozatot követően is összefoglaló munkák, azóta pedig monográfiák, életrajzok, forráskiadványok sora, mégis jószerivel akad olyan téma, amit kevésbé, vagy szinte egyáltalán nem dolgoztak fel a korszak kutatói. Az újonnan létrejövő nemzeti hadsereg, a katonák és a társadalom közötti megváltozott kapcsolat is ezek közé tartozik.
A jelen dolgozat által vizsgált kérdés tehát az, hogy miként változott az első független, felelős magyar kormány élén álló gróf Batthyány Lajos miniszterelnök intézkedései nyomán létrejövő új típusú katonaság, az egyértelműen nemzetivé váló hadsereg tagjainak megítélése az egyes társadalmi rétegek körében az 1848 előtti időszakhoz viszonyítva, illetve milyen formában jelent ez meg, hol érhető tetten a ránk maradt gazdag forrásanyagban. Ehhez kapcsolódva pedig szintén érdekes kérdésként merül fel kutatásomban, hogy egy alapvetően hadtörténeti jellegű személyes forrás miként használható fel a korszak egyéb területeinek vizsgálata során. Dolgozatom forrásbázisa egy mindezidáig ki nem adott, s fel nem dolgozott honvédtiszti emlékirat, az 1. hadtest vezérkari főnökének, Pongrácz Istvánnak visszaemlékezései.

KIRÁLY ALEXANDRA
kirszan314@gmail.com
Angol–történelem
Osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Mátay Mónika
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Női olvasási szokások a 19. században

„Az olvasás is gondolkozás, s az írás is beszéd." - Babits Mihály
Az emberek egyik legnagyszerűbb tevékenysége az olvasás, ami kitárja előttünk a világot. Elgondolkoztam azon, régen a nők, mit és hogyan olvastak. Elkezdtem vizsgálni a 19. századi női társadalomnak, voltak-e olvasási szokásai és ha igen, hogyan olvastak. A kutatásom egyik legérdekesebb pontja, amikor rátaláltam, egy kézzel írt irodalmi és szórakoztató folyóiratra a Hölgy Futárra, aminek bemutatásával közelítem meg a nők érdeklődési körét, mi az, ami akkoriban a leginkább foglalkoztatta őket.
A dolgozatom legfőbb forrásaként, viszont a naplók szolgáltak, ezekere az ego-dokumentumokra véleményem szerint nem fordítunk elég figyelmet. A naplók, emlékiratok segítségével beleláthatunk egy másik ember gondolkodásába és ez által jobban megérthetjük cselekedeteiket, szokásaikat. Olyan hölgyek és lányok naplóit dolgoztam fel, akiknek életében fontos szerepet játszottak az olvasás, a könyvek és azok ismerete. Az olvasási szokások kialakulásához azonban több tényező is hozzájárult. A társasági életben való részvétel mellett, a művelődés különböző szinterei, illetve nem utolsó sorban az iskolázottság is befolyásoló szempontként szolgált. Éppen ezért, több kérdés is felvetődik. Milyen tanítottatást, nevelést kaptak a naplóírók? Szerettek-e olvasni? Milyen társasági életet éltek? Többen tisztában voltak, azzal, hogy a társadalom nem feltétlenül fogadja el, ha egy nő képezi magát. A magyar társadalomból akkor még hiányzott a nők elismertsége, és ezért sokaknak meg kellett ezzel küzdeniük. Meglepő, hogy mennyien voltak azok a nők, akik már előrébb jártak műveltség terén a 19. században, mint sokan mások Magyarországon.
„Egy olvasó ezernyi életet megél, mielőtt meghal. Az az ember, aki nem olvas, csak egyet."
– George R. R. Martin

HEIL KRISTÓF MIHÁLY
heilkristof@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dobszay Tamás
egyetemi docens, ELTE BTK

Operátumok a megyék előtt

Dolgozatomban az 1790–1791-es országgyűlés által az LXVII. törvénycikkben felállított országos bizottságok (regnicolaris deputatio) törvényjavaslatainak utóéletét, illetve az 1825–1827. évi diéta döntése alapján újratárgyalt javaslatok 1831 és 1832 közötti megyei szintű véleményezését szeretném bemutatni. Munkám középpontjába a haladó szellemiségű Nógrád, a konzervatív Esztergom és az ingadozó Győr megyéket állítottam. Választásomat az indokolta, hogy e vármegyék adott témakörben való feldolgozottsága csekély. Éppen ezért dolgozatom megírásához elengedhetetlen volt a levéltári primer források használata, úgymint a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában fellelhető József nádor titkos levéltárának és a Magyar Királyi Kancellária Levéltárának iratai, illetve a nógrádi jegyző, Sréter János naplója.
Esszémben áttekintem az országos munkálatokra tett nógrádi, esztergomi és győri törvényjavaslatokat tárgykörök szerint. Sajnos a kiírás szerinti keretek végett nem állt módomban mind a kilenc tárgykörben lefolytatni az elemzést, így szelekcióm alapja az eddigi feldolgozatlanság és az tárgykör reformkori jelentősége alapján alakult ki. Végeredményben a kereskedelmi, az adóügy és az igazságszolgáltatás ügyi operátumokat vizsgáltam. Tehát kénytelen voltam kihagyni – a talán legjelentősebb, de egyben már feldolgozott – úrbéri kérdést, valamint a bánya-, köznevelés-, egyház-, közjog-, és a bandériumok ügyét. A megyei bizottság munkálatain túl vázolom a korszak eszmei hátterét és a szellemi előképeket, azaz felhívom a figyelmet a korszakot befolyásoló, így a magyar politikára is hatást gyakorló egyetemes eszmerendszerekre és azok képviselőire. Végezetül megpróbálom értékelni a megyei szintű diskurzusok szerepét az 1848-as áprilisi törvényekben manifesztálódó társadalmi és polgári átalakulás folyamatában.
Összegzésemben arra jutottam, hogy az operátumok hidat képeztek a felvilágosult 1790-es évek és a már liberálisnak mondható 1830-as évek, valamint 1848 között. A regnicolaris deputáció által összeállított majd modernizált javaslatok végigkövették a fenn említett bő félévszázadot magukon viselve a mindenkori politikai status quo-t. Szembetűnő a nemesség motivációjának változása. Elsősorban a vámkérdés vitájában figyelhető meg, ahogy a mélyen gyökeredző sérelmi politika helyébe az aktív reformgondolkodás lépett.

KISS PÉTER
kiss.peter0530@gmail.com
osztatlan tanár
Osztatlan, 3. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Kovács Bálint
egyetemi docens, PPKE BTK

Világosító Szent Gergely szerepe az örmény identitás megőrzésében Erdélyben

A dolgozat elsősorban Világosító Szent Gergely és az erdélyi örmények kapcsolatát vizsgálja. Rövid hagiográfiai kitekintés után a dolgozat Gergely püspök identitásőrző szerepét vizsgálja (lieux du memoire). Dolgozat második része az erdélyi örmények rövid történetével foglalkozik, Oxendiu Virziresco uniójától a 20. század hajnaláig. A dolgozat utolsó, harmadik része, két eddig még nem vizsgált szöveget elemez, hasonlít össze (Világosító Szent Gergely Officiuma. Kolozsvár, 1834. és Chrysostomus, Johannes: Dicsőítő beszéd. Fordította Ávedik Lukács. 1900 körül Erzsébetváros). Mindkét mű a XIX század folyamán jött létre, és mindkettő Világosító Szent Gergelynek állít emléket. Azonban számos különbség figyelhető meg a két mű között, hiszen míg a Dicsőítő beszéd a kereszténység megélésének emlékezeti helye, addig az Offícium az örmény nemzeti tudtad emlékezeti helye. Ávedik Lukács. Ávedik Lukács Aranyszájú Szent Jánosnak ehhez a művéhez, hiszen az erdélyi örményeségét a teljes asszimilálódás fenyegette, mivel nyelvüket már elfelejtették, szokásaikat nem ápolták. Még ősi vallásukról is le kellett mondaniuk, régi szentjeik háttérbe szorultak, egyedül Gergely maradt meg, aki emlékezteti az örményeket arra, honnan jöttek és kik ők. A kultúrtranszferhez kapcsolódóan a befogadó közeg az Officium esetében egyértelműen az erdélyi örmény közösség, tehát a Gergelyről szóló tanítás nemzeti közeget céloz, nemzeti és morális értékeket közvetít. A Dicsőítő Beszéd feltételezhetően szintén az erdélyi örmény közösségekhez jutott el, ugyanakkor univerzális morális értékekkel magát a keresztény társadalmat célozta meg. Az Officium esetén a közvetítők maguk az örmények, „Szamosújvár kereskedői" finanszírozták és nyomtatták a kiadványt, míg a Dicsőítő Beszéd esetében Ávedik Lukács közvetíti Aranyszájú Szent János gondolatait.

VIGH BARBARA
vighbarbi@freemail.hu
Történelem
MA, 9. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Velkey Ferenc
egyetemi docens, DE BTK

Vizsgálatok Széchenyi István gróf étkezései körül

Dolgozatomban Széchenyi István gróf naplójának étkezésekkel kapcsolatos regisztereit boncolgatom. A szövegek kontextualizálása többféle megközelítésre, értelmezésre is lehetőséget ad. Dolgozatom egyrészt a mindennapi, a gépiesen beidegződött cselekedetekről ad képet azáltal, hogy a táplálkozást napi gyakorlatként mutatja be. Ugyanilyen napi gyakorlat azonban Széchenyi számára a naplóírás is, így elkerülhetetlen annak vizsgálata milyen formában, miként és miért rögzítette étkezéseit ebben a szövegfolyamban. A vizsgálat így egyszerre irányult a textusra, a kontextusra és az intenciókra. Ezáltal Széchenyi étkezései a kultúrát teremtő döntésként is vizsgálat alá kerülhetnek, hiszen a táplálkozással kapcsolatos szöveghelyek nemcsak az étkezés összefüggésében kapnak értelmet a szövegkorpuszban. A naplóíró leginkább társas életére reflektál, de tapasztalati világát, önmagát is megjeleníti, sőt önmagát alakítja ezekben a jegyzetekben. Vizsgálatom tehát csak közvetetten foglalkozik az étkezések problematikájával, hiszen következtetéseket teszek a naplóíró szokásaira, személyiségére, és magára a naplóra vonatkozóan is.

RÉGÉSZET I.
ŐSKOR, ARCHAEOMETRIA, RÓMA

KOVÁCS DÁNIEL
kovacsdani88@gmail.com
Történelem
BA, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Nagy Levente
egyetemi docens, PTE BTK

Adatok Scarbantia vízvezetékének keltezési problémáihoz

Scarbantia az első pannoniai városalapítások egyike, azonban a város I. századi településszerkezetéről egyelőre keveset tudunk, illetve a régészeti és történeti források ellentmondanak egymásnak. Dolgozatomban így az urbanizáció egyik legmarkánsabb lépcsőfokát, a vízvezeték datálását vizsgálom. A városi közműrendszer a 2. századra már megépül, viszont az urbanizáció kezdeti időpontjáról semmit nem tudunk. Nem csupán új kontextusban tüntetem fel az aquaeductust, hanem több kérdésre is választ keresek: fellendítette-e a lokális ipart egy ilyen méretű építkezés, illetve pontosan melyik források láthatták el a municipiumot. A fő kérdés mindazonáltal a vízvezeték építési időpontja; a kutatásban megállapított tézisek mellett és ellen érvelek, közben összegyűjtve a topográfiai szempontból a témába vágó római kori jelenségeket (forrásfoglalások, halastavak) és épületeket (út, fürdő, Isis-szentély). A dolgozat eredményeként elmondható, hogy vélhetően Scarbantia vízvezetékét a legio XV Apollinaris (71 –118) idején építhették.

HEGEDŰS ZSUZSA
hegedus.zsuzsa96@gmail.com
Régészet
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Siklósi Zsuzsanna
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A rézkori szimbolikus sírok értelmezési lehetőségei

Dolgozatomban a Kárpát-medence szimbolikus sírként meghatározott objektumainak lehetséges interpretációit mutatom be. Ezzel kapcsolatban vázoltam fel egy elméleti háttérrendszert, melynek részeként fogalmaztam meg azokat a kritériumokat, melyek alapján egy objektumról eldönthető, hogy szimbolikus sír-e. Kidolgoztam azokat a – funkcionalitást előtérbe helyező – klasszifikációs szempontokat, melyek mentén a szakirodalmi példák és felmerülő interpretációs lehetőségek alapján kialakított három csoport (tényleges szimbolikus sírként értelmezhető objektumok, a test nélküli materializációjára szolgáló objektumok, emlékhelyként értelmezhető objektumok) valamelyikébe besorolhatóak a kérdéses objektumok. Minderre azért is volt szükség, mivel korábban még nem került sor az objektumtípus átfogó áttekintésére és értelmezési kísérletére.
A gyakorlatban is teszteltem ezen szempontrendszereket, a Kárpát-medence 23 lelőhelyéről 81 szimbolikus sírt vizsgáltam, külön kiemelve és részletes statisztikai elemzéseknek alávetve Tiszapolgár–Basatanya és Budakalász–Luppa csárda lelőhelyeket. A vizsgált adatok nem csak a rézkorhoz kötődnek, a neolitikum szimbolikusként meghatározott sírjaival kapcsolatban is elvégeztem az elemzést, tekintve, hogy a kenotáfiumok állításának szokása a rézkorban a neolitikus hagyományokhoz köthető.
Konklúzióként levonható, hogy a felállított elméleti rendszer alkalmazható, segítségével lehetséges a szimbolikus sírként meghatározott objektumok elemzése. Számos kenotáfiummal kapcsolatban megállapíthatónak bizonyult, hogy értelmezésük téves, így ezeket le lehet választani az adathalmazról. A Kárpát-medence rézkorában a szimbolikus sírok általam körvonalazott típusai megfoghatóak, mely mutatja, hogy a széles spektrumot képviselő objektumtípus szerves részét alkothatta a szokásrendszereknek.

GERGÁCZ REBEKA
rebeka.gergacz@gmail.com
régészet
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Czajlik Zoltán
egyetemi docens, ELTE BTK

Ásó nélkül a föld alá? Őskori temetkezések és telepek roncsolásmentes kutatása

Dolgozatomban számos példa összegyűjtésével és ismertetésével foglaltam össze a négyzethálós terepbejárások hazai fejlődésének és alkalmazásának legutóbbi évtizedét, illetve állapítottam meg annak tanulságait. Saját kutatásaim során vizsgáltam a módszer újabb fejlesztéseinek alkalmazási lehetőségeit, azok befolyását a terepi munka hatékonyságára. A bejárások eredményeivel, a magnetométeres felmérések és légi fotók értelmezésével munkám során bővítettem Bikács-Marhaállás-dűlő, illetve Érd-Százhalombatta-halomsírmező lelőhelyekkel kapcsolatos tudásunkat is.
Mindkét fent említett lelőhely esetében már a terepi munkáktól kezdve – Bikács esetében a terepbejáráson, Százhalombatta esetében a bejáráson és a geofizikai felméréseken is – részt vettem a kutatásban, illetve a terepi anyagok feldolgozását is – a korhatározást kivéve – teljes mértékben én végeztem. A terepbejárási eredmények kiértékelése mellett a légi fotók és a magnetométeres eredmények értelmezését, valamint a három különböző módszer együttes kiértékelését, térinformatikai elemzését is végrehajtottam.
Eredményeim alapján válaszokat adtam a dolgozatban tárgyalt kérdésekre; megállapítottam, hogy a különböző roncsolásmentes módszerek együttes alkalmazása hatékony mind a többkorszakú lelőhelyek, mind a feltételezett temetkezések esetén, és szerencsés esetben akár objektumra pontosan is datálhatunk a segítségükkel.

SZILÁGYI ORSOLYA
szilorsi@rocketmail.com
Régészet és klasszika tanulmányok
BA, 4. félév
Babeș-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Bajusz István
egyetemi docens, BBTE

A tudomány, vagy a közösség érdekében? A római katonai építészeti örökség rekonstrukciójának problematikája

Gyakran megjelenő vita, hogy mennyire használható/javasolt az épületek rekonstruálása. Egyrészt ezek segíthetnek abban, hogy az átlagos, régészethez vagy művészettörténethez nem értő emberek számára is sokkal szimpatikusabbá, megközelíthetővé váljon a kérdéses létesítmény. Egy újjáépített objektumot lényegesen jobban lehet turisztikai szempontból értékesíteni mint egy romot. Viszont a helytelenül elkészített, túl kevés információra alapozott rekonstrukciók hamis következtetések levonásához vezethetnek. Manapság egyre népszerűbbé válik az az irányzat, mely a kérdéses épületek eredeti állapotának konzerválására törekszik, ezzel elkerülve a pontatlan interpretációkat és az eredeti műemlék károsodását/megsemmisülését. Mennyire kivitelezhetőek a rekonstrukciók, milyen akadályokba ütközhetnek a hasonló projektek szervezői, mennyire ajánlott a papírra vetett elképzeléseket megvalósítani? A kutatás ezen kérdésekre próbál választ találni.

SOLNAY ESZTER
eszter.solnay@gmail.com
Régészet
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Siklósi Zsuzsanna
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Kerámiakészletek rekonstruálásának lehetősége a kora-középső rézkori temetkezések kapcsán

Az alföldi kora-középső rézkori temetkezésekben nagy számban jelennek meg kerámiák, ezek adták a Tiszapolgár és Bodrogkeresztúr kultúrák elkülönítésének alapját. Az edénykészletek rekonstruálásának kísérlete és a sírba került edények funkciójának vizsgálata azonban eddig nem történt meg, pedig az így felállított rendszer segíthet jobban megérteni a tiszapolgári és bodrogkeresztúri temetkezési szokásokat és ezek egymáshoz való viszonyát, mely napjaink hazai őskorkutatásának egyik fontos témája. Dolgozatomban ezért a felső-Tisza-vidéki, kora-középső rézkori temetkezésekben talált kerámiák morfometriai jegyei alapján, statisztikai módszerekkel igyekeztem kerámiakészleteket rekonstruálni, melyek funkcióinak meghatározásához döntően a viselkedésrégészet megközelítéseit és etnoarchaeológiai kutatásokat alkalmaztam.
Eredményeim bebizonyították, hogy fel lehet állítani egy rendszert a kora-középső rézkori edényadási szokásokból, melyben meglepően sok a hasonlóság a Tiszapolgár és Bodrogkeresztúr kultúrák sírkerámiáinak morfometriája, összetétele és funkciója között. A különbség leginkább a sírba helyezett edények mögött lévő összetettebb szimbólumrendszerben fedezhető fel.

MERVEL MÁTÉ
mervelmate@gmail.com
Régészet
MA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szabó Gábor
egyetemi docens, ELTE BTK

Késő bronzkori növényleletek értelmezése tafonómiai modellek segítségével

Dolgozatomban az általam meghatározott Északkelet-Magyarországról származó késő bronzkori földminták tafonómiai elemzését végeztem el. Az elemzés során a mintákat besoroltam aszerint, hogy a gabonatisztítási műveletsor melyik lépéséhez tartoznak. Ennek érdekében két tafonómiai modellt alkalmaztam, amelyek a minták összetétele (gabona- és gyommagok arányai), valamint ezek egyes fizikai tulajdonságai alapján csoportosítják a mintákat. Meghatározva a gabonatisztítás fázisainak térbeli eloszlását a különböző lelőhelyek (erődített vagy erődítettlen) között, és a gabonakészletek tisztítottsági fokát két kérdésre szeretnék válaszolni: hogyan kapcsolódtak be a magaslati, erődített telepek a földművelés rendszerébe? Képesek voltak-e a közösségek megfelelő mennyiségű munkaerőt mobilizálni a gabona megtisztítása érdekében közvetlenül az aratást után?

SZARVAS KATALIN
kisszarvas@gmail.com
Régészet
MA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Czajlik Zoltán
egyetemi docens, ELTE BTK

Topográfia a Duna mentén: Dunaföldvár-Madocsa és Solt-Dunapataj partszakaszainak vizsgálata

Dolgozatomban egy olyan topográfiai munkát mutatok be, ami a Dunaföldvár, Bölcske, Madocsa és Solt, Harta, Dunapataj közötti folyószakasz árterén zajlott. A kiértékelés során az ismert régészeti adatok, a saját terepi megfigyelések, a történeti térképek és a távérzékelési módszerek együttes használata által vontam le következtetéseimet. A kidolgozott módszerrel olyan tájrekonstrukció megalkotására nyílt lehetőség, ami nem csak a terepi megfigyelések értelmezését segítheti elő, hanem földrajzi kutatásokban is felhasználható lehet az emberi megtelepedés korszakára vonatkozóan.

KISS KRISZTIÁN
kisskrisztian93@gmail.com
Biológia – Idegtudomány és humánbiológia szakirány
MSc, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Természettudományi Kar

Témavezető:
Hajdu Tamás
egyetemi adjunktus, ELTE TTK

Túlélt koponyaalapi törés a késő vaskori Kárpát-medencéből

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében található Pócspetri közelében a Magyar Nemzeti Múzeum munkatársai Majerik Vera vezetésével 2011-ben megelőző régészeti feltárást végeztek. A lelőhelyen újkőkori, bronzkori, valamint vaskori emberi maradványok kerültek elő. Jelen dolgozat vizsgálati alanya a Pócspetri–Bikaréti szivárgó (M3 212-212.a) lelőhelyről származó késő vaskori nő volt.
A leletet a csontmaradványokon észlelt többféle patológiai elváltozás mellett egyértelműen a túlélt, gyógyult koponyaalapi törése teszi figyelemre méltóvá. Történeti embertani szériákból hasonló sérülés – jelenlegi ismereteink alapján – nem ismert a Kárpát-medencéből, és a nemzetközi szakirodalomban is mindössze két bizonytalan említés ismert.
Az elváltozás a maga nemében is kiemelt jelentőséggel bír, tekintve, hogy az egyik törésvonal eléri a bal nyakszirti bütyköt is (ez az Anderson-Montesano szerinti 2-es típusú occipitális condylus törés). Az ilyen manapság is ritka sérülés közlekedési baleset, vagy magasból való leesés eredményeként keletkezik. Gyakran csak hetekkel a baleset után kialakuló neurológiai deficit hívja fel a figyelmet a condylus törésére. Az újabban egyre gyakrabban elvégzett HRCT (vékonyszeletes) vizsgálatoknak köszönhetően több ilyen esettel találkozhatunk a klinikumban. Kérdés, hogy vizsgálati alanyunk a Kr.e. 3-4. században hogyan élte túl ezt a ma is gyakran halálosnak számító, manapság is kórházi ellátást igénylő sérülést és milyen szövődményekkel szembesülhetett haláláig. A kérdés megválaszolásában segítséget nyújthatnak a recens neuroradiológiai eseteket bemutató tanulmányok. Az eset bemutatásához a maradványok klasszikus embertani és paleopatológiai feldolgozása kiegészült HRCT vizsgálatokkal is. Így olyan minőségben elemezhetjük a felvételt, ahogyan arra élő páciensnél a jelentős sugárterhelés miatt nem lenne lehetőség.
A tanulmány összeállítása során elsődleges célom volt a vaskori nő maradványainak elemzése, az eredmények részletes bemutatása, valamint az elérhető orvosi szakirodalmi adatok alapján egy irodalmi összefoglaló összeállítása a koponyaalapi törésekről. Emellett – a mai igazságügyi antropológiai és orvostudományi ismereteink felhasználásával – célul tűztem ki, hogy elvégezzem a 2300 évvel ezelőtt történt baleset traumás behatás körülményeinek és következményeinek lehetőség szerint minél teljesebb rekonstrukcióját is.

RÉGÉSZET II. NÉPVÁNDORLÁS KOR ÉS KÖZÉPKOR

RAKONCZAY RITA
rita.rakonczay@gmail.com
Régészet
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Mordovin Maxim
egyetemi docens, ELTE BTK

A „Besztercebányai kör" kutatásának módszertani lehetőségei a csábrági leletek tükrében

A „Besztercebányai kályhacsempe-kör" kutatása egészen a 19. századig nyúlik vissza, azonban a leletegyüttes átfogó értelmezése még a mai napig sem készült el. A kutatást nehezítette az is, hogy később Észak-Magyarország, főként a mai Szlovákia területén számtalan lelőhelyen bukkantak hasonló kályhacsempékre. A kezdeti felfogás az volt, hogy ezek mind a besztercebányai műhely termékei voltak, azonban a 20. század végére elfogadottá vált, hogy egy ilyen nagy területet nem volt képes egyetlen műhely ellátni megfelelő mennyiségű kályhacsempével. Azonban az esetleges további műhelyek lokalizálására vagy a feltételezhetően egy műhelyből származó kályhacsempe-csoportok elkülönítésére nem történtek kísérletek. A csoportosítási törekvéseket és átfogó tanulmányokat elsődlegesen az előkerült leletanyagok feldolgozatlansága gátolja.
Dolgozatomban a különböző tudományágak lehetőségeit körüljárva, a Csábrágon előkerült kályhacsempék tükrében szeretnék felvázolni egy lehetséges kutatási módszert, amely a későbbiek során talán a további műhelyek működési köreit, körzeteit segítene lehatárolni. E módszer alapját a dúcazonos párhuzamok felkutatása adja, ugyanis e körre jellemzőek a hasonló ábrázolások, a hasonló témák, azonban csupán a hasonló téma – véleményem szerint – nem műhelyazonosító tényező.
Csábrág esetében meg lehetett figyelni, hogy a dúcazonos párhuzamai három olyan lelőhelyen találhatóak meg, amelyek mind az egykori Hont vármegye területéhez tartoztak. Ennek alapján – úgy vélem – el lehet különíteni egy „honti csoportot" a besztercebányai körön belül, amelynek központja – feltételesen – talán éppen Selmecbányán volt, amely a korszak, Besztercebányához hasonlóan, fontos bányavárosa volt. Bár a korábbi kutatók is megfogalmazták már azt a véleményt, hogy feltehetően több műhely létezett Besztercebányával párhuzamosan, azonban a kutatásban ezen műhelyek azonosítására eddig nem történtek kísérletek.

ILÉS-MUSZKA ANDREA
ilesandrea67@gmail.com
Régészet
MA, 1. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Révész László
egyetemi docens, SZTE BTK

A birkai helyőrség Kárpát-medencei kapcsolatai

A viking kereskedőváros Birka, többször is a kutatás középpontjába került az elmúlt évszázad folyamán, részben a keleti régiókkal folytatott kapcsolata miatt. Az elmúlt időszakban az erődítések területén folytatott szisztematikus feltárások során, számtalan steppei eredetű leletet találtak a birkai helyőrségben, elindítva a térségben előkerült keleti eredetű tárgyak vizsgálatának újabb hullámát. Kutatásomban tehát a helyőrséggel párhuzamba állítható 10. századi Kárpát-medencei emlékanyagot gyűjtöttem és hasonlítottam össze típusok szerint az itt előkerült tárgyi anyaggal.
Dolgozatomban a négyzet alakú övveretek, a dudoros kettősfélhold alakú öntvények, egymásba illeszthető tarsoly veretek, „állatfej alakú" ékítmények, az úgynevezett szárnyas veretek és levél alakú díszek, továbbá az íj és nyíl tegezek kerek és áttört háromágú veretei kerültek felgyűjtésre és bemutatásra. Gyűjtésemben a tárgyak szélesebb összefüggéseit illetően kitekintettem az oroszországi és ukrajnai lelőhelyekre is, kiegészítve munkámat további 27 lelőhellyel.
Amellett, hogy sikerült igazolni a helyőrség területén előkerült leletek párhuzamainak jelenlétét a Kárpát-medencei 10. századi emlékanyagban, néhány olyan tárgytípus lelőhelyeinek felgyűjtése és feldolgozása is megtörtént, mely eddig hiányzott a hazai szakirodalomból, vagy kiegészítésre szorult. Egyes birkai díszek funkciójának meghatározásához is újabb alternatívákkal tudtam szolgálni. A magyarországi és a keleti analógiák alapos áttekintése után a birkai leletek segítségével egy új tarsoly rekonstrukciót javasoltam, mely által már mindhárom tarsoly típus képviselteti magát a skandináviai Birkában.
A helyőrségen kívül, az 1125b temetkezésnél feltűnt, hogy már nem csak a tárgyak jelzik a keleti kapcsolatot, hanem a temetkezési szokás is, mely azonban nem pusztán egy komolyabb, hosszú időn keresztül tartó interakciót sejtet a két térség között, hanem inkább azt, hogy az elhunyt egy keletről érkezett zsoldos lehetett, aki a 10. század folyamán élt, s harcolt Birkában a vikingek mellett. A helyőrség területén talált nagyszámú keleti eredetű fegyver és veret is, a fent említett sírhoz hasonlóan, a keleti zsoldosok jelenlétét igazolják. Úgy gondolom, hogy a két térség kapcsolatának lehetséges bizonyítékait a viking harcmodortól eltérő fegyverekben, s azon belül is az íjászfelszerelés tartozékaiban és azok díszeiben találhatjuk meg, nem pedig a széles körben elterjedt, nagy területen megtalálható övveretekben.

HARANGI FLÓRIÁN
harangif@gmail.com
Régészet
BA, 5. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Türk Attila
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

A derecskei 643. objektum (sír) textilleleteinek keleti és mediterrán kapcsolatrendszere a késő antikvitástól a 10. századig

A honfoglalás kori textilleltek száma ugrásszerűen megnőtt azok 2008-as feldolgozásának elkészültét követően, előkerültek a raktár mélyéről a fonyódi sír leletei, Tarpán újabb textiltöredékek kerültek feltárásra, amelyek közt már jelen volt az addig a honfoglalás kori hagyatékból ismeretlen taqueté kötésű selyem, majd Bugyi–Felsővány lelőhelyen kerültek elő újabb textiltöredékek.
2016 őszén pedig a debreceni Déri Múzeum és a Salisbury Kft. közreműködésében feltárásra került Derecske–Nagymező–dűlő lelőhely, amelynek 643. számú objektumának (honfoglaláskori női temetkezés) leletanyagában megőrződött számos jó állapotú textiltöredék, amelyből újabb viselettörténeti következtetések voltak levonhatók. Többek közt ilyen a lábbelik selyemmel való bevonásának szokása, amelynek sikerült kimutatni távoli, keleti kapcsolatrendszerét is.
Az utóbbi lelőhelyről előkerültek mintás és színes selyem taqueték töredékei is, amelyek jelenleg egyedülállónak számítanak a Kárpát-medencei leletanyagban. Ezek a leletek hívták fel a újból figyelmet arra a lehetőségre, hogy a selymek érkezhettek a korszakban Kárpát–medencén át húzódó transzeurópai kelet-nyugati kereskedelmi úton.
A leletek készítéstechnikai vizsgálatai megerősítették azt, hogy a selyemmaradványok túlnyomó többsége a Bizánci Birodalom műhelyeiből származhat, illetve azonosította az iszlám szövőközpontok termékeit is, viszont Kínai eredetű darabok továbbra sem mutathatók ki a korszak leletanyagából.

GILLICH OLIVÉR
gillich.oliver@gmail.com
Régészet
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Mordovin Maxim
egyetemi docens, ELTE BTK

A tatai vár építéstörténete. Építészeti reprezentáció megjelenése egy késő középkori uralkodói mellékrezidencián

A dolgozatomban a tatai vár régészeti feltárása során előkerült kőfaragvány anyag feldolgozását, bemutatását elemzését végeztem el. Munkámat nehezítette, hogy az elmúlt évtizedekben a kutatás nemigen foglalkozott a vár építéstörténetével, néhány rövidebb tanulmányban érintették csupán a kérdést. Mindemellett természetesen kitértem a vár történetére, a régészeti kutatások menetére, a ma is álló várépület-részletre és annak építészeti részleteinek elemzésére is. A várhoz tartozó kőanyag mindezidáig teljesen feldolgozatlan volt, a leltározását, rendszerezését, felmérését is én végeztem el. Ennek során összesen 165 db kőfaragványt dolgoztam fel, melyek alapján igyekeztem következtetéseket levonni az erősség középkori építészeti reprezentációjával kapcsolatban. A töredékek alapján sikerült négy nyíláskeret rekonstrukciót készítenem; valamint formai azonosságok alapján további csoportokat létrehozni, vagyis olyan töredékeket összekapcsolni, melyek bizonyosan egykor egy építészeti szerkezethez tartoztak (nyíláskeret, boltozat, mellvéd). Ezek alapján pedig egyértelműen kimutatható volt olyan építészeti reprezentáció, amely illett egy késő középkori uralkodói mellékrezidenciához.

KIS LUCA
luca.kis.15@gmail.com
Biológia–rajz
Osztatlan, 11. félév
Szegedi Tudományegyetem
Természettudományi és Informatikai Kar

Témavezetők:
Révész László
egyetemi docens, SZTE BTK
Pálfi György
egyetemi docens, SZTE TTIK

Bioarchaeológiai adatok Sárrétudvari-Őrhalom és Sárrétudvari-Poroshalom 10. századi lelőhelyek társadalomrégészeti megítéléséhez

Dolgozatomban Sárrétudvari-Őrhalom és Sárrétudvari-Poroshalom 10. századi temetők antropológiai (nem, életkor és testmagasság) és paleopatológiai (specifikus fertőzés okozta, metabolikus eredetű és aktivitáshoz köthető elváltozások) feldolgozását, valamint az így kapott adatok régészeti szempontú értékelését tűztem ki célul.
Az őrhalmi leletanyagban 2 felnőtt férfi, 1 subadult és 2 felnőtt, nem meghatározható nemű vázat írtam le. Az adatok alapján a 3. és 5. sírszámú férfiak fegyveres melléklete és aktivitás okozta csontelváltozásaik között összefüggés feltételezhető.
A poroshalmi embertani anyagban 4 adult női, 6 adult férfi és 4 subadult vázat azonosítottam. A 9. sír bioarchaeológiai értékelése a mikrorégió szempontjából is fontos adatokat szolgáltat, hiszen antropológiai nemmeghatározása alapján a térség 110 lovas/lószerszámzatos temetkezése közül ez mindösszesen a 9. női eset. A temetőn belül számított magassági adatok egybeestek a becsült 10. századi átlaggal, azonban 1 egyén jelentősen eltért a lelőhely átlagától, továbbá a két populáció között is különbség mutatkozik, ami a népesség komplex összetételére utalhat.
A csontokon fertőzéses eredetű és metabolikus betegség okozta csontléziók széles körét tudtam regisztrálni, többek között 2, kezdődő leprás elváltozásokat mutató esetet. A sírok elhelyezkedése alapján a leprásokat nem elkülönítve, hanem a közösség részeként temették el, ami a társadalomszerveződés magas fokára utal, és különbséget mutat a 11. század végétől megfigyelhető szokásrendszerrel.
Az aktivitáshoz köthető elváltozások és sírmellékletek az értékelhető férfias vázak esetében hasonló típusú, rendszeresen végzett tevékenységet mutatnak, mely a lovagláshoz és az íjászathoz is kapcsolódhatott.
Az 1. sírszámú férfi sírmellékletei (veretes öv, szablya, íjászfelszerelés) és aktivitási elváltozásai (pl.: éles tárgy okozta traumák nyomai a koponyán) azt jelzik, hogy a közösségben vezető szerepet tölthetett be, ami katonai tevékenységgel egészült ki. A 2. sírszámú (veretes öv, veretes lószerszámzat és íjászfelszerelés) férfival kapcsolatban a tényleges katonai tevékenység az előbbihez hasonló bizonyossággal nem jelenthető ki, azonban számos traumája, izomtapadási elváltozásai és ízületi problémái aktív életmódot sejtetnek.
A két temető komplex, régészeti-antropológiai vizsgálata olyan következtetések levonását is lehetővé teszi, amelyek részletekbe menő vizsgálatára önmagában egyik tudományterületnek sincs lehetősége.

VARGA BIANKA ZSUZSANNA
biankazsuzsanna94@gmail.com
Régészet
MA, 4. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Wolf Mária
egyetemi docens, SZTE BTK

Dombóvár-Gólyavár kerámialeleteinek régészeti és archaeometriai feldolgozása

Az egykori dombói vár a Kapos hídjától délnyugatra, a folyó árteréből kiemelkedő dombon feküdt. Dombóvár Város Önkormányzata felkérésére a feltáró munkát a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Régészeti Tanszékének munkatársai kezdték el 2014-ben.

A felszínre került tárgyi emlékek zömét a nagyszámú állatcsont mellett különböző kerámiák töredékei tették ki. A kerámialeleteket különféle kályhaszemek, kályhacsempék, edények és azok töredékei alkották. Az anyagban domináltak az egyszerű, máz nélküli, kézikorongon készült fazekak perem-, has- és aljtöredékei. Kis mennyiségben előfordultak gyorskorongolt, belsőmázas és máz nélküli edények, illetve finomiszapolású mázas asztali edények különböző töredékei.

A dombói vár kézikorongon készült konyhai vagy használati kerámiájának nagy részét a beérkező balkáni eredetű várkatonaság hatására széles körben megjelenő fazekak, illetve fazekak formai jellegzetességeit mutató edények alkották.

A Dombóvár-Gólyavár 2015. évi feltárása során előkerült nagy mennyiségű leletanyag kiváló lehetőséget biztosított a régészeti vizsgálatok mellett, különféle természettudományos vizsgálati módszerek bevonására, hogy a török hódítással megváltozott anyagi kultúra változásait több szempontból tanulmányozhassuk.

Az archeometriai vizsgálatokkal a késő középkorra datálható, gyorskorongon készült, vékonyfalú, finomszemcsés anyagú kerámiák és hódoltság kori, elsősorban a délszláv várkatonaság hatására tömegesen elterjedt, archaikusabb házi kerámia között észlelhető eltéréseket és a két csoportra jellemző jegyeket kívántuk meghatározni. Célunk volt a két korszak kerámiaanyagának kapcsolatait tisztázni, mind nyersanyag, mind technológiai szempontból.

PAP EVELIN KITTI
pap.evelin.95@gmail.com
Régészet
MA, 4. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Wolf Mária
egyetemi docens, SZTE BTK

Főnyed-Gólyásfa Árpád-kori temetőjének régészeti és archaeometriai elemzése

Kutatásom témája a Somogy megyei Főnyed–Gólyásfa elnevezésű lelőhelyen feltárt, Árpád-korra (11–13. század) keltezhető temető vizsgálata, több tudományterület bevonásával történő, teljességre törekvő elemzése. Régészeti szempontok szerint igyekszem értelmezni az összesen 535 egyén maradványait rejtő területet, az egykori templomhelyet, illetve az azt körülvevő sírok elhelyezkedését, viszonyát, alakját. Mindezeken kívül különféle jelenségek ábrázolása segítségével, illetve analógiák alapján kísérlem meg a keltezést, az egyes használati periódusok elkülönítését.
A fém leletanyag kémiai összetételbeli adatainak meghatározását roncsolásmentes módon, röntgen fluoreszcens spektroszkópiás, Raman spektroszkópiás és röntgen radiográfiás műszerekkel végeztük el. A különféle nyersanyagból (ezüst, réz, ólom) készített tárgyakban, főként karikaékszerekben, fülbevalókban, gyűrűkben, valamint főként vastárgyakban (magas nikkelarány) detektált elemek alapján lehetett következtetéseket levonni a lehetséges nyersanyaglelőhellyel kapcsolatban.
Az egyes sírmellékletek, így pl. az üveg és borostyándíszes gyűrűk, üvegből készült és ólom bevonatos gyöngyök, állatcsont, ólom S-végű karika vagy a fülesgomb töredék elemzésével sikerült eddigi ismereteinket pontosítani. Sor került egy vaskés penge szerkezetvizsgálatára, mely alapján következtetni tudtunk annak feltételezett elkészítési módjára. A különféle finomságú ezüstök, eltérő fő ötvözőt és mellékelemeket tartalmazó réz alapú tárgyak elkülönítése révén nyílt lehetőség a sírok fekvésével összevetve a korszakolás pontosítására.
Munkámmal megkíséreltem az embertani adatok teljes felvételét, azaz a komplett antropológiai anyag demográfiai, paleopatológiai kiértékelését, különös figyelemmel pl. a traumás eredetű elváltozásokra a feltehetően legkorábbi, nyugati temetőrészen. Ezzel a teljes körű, régészeti eszközökön túlmutató, archaeometria, antropológia, archaeozoológia, illetve térinformatika eredményeit ötvöző értelmezéssel olyan temetőelemzési módszert igyekeztem alkalmazni, mely a jövő kutatás számára is remélhetőleg haszonnal lesz.

HERGOTT KRISTÓF
hergott.kristof@gmail.com
Régészet
MA, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Pintér-Nagy Katalin
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Íjászgyűrűk a Kárpát-medencei avar kori anyagban

A mongol húrfogás vizsgálata mind a hazai, mind a nemzetközi kutatásban marginális területnek számít, csupán általánosságban vizsgálták a technikát. A húrfogás eszközeivel, a feszítő- és íjtartó kézen viselt gyűrűkkel nem foglalkoztak behatóan. Sem a technikát, sem pedig annak eszközeit sem vizsgálták egy adott nomád nép régészeti anyagában. Jelen munkám az első kísérlet arra vonatkozóan, hogy egy adott nomád nép, az avarok Kárpát-medencei leletanyagában vizsgálják a mongol húrfogás két eszközét, a feszítő- és íjtartó kézen viselt gyűrűket, valamint az első kísérlet a mongol húrfogás régészeti szempontú vizsgálatára is. A Kárpát-medencében 15 lelőhely 21 sír tárgya alapján feltételezem, hogy a sírokban feltűnő különböző „titokzatos" csont és fémgyűrűk lehetnek a mongol húrfogás eszközei. A dolgozatom első részében a mongol húrfogásra vonatkozó adatokat közlöm, a második részében pedig a Kárpát-medencei avar kori anyagban fellelhető íjászgyűrűket vizsgálom és mutatom be. Dolgozatomban meghatározom az íjtartó kézen viselt gyűrűk főbb jellemzőit, valamint tipologizálom, és megkísérlem meghatározni a tárgy funkcióját is, melyre vonatkozóan a nemzetközi kutatásban csupán közvetett utalásokat lehet találni. Véleményem szerint ilyen jellegű vizsgálatokkal újabb adatokat nyerhetünk az avar íjászfelszerelésre, illetve jobban megismerhetjük ennek a nomád népnek az íjásztechnikáját is.

BORSÓDI MARTIN
borsodi.martin@outlook.com
Régészet
MA, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kulcsár Valéria
egyetemi docens, SZTE BTK

Mezőgazdasági vaseszközök Oszlár–Nyárfaszög lelőhely szarmata kori településén

A dolgozat célja az Oszlár–Nyárfaszög császárkori településrészleten előkerült mezőgazdasági vaseszközök feldolgozása volt. Egy ekevason kívül három párhuzam nélkül álló, nádvágóként vagy kaszaként, illetve egy feltételezhetően sarlóként értelmezhető eszköz került elő. Ennek kiegészítéseként elvégeztem egy gyűjtést a Magyarország területére eső Barbaricum eszközeit illetően az Oszlárról előkerült típusokból. Müller Róbert a mezőgazdasági vaseszközökkel foglalkozó alapvető munkája óta nem született összefoglalás a témában. A mezőgazdasági eszközök kutatása a perifériára került, ilyenek közlésére azóta csak a legritkább esetekben akadt példa, noha az elmúlt évek autópályás ásatásai számos új leletet szolgáltattak. A most bemutatott daraboknak köszönhetően több, mint a duplájára sikerült bővíteni az eddig ismert eszközök számát. A felgyűjtött eszközök alapján egy meglehetősen változatos kép rajzolódik ki mind típusok, mind formák tekintetében. Több egyedi darab is akad köztük a Kárpát-medencét, illetve annak térségét érintő kelta és császárkori leletanyagban. A felgyűjtött eszközök eredetét illetően számolni lehet kelta, római, germán, illetve keleti eredetű típusokkal egyaránt, amelyek összességében kiterjedt, sokszínű mezőgazdaságot feltételeznek a magyarországi barbaricumi környezetben.

BŐR GABRIELLA
gabriella.bor89@gmail.com
Régészet
MA, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kulcsár Valéria
egyetemi docens, SZTE BTK

Pixisek a Kárpát-medencei szarmata Barbaricumban

A tanulmány a Kárpát-medencei szarmata temetkezések egy nem jellegzetes és eddig kevéssé kutatott elemével, a pixisekkel foglalkozik. A pixis egy univerzális tároló alkalmatosság, mely fából, csontból és fémből egyaránt készülhetett. Belsejében általában különféle szerves anyagokat – festékeket, növényeket – és kisebb tárgyakat tároltak. Gyakran a kapszulákkal együtt tárgyalják őket és azok változatainak tekintik, habár a hasonlóságok ellenére nem tartoznak ugyanabba a kategóriába.
E tégelyek beható vizsgálata eddig hiányzott és csak egy-egy cikkhez kapcsolódó kisebb gyűjtésre került sor. Ezért a szakirodalomban is számtalan megnevezésével találkozhatunk: tégely, tartály, doboz, szelence stb. A pixisek kapcsán mégis az egyik legfontosabb kérdés a funkció volt. Felmerült a tárgy apotropaikus és profán jellege, de az eddigi kutatás erre nem szolgált pontos válasszal. Dolgozatomban a pixisekkel kapcsolatos alábbi kérdésekre igyekszem válaszolni: a nem/életkor szerinti megoszlás; a forma, alapanyag, kialakítás, díszítés; a sírban lévő elhelyezkedés; a pixiseket kísérő leletanyag.
Munkámban a Kárpát-medencei szarmata Barbaricum területén előkerült pixiseket gyűjtöttem fel és katalogizáltam. A gyűjtésem során 24 lelőhelyről összesen 42 darabot sikerült azonosítanom, melyek részletes elemzését közlöm a dolgozatomban. A kutatásom alapján több csoportot, típust sikerült elkülönítenem és meghatároztam idő- és térbeli elterjedésüket a Kárpát-medencében és Európában. Vizsgáltam a tárgy funkcionalitását, fejlődését és továbbélését a régióban.

MARSI ATTILA
marsiateszk@gmail.com
Történelem
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Rácz Zsófia
egyetemi adjunktus, ELTE BTK
Sey Nikoletta
tudományos munkatárs, ELTE BTK

Római eredetű fémtárgyak az aszódi és a gödöllői járás területéről

Dolgozatom az aszódi és a gödöllői járás területéről származó, római eredetű fémtárgyak összegyűjtésére vállalkozik. Gyűjtésem bázisát a Ferenczy Múzeum leletanyaga adja. A feldolgozott leletek olyan amatőr fémkeresősök jóvoltából kerültek a múzeum gyűjteményébe, akikkel az intézmény együttműködési szerződést kötött. Összesen 22 db fibula, 53 római érme és egy lószerszámdísz került elemzésre. A tárgyak tipológiai besorolása után elvégeztem a leletanyag több szempontú kiértékelését. A dolgozat legfontosabb eredményei: a területről ismert római fémanyag jelentős gyarapítása, a terület római-szarmata kapcsolatainak elemzése, bizonyos egyedi leletek, jelenségek önálló tanulmányozása. Dolgozatom új adatokat szolgáltat a korai szarmata leletanyag kérdésköréhez is. További fontos eredmény, hogy a feldolgozott érmék alapján meg lehetett erősíteni azt az elméletet, amely szerint a szarmatáknál a későbbi pénzek esetében a keleti verdék dominálnak. Kutatásom részeként megtörtént Dány-Úszóföldek és Tura-Galábos lelőhelyek különálló elemzése is.

FENYVESI BIANKA
fenyvesib96@gmail.com
Régészet
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Rácz Zsófia
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Szarmata kori üvegedényes sírok az Alföldön

A szarmata korban kis számban ugyan, de megjelent az üvegedény sírba helyezésének a szokása, amely rítuselemről részletes elemzés még nem készült. Ebből kifolyólag kutatásom során összegyűjtöttem az eddig publikált temetők leletanyagában lévő üvegedényeket annak érdekében, hogy meghatározhatóvá váljon a rítus jelentése, időbeni elterjedése és gyakorisága.
A kutatás során az üvegedények római koros tipológiai rendszerekbe történő elhelyezésével a legtöbb esetben meghatározhatóvá vált az üvegedények használatának az ideje és származási helye. Emellett a temetkezési és mellékletadási szokások összehasonlításával, illetve a sírok alapterületének kiszámításával igyekeztem megállapítani a rítus jelentéstartalmát, fókuszálva az üvegedényt tartalmazó sírok elhunytjainak társadalomban betöltött szerepére.

RÉGI MAGYAR IRODALOM

KOVÁCS PÉTER ZOLTÁN
kovacspeterzoltan@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom – angol nyelv és irodalom
BA, 2. félév
Babeș-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Gábor Csilla
egyetemi tanár, BBTE

A közösségépítő Heltai: statikus és dinamikus olvasatok a Száz fabulában

Jelen dolgozat azt kívánja megvizsgálni, hogy az esztétikai, illetve vallási szempontot időlegesen és részlegesen félreállítva hogyan láthatjuk Heltai Gáspár egyik kései művét, az 1566-os Száz fabulát társadalmi kontextusban is önálló erővel bíró, szuverén műnek a reformáció és polgárosodás korában. Kutatás közben az izgatott leginkább, hogy amikor Heltai Gáspár önszántából választ a felekezeti hullámzások közepette vallásfüggetlen anyagot, mi az, ami írói énképéből, öntudatából megképződik a szövegben; mik azok a mélyebb morális-társadalmi elvek, amelyek megjelennek a fabulákban és azok értelmeiben; milyen nyitott vagy zárt identitásképet rajzolnak meg ezek a fabulák, hogyan alakítják a közösség öntudatát; vagyis: hogyan válik Heltai Gáspár vallási íróból társadalmi íróvá, hogyan fon össze egymásnak látszólag ellentmondó gyakorlatokat: hierarchiák legitimálását és polgári szabadságeszményt; egyéni értékeket és közösségi gyakorlatot; egyéni célokat, feladatokat és protestáns predestinációt.
Dolgozatomban elsősorban két fabulaolvasati módot definiáltam (statikust és dinamikust), amelyeket megvizsgáltam úgy az európai fabulairodalom esetében, általánosan, mint Luther fordításai esetében. Ezeket az olvasásmódokat alkalmaztam Heltai szövegére, majd összevetettem az előzőekkel. A fókusz mindvégig a társadalmiságon lévén, arra a következtetésre jutottam, hogy Heltai főként az erkölcsös kolozsvári polgári réteg identitástudatát kívánja megerősíteni. Értelmezésemben a vallási és szépirodalmi jelleg háttérbe szorul, hogy teret engedjen egy újszerű, eddig nem (ki)használt fogalmi apparátussal dolgozó értelmezésnek.

KELEMEN FRUZSINA
klmn.fruzsina@gmail.com
Magyar nyelvészeti és irodalmi tanulmányok
BA, 4. félév
Babeș-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Gábor Csilla
egyetemi tanár, BBTE

A puer senex motívuma a 16–18. századi szenttörténetekben

A szentek történetei olyan emberek életét mesélik el, akik földi érdemeik miatt elnyerték az üdvösséget. Az érdemszerzés módjai változatosak lehetnek: vértanúság, hitvallás, hitvédelem, szüzesség stb., de minden esetben hangsúlyos az önmagukkal és a világgal való megküzdés. A szent életrajza a befogadó elé tárja ezt a hit melletti tanúságtételt, amely esetenként már gyermekkorban elkezdődik. Ezeknek a történeteknek a gyönyörködtetésen és a megindításon kívül céljuk a tanítás is: az erkölcsös és tökéletességre törekvő, a példakövetésre buzdító élet bemutatása. Ilyenformán az idealizált emberképekhez tartozó idealizált gyermekképek is megjelennek – az így megjelenített gyermekek azonban lehet, hogy éppen azért tökéletesek, mert nem gyermekként viselkednek (puer senex).

KOVÁCS PÉTER
peti610@gmail.com
Magyar–történelem
Osztatlan, 10. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Bagi Dániel
egyetemi tanár, PTE BTK
Jankovits László
egyetemi docens, PTE BTK

A részeg kardoktól a halálpoharáig. A 14. századi krónikakompozíció néhány hasonlatáról

A középkori latin nyelvű magyarországi irodalom egyik legfontosabb elbeszélő forrása az úgynevezett „14. századi krónikakompozíció", amelyet egyik kódexe alapján „Képes Krónika"-ként is ismerünk. A ma ismert és kiadott krónika bonyolult, többszerzős irodalmi konstrukciónak tekinthető, amelynek legmélyebb rétegét a legrégebbi magyarországi krónika, az ún. ősgesta vagy őskrónika jelenti. E korai szövegrészek datálásának problémája élénken foglalkoztatta a magyar medievista közösség fantáziáját az elmúlt évszázadokban is. Dolgozatomban a Szent László királyról szóló részek bibliai, antik és középkori irodalmi trópusainak mikrofilológiai valamint lexikai-frazeológiai vizsgálatára vállalkozom. Eredményeim alapján úgy vélem, hogy a krónikaszerzők forrását elsősorban nem a népies eredetű jokulátorepika homályában kell keresnünk, hanem részletes és szisztematikus vizsgálatok során először az szövegek biblikus-liturgikus nyelvi rétegeit kell felfejtenünk.

PINTÉR KITTI
pinterkitt@gmail.com
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vitekné Balogh Piroska
egyetemi docens, ELTE BTK

A természet mechanikája Németi Pál *Carmina* című verseskötetében

A dolgozat Németi Pál 1830-ban kiadott – és a szakirodalomban méltatlanul elhanyagolt – Carmina című, Péczely József által szerkesztett verseskötetét vizsgálja meg a természet működésének kontextusában. Csaknem minden versben központi szerepet kap a természet vagy az ahhoz való viszonyulás kérdése – éppen ezért, mivel a Carmina nem körülhatárolható egyetlen természetszemlélettel sem, a dolgozat a változatos koncepciók montázsának ismertetésére és a biopoétikai működésmódok felfejtésére vállalkozik: a szövegek mikroverzumának elemzésekor kirajzolódhat, milyen szétágazó filozófiai-esztétikai működésmódokkal operált a szerző. Az elemzések során kirajzolódik – a Carmina értékes dokumentum: lenyomata mindannak, ami a későbbiekben irányt mutatott a modern poétikákban.

KOVÁCS ANNAMÁRIA
kovacs0annamari@gmail.com
Magyar
BA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kiss Farkas Gábor
egyetemi docens, ELTE BTK

Beauvais-i Vince és a Königsbergi Töredék. Párhuzamok Beauvais-i Vince *De laudibus beate Marie virginis* című műve és a *Königsbergi Töredék és Szalagjai* között

A Königsbergi Töredék és Szalagjai a magyar nyelv legkorábbi szövegemlékei közé tartozik, ám számos probléma még megoldatlan vele kapcsolatban. Többek között nem sikerült még megtalálni a magyar szöveg latin forrását, de az eddigi kutatás már utalt rá, hogy a nyelvemlék őrzőkódexében olvasható egyik szöveg, Beauvais-i Vince *De laudibus beate Marie virginis* című műve a Königsbergi Töredék forrása lehet. Azonban a két szöveg részletes összevetése mindeddig nem történt meg.

A dolgozat tehát arra vállalkozik, hogy megmutassa, a *De laudibus beate Marie virginis* című műben számos párhuzam található *a Königsbergi Töredék és Szalagjai*val. Mindkét írásban megtalálható az *Ave Maria* szövege, amelyet nem Gábriel mond ki, és mindkét mű tartalmazza az Áron vesszeje kifejezést. Ezenkívül Gábriel elküldésének jelenete igencsak hasonló a két szövegben, valamint mindkét műben találunk olyan részt, amelyben az ördög csodálkozik Jézus születésén. Több helyen egyértelmű, szövegszerű megfelelések találhatók a *De laudibus beate Marie virginis* és a *Königsbegi Töredék és Szalagjaiban* található magyar fordítása között.

De nemcsak a két szöveg párhuzamai teszik valószínűvé, hogy a *Königsbergi Töredék* lejegyzője olvasta Beauvais-i Vince szövegét. A nyelvemlék őrzőkódexében ugyanis olvasható a mű, és valaki – valószínűleg a Töredék szövegét lejegyző kéz – a margóra megjegyzéseket írt bizonyos részekhez, és többek között éppen azon fejezetek mellett találunk jegyzetet, amelyekben valamilyen párhuzamot találunk a *Königsbergi Töredékkel és Szalagjaival*.

MAJOROS MÁTÉ
mate.majoros7@gmail.com
Klasszika–filológia
MA, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kasza Péter
egyetemi docens, SZTE BTK

Johannes Herold Dialógusa, avagy egy elfeledett beszélgetés a 16. századból

Az 1556-os magyarországi események, különös tekintettel a törökök Szigetvárnál szenvedett vereségére Európa-szerte hírértékűnek számítottak, és az európai közvélemény élénk érdeklődéssel követte őket. Mindebből Johannes Herold, bázeli humanista is kivette a részét: két művet is írt az 1556-os magyarországi események kapcsán. Az egyik ezek közül egy Rerum contra Turcas címet viselő dialógus. A témát Herold kortársa, Wolfgang Lazius, udvari historikus is feldolgozta. Ezt az eseménysorozatot a maga komplexitásában először ők ketten mutatták be műveikben. Mindkettejük szövege 1557. márciusában jelent meg.

Dolgozatomban megkísérlem bebizonyítani, hogy Herold egy valódi dialógust írt, amely magán hordozza a műfaj minden jellegzetességét, ugyanakkor ezt a formulát egy a műfajtól olyan szokatlan témával párosítja, amely egyedülállóvá teszi és élesen megkülönbözteti művét a korabeli reneszánsz dialógusoktól. Megkísérlem bizonyítani továbbá, hogy műve szoros kapcsolatban áll kortársának, Wolfgang Laziusnak ugyanezen eseményekről írt munkájával, és megkísérlek választ találni arra a kérdésre, mi lehetett Herold célja szövegével.

Mindezek fényében Herold szövege további fontos darab lehet az 1556-os dél-dunántúli hadjáratsorozat kirakósában, és minthogy a történettudomány figyelmét eleddig elkerülte, a későbbi kutatások folyamán a korszak páratlan forrásértékű dokumentumává válhat.

KŐRÖSI FERENC
kferenc1998@hotmail.com
Magyar
BA, 3. félév
Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Heltai János
egyetemi tanár, ME BTK

Tótfalusi Kis Miklós Mentsége (A szerkezeti egység kérdése Tótfalusi védiratában)

1650-ben, Erdély egy apró falujában született egy kivételes ember: Tótfalusi Kis Miklós. Élete harmincadik esztendejében, 1680-ban az Erdélyi Református Egyházkerület püspökének megbízásából Hollandiába utazott, mint peregrinus diák, hogy folytassa teológiai tanulmányait és felügyelje a Károli Gáspár által lefordított Biblia hatodik kiadásának elkészülését. Végül saját költségén, saját nyomdájában nyomtatja ki a Bibliát. 1690-ben hazaköltözött Erdélybe és Kolozsváron új nyomdát alapított, ám egyedi munkamorálja miatt, az erdélyi egyházkerület egyes tagjai ellenségesen tekintenek rá. Saját maga és munkaetikája megvédése érdekében 1697-ben megírta és szétosztotta a latin nyelven megírt Apologia Bibliorumot; majd hogy az ellenségeskedés csak nőtt, egy évvel később, immáron magyarul a Mentséget.

Az 1900-as években nagy körültekintéssel többször is kiadták betűhív másolatait, s megkezdték Tótfalusi védőbeszédének teljes körű vizsgálatát. – Alapvetően két vélemény alakult ki: egyesek úgy gondolták, hogy a Mentség nem követ semmilyen strukturális logikát, míg mások valamilyen egységet véltek felfedezni az egyes szakaszok között, bár erre egyértelmű bizonyítékot nem tudtak felmutatni. A század második felétől azonban sorra fedezték fel azokat az egységet bizonyító formulákat, amik a Mentség tudatos megszerkesztettsége mellett tanúskodtak. – Mindennek ellenére még a 2019-es év kutatóinak munkájára is szükség van, hogy egyértelmű és végleges válaszokat tudjunk adni a könyvel kapcsolatosan felmerülő kérdésekre.

Ennek megfelelően vizsgálódásom elsődleges célja az volt, hogy a központi rendezőelvet megtaláljam. Kutatásom során módszeresen szembeállítottam a két nézőpont véleményét, majd tipizáltam az egyes sérelmeket, ezt követően pedig a összeállítottam a Mentség kronológiai rendszerét. A szerkezeti vizsgálódásaim során Tótfalusi és a Mentség közötti aspektusnak egy teljesen más szemszöge tárult fel: először is véleményem szerint a Mentség szerkezete sokkal szabályosabb, mint azt eddig a szakirodalom feltételezte: többek között, a mű szerkezetét alapvetően a kronologikus rend határozza meg. További eredményem, hogy az eddigi feltételezéssel szemben Tótfalusi nem támadni akarta ellenfeleit, hanem kibékülni akart velük.

BENE ILDIKÓ MÁRIA
bene.ildi11@gmail.com
Magyar
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kiss Farkas Gábor
egyetemi docens, ELTE BTK

Zichy Péter és az arisztokratikus szerelmi költészet a 17. század végén

Zichy Péter *Egy szeretettel lángozó igaz szív…* című, egyetlen kéziratos példányban fennmaradt versciklusa az Egyetemi Könyvtárban található. A kilenc darab szerelmi tematikájú költeményt 1852-ben adta ki Toldy Ferenc egy rövid ismertetés kíséretében. Toldy ebben a kiadásban olykor öntörvényűen változtatott az eredeti szövegen, ezért munkám során legelőször megvizsgáltam a kéziratot és elkészítettem a költemények olvasatát betűhív, illetve értelmező átírásban is. Mivel az említett Toldy-féle kiadás óta feledésbe merült a versciklus léte, tanulmányom célja az volt, hogy nagyobb figyelemben részesüljön a 17. századi magyar udvarló líra egy ma alig ismert műve, és ezzel lehetővé tegyem elhelyezését a régi magyar szerelmi versciklusok – általában csak Balassitól Rimayn át Zrínyiig ismert – történetében. Különböző, általam fontosnak tartott szempontok mentén (pl. lírai udvarlás, szingularitás elve, rab-szolga motívum, versmérték) hasonlítottam össze Zichy Péter versciklusát az irodalomtörténeti előzményeivel. Az elemzés elvégzése során arra a következtetésre jutottam, hogy Zichy Péter művészete több szálon is szorosan kötődik korának irodalmi tradícióihoz, tudatosan alkalmazza annak hagyományait, ugyanakkor képes ezeket az írói szándékainak megfelelően szabadon, az irodalmilag rögzült formáktól eltérően felhasználni.
Kutatásom eredménye tehát a következőképpen összegezhető: Zichy Péter versciklusának átírása, és ezáltal szélesebb közönséggel megismertetése, valamint a költemények beillesztése a magyar arisztokrata szerelmi költészet hagyományaiba.

SPANYOL NYELVÉSZET ÉS IRODALOM

VARGA TÍMEA JUDIT
timeavarga297@gmail.com
Spanyol–angol osztatlan tanári
Osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Berta Tibor
egyetemi docens, SZTE BTK

Diferencias en el Uso de Anglicismos entre las Regiones del Norte y del Sur de México

La influencia del idioma inglés tiene su huella en otras lenguas – como en el español también – en forma de anglicismos de varios tipos. La variante mexicana del español está afectada en gran medida por el fenómeno a causa de la cercanía de los Estados Unidos, especialmente la zona norteña por la dicha razón, según mi hipótesis. Según los resultados del presente trabajo donde analicé las respuestas de los respondedores de mi encuesta sobre sus hábitos de uso de anglicismos, mi hipótesis se confirmó porque un mayor número de personas utiliza anglicismos en el norte que en el sur pero con diferentes cifras en cuanto al anglicismos de distintos temas. Los resultados también muestran que los anglicismos se pueden agrupar según freceutemente y escasamente usados, además, sugieren el estudio de anglicismos académicamente aún no estudiados.

VERTETICS BÁLINT
balintvertetics@gmail.com
Romanisztika
BA, 4. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Bakucz Dóra
egyetemi docens, PPKE BTK

Kultúra, társadalom, másság. Identitáskeresés két kortárs irodalmi szövegben: Najat El Hachmi és Fabian Villegas

A kultúra és identitás kapcsolatával, a kulturális identitás kérdésével számos filozófiai, irodalmi, illetve interdiszciplináris kutatás foglalkozik, igyekezve választ adni arra a kérdésre, hogy kik is vagyunk, és milyen tényezők játszhatnak szerepet az önmagunkról alkotott kép kialakulásában.

Az elmúlt évtizedben kialakuló radikális változások, valamint a multikulturális társadalmakban a sztereotípiák és előítéletek következtében felerősödő idegengyűlöletnek a megjelenése folytán gondolhatjuk, hogy az identitás kérdésének a felvetése és értelmezése elengedhetetlen modern társadalmunk meghatározásában. Ám, nem csak társadalmunk átfogó és mélyebb értelmezésében segíthet, hanem megvizsgálni, megérteni és elfogadni a saját kultúránktól eltérő, más kultúrákból származó személyeket.

Dolgozatom a kulturális identitás, társadalmi kategorizáció és a társadalmi stigma megjelenését és hatását kívánja bemutatni Najat El Hachmi, La hija extranjera című könyvében, valamint Fabian Villegas, Abcdario corporal del colonialismo című művében.

A dolgozatom alapját az említett irodalmi művek adják, melyek külön-külön próbálnak meg választ adni olyan társadalmunkat foglalkoztató kérdésekre mint lehetséges és szükséges-e a bevándorló személy kulturális identitását meghatározó kulturális elemektől való elszakadás, valamint milyen hatással van a társadalmi megbélyegzés a megkülönböztetett személy identitására.

A kutatásom fő célja az irodalmi művekben megjelenő társadalmilag stigmatizált személyek személyes tapasztalatainak az elemzése, összekapcsolva dolgozatom első részében tárgyalt, kultúra, társadalom, identitás hármas egységével.

TAKÁCS LILI
lili.takacs96@gmail.com
Romanisztika
BA, 6. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Baditzné Pálvölgyi Kata
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

La dialectología de los apelativos en los países de habla hispana

Este estudio se centra en la dialectología de los vocativos de cuatro países: México, Colombia, Venezuela y España. La finalidad por la que se ha llevado a cabo esta investigación es profundizarse en el tema de los vocativos dialectales y así evitar malentendidos entre los hispanohablantes y sensibilizar a los estudiantes de ELE sobre un lenguaje más coloquial y nativo.

Primero caracterizamos el vocativo según los distintos niveles lingüísticos y después presentamos nuestro corpus de 400 intervenciones (100 de cada país, que en total contiene 493 vocativos) que proceden de películas, telenovelas, entrevistas, series y páginas de Facebook. Los vocativos más emblemáticos de cada país aparecen con explicación en cuanto a su significado, acompañados por su origen etimológico. Tras analizar el corpus, formulamos dos hipótesis y para justificar o rebatirlas diseñamos una encuesta que fue rellenada por 140 hablantes nativos (35 de cada país).

En la primera hipótesis hemos previsto que existen vocativos pertenecientes a un solo dialecto que no necesariamente son reconocibles para los hablantes de otros países. Según nuestra encuesta, cabe constatar que los latinos conocen bastante bien los vocativos de los demás países latinos y de los españoles también, mientras los españoles no pueden reconocer y decir a qué país pertenecen los vocativos latinos. También es interesante que no todos los vocativos emblemáticos sean usados por los hablantes del mismo dialecto, lo que puede ser debido a que algunos elementos muestran una diferencia sociolectal.

En la segunda hipótesis hemos supuesto que los mismos elementos en función de vocativo presentan diferencias en cuanto a su significado, dependiendo del dialecto.

Primero, estudiamos los vocativos que designan amistad, como "compadre", "colega", "hermano" o "amigo" y como conclusión se podría decir que algunos podrían ser usados para completamente desconocidos también, especialmente en el caso de los venezolanos. Por último, examinamos los vocativos provocativos, como "mamacita/mamita", "marico/marica", "gato/gata". De las respuestas llegamos a la conclusión de que estos vocativos, mientras en un país tienen un significado leve y aceptable por la sociedad, en otro poseen un significado ofensivo que hasta puede causar provocación.

JANKOVICS BERNADETT
bernadett.jankovics@gmail.com
Romanisztika
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Menczel Gabriella
egyetemi docens, ELTE BTK

La incapacidad existencial del ser humano en la poesía de Blanca Varela

En el centro del presente ensayo se coloca el análisis de la cuestión de la incapacidad existencial del ser humano que se expone en la poesía de Blanca Varela. El propósito de estas investigaciones es dar una imagen completa de la representación del ser humano de Varela a través de la reunión de todos los aspectos que contribuyen a la creación de la figura del yo poético.
Para ello, el ensayo está basado principalmente en el análisis de los poemas Puerto Supe, Del orden de las cosas y Casa de cuervos, además toma como punto de partida las ideas filosóficas de Martin Buber. En este trabajo se indagan las preguntas acerca de la subsistencia humana, que se irradian desde el núcleo de la cosmovisión de Blanca Varela, para descifrar la lucha existencial del sujeto lírico. Como se constata a lo largo de los análisis, la tensión principal de la poética vareliana se provoca por la dicotomía de la realidad material y de la realidad trascendental, y determina todo el microcosmos de la poeta peruana, creando así de ello un universo movedizo y caótico. Para representar ambas caras del mundo de Varela se toman en cuenta los factores de la temporalidad, de la espacialidad, de la corporalidad, y de la trascendentalidad, siempre poniendo especial hincapié en el análisis de la figura del sujeto poético y en su situación dentro de esta atmósfera revuelta.
A través de los análisis se descubre la esencia del yo lírico vareliano; un alma frustrada, determinada por su carnalidad bestial, y atrapada por la atmósfera asfixiante de su entorno físico, que va buscando caminos hacia lo trascendental para poder sintetizar su identidad fragmentada.

KOVÁCS DOROTTYA
kdorki97@gmail.com
Angol–spanyol
Osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Baditzné Pálvölgyi Kata
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

La velocidad de habla de los hungaroparlantes al hablar español espontáneo

En el presente trabajo se investigará la velocidad de habla de estudiantes universitarios húngaros de nivel B2, al hablar español espontáneo. Plantearemos las siguientes dos hipótesis: (i) durante un monólogo, la velocidad de habla de los informantes no alcanza la media española, y todavía se encuentra más cerca a la norma húngara; pero (ii) un diálogo con un hablante nativo de la lengua meta fomenta la aceleración de la velocidad de los alumnos. Después de presentar la base teórica del estudio (los conceptos "velocidad de habla" y "velocidad de articulación", y las características del habla espontánea), introducimos el perfil de los participantes y los métodos utilizados durante la investigación, con todos los pasos metodológicos que nos brindaron la posibilidad de un análisis comparativo objetivo. Para nuestro corpus, hemos seleccionado 31 grabaciones espontáneas de 83 minutos en total que luego segmentamos y anotamos con el programa de análisis acústico Praat. Para calcular la velocidad de habla, nos hemos valido de unos programas complementarios ("scripts") diseñados exclusivamente para facilitar este tipo de análisis. Los resultados han verificado ambas hipótesis: (i) en un monólogo espontáneo, los alumnos húngaros de nivel B2 tienen una velocidad de habla inferior a la norma del español. Pero (ii) un diálogo con un nativo aumenta su velocidad con un 10,25%. Los datos sugieren que, comparando con los nativos, los estudiantes húngaros son lentos ya en su articulación, y no solo el número elevado de las pausas contribuye a este fenómeno. No obstante, esto puede ser desarrollado por diálogos en la lengua meta.

MIKLÓS LAURA
mlauraklS@gmail.com
Spanyol nyelv, irodalom és kultúra
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Scholz László
professor emeritus, ELTE BTK

Ready-made irodalom és a könyv formátuma: írás talált tárgyakon keresztül

A digitális formátumok egyre szélesebb körben való elterjedésével felmerül a kérdés: valóban a hagyományos könyv válságának szemtanúi vagyunk? Kutatásom több lépcsőben kívánja megerősíteni a nyomtatott könyv létjogosultságát. A múlt század eleji avangárd elméletek áttekintése után konkrét latin-amerikai irodalmi példákat hozok: Julio Cortázar almanach könyvétől, az ezredfordulón megalapított Eloisa Cartonera-n át a kortárs Mario Bellatín instagram profil-szerű kisregényéig. Az elemzett művekben közös a narratíva kísérletező jellege, mely minden esetben túlmutat a puszta könyv formátumon, és interakcióba lép a könyvön túli valósággal. Az elmosódott határok, a valóság „talált tárgyai" (fotók, cikkek, utcai szemét) egyben megkérdőjelezik a szerzőiséget, és a mű auráját. Célom, hogy választ adjak a kérdésre, vajon egyedülálló, kortárs irodalmi jelenségről beszélünk, és milyen más törekvésekkel találkozhatunk a kortárs latin-amerikai irodalomban.

SZTRAPKOVICS BETTINA
sz.betti1992@gmail.com
Angol–spanyol tanári mesterképzés
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Baditzné Pálvölgyi Kata
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Los errores que dificultan la comprensión: La corrección de errores por profesores nativos y no nativos

Determinar la gravedad de los errores según el efecto que pueden tener en el proceso comunicativo se ha convertido en una parte esencial de la corrección de textos escritos en lenguas extranjeras. Tanto es así que el examen estatal más importante de Hungría, el "érettségi" (examen de bachillerato) también requiere que los correctores evalúen los errores con este criterio.

No obstante, el concepto de los errores que "dificultan la comprensión" es sumamente subjetivo y depende en gran parte de la lengua materna del corrector (así como de las demás lenguas extranjeras que él/ella hable). ¿Qué diferencias puede haber entre lo que un profesor nativo y otro no nativo califiquen como "error que dificulta la comprensión"? Esta es la pregunta principal de nuestra investigación. Nuestra hipótesis fue que los profesores no nativos iban a mostrar más tolerancia hacia los errores relacionados con los siguientes ámbitos:

(1) falsos amigos
(2) conjugación verbal
(3) colocaciones

Para corroborar o refutar esta hipótesis, hemos reunido algunos fragmentos de textos escritos por estudiantes húngaros de ELE, y hemos pedido a 20 profesores húngaros y 20 profesores hispanohablantes que marquen y categoricen los errores de los textos (sin corregirlos). Luego, hemos comparado los resultados y resaltado las áreas con el mayor número de diferencias entre los dos grupos. Al final, nuestra hipótesis se ha confirmado, ya que los docentes nativos mostraron mayor sensibilidad hacia los errores colocacionales/léxicos, los falsos amigos y los errores de conjugación verbal, con diferencias entre los dos grupos de profesores especialmente llamativos en este último ámbito.

SZÍNHÁZ ÉS DRÁMA

HEGYI DÁNIEL
hegyidani01@gmail.com
Színháztudomány
MA, 4. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Sepsi Enikő
egyetemi docens, KRE BTK

A Jeanne d'Arc téma különböző feldolgozásai a színháztörténetben

Pályamunkám bevezetésében a közösséggé szerveződés különböző minőségeinek vázlatos felsorolása után kiemeltem a nemzeti identitás és összetartozás kérdését, mint a további vizsgálódás tárgyát. Ennek oka az, hogy dolgozatom további részében Pierre Nora lieux de mémoire – vagyis „kulturális emlékhely" – definícióján keresztül szerettem volna rávilágítani Jeanne d'Arc (Johanna) alakjának komplex jelentéstartományaira. Johanna egyrészről Franciaország egy jelentős nemzeti emlékhelyeként funkcionál, a különböző történelmi események során neki tulajdonított jelentőség révén azonban egyidejűleg több nemzet összetartozásának jelképévé is vált az európai kultúrán belül. Emellett a motívumnak szakrális olvasata is van, Brecht pedig kifejezetten az általános emberi értékek jelentőségét artikulálta benne. E több szinten értelmezhető közösségszervező funkciókra, és azok koronként eltérő hangsúllyal való megjelenésére kiválóan világítanak rá a Johanna-téma különböző dramatizált feldolgozásai, amelyek az Orléans-i szűz életének és jellemének rövid történeti áttekintése után kerültek bemutatásra. Elsőként Paul Claudel darabjának körülményeire és hatásaira hivatkoztam, majd Shaw, Schiller, Brecht és Anouilh műveit vizsgáltam meg annak függvényében, hogy a közösséggé szerveződés mely szintjei jutnak bennük kifejezésre. Ehhez kapcsolódóan szerettem volna felhívni a figyelmet Anouilh kevéssé ismert munkásságára is Pacsirta c. darabján keresztül, amelynek jelen kérdésfelvetés szempontjából sikerült egy szintézist teremtenie Johanna alakjának nemzeti és szakrális attitűdje között. A pályamunka feltevésének egy cáfolataként Shakespeare *VI. Henrik* c. drámájának első részét hoztam fel, amelyben szintén jelentős szerepet kap az Orléans-i szűz. Ugyanakkor itt Shakespeare negatív szereplőként: az angolok ellenségeként tünteti fel a lányt; ebben az esetben tehát nem érvényesülhet az identitásképző funkció, hiszen negatív emlékhely nem létezik.

A dolgozatom eredményei közt tartom számon, hogy dramatizált feldolgozások segítségével rávilágított Szent Johanna alakjának több szinten is megjelenő identitásképző funkciójára. Ehhez kapcsolódóan fontosnak tartottam kiemelni a nemzeti identitásképzés kérdésének hangsúlyozása mellett az egyes európai nemzetek közös értékeinek és céljainak egymás felé történő közvetítését is e szimbólumon keresztül.

GAÁL VERONIKA
gaalvera.95@freemail.hu
Színháztudomány
MA, 3. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kiss Gabriella
egyetemi docens, KRE BTK

Alternatív használati útmutató klisékhez Medialitással és műfajisággal való játék Mundruczó Kornél rendezéseiben

Dolgozatom azt a kérdést járja körül, hogy mit is jelent Mundruczó Kornél három színházi és három filmrendezésénél a műfajjal és medialitással való játék. Az előadás és a mozgókép (mediális) összehasonlításának eszközével élve, a színpadi reprezentációt a filmek fényében (és viszont) elemzem, nem pedig etikai aspektusból, a fizikai erőszak színrevitelének (Ady Mária és Kricsfalusi Beatrix által feldolgozott) kérdését firtatva. Vizsgálati korpuszomat hat olyan szorosan összetartozó műalkotás alkotja, amikor is a filmek minden esetben a színházi rendezések létrejötte után születtek. Előfeltevésem szerint ez az alkotói gesztus pontosan modellálja a Mc'Luhan-i szlogen („The medium is the message.") azon médiaelméleti olvasatát, mely szerint a közvetítő közeg nem a tartalom semleges, áttetsző hordozójaként vesz részt az emberi és művészi kommunikációban. Ez a szempont kapcsolja a dolgozatomat a magyar szerzői film és a színházi rendezés összefonódásának azon 20. századi jelenségéhez, amely a magyar színháztörténet egyik legizgalmasabb meg nem írt története. Hiszen Jeles András, Gothár Péter, Szász János és Jancsó Miklós esetében is releváns (lenne) az a kérdés, hogy az adott előadás rendezője milyen műfajú filmek konvencionális eszköztárából idéz a színpadon. Mundruczó esetében a horrorfilm, a thriller, a családi film, a melodráma egynemű és nagyon erőteljes, nemcsak érzelmi, hanem fizikális hatást kiváltó eszközei azt szolgálják, hogy a befogadók számára érzékletessé tegyék önnön működési módjukat. A Frankensteinterv, a Szelíd teremtés - A Frankenstein-terv, a Szégyen, a Fehér Isten, a Látszatélet és a Jupiter holdja mintegy „varázstalanítják" ezeket a hatásmechanizmusokat annak érdekében, hogy a nézők ne csupán passzív elszenvedők, hanem működésük elemző értői is legyenek. Ez az oka annak, hogy munkahipotézisem szerint a műfajisággal való játék Mundruczó Kornél formanyelve esetében nem csupán egy jellegzetes beszédmód, de állásfoglalás is azzal kapcsolatban, milyen lehet tömeg- és szerzői film, illetve a film és a posztdramatikus színház nézőjének viszonya. Nem a teljes elhatárolódás az egyetlen lehetőség a tömegfilm eszköztárával szemben, hanem a reflektált átvétel, saját világba való beillesztés, az intertextualitás egyedi módja is, melynek során izgalmas, posztmodern eklektikával és épp a tömegfilmek elnyűtt kliséit felhasználva (ironikusan) szól a tömegfilmek által uralt világról.

ASZTALOS VERONKA-ÖRSIKE
asztalos_veronik@yahoo.com
Magyar nyelv és irodalom – Norvég nyelv és irodalom
BA, 6. félév
Babeș-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
T. Szabó Levente
egyetemi docens, BBTE

A magyar Ibsen-recepció kezdeti korszaka, kanonizációs alapja(i)

A Henrik Ibsen iránti 21. századi érdeklődés azt láttatja, hogy a norvég író népszerűsége nem csorbult az elmúlt közel másfél évszázada: drámáit előszeretettel játsszák, adaptálják a magyar színházi társulatok. Épp ezért izgalmas ennek a kanonizációnak az összetett és kulturálisan helyileg többszörösen beágyazott korai szakasza, és hogy ennek milyen hatása volt arra, ahogyan ma Ibsenről és műalkotásairól gondolkodunk. Az Ibsen-drámák párhuzamosan szóltak bele a korabeli magyar társadalmi és modernség érzékeny kérdéseibe, vitáiba, hiszen miközben ezek eltértek a megszokott, kedvelt cselekményközpontú, élvezetet ígérő és morális üzenetet nyújtó drámák vonalától, aktuális társadalmi kérdéseket problematizáltak, aktuálissá tették a korabeli nőemancipációs törekvéseket, és tematizálták a társadalmi nemi értelemben vett szerepeket. Dolgozatomban megmutatom, hogy mennyire sokszínű, formabontó volt az Ibsen-recepció a magyar kultúra számára, illetve hogy milyen szerencsés véletlenekre volt szükség ahhoz, hogy a norvég szerző a magyar világirodalmi kánon részévé váljon, és színművei megszakítás nélkül legyenek jelen a színtársulatok műsorában. Kutatásom önálló eredménye, hogy részletesen, számos új filológiai elemmel, korábban meg nem valósított módon tárja fel, ágyazza be és értelmezi a korai magyar Ibsen-recepciót mint glokális jelenséget.

KOVÁCS VIKTOR
kovacsviktor960407@gmail.com
Magyar
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vitekné Balogh Piroska
egyetemi docens, ELTE BTK

Az emberi lét szimbolikus szerepkettősének és az intrikus személyiségének vizsgálata Vörösmarty Mihály *Csongor és Tündé*jében

Vörösmarty Mihály filozofikus mesedrámájának, a *Csongor és Tündé*nek számtalan szakirodalmi feldolgozása létezik. Értelmezték többek közt az ábrázolt háromszintű drámatér-megoszlás, a mű sajátos fejlődés-struktúrája, valamint a szöveg költői képeinek belső jelentése felől is.
A vizsgálatom során Mirígyet, a *Csongor és Tünde* intirkusát a földi világ szülötteként értelmezem, aki a boldogságkereső főhőshöz, Csongorhoz hasonlóan az eszményített világba próbál bejutni. Megállapításom szerint a két szereplő közötti hasonlóságok egy tudatos dramaturgiai eljárás, a szerepkettőzés (hüposztaszisz) eredményei.
Előadásomban Mirígy emberi közegbe való tartozásának és Csongorral való párhuzamosságának alátámasztásaként elemezni szándékozom a mű hátterét képező mitológiai apparátust, a Csongor és Tünde irodalmi előzményeinek képrendszerét. Emellett fontosnak tartom a *Csongor és Tünde* keletkezését meghatározó, elsősorban német gyökerű tündérjátékok motívumkincsének Vörösmarty drámai költeményével való összevetését is.
Elsőként azokat a szövegrészeket vizsgálom, amelyek erősítik Mirígy emberi szférába tartozását. Ezután következik annak a hipotézisnek az igazolása, amely szerint Csongor és Mirígy a szerepkettőzés dramaturgiája által megfeleltethetők egymásnak.
Mintegy zárásként kerül sor Vörösmarty színművének és Emmanuel Schikaneder A varázsfuvola című tündérjátékának ugyanezen szempontrendszer alapján történő összehasonlítására. Mivel a Schikaneder-szöveg a dramaturgiai struktúrájában meglehetősen hasonlít Vörösmarty drámájára, a karakterológiai háttér feltárásának érdekében párhuzamba állítom a két színmű intrikusait. Ezt az összehasonlító elemzést Mirígy világirodalmi előképeinek, a bűnös ember különböző archetípusainak ismertetésével egészítem ki.
Bízom benne, hogy a mitológiai előzmények, az Árgirus-széphistória, illetve a német gyökerű tündérjátékok (legfőképp A varázsfuvola) szimbólumainak és alakjainak Mirígygyel való összevetése egy helytálló karakterológiai értelmezésként részévé válhat a *Csongor és Tünde* recepciójának.

TÖLLI ZSÓFIA
zsofia.tolli@gmail.com
Magyar
BA, 8. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Regéczi Ildikó
egyetemi docens, DE BTK

Bulgakov *Zojka lakása* című drámája és a commedia dell'arte hagyománya

A commedia dell'arte hagyománya nagy hatást gyakorolt az orosz színjátszásra és a későbbi drámaírókat is befolyásolta. Ezt a folyamatot részben már kutatták – Csehov jól ismert drámáinak szerkezete is hasonlóságot mutat, valamint karakterei is párhuzamba állíthatók az improvizációs műfaj karaktertípusaival. Dolgozatom témájaként Bulgakov műveiben, fókuszálva a *Zojka lakása* című drámára, keresem azokat a kapcsolódási pontokat, amelyek a bulgakovi dráma világát a commedia dell'arte-hoz, illetve a népi színjátszáshoz kapcsolja.

A vizsgálat szempontjai között elsőként az orosz színjátszás, színházi hagyomány rövid összefoglalója kap helyet. Ennek segítségével történeti kontextusban helyezem el a szerzőt és munkásságát. A további vizsgálódás tárgya a műfaj. A Zojka lakása buffonada, tehát ennek fényében kell a további vizsgálatot végezni. A dráma alakjai párhuzamot mutatnak az itáliai rögzült szerepkörökkel. Ez alátámasztható nem csak viselkedésük, szövegeik alapján, de a dramaturgiában betöltött szerepük minőségével is. Ez utóbbi kimutathatóan merített a commedia scenarioból. Dolgozatomban részletesen foglalkozom azokkal a momentumokkal, amelyek nem specifikusak Bulgakov munkájára, hanem ezen túlmutatva, egy olyan színjátszó és drámaíró hagyomány részeit képezik, amely nem csak Bulgakovot inspirálta.

Tanulmányaim során, 2017-ben egy félévet orosz nyelvi részképzésen Belaruszban töltöttem. Ugyanebben az időszakban lehetőségem nyílt részt venni a IX. Nemzetközi Csehov Konferencián, Taganrogban. A Bán Imre Kultúratudományi Szakkollégium tagja vagyok.

TÓTH SZABINA
tothszabina1993@gmail.com
Irodalom- és Kultúratudomány
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Darida Veronika
egyetemi docens, ELTE BTK

Cigányság színházi narratívái: A storytelling és a nézői részvétel társadalmi funkciója

Dolgozatom fő kérdése, hogy a színház képes-e feloldani az együttélést megakadályozó kulturális idegenséget. Vizsgálódásom fókuszába a cigányszínház kerül, és két jellemző narratívát járok körbe: a storytelling műfaját és a nézői részvételt. Ehhez a Független Színház néhány előadását, illetve az AppArt Egyesület egyik színházi nevelési programját mutatom be. A szövegek vizsgálata során kiderül, hogy a storytelling műfaja egyenes feldolgozása és feloldása a gyerekkorban bekövetkezett kisebbségi és többségi identitásoktól való elidegenedésnek. A téma nem nélkülözheti a szociológia kérdéskörét sem. A nézőn keresztül vizsgálom a színház tradicionális kereteinek felbomlását, a színész/néző és színpad/nézőtér dichotómiák megszűnését, és azt, hogy hogyan lép ki a színház a fikció teréből a társadalom terébe, hogyan lesz a néző maga is szereplője az előadásnak. Hipotéziseim: I. a befogadó megtanult, berögzült identitása szükségszerűen megváltozik, többé válik azáltal, hogy aktívan részt vesz maga is az előadásban; II. az előbbi hatására a színház képes változásokat motiválni, kezdeményezni és véghez vinni a társadalomban.

PÁLLA ORSOLYA
orsy.palla@gmail.com
Színháztudomány
MA, 3. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kiss Gabriella
egyetemi docens, KRE BTK

Még tovább, csak tovább! Az ifj. Vidnyánszky Attila rendezte *Woyzeck* – Zsúfolt színpada

Az elmúlt évtizedben a színházi szakmák és munkakörök rendje Magyarországon látványosan átrendeződni látszik. Egyre gyakoribb, hogy a Színház- és Filmművészeti Egyetemről kikerülve a színészként végzett fiatalok – vagy a színészet mellett, vagy éppen ahelyett – rendezni, (át)írni kezdenek, esetleg önálló társulatot alapítanak. Ennek a jelenségnek a vizsgálatára három magyar társulatot választottam: a 2009-ben alapított *Dollár Papa Gyermekei*t, a 2015-ben alakult k2 társulatot, valamint a szintén 2015-ben létrejött Sztalker Csoportot. Kutatásomat két részre osztom, a Sztalker Csoport *Woyzeck*jének elemzése a második feléhez tartozik, amelyben a társulatok modellértékű előadásait elemzem, azokon keresztül igyekszem megragadni a formációk sajátosságait.
Ifj. Vidnyánszky *Woyzeck*jében egy több helyen módosított, tizenkilencedik századi romantikus – naturalista – pre-expresszionista történetet látunk, egy folyamatosan pörgő, huszonegyedik századi környezetbe helyezve. A különféle művészetek, a művészet és a szórakoztatás, valamint a művészet és a hétköznapok közti határok a performatív fordulat óta rohamos tempóban mosódnak el. Erre is reflektál a Sztalker Csoport előadása, amelybe az irodalomtól kezdve, a televíziós szórakoztatóipar szegmensein át a közéletből vett humorforrásokig mindent belezsúfolt. A sokféle stílus és a rengeteg intertextus érzékelése magában véve sem könnyű, de a *Woyzeck* esetében e mellett a sokféleség mellett nem kerülhetjük el a dinamikus színpadi mozgások, a vibráló fények és a szélsőségesen erős vagy gyenge hanghatások befogadását. Ezt a sok, aprónak tűnő, de összességében túlzsúfoltnak ható tényezőt ifj. Vidnyánszky Attila a gyors jelenetváltásokkal, a rövid dialógusokkal és a monológok húzásával tette véglegesen nehezen érzékelhetővé, felfoghatóvá.
A felnagyított és eltúlzott „szimplán" posztdramatikus vonásokon kívül a Sztalker Csoport Woyzeckjének két nagyon fontos jellemzője teszi ezt a színre vitelt meghatározó előadássá. A Sztalker Csoport által képviselt Y generáció kívülállóságát, elveszettségét, a (vizuális és audiális) kultúrához, a különféle médiához, valamint az egymáshoz való hozzáállását interpretálja Büchner klasszikus szövegének segítségével. Az előadás sikerének kulcsa mégiscsak a rendező színész létében rejlik. Ifj. Vidnyánszky aurája színészként magával ragadja a nézőket – ez a hiperaktivitás határait súroló energia a rendezéseiben pedig ugyanúgy elér a közönséghez.

KOVÁCS DOMINIK
kovacsdominik960407@gmail.com
Magyar
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vitekné Balogh Piroska
egyetemi docens, ELTE BTK

Sebkultúra és traumafeldolgozás Bródy Sándor *A dada* és *A szerető* című darabjaiban

A Bródy Sándor drámairodalmával foglalkozó értekezések csekély számban vannak jelen a kortárs magyar irodalomelméletben. A hazai naturalizmus atyjának tartott író színpadi művei a maguk korában egymástól radikálisan eltérő fogadtatásban részesültek.
Vizsgálatom középpontjában Bródy Sándor *A dada* és *A szerető* című, erkölcsrajzként meghatározott darabjai állnak. Az előadásom első szakaszában a kutatás alapját képező elméleti hátteret ismertetem, majd összehasonlítva elemzem a két dráma releváns szövegrészeit a rítus és a traumakultúra elmélete, többek között Jürgen Habermas, Victor Turner, Erika Fischer–Lichte és Mark Seltzer munkái alapján. Elsőként a rítusok segítségével történő egyéni identitásképzés példáit sorakoztatom fel, majd a traumák nyilvános terében zajló szakrális cselekedetek részletes vizsgálata következik. A tanulmány következő részében a traumák személyközi kapcsolatokra gyakorolt hatását, illetve az ebből következő traumafeldolgozó rítusokat, eljárásokat vizsgálom. Az utolsó szakaszban *A dada* és *A szerető* cselekményének legtragikusabb pontjára, a rituális gyilkosság illetve öngyilkosság mozzanatára reflektálok, elemezve a haláltánc (dans macabre) és a végzetes randevú motívumok ezen művekben történő megjelenését. Bízom benne, hogy a misztikus cselekményelemek traumakultúra mentén történő elemzése érzékelteti majd, hogy a Bródy-féle ábrázolástechnika – a korábbi megállapítások ellenére – nem illeszthető teljes mértékben a realisztikus drámahagyományba, időnként kifejezetten absztraháló eljárásokat tartalmaz. Gyakran érvényesül a túlzás és a kifordítás eszköze, melyek mind nemzetközi, mind hazai tekintetben csak a későbbi évtizedekben, az avantgárd színházi rendszer, az abszurd, a groteszk megjelenésével válnak elterjedtté a dramatikus struktúrákban.
A kutatás célja, hogy a tanulmányban elemzett lélektani folyamatok és az ezek ábrázolásában megjelenő, a korban feltétlenül újszerűnek számító stíluselemek által hangsúlyosabbá váljon az erkölcsrajzok irodalom- és drámatörténeti jelentősége – akár a modern magyar drámával összefüggésben.

SZLAVISZTIKA

RENTZ TAMÁS
rentz.tamas@gmail.com
Szlavisztika
MA, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Balázs L. Gábor
egyetemi docens, SZTE BTK

A bolgár temporális rendszer és egyes sajátosságai

A mai bolgár nyelv temporális rendszere egyedülálló a szláv nyelvek körében, hiszen a szláv nyelvek közül a bolgár volt az egyetlen olyan nyelv, melynek igeidőrendszere nem leegyszerűsödött, hanem tovább gazdagodott. A tanulmány célja az óbolgár és középbolgár időszak alatti fontosabb változásokból és azok hatásaiból kiindulva a jelenlegi bolgár igeidőrendszer komplexitásának és annak egyes múltbéli és jelenkori sajátosságainak bemutatása, a temporális átalakulás jelentőségének, illetve az annak hatására bekövetkező analitikusság erősödésének bizonyítása, valamint a létrejött főbb oppozíciós rendszereken keresztül a bolgár igeidők közötti összefüggések és jelöltségi viszonyok ismertetése.
Dolgozatomban új következtetéseket vontam le a fent említett változásokkal kapcsolatban, illetve tovább szűkítettem azok időbeli elhelyezkedésének lehetőségeit, mely a későbbiekben elősegítheti további kutatásaim irányát. A bolgár igeidők újszerű bemutatása kezdetét képezi egy későbbi átfogó összehasonlító tanulmány elkészítésének. A jelöltségi viszonyok új ábrázolása pedig, más megvilágításban segítheti azok értelmezését.

VARGA BIANKA
varga.bius95@gmail.com
Lengyel nyelv és irodalom
MA, 1. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Pálfalvi Lajos
egyetemi docens, PPKE BTK

A feltárult Ízisz. Władysław Stanisław Reymont *Vámpír* című regényének műfaj- és eszmetörténeti elemzése

Cím: A feltárult Ízisz: Władysław S. Reymont A vámpír című regényének műfaj- és eszmetörténeti elemzése
Jelen pályamunka a 19–20. század fordulóján élt híres Nobel-díjas lengyel író, Władysław St. Reymont 1911-ben megjelent A vámpír című regényét dolgozza fel. A regény megítélése ugyanis igen ellentmondásos és marginális téma a lengyel szakirodalomban. Ennek fő oka talán az, hogy a közvélekedés szerint nem sikerült a reymonti mesterművek sorába beilleszteni annak ellenére sem, hogy a kortársak körében igen pozitív volt a fogadtatása. Éppen ezért dolgozatomban elsődleges célja a regény új értelmezési keretek közötti vizsgálata volt. Ennek megfelelően munkám első felében a regény műfaji meghatározására tettem kísérletet, rámutatva annak sokszínűségére és az irodalomtörténeti hagyományokhoz való hűségére. Munkám második felében pedig a regény eszmetörténeti hátterét tárgyalom. Ennek fontosságát abban látom, hogy a műben megjelenő, a századfordulóra jellemző viharos állapotok bár első látásra kaotikusnak tűnnek, ebből adódóan a regény értelmezését nagyban megnehezítik, mégis a kor eszmevilágában vizsgálva egy tudatos és összetett képet alkotnak.

JURACSEK KATA
juracsek.kata@gmail.com
Orosz
MA, 4. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kroó Katalin
egyetemi tanár, ELTE BTK

A mindennapiság poétikája Csehov prózájában

Az orosz irodalmi vizsgálat Anton Pavlovics Csehov prózai műveivel foglalkozik a mindennapiság poétikájának szempontjából. A dolgozat két részből áll: egy interdiszciplináris elméleti keret kijelöléséből, meghatározva azt, hogy mit is értünk pontosan mindennapiságon a vizsgálat során, valamint a szoros olvasás (close reading) elve alapján kidolgozott szöveginterpretációkból. A kijelölt szövegkorpuszt a következő elbeszélések alkotják: Jonics (Ионыч); az egymással összefüggő A tokba bújt ember (Человек в футляре), A pöszmétebokor (Крыжовник), illetve A szerelemről (О любви) című művek hármasa, melyeket összefoglaló néven nevezhetünk „kis trilógiának" is; Unalmas történet (Скучная история); A férj (Муж); Anna a férje nyakán (Анна на шее); A menyasszony (Невеста). A műveket a mindennapiság témájának variációiként, a fogalom különböző megközelítéseinek irodalmi megjelenítéseként értelmezzük.
A Jonics szereplőin keresztül megmutatja, hogyan válik valami mindennapi gyakorlatok részévé, és fokozataiban ábrázolja ezt a folyamatot. A „kis trilógia" a hétköznapi létet mint állapotot, sajátos csapdahelyzetet jeleníti meg. Az Unalmas történet című elbeszéléssel kapcsolatosan a Jonicshoz hasonló folyamatról lehet beszélni, azonban az már lezárult. Magát a cselekményt eszméléstörténetként értelmezhetjük, az elbeszélő ráébredéseként saját léte automatizált jellegére. A férj, az Anna a férje nyakán, valamint A menyasszony című elbeszélések fókuszában női szereplő áll, ezekben a művekben az otthon mint a mindennapok szférája jelenik meg.
A cselekménytipológián túl elemzésünk más, poétikai rendszerezési szempontokat is magában foglal. Az interpretációk során végig alkalmazzuk Jurij Tinyanov modelljét, amely segítségével közelebb kerülhetünk a mindennapi és nem mindennapi közti dinamikus kapcsolat megértéséhez. Hangsúlyos szerepet kap továbbá a narratológia, egyrészt a nézőpont problémája, másrészt az elbeszélésekben megfigyelhető időkezelés vonatkozásában. Ezen aspektusok vizsgálata megmutatja, milyen eszközök segítségével jeleníti meg a szöveg a mindennapiságot a narráció szintjén. Elemzésünk során szintén kiemelt problémakör a térpoétika, fontos szerepet játszik a saját-idegen tér, valamint a centrum-periféria oppozíciója. Az említett poétikai szempontok más-más módon jutnak érvényre az elemzett elbeszélésekben. A szöveg különböző szintjei tehát nagyban hozzájárulnak a mindennapiság szüzsés kibontásához, gazdagítva az egyes elbeszélések értelmezési lehetőségeit.

TÓTHPÁL SAROLTA KRISZTINA
tsaci05@gmail.com
orosz-olasz tanári képzés
MA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kroó Katalin
egyetemi tanár, ELTE BTK

A művészi előadás poétikai megjelenítése Dosztojevszkij „A félkegyelmű" című művében

A tanulmány Dosztojevszkij A félkegyelmű c. regényében megjelenő művészi előadás gondolatkörét értelmezi, lehetőséget kínálva Miskin herceg alakjának új nézőpontból történő megvilágítására. Elméleti síkon a problémafelvetés és -kifejtés kapcsolódik Bahtyin dialógus- és beszédműfaj-elméletéhez, Jakobson kommunikációs modelljéhez, Lotman „szöveg a szövegben" koncepciójához, valamint Austin beszédaktus-elméletéhez. Speciális azonban ez a kapcsolódás, amennyiben Miskin verbális viselkedését a művészi előadás (performancia) leírhatósága szempontjából közelíti meg a tanulmány, nagy figyelmet szentelve 1. az „előadó" és „közönsége" viszonyának, 2. e viszony változásainak (ld. a szerepek egymásba alakulását), amelyek összefüggenek A félkegyelműben megjelenített „külső" és „belső" nézőpontok rendszerével (vö. Uszpenszkij), valamint 3. az üzenetet közvetítő jelcsatornáknak (verbalitás, vizualitás és ezek összefüggései). Az előadásokat mint szövegformákat és művészi közleményeket mutatja be a tanulmány – ezek közé tartoznak például a mindennapi társalgás bizonyos formái, a képek, a szavalat, Miskin „költői" monológjai, kalligráfia-közleménye, példabeszédei, retorikai szónoklata stb. Mindez újfajta magyarázatot kínálhat arra, minek köszönhetően gyakorol Miskin olyan nagy hatást „közönségére", miben is áll „improvizációs" képessége, és hogyan ösztönözheti újra és újra intenzív (ön)reflexióra környezetét. Feltárulnak fontos szereplői párhuzamok is, valamint annak logikája, ahogyan az előadói helyzetek és maguk az „előadások" egymásra rétegződnek, többek között a kultúra különböző szféráinak és korszakainak megidézésén keresztül is. Ide tartoznak az antik szövegvilág vonatkozásai (pl. Apuleius), a bibliai mítosz, az újszövetségi példabeszéd műfaja, a régi orosz vallási hagyomány (pl. Pafnutyij apát), a középkori lovagi kultúra és nem utolsósorban a művészet történetéből jól ismert képek. Ezek a szövegek, előadásmódok A félkegyelműben összeérnek.

SZÁSZ GRÉTA
szaszgreti@gmail.com
Szlavisztika
BA, 2. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
István Anna
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

A Trnoscius, mint szakrális és profán felület

Dolgozatomban a Tranovszky György által összeállított énekeskönyv a Cithara sanctorum, szakrális és profán vonatkozásaival foglalkozom. Kutatásom kiterjed az énekeskönyvet használó egy adott közösség 250 éves hagyományára. Témám választása során mérvadó volt, hogy az egyetemen a szlovák főszakom mellett foglalkozom vallástörténeti kérdésekkel a minor szakomon. Illetve származásomat tekintve mindig is foglalkoztattak a kisebbségi nemzetiségek helyzetét érintő kérdések. Mind etnikai, mint történelmi szempontból. Kíváncsivá tesz ha egy kisebbségi népcsoport identitása kerül szóba, valamint ezen csoportok asszimilációja egy más nyelvű, kultúrájú környezetben. Érdekel, hogy mi a megtartó erő és meddig tart ki ennek ereje ezen közösségekben. Jelen esetben a Tranoscius egy olyan dolog amit határozottan megtartó erőnek látok. Az éntudat kialakulásában fontos szerepe van. Minden mellett a vallásosság felőli oldal vonz a leginkább. Az egyetemi éveim alatt a nyelv iránti érdeklődésemet illetve a vallásosság iránti érdeklődésemet ötvözhetem. Az első évtől kezdve kerestem ezen két terület találkozásának lehetőségét. Így került a kezembe az első Tranoscius.

MURÁNYI MÁRK
muranyi.mark0508@gmail.com
Orosz nyelv és irodalom
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Sárköziné Vandan Enhzaya
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

Az „Anna Karenina" Kitty-regénye mint a felnőttkorba lépés története

Dolgozatomban vizsgálódásom Lev Tolsztoj Anna Karenina című regényének egyik szereplőjére, Kitty Scserbackajára összpontosul. A regény kutatástörténetében – annak rendkívüli gazdagsága és sokszínűsége ellenére – kevés olyan munkát találunk, amely önálló vizsgálatnak veti alá Kitty alakját (általában a szereplők rendszerében betöltött helyét emelik ki, párhuzamokat írva le főleg Annával és Dollyval, és foglalkoznak a Levin mellett betöltött szerepével is), de egy-egy rövid kitérő erejéig utalnak a hősnő jellemfejlődésére. Jelen dolgozat arra hivatott, hogy új megvilágításba helyezze Kitty Scserbackaja alakját, egyúttal egy újabb értelmezési lehetőséget adjon a regény egészének.
Kitty regénybéli útja (a szerelmi csalódás, a csalódáson való felülemelkedés, majd a Levinnel való egymásra találás és házasságra lépés) eleve azt engedi feltételezni, hogy az ő esetében a felnőtté válás útján van a hangsúly. Ez felveti a regényszál fejlődéstörténetként való értelmezésének lehetőségét: egyrészt a bahtyini értelemben vett ciklikus típusú fejlődésregényként való értelmezést (azaz egyfajta belső fejlődésregényként a jelen regényben), amelynek témája a gyermekkori idealizálásból és álmodozásból a felnőttkori józanságba és gyakorlatiasságba való átmenet mint ciklikus, azaz minden emberi élet során megismétlődő jelenség; másrészt a mitologikus-folklorisztikus beavatási rítus keretében való értelmezést, amelynek tartalma többek között a felnőttkorba lépés is lehet. Az előbbi feltevés kapcsán Kitty leírásainak, kapott jelzőinek és külvilágra adott reakcióinak változásait vizsgálom, a második feltevés esetében pedig a Kitty-történet szüzséjét vetem össze a beavatás állomásaival.
Továbbá, a vizsgálat során górcső alá veszem a víz motívumát és annak transzformációit mint a Kitty-történet kulcsfontosságú attribútumát.

BODOR JÁZMIN VIRÁG
bodorjazminvirag@gmail.com
Szlavisztika–orosz
BA, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Gyöngyösi Mária
egyetemi docens, ELTE BTK

Kandinszkij „Hangok" című művészkönyve a századelő szintézisgondolata tükrében

Kandinszkij Hangok című művészkönyve a századelő szintézisgondolata tükrében című dolgozatomban azt vizsgálom, hogy Kandinszkij hogyan jut el elsősorban a szintézisgondolathoz. Ehhez nyilván hozzájárul a német romantika, Wagner, Goethe, a filozófiai és teozófiai olvasmányok illetve a kor a szelleme is közrejátszik. Másrészről a dolgozat azt taglalja, hogy hogyan jelenik meg ez a szintézis gondolat a Hangok című művében. Az általa elképzelt művészeti szintézis a szöveg, a szavak belső hangzása által és a képek egységéből jön létre. Ezen kívül felmerül, hogy milyen motívumok jelennek meg, legyen szó irodalmi vagy akár művészettörténetiről. A kutatásom arra enged következtetni, hogy Kandinszkij ez a kevéssé ismert és tárgyalt műve azért nagyon fontos, mert egyedi módon egy művészkönyvben prezentálja a saját verseit a saját illusztrációival, mely mű összességében haladja meg korát mind esztétikailag, mind tartalmilag egyaránt.

SZOCIOLINGVISZTIKA, DIALEKTOLÓGIA

FLUMBORT ÁBEL
flumbortabel@gmail.com
magyar-történelem tanárszak
Osztatlan, 7. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Heltai János Imre
egyetemi adjunktus, KRE BTK

A transzlingváló osztálytermi kommunikáció hatása a nyelvi ideológiákra

A dolgozatban egy kelet-magyarországi kisváros roma közösségének nyelvi gyakorlataival kapcsolatos nyelvi ideológiákat vizsgálok. A közösség beszédmódjai erősen stigmatizáltak mind a közösségen belül, mind a többségi társadalom beszélői részéről. A közösséghez tartozó gyerekek által látogatott iskolában 2016-ban bevezetésre került egy nyelvpedagógiai program, ami a gyerekek otthoni beszédmódjainak helyet keres az oktatásban. Célja, hogy a gyerekek az iskolában sikeresebbé váljanak. Dolgozatomban a program megkezdése előtt, illetve a 2018-as év során gyűjtött, interjúkból, beszélgetések felvételeiből álló korpuszok összehasonlításával vizsgálom a nyelvi ideológiák változásait. Előfeltevésem szerint a transzlingváló orientáció alkalmazása annak ellenére is hozzájárul a stigmatizált romani beszédmódok presztízsének emelkedéséhez, hogy ez nem deklarált célja a programnak. Dolgozatomban bizonyítom a transzlingváló program nyelvi ideológiákra gyakorolt hatását.

PUSKÁS VERONIKA
puskasveronika89@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom
BSc, 8. félév
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
(Beregszász)

Témavezető:
Dudics Katalin
főiskolai tanár, RFKMF

Egy kisebbségi nyelv tudatáról

Munkámban egy község, Nagybereg lakóinak nyelvhasználatáról, nyelvi tudatáról kívánok képet kapni. Azt vizsgálom tehát, milyen az anyanyelv egyes nyelvváltozatainak helye és szerepe a közösség mindennapi életében, illetve azt, hogy olyan szociológiai változók, mint például a végzettség, foglalkozás, illetve az életkor milyen befolyással bírnak a nyelvi attitűdre nézve. Előadásommal betekintést szeretnék nyújtani abba, hogy milyen a nagyberegi lakosok magyar nyelvhez való viszonya, illetve, hogy a magyar vagy az államnyelv nagyobb presztízsű körükben.

VIROVEC VIKTÓRIA
virovecviki@gmail.com
Angol-matematika tanárszak
Osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Rákosi György
egyetemi docens, DE BTK

"Kellesz", mint a "kell" jövő ideje

Dolgozatomban a kell jövő idejének egy speciális –dialektális– változatát, a kelleszt vizsgálom generatív nyelvészeti megközelítésben. A magyarban a kell modális segédige esetében többféleképpen is utalhatunk jövő időre. A legelterjedtebb, és a standard magyarban használatos a jelen idő jövőre utaló használata. A jelen idő jövőre utaló használata önmagában azonban nem fejezi ki azt a jelentést, hogy valami a jövőben szükségessé fog válni. Ezért a hármashatár mentén, elsősorban SZSZB, BAZ megyékben, és Kárpátalján elterjed a kellesz használata.
(1) Nekem el kellesz menni a boltba.
' Szükséges, hogy a jövőben elmenjek a boltba'. /' Szükségessé fog válni egy jövőbeli t' időpontba (ami megelőzi a megnyilatkozás időpontját), hogy elmenjek a boltba egy t'' időpontban, és t'' időben követi t' (t''>t')'.
Az (1) példában bemutatott szerkezettel eddig csak kevesen, és leíró jelleggel foglalkoztak. A szerkezet szemantikai és szintaktikai jegyeit nem tárgyalták. Dolgozatomban célom a szerkezet szabatos szintaktikai és szemantikai leírása az újabb nyelvészeti irodalom eredményeinek felhasználásával. A korpuszos adatgyűjtés mellett két kérdőíves felmérést végeztem, elsősorban olyan adatok gyűjtése céljából, amelyek nem állnak rendelkezésre. Célom többek között a kell illetve a kellesz közötti különbségek bemutatása, a kellesz nyelvtani tulajdonságainak leírása, a kellesz jelentésének meghatározása, az episztemikus és a dinamikus kellesz használatának összehasonlítása, és a kellesz vizsgálata különböző predikátumokkal. A kérdőíves felmérést tárgyaló részben a dialektális különbségekkel is foglalkozom.
Dolgozatom felépítése a következő. Az első részben ismertetem a téma szakirodalmi hátterét, a második részben a szerkezet nyelvtani tulajdonságaival foglalkozom, a harmadikban a kellesz jelentésére vonatkozó felméréseim eredményeit mutatom be, a negyedik részben a szerkezet szemantikai elemzését tárgyalom, és a szintaktikai elemzésére teszek javaslatot. Dolgozatomat egy rövid konklúzióval zárom.

MARTYIN-SZŐKE TÜNDE ILONA
szoketundi9@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom szak
BA, 5. félév
Partiumi Keresztény Egyetem

Témavezető:
Bartha Krisztina
egyetemi adjunktus, PKE

Kétnyelvűségi vizsgálatok Méhkeréken: Mit mondanak az idősek?

Dolgozatom témája a kétnyelvűség. Első részében összefoglaltam a kétnyelvűség fogalmát, majd kitértem a bilingvizmus kialakulására, befolyásoló tényezőire és a kétnyelvűség pszichológiai dimenzióit, a kétnyelvű kommunikációt, a kódváltást és a nyelvcserét is ismertettem. A dolgozatom második része saját kutatásom bemutatása, mellyel célom segíteni a vizsgált faluban a román nyelv megőrzését, illetve arra motiválnám az ittenieket, legfőképpen a fiatalabb generációt, hogy vegyék észre a kétnyelvűség előnyeit, és éljenek az adott lehetőséggel. Három hipotézist állítottam fel. Az első, miszerint a falubeli idős generáció román nyelvi kompetenciája sokkal jobb, mint a magyar. Második előfeltevésem az volt, hogy több olyan időssel fogok találkozni, akikkel nem tudok majd magyarul kommunikálni. Végül pedig azt feltételeztem, hogy az idősek csalódtak a fiatalok román nyelvtudását illetően, ezért elítélően viselkednek velük szemben. Röviden reflektáltam az előző kutatásom eredményeire, melyben Méhkeréken, fiatalok és fiatal felnőttek nyelvhasználatát vizsgáltam kérdőíves módszerrel. Ezután feldolgoztam a kvalitatív jellegű interjús kutatásomat: tíz idős helybélivel beszélgettem el arról, hogy mennyiben volt más a két nyelvhez való hozzáállás, a nyelvi kompetencia az ő fiatalságukban. Véleményüket, tapasztalataikat viszonyítási pontként, összehasonlítási alapként használtam. Az eredmények feldolgozása előtt alap információkat foglalok össze a kutatási terepről és a személyekről. Arra következtettem, hogy a 14-35 év közöttiek kétnyelvűsége magyar domináns. Az idősek román nyelvi kompetenciája magasabb, mint az unokáiké, így első hipotézisem beigazolódott. A második hipotézisem megcáfolódott, hiszen mindenkivel tudtam magyarul kommunikálni, a harmadik pedig csak részben igazolódott be. Kimondható, hogy minden korosztályt bikulturalitás jellemez, ezért itt a nyelvcsere lassú folyamatként zajlik. Eddigi kutatási eredményeimre büszke vagyok, mivel aktuális állapotfelmérésekről van szó, úgy gondolom, hogy hasznos lehet egy nyelvmentési stratégia kidolgozásához. Véleményem szerint a vizsgálataim alatt nagyon sokat fejlődtem, a legnagyobb eredmény számomra mégis az, hogy sikerült belehelyezkednem a szakszerű és objektív, mégis résztvevő kutató szerepébe.

SZARVAS GABRIELLA
gabriella.szarvas95@gmail.com
alkalmazott nyelvészet
MA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bartha Csilla
egyetemi docens, ELTE BTK

Művészi jelnyelvhasználat – színterek, műfajok, befogadás

A siket közösségek jelnyelvei mindennapi megjelenési formáikon túl a művészetek különböző színterein is feltűnnek. A dolgozat röviden áttekinti a művészi jelelés fogalmát, majd ismerteti hagyományos műfajait. Ezután a digitális technikák és a közösségi média által létrejövő virtuális közegek adta új lehetőségeket, az ezekhez kapcsolódó újabb műfajokat ismerteti. Beszámol a siket közösségek mint nyelvi és kulturális kisebbségek néhány - a későbbiekben ismertetett kutatás szempontjából fontos jellegzetességéről. Az eddigiekben vázolt kontextusba ágyazva a dolgozat további fejezetei egy műfajt emel ki, a zenével és dalszöveggel összhangban megalkotott jelet dalokat, melyek népszerűvé váltak az utóbbi időben jeleni nem tudó hallók körében is. Ezek magas nézettséget elért produkciók a közösségi médiában jelennek meg, erre épít a kutatás is, az előadók videóihoz érkező hozzászólásokat elemzi. Szociolingvisztikai szemléletű vizsgálatomban a produkciókhoz kapcsolódó metareflexiókat, a nyelvi és kulturális kisebbség tagjainak és a többségi társadalom tagjainak interakcióját figyelve meg. Indokolttá teszi az elemzést az a tény, hogy a jelnyelvet és a siket közösséget nem ismerők nagy tömegéhez jutnak el a jelelt dalok, így akkut kérdéssé válik siket kisebbség számára, hogy milyen képet közvetítenek. A kutatás eredményeiből kiderül, hogy a közösség bizonyos tagjai támadó, elnyomó gesztusként élik meg, ha a halló társadalom felé nem siket személy és nem professzinális jelnyelvhasználó képviseli őket, felmerül a kulturális kisajátítás fogalma is.

STEINMACHER DÓRA
steinmacherdora96@gmail.com
magyar–német és nemzetiségi német
Osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
N. Fodor János
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Nyelvjárási lexikológiai és attitűdvizsgálat. Nyelvjárásvesztés és nyelvi attitűd összefüggése egy dunántúli település példaanyagán

Kutatásom elsődlegesen a nyelvi variabilitás egyénben leképeződő tudatosulásának a meghatározásához, a változatokhoz rendelődő attitűdöknek a feltárásához, valamint utóbbinak a nyelvhasználatra gyakorolt hatásának vizsgálatához kapcsolódik. Arra a kérdésre keresem a választ, hogy az egyén szubjektív viszonyulása a standard és a regionális nyelvváltozatokhoz mennyiben befolyásolja a nyelvhasználatot. A vizsgálat során a hagyományos dialektológiai fogalmakkal dolgozom, mivel a célom annak feltérképezése, hogy a nyelvváltozatokról alkotott vélekedés mennyire tudatosul a nyelvhasználókban, illetve ha tudatosul, akkor ehhez érzelmileg hogyan viszonyulnak.

Feltevésem az, hogy Szentgál településen, mely a közép-dunántúli–kisalföldi nyelvjárási régióban helyezkedik el, többnyire tudatos nyelvhasználat jellemző, mivel meghatározó szerepet játszik ebben a kérdésben a település helyi szülöttének (Lőrincze Lajos nyelvésznek) a kultusza, amely hatással lehet a nyelvváltozatokról alkotott vélekedés formálására. Kutatásomban továbbá azt is vizsgálom, hogy a nyelvhasználathoz, illetve a nyelvváltozatokhoz való viszonyulást mennyiben tudja befolyásolni az iskolai oktatás és a tanárok attitűdje. Ebben a dolgozatban két korosztály (a 18 év alatti és a 60 feletti korosztály) nyelvjárásokhoz kapcsolódó viszonyulását kutatom. A vizsgálatban 52 gyermek (9–16 év) és 22 idős (61–84 év) vett részt, az általuk kitöltött kérdőívek és hanganyagok anyagát értékeltem ki.

Feltevésemet konkrét vizsgálaton keresztül sikerült bizonyítanom, melyhez általános, minden korosztályra kiterjedő felmérést végeztem az általam összeállított, korábbi szakirodalmakat alapul vevő kérdőíveken keresztül. Készítettem egy tizenkét kérdésből álló kérdőívet, mely a nyelvhasználati színtereket és a nyelvjáráshoz való attitűdöt vizsgálja egy szókészleti modul betoldásával. Ezt kiegészítettem egy oktatással kapcsolatos kérdéscsoporttal is, emellett az adatközlők egy hat kérdésből álló nyelvjárási hangfelételekkel kapcsolatos kérdőívet is kitöltöttek. Továbbá mindkét korosztály kitöltött egy nyolcvan kérdésből álló lexikológiai kérdőívet. Az eredmények alapján mind a 18 év alatti korosztályban, mind a 60 év feletti korosztályban beszélhetünk a területi nyelvváltozatok nagyfokú presztízséről.

SKORDAI ANNA
sk.anna93@gmail.com
Magyar–német
Osztatlan, 11. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kuna Ágnes
meghívott előadó, KRE BTK

Ön- és tudásreprezentáció a fogorvosi kommunikációban

Az orvos-beteg viszony az elmúlt évtizedekben folyamatos átalakulásokon megy keresztül: az alapvetően hierarchikus viszony egyre inkább egyenrangúbb, a beteget partnerként kezelő kapcsolattá fejlődik (összefoglalva l. Kuna–Kaló 2014: 117–118). Ennek a viszonynak az alakulásában nyelvi szinten fontos szerepet kap az orvos én- és tudásreprezentációja (Kuna 2016).

Ezzel összefüggésben jelen kutatás a fogorvosok szakmai identitásképzésének főbb nyelvi mintázatait térképezi fel az egészségügyi portálokon belül működő orvos-beteg fórumokon, valamint élőnyelvi konzultációkon keresztül.

A kutatás célja, hogy a két választott szövegtípuson leírja azokat a jellemző nyelvi mintázatokat, melyek szorosan kapcsolódnak az identitás megteremtéséhez, az önreprezentációhoz. A kutatás emellett rá kíván mutatni a nyelvi önreprezentáció és az elemzett szövegtípusok összefüggéseire, valamint a megfigyelhető stílusminták és stílusviszonyulási stratégiák mintázataira is. A kvalitatív szempontú elemzés elméleti hátteréül a funkcionális kognitív pragmatika szolgál.

A nyelvi stratégiák megvalósulásainak azonosításával a kutatás hosszútávon hozzá kíván járulni az orvosi kommunikáció jó gyakorlatainak fejlesztéséhez.

A szerző egyeteme Nyelvtudományi Tanszékén működő Orvosi nyelvi kutatócsoport és diákműhely tagja 2016 szeptemberétől, mely a 16-17. sz.-i orvosi írások előkészítését végzi. Továbbá tagja a Magyar Orvosi Nyelvi Kutatócsoportnak, amelyben a fogorvosok kommunikációs gyakorlatával foglalkozik. Emellett 2017 szeptembere óta az egyetem szakkollégiumában működő Nyelvtudományi Műhely aktív tagja. Munkáját a 20. Élőnyelvi Konferencián prezentálhatta.

ÚJKORI ÉS LEGÚJABB KORI EGYETEMES TÖRTÉNELEM (19. sz. – 1945)

LÉVAI DÁNIEL
levdani2@gmail.com
Történelem
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Byrappa Ramachandra
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Az Amerikai Egyesült Államok és a Japán Császárság kapcsolata 1931-1941 között, a Foreign Affairs cikkei alapján

Mérvadó szaklapok. Az előbbi szavak leírása a XXI. században, ma már enyhe mosolyt váltanak ki a közélet iránt érdeklődőkben. Ám a XX. század első felében, ahol a műfaj világhódító útra indul korántsem okoz, ilyen reakciókat. Az I. világháború után megalapított Foreign Affairs, a XX. század amerikai külpolitikai gondolkodásának legfontosabb fóruma. Dolgozatom e nagy múltú lap egy évtizedes munkásságát veszi górcső alá, azzal a céllal, hogy bemutassa az 1931-1941 között egyre romló amerikai-japán viszonyt, a folyóiratban megjelent cikkek alapján. Legfontosabb megállapításom, hogy a tárgyalt korszakban az első világháborúban kialakult amerikai kép Japánról, hogy megbízható, a nyugati világrenddel együttműködő állam a Távol-Keleten és pajzs a kommunista Szovjetunió ellen, szertefoszlik az 1931-től megindult japán terjeszkedésnek köszönhetően. Az 1941 októberében közölt utolsó Japánnal foglalkozó lapszám pedig, profetikus tervet vázol fel az Egyesült Államok és Japán közötti gazdasági kapcsolatok újrarendezéséről.

FARKAS DÁNIEL
frksdniel8@gmail.com
Történelem
BA, 5. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hóvári János
egyetemi docens, KRE BTK

Irány Baku! A Dunsterforce története – 1918.

Jelen dolgozat Lionel C. Dunsterville angol tábornok katonai missziójának perzsiai és orosz-azerbajdzsáni tevékenységét kívánja bemutatni, elsősorban a résztvevők visszaemlékezéseit és a fennmaradt hivatalos feljegyzéseket felhasználva.
A tábornok expedíciója része volt annak az erőfeszítésnek, amellyel az antant vezetés igyekezett az orosz összeomlás következtében előállt súlyos stratégiai helyzetet kezelni. Az expedíció feladatai elindulásától kezdve dinamikusan változtak. Eredeti feladata egy örmény túlsúlyú területvédelmi erő kiképzése volt Tbiliszi központtal, a felbomlott orosz hadsereget felváltva. Ennek meghiúsulása után 1918 februárjától India megközelítési útvonalait védve a Központi Hatalmak északnyugat-perzsiai diverziós tevékenységét kellett feltartóztatnia, amelynek céljából harcoló alakulatokat kapott. Végül 1918 nyarán az misszió alakulatai bekapcsolódtak a nagy stratégiai értékű olajkinccsel bíró Baku védelmébe, a török megszállást megelőzendő, amellyel párhuzamosan egyúttal beavatkoztak az azeri-örmény etnikai konfliktusba az örmények oldalán, sőt a bolsevik központi vezetés és a fehérgárdista erők harcába.
Dolgozatom célja többrétű. Az expedíció története, főként annak második fele az Oroszországba indított antantmissziónak egy sajátos példáját adja, ilyen módon a polgárháborúba való antant beavatkozás valódi szándékairól és céljairól szóló vitához szolgáltat adalékot. Hadtörténeti szempontból lényeges a történetben ezenfelül a korabeli nagy távolságú hadjáratok kommunikációs-vezetési problémái, valamint az európai típusú és a keleti irreguláris hadviselés találkozása és egymáshoz viszonyított hatékonysága. A Kaukázus történetéhez adalékkal szolgálva a történetből megismerhetjük a korabeli brit külpolitika és az Indiával kapcsolatos stratégiai gondolkodás helyi szándékait, eredményeit, ütközését a pántörök politikai törekvésekkel. Mindezen okokból fontos, hogy ezt a kevéssé ismert, sajátos történetet a hazai tudományos közösség megismerje.

VARGA TÍMEA
vtimi94@gmail.com
Történelem
MA, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hornyák Árpád
egyetemi docens, PTE BTK

Nagy-Britannia közel-keleti politikája 1918 és 1923 között

Dolgozatomban a 20. század első felének egyik legmeghatározóbb nagyhatalmának, a világbirodalommal rendelkező Nagy-Britanniának közel-keleti politikáját, valamint térségbeli érdekeit vizsgáltam meg; az első világháború, valamint az azt követő öt év során, amelyet a Törökországgal kötött lausanne-i béke zárt le. Kutatásom során arra kerestem a választ, hogy milyen érdekekkel rendelkezett Nagy-Britannia a térségben, és azokat hogyan tudta érvényesíteni a világháborút lezáró békekötések során, valamint azt, hogy ennek milyen hosszú távú hatásai lehettek a térségben élők számára. Különös hangsúlyt fektettem a dolgozatban a szorosok és Konstantinápoly, valamint a brit mandátumterületek, azaz Mezopotámia és Palesztina helyzetére. A dolgozatban összefoglaltak alapján arra a megállapításra jutottam, hogy Nagy-Britannia érdekeltségei és azok érvényesítése nagyban hozzájárult több közel-keleti konfliktus kialakulásához, illetve továbbfejlődéséhez, és így ahhoz, hogy a Közel-Kelet még a 21. században is a világ egyik legjelentősebb konfliktusgóca.

BALOGH ÁDÁM TIBOR
baloghadam.bp@gmail.com
Történelem
MA, 6. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szilágyi Ágnes Judit
egyetemi docens, ELTE BTK

Nagyhatalmi és kereskedelmi érdekek harca Brazíliáért – Ausztria-Magyarország a 19. század végi világpiaci változások sodrában

Hazánkban az Osztrák-Magyar Monarchia nemzetközi kapcsolatait feltérképező elemzésekre az Európa-centrikusság jellemző. A transzkontinentális kapcsolatok vizsgálata méltatlanul elhanyagolt terület. Az osztrák-magyar gyarmatok hiánya miatt a világ számos pontján lévő kereskedelmi kapcsolatok (Brazília, Egyiptom, Kína, Japán, Ausztrália stb.) a nyersanyag, az áruutánpótlás forrásaiként és felvevőpiacokként különleges figyelmet érdemelnek a dualizmus korszakának kutatásánál. A munka célja feltárni a 19. század végén Brazíliával kapcsolatban nyomon követhető nagyhatalmi- és kereskedelmi érdekütközéseket, különös tekintettel Ausztria-Magyarország és Brazília árucsere kapcsolatainak alakulására.
Az írás a témakört nemzetközi kontextusban, a világpiaci változások figyelembevételével elemzi, s választ keres az alábbi kérdésekre: Milyen nagyhatalmi, kereskedelmi érdekek fűződtek Brazíliához a 19. század végén? Milyen gazdasági érdekek kötötték össze Ausztria-Magyarországot Brazíliával? Milyen jelentőséggel bírt Brazília a magyar lisztexport szempontjából? Hogyan alakult a két állam viszonya a nemzetközi-, világpiaci helyzet változásával? Mikortól kezd hanyatlani e bilaterális kapcsolat? Mik lehetek ennek az okai?
A két állam viszonyának feltárásában érdekes, hogy Brazília volt az első tengerentúli állam, ahol a 19. század elején a Habsburg Birodalom – benne Magyarország – az első diplomáciai kirendeltségét létrehozta, ezzel becsatlakozott a transzatlanti kereskedelembe. Brazília, mely élén a század nagy részében I. Ferenc József unokatestvére, II. Péter császár uralkodott, a Föld ötödik legnagyobb országaként a nagyhatalmak számára a kiaknázatlan lehetőségek földjét jelentette. A köztársaság kikiáltásával (1889) az ország helyzete megváltozott. E. J. Hobsbawm szerint az amerikai kontinens a világ egyetlen fontosabb területe volt, ahol a nagyhatalmak nem vetélkedtek valójában 1875–1914 között, mert senki sem kívánt a Monroe-doktrínával szembeszállni. A tanulmány azonban rámutat, hogy Brazília esetében sajátos útról beszélhetünk, és a gazdasági, politikai befolyás terén történtek párharcok a térségben. Ausztria-Magyarország és Brazília gazdasági kapcsolata a nagyhatalmi helyzet átrendeződésének, a kereskedelmi viszonyok változásának volt kitéve. Az első világháború vihara ezen eseményeket elmosta, vele együtt a Monarchia kontinensen túli kapcsolatrendszerét és annak emlékezetét is. E pályamű az elfeledett múltunk, ismeretek hiányának egy részét igyekszik pótolni.

BENCZE ANDRÁS
bencze.andris@gmail.com
történelem és állampolgári ismeretek tanára; orosz nyelv és kultúra tanára
Osztatlan, 11. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Frank Tibor
egyetemi tanár, ELTE BTK

Oroszok Amerikában a XVIII-XIX. Század fordulóján

A dolgozatomban az első orosz hajóktól (Vitus Beringéktől) mutatom be az oroszok megjelenését Amerika nyugati partvidékén egészen Fort Ross 1812-es megalapításáig. A munkámban bemutatásra került részletesen a második kamcsatkai expedíció, aminek a hatására Pétervár egyre komolyabban kezdett el érdeklődni Amerika iránt. A második rész az Oroszországi-Amerikai Társaság megalapításáról és Orosz-Amerika létrejöttéről szól. A harmadik részben Kalifornia oroszok általi felfedezését írom le, kitérve az Amerikát érintő orosz-spanyol és orosz-amerikai kapcsolatokra,melyeknek meghatározó szerepük volt Fort Ross megalapításában. A pályamunka legelején egy rövidebb historiográfiai rész is található, ahol a témával kapcsolatos fontosabb műveket írom le. Ebből jól látszik, hogy Orosz-Amerikának a témája és az orosz kolonizáció kevésbé kutatott kérdéskör itthon, így úgy vélem a dolgozatom fontos részt mutat be a XVIII. és XIX. századi orosz történelemből. Ebből következőleg a dolgozat első sorban egy politikatörténeti munka, másod sorban kitérek olyan kérdésekre, mint az orosz kolonizáció sajátosságai, illetve hasonlóságai a nyugati gyarmatosítással. Szintén említésére kerül az orosz-indián kapcsolatok története és Orosz-Amerika nemzetközi kapcsolatai.

LUIS DE LA PENA
de-la-pena_luis@student.ceu.edu
összehasonlító történelem
MA, 3. félév
Közép-európai Egyetem

Témavezető:
Trencsényi Balázs
egyetemi tanár, KEE

Republikanizmus, forradalom és szabadság klasszikus értelmezése Kolumbiában és Görögországban

With the formation of new nations as a result of the „age of revolutions" at the beginning of the 19th century, the need arose to establish the guidelines of regimes, states, and nations generated from scratch. It is in these aspects that the republican ideals and the virtues embodied in the stories of the classical antiquity had an important validity to generate a new political language in important revolutions such as the French or the United States. But likewise, it greatly influenced the independence process of geographically distant spaces but close in their ideas and developments, as in the case of Greece and Colombia, which would form independent states at the beginning of the second decade of the nineteenth century and for which the reception and use of classical antiquity was a fundamental pillar of political modernity applied to the conformation of the nation-state.

IVETA GOGAVA
gogava_iveta@student.ceu.edu
History
MA, 3. félév
Közép-európai Egyetem

Témavezető:
Constantin Iordachi
egyetemi tanár, KEE

Soviet Remembrance of 1930s in Georgia: Memoirs of Repressed People

The paper "Soviet Remembrance of 1930s in Georgia: Memoirs of Repressed People" aims to study subversive memories of Stalin's Terror (1936-38) in Georgia in the memoirs of repressed people in order to illustrate the main characteristics of trauma in the narratives via representation of self, experience and the memory. Hence, the research answers the following questions: How did the repressed people remember 1930s Stalin's Terror in Georgia? What factors played important role in forming the memory? Can one qualify memoirs as trauma narratives?
The research takes up a qualitative approach for collecting and interpreting the data. Social discourse analysis method inspects Soviet repressions from the perspective of repressed people. Representation of Stalin's terror in memoirs is the picture of the particular event, its impact on the society, the images of oppressors and oppressed people.
The study highlights the fact that memoirs represent the traumatic narratives and simultaneously, they can have significant influence on the societal consciousness itself.
Keywords: Soviet Repressions, Trauma Narratives, Remembrance, Memoirs;

HAGA BÉLA ERIK
hbela93@gmail.com
Anglisztika
MA, 2. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Beretzky Ágnes
egyetemi docens, KRE BTK

A maltsusianizmus vonzereje a felvilágosodás utáni politikai ideológiák számára

The topic of the present paper is "The Allure of Malthusianism for Post-Enlightenment Political Philosophies. Following an objective description of Malthusianism, as well as the introduction of its criticism, the paper aimed to find an answer to the contradiction that even though one may view Malthusianism an ideology that follows the conservative tradition, it were still the governments that followed the so-called "Post-Enlightenment" (or embedded in the Enlightenment tradition) political philosophies, that introduced measures that one may regard as Malthusian. The paper focuses on the Whig governments of Victorian Britain that followed classical liberalism. The paper could achieve the following results: It found out that Malthusian measures were introduced by the Whig governments for their belief in laissez-faire economics, the necessity to justify colonization, Utilitarianism and racism towards non-British people.

SZOKOLY KRISZTOFER
k.szokoly.n@gmail.com
Anglisztika
BA, 8. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Beretzky Ágnes
egyetemi docens, KRE BTK

USA és Japán kapcsolata a Szövetséges megszállás alatt

The aim of this thesis is to investigate the details behind the sudden relation shift between the USA and Japan on both societal and geo-political levels and to contextualise the reasons behind them. The US transformed Japan from a bitter enemy into an invaluable ally within mere months, which is an extraordinary achievement from both sides. Such an unprecedented historical event cannot be fully understood without deeper involvement in the topic.
Although the atomic bombs demonstrated the difference of military might between the US and Japan, aggression by itself is not enough to convert an entire nation within mere years into a trustworthy and genuine ally. To accomplish that, the US was required to forgive Japan for their war crimes and their unexpected attack on Pearl Harbor. On the other hand, Japan had to accept their utter defeat and submit to the US without resentment. Both countries managed to fulfill the pre-requisites for subverting their relations, which is contrary to the results of most past wars.
However, even the political maturity of both countries would not had been enough alone. An outside threat also stimulated the post-war alliance of Japan and the US. Communism and the USSR provided a common enemy for the two countries. The alliance proved to be beneficial to both sides; Japan received military protection from the US against outside powers seeking to enact revenge over past events, such as the Russo-Japanese war or Japan's imperial past. On the other hand, Japan's close proximity to China and the USSR provided the means for the US to intercept the spread of communism through military intervention. The most significant example to that was during the Korean War, which occured during the occupational period of Japan.
Societal co-operation was achieved through economic growth and by subverting the expectations the Japanese had towards the Americans due to the imperial propaganda. Although the transition from poverty to prosperity took several years to attain for Japan, by the end of the occupation the significant majority of the general populace was content with Japan's new place in the world. The period of unconditional surrender was preferable to Imperial Japan's oppression and blind expansionist fanaticism that led to the collapse of the entire nation.

VIZUÁLIS KULTÚRA

PADÁNYI JÚLIA
padijuli4836@gmail.com
Történelem
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Varga Balázs
külső konzulens, ELTE BTK

A Kádár-korszak emlékezete a magyar filmekben a rendszerváltás után

Létezhet-e hiteles ábrázolása a Kádár-rendszernek a rendszerváltást követően? Dolgozatom legfontosabb állítása az, hogy foglalkoznunk kell a szocializmus végnapjaiban felnövő generációval, akik újító módon értelmezték át a társadalmi küldetés fogalmát, és nem becsülhetjük alá a populáris műfajba tartozó filmek közönségre való hatását sem. Egy film emlékezeténél elsősorban egy nemzet vagy generáció közös élményanyagának megszólaltatása a legfontosabb, az a módszer, ahogyan hatni tud az emberek identitástudatára.

JANCSÓ DOROTTYA
jorkajancso@gmail.com
Filmtudomány
MA, 11. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vajdovich Györgyi
egyetemi docens, ELTE BTK

A műfajiság kérdései Bollywoodban. Az esküvős film mint zsáner

A dolgozat központi témájának kijelölt kérdéskör a populáris hindí nyelvű filmek, tehát Bollywood esetében felmerülő műfajiság problémái. Szűkebb értelemben véve a dolgozat és a mögötte álló kutatómunka arra fókuszál, hogy hogyan lehet vagy hogyan érdemes Bollywood keretrendszerén belül műfajokról beszélni. A fő cél ezen belül, egy eddig nem definiált műfaj, a bollywoodi esküvős film zsánerként való meghatározása volt. A dolgozatban felvetett problémához különböző filmszakmai műfajelméletekkel foglalkozó szakszövegeket használtam fel annak érdekében, hogy megfelelő metódust találhassak egy saját definíció kidolgozásához. Ezt követően, a felállított definíció alapján különböző, az esküvős film műfajába sorolható filmeken végzett esettanulmányokon keresztül bizonyítottam felvetéseimet. A dolgozat legnagyobb eredményének tekintem a bollywoodi esküvős film műfajára meghatározott definíciómat, illetve azt, hogy az esettanulmányokon keresztül jól szemléltethető, hogy az esküvős film mint zsáner megállja a helyét Bollywood keretrendszerén belül.

KOVÁCS ÁGNES
agneseszterkovacs@gmail.com
Filmtudomány
MA, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Gelencsér Gábor
egyetemi docens, ELTE BTK

A színes film-váltás Magyarországon, különös tekintettel az 1949 és 1954 közötti időszakra

A komplex kutatásom témája – amely magában foglalja a OTDK- és a szakdolgozatomat is – a színes film váltás története a magyar filmben.
A már elvégzett, kvantitatív módszerekkel igazolható alapkutatást a színes film megjelenésének, elterjedésének, és a váltás idejének pontos megállapítása, illetve a színes film megjelenésére tett rendezői válasz reakciók alapján az alkotók csoportosítása jelentette.
Ezek az előzetes vizsgálatok, és a mellékelt, még senki által így nem prezentált grafikon a téma részletekbe menő feltárását teszik lehetővé, és vezet a magyar színes film váltás narratívájának felvázolásához. Ahhoz, hogy erről a témáról - amely ez idáig feldolgozatlan a magyar film történetében - egy átfogó képet lehessen alkotni, a magyar film számos korszakát szükséges közelebbről megvizsgálni.
Az OTDK dolgozatomban azonban nem a színes film történetének átfogó elbeszélésére tettem kísérletet, hanem a korszakok rövid bemutatása után, amit kontextualizálás szempontjából tartok megkerülhetetlennek, leszűkítve a témát, az első korszakra, azon belül is az 1949 utáni hazai állami filmgyártás első fél évtizedére, a sematizmus korára koncentráltam. A kutatás során elsősorban a gyártástörténeti adatokból kiindulva a színes film megjelenését-terjedését vizsgáltam, illetve hogy a színes filmek előfordulása hogyan korrelál a gyártási (anyagi, technikai) feltételek változásával, a filmpolitika deklarált igényeivel, ezen kívül a rendezők életkorával, és filmes előéletével.

HORÁNYI PÉTER
horanyi.peter93@gmail.com
Filmtudomány
MA, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Gelencsér Gábor
egyetemi docens, ELTE BTK

A szituációs dokumentumfilm Magyarországon és kortárs fejleményei

Dolgozatom magyar szituációs dokumentumfilmekkel és kortárs változataikkal foglalkozik. Összehasonlító elemzésem révén arra szeretnék rámutatni, hogy a Magyarországon a hetvenes évektől elterjedő szituációs dokumentumfilmezés milyen új kifejező funkciót tud betölteni napjainkban.
Vizsgálódásom fókuszában két, az elmúlt évben debütált magyar dokumentumfilm, a Könnyű leckék (Zurbó Dorottya, 2018) és az Egy nő fogságban (Tuza Ritter Bernadett, 2017) áll. Meglátásom szerint a két film megörökli és továbbviszi a hetvenes években Magyarországon elterjedt „szituációs dokumentumfilmes" stílust. A dolgozat első fejezetében a „szituációs dokumentumfilm" definícióját ismertetem. Bemutatom, hogy amikor ezt a kifejezést használom, miért ugyanarra a dokumentumfilmes módszerre értem, amit az angolszász szakirodalomban a „direct cinema" és „megfigyelői dokumentumfilm" kifejezések jelölnek. A szituációs dokumentumfilm az eseményeket a történések jelenében veszi fel, nem használ interjúhelyzeteket, hanem hagyja, hogy a cselekmény teljes természetességükben a kamera előtt bontakozzanak ki.
A fogalmi ismertetést követően a hetvenes évek dokumentarizmusának magyar filmtörténeti kontextusát mutatom be.
Tanulmányom további részei a jelennel foglalkoznak bemutatom a dokumentarizmus jelenlegi helyzetét a kortárs magyar filmkészítés tükrében, Az elmúlt egy évben azonban két olyan szituációs dokumentumfilm is megjelent, amely meglátásom szerint fellazítja a forma konvencióit. A Könnyű leckék és az Egy nő fogságban egyfelől továbbviszik a hetvenes évek stílusát, más szempontból viszont újszerűek: felfedik az alkotó jelenlétét és rámutatnak arra, hogy a rendező helyzete a szituációs stílusban is meghatározó tud lenni. Ez azért újszerű, mert a Gazdag és Wiseman-féle filmek szándékosan elrejtik az alkotó jelenlétét és azt a hatást érzékeltetik, mintha valóságot objektív természetében ragadnák meg. A két kortárs film ennél jóval árnyaltabb alkotói attitűdöt követ.
Az Egy nő fogságban és a Könnyű leckék példa arra, hogyan tudja egy film a hatvanas-hetvenes években kialakult dokumentumfilmezési módszer fő sajátosságait fellazítani egy kortárs, érzékeny, beavatkozó attitűd szellemében. Tuza-Ritter Bernadett alkotásában a filmkészítő jelenléte jelenti a legfontosabb fordulatot, a Könnyű leckékben pedig traumája feldolgozására talál csatornát a film főszereplője a filmkészítő jelenlét révén.

SZEMÁN KRISZTINA
szemankriszti94@gmail.com
Angol-magyar
Osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Baranyai Norbert
egyetemi adjunktus, DE BTK

Az egységkeresés folyamata Enyedi Ildikó filmművészetében

Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy a teljesség milyen módon közvetíthető, megragadható, főként a művészetekben hagyományosan is az egység érzékeltetésére alkalmazott jelenségek (mint a csoda vagy dichotómiák), illetve egyes szerelemfilozófiák mentén. Mindezeket Enyedi Ildikó filmjeinek elméleti háttere és vizuális megoldásai alapján elemzem, körvonalazva azt a gondolati ívet, amely Az én XX. századomtól a Testről és lélekről ig kibontakozik, annak hangsúlyáthelyeződéseit is figyelembe véve.
Enyedi műveinek ilyen szempontú megközelítésével még nem foglalkozott a szakirodalom, azonban azok az egymással is sok tekintetben összefüggő tendenciák, melyeket jelen dolgozat felrajzol, lényegesek az egységábrázolásban és összetett értelmezési keretet adnak. Az elemzés egy olyan működőképes olvasati lehetőséggel szolgál, melyben a Nő kitüntetett szerepével a nemek egymást keresésében a világot átszövő csoda végül a szerelem által: az egyén belső kiváltságává válik.

GREGOR LILLA
gre.lilla@gmail.com
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vincze Ferenc
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

Fertőzésveszély. Betegségreprezentációk Charles Burns Black Hole című képregényében

Az Egyesült Államok művészeti szférájában az 1980-as évekre kicsúcsosodott egy olyan kísérleti irány, amely a különböző témák és műfajok ötvözésével és új médiumokba való integrálásával nyitott meg addig járatlan utakat. Többek között Mary Fleener, Julie Doucet és Charles Burns ezzel a kísérletező viszonyulással alkottak képregényeket, amelyek erre az időszakra már a „hibrid műfaj" kategóriáján túllépve önálló médiumként voltak elfogadottak.
Charles Burns egy későbbi munkája, a Black Hole című képregényalbum (1995–2005) olyan fiatalokat mutat be, akiknek egy fertőzés hatására megváltozik létállapotuk és társadalmi helyzetük. Az életkori, tudatállapotra vonatkozó, egészségügyi és társadalmi szempontokból is liminális pozíciót képviselő szereplők testéhez hasonlóan a képregénytárgyon is megjelennek a járványhoz köthető tünetek, amelyek megnyitják a Black Hole-t a metaleptikus mozgásokat előkelő helyre utaló értelmezés felé.

SANTAVECZ ANITA
santavecz.anita@gmail.com
Irodalom,- és Kultúratudomány
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Lénárt Tamás
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Látványvilág Krúdy Gyula Napraforgó című regényében

Krúdy Gyula Napraforgó című regényében komplex módon jelenik meg a képiség, a szöveg reflexív a látványvilág bemutatására. A szöveg erőteljesen operál a vizualitással. Képek, festmények, fotográfiák, szobrok leírása jelenik meg a szövegben. Nemcsak beillesztett vizuális médiumokról olvashatunk, hanem a szereplők leírásakor is megjelenik a deskriptív mozzanatokban a képiség, a karakterek gyakran jelennek meg festményként, fotográfiaként bemutatva. Az írás képi jellege is kiemelődik a szövegben. A regényben repetitív jelenet, hogy a narrátor a szereplők szemlélő tevékenységét ábrázolja. A szereplők tekintetének kiemelt jelentősége van, a pillantás és a tekintet olvasása komplex értelemzési lehetőségeket biztosít a szövegnek.

SÁGODI BENCE
bencesagodi1@gmail.com
Amerikanisztika
MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Benczik Vera
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Rasszista sztereotípiák újrafeldolgozása Beyoncé „Lemonade" című vizuális albumán

The aim of this paper is to analyze the reappropriation of racist stereotypes in Beyoncé's visual album Lemonade. The three main stereotypes reappropriated in the film accompanying the songs are the Sapphire, the Jezebel, and the Mammy. The paper uses Hortense J. Spillers' theory of body theft and pornotroping, fitting the stereotypes into various stages of the theory. Research findings indicate that Lemonade uses the reapproriation of racist stereotypes as a coping mechanism to heal personal and collective trauma.